

poezia română clasică

558

poezia română clasică

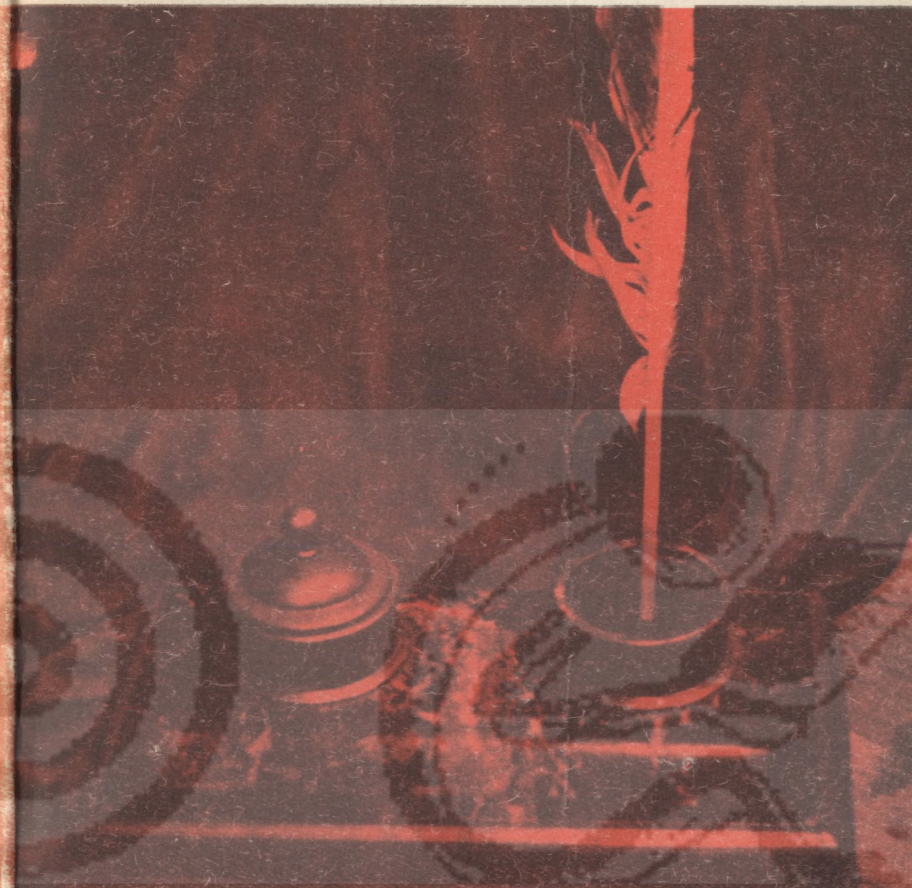
de la dosoftei la
octavian goga

★★★

Poeții cuprinși în cele trei volume ale «Poeziei române clasice»:

Vasile Aaron, Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu, D. Anghel, C.D. Aricescu, Gh. Asachi, Ion Barac, G. Baronzi, I. Scipione Bădescu, C. Bălăcescu, N. Beldiceanu, Al. Beldiman, Zaharia Bîrsan, Andrei Bîrseanu, Samson Bodnărescu, Cezar Bolliac, D. Bolintineanu, Ioan Borcea, Ion Budai-Deleanu, N. Burlănescu-Alin, I.C., Ștefan Cacovianu, Ion Cantacuzino, D. Cantemir, Constantin Cantilli, I.L. Caragiale, C.V. Carp, O. Carp, Ion Catina, P. Cerna, Vasile Cîrlova, Mihai Codreanu, C. Conachi, Miron Costin, George Coșbuc, George Crețeanu, Mihail Cuciuran, Matilda Cugler-Poni, Maria Cunțan, Al. Davila, D. Dăscălescu, Traian Demetrescu, Mircea Demetriade, Vasile Demetrius, Ovid Densusianu, Al. Depărățeanu, N. Dimachi, Gabriel Donna, Alecu Donici, Dosoftei, I. Eliade-Rădulescu, Mihai Eminescu, V. Bob Fabian, Elena Farago, Hildebrand Frolo, Enache Gane, Alexandru Gherghel, Gheorghe din Moldova, Octavian Goga, Ion Gorun, Gr. H. Grindea, Iulian Grozescu, Dimitrie Gusti, B.P. Hasdeu, J.-B. Hétrat, Alexandru Hrisoverghi, Pitarul Hristache, Radu Ionescu, Nicolae Iorga, St.O. Iosif, D. Karnabatt, Ioan Lapedatu, Haralamb G. Lecca, Alexandru Macedonski, Veronica Micle, Constantin Mille, Matei Milu, Barbu Paris Mumuleanu, Andrei Mureșanu, George Murnu, Dimitrie C. Nanu, Anton Naum, D.Th. Neculuță, C. Negri, C. Negruzzi, Ioan Nenitescu, N. Nicolescu, Al. Obedenaru, Al. Odobescu, N.T. Orășanu, Gh. Orleanu, Anton Pann, Cincinat Pavelescu, I. Păun-Pincio, Al. Pelimon, Gh. Peșacov, Ștefan Petică, D. Petrino, Vasile Pogor, Miron Pompiliu, George Ranetti, Naum Râmnicănu, T. Robeanu, Ioan N. Roman, C.A. Rosetti, Radu Rosetti, Iuliu Cezar Săvescu, Scavinski, N. Skelitti, Carol Scrob, Al. Sihleanu, George Sion, Costache Stamati, Artur Stavri, Th. Stoienescu, Theodor Șerbănescu, Gh. Tăutu, Ionică Tăutu, Dim. Teleor, G. Tutoveanu, Alecu Văcărescu, Văcărescu, Ienăchiță Văcărescu, Nicolae Văcărescu, Victor Vlad Delamarina, Al. Vlahuță, N. Volenti, Vulcan, Enric Winterhalder, Duiliu Zamfirescu, Zamfirescu, Zilort Românul.

poezia română clasică

minerva

Vol. I

Ilustrația copertei : *Ioana Petriman Ursulescu*

poezia română clasică

de la dosoftei la octavian goga

★ ★ ★

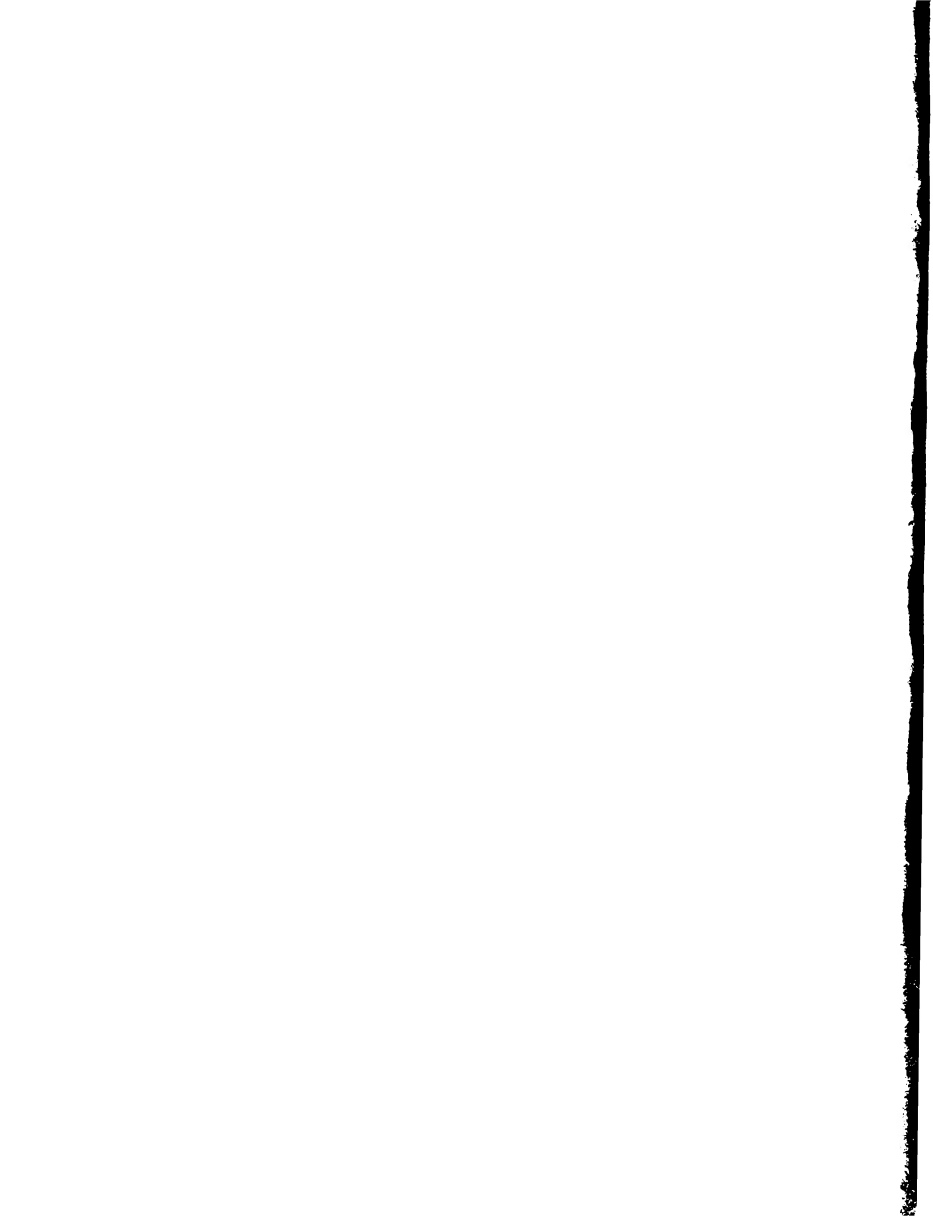
EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
AL. PIRU ȘI IOAN ȘERB

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI ● 1976

EDITURA MINERVA ● BUCUREȘTI

III

DE LA MACEDONSKI LA OCTAVIAN
GOGA

ALEXANDRU MACEDONSKI

Alexandru Macedonski (1854—1920), teoretician al simbolismului românesc, poet neoromantic și parnasian, a publicat următoarele volume de versuri: *Poezii. Prima verba* (București, 1873); *Ithalo* (București, 1878); *Pariziana, după Lord Byron* (București, 1879); *Poezii* (București, 1882); *Excelsior* (București, 1895; ed. a II-a, 1897); *Bronzes vers* (București, 1897); *Din viața copilărească, versuri* (București, f.a.); *Flori sacre* (București, 1912). Postum s-au publicat *Cartea nestematelor* (București, 1923) și *Poema rondelurilor* (București, 1927). O ediție critică de *Poezii* (primul volum din *Opere*) a dat Tudor Vianu în 1939, alți Adrian Marino, *Opere I—IV* (București, 1967—1968).

MÎNGIEREA DEZMOȘTENIRII

I

Din averea strămoșească astăzi nu mai am nimic,
Jefuit de cămătarul cel sfruntat și fără milă.
Nu-i rostesc mirșavul nume: să-l rostesc îmi este silă;
Nici nu scriu aceste versuri ca să-l bat ori să-l urzic,

Că și-a-ntins Dumnezeu dreapta de acuma a-l apăsa !
Și de-mi smulg aceste versuri dintr-a inimei durere,
Nu regret c-am pierdut astfel o zadarnică avere :
Deznodarea soartei mele este tot în mîna sa !

II

Regret albia-ți frumoasă, Amaradie iubită,
Regret piscurile tale coperite de păduri,
Dulcele murmur din moara ce umbla neostenită,
Văile misterioase, adîncite și obscure ;
Casa de pe muchia verde cu obloane colorate,
Pomii cei sădiți de tata și iubitele lui flori,
Cărțile ce-i erau scumpe, armele-i cele-adorate
Și portretul său pe care eu am plîns de-atîtea ori !

III

N-am putut nici chiar portretu-ți, umbră scumpă să-l
ridic ;
Am plecat cu mîna goală fără-n urmă a privi !...
Soarele, de dimineată cînd pe ceruri se ivi,
A văzut călcîndu-mi pragul, ca stăpîn, un venetic !
Mi s-a spus c-au plîns moșnegii cei în slujba
noastră-albiți...
Dumnezeu să le dea bine, și atunci cînd vor muri,
Flori și frunze să le facă pe mormînt a-nmuguri,
Și în urmă să le plîngă fii de strănepoți iubiți !

IV

A ! de cîte ori de-atuncea, timpul cel de altădată,
Nu l-am rechemat în mînte să-mi revăd copilăria,
Cînd juca la umbră hora, veselă și cadențată,

Care prăfuia-ntr-o clipă de prin curte, bălăria :
Hora cea cu sălbi de aur și zevelci muiate-n fluturi,
Hora fetelor frumoase ș-a frumoaselor neveste ¹,
Hora-n care, p-ici pe colo, se primeau, se dau săruturi
În a frunzelor șoptire, în a dragostii poveste !

V

Paștele cu ouă roșii sub același scump cămin
Ne strîngea pe toți copiii din oricîtă depărtare,
Ne-aștepta cu masa-ntinsă, tata-moșu, mama-mare,
Și țărani înaintea ne ieșeau cu ploști de vin !
Tata, ce ne ducea-n brațe, mama, ce ne răzgiia,
Ne-nclina pe a lor mină, mîna lor sărutam dulce ;
Cînd venea la urmă seara, ne duceau ca să ne culce,
Dar cu păr de-argint, bătrînii, și în somn ne mîngîia !

VI

Mi-a rămas adînc în minte, noaptea Paștelor cea sfîntă :
În bisericuța văii mă revăd și parc-aud
Vocea preotului care leturgiile le cîntă
În memoria celui ce-a-ndurat martir mai crud !
Lumea-n cerc îngemuncheată, stă ș-ascultă în tăcere,
Sute de lumînările se aprind însă treptat,
Iar cocoși deodată vestesc ora de-nviere
Și biserica răsună de : „Christos a înviat !“

VII

Vai ! S-a scurs de-atunci o vreme ! Multe Paște au trecut,
Pragul sfîntelor biserici n-am călcat de nu ți-u minte !
În blestemul tinereții am rîs chiar de cele sfînte,
Iar cu zilele răpuse, chiar pe tata l-am pierdut ;

¹ Vers lipsă în ediția îngrijită de Adrian Marino (Al. Macedonski, *Excelsior*, „B.P.T.“, 1968).

Am pierdut chiar amintirea inocenții de-altădată,
Dar de cite ori sosește învierea lui Christos,
Ca-ntr-acea bisericuță mă simt iar religios
Și îmi sufăr a vieții sarcină împovărată !

VIII

Tot ce-aș vrea ca mîngîiere într-a mea dezmoștenire
E să mi se țină-n seamă că am plîns ș-am suferit ;
Bun că m-am născut în lume și că lumea m-a-nrăit !
Urgisit de cer și oameni, le-am răspuns prin urgisire !
Am fost paria-n mijlocul țării mele. M-am luptat
Corp la corp cu traiul zilnic și cu soarta ne-mpăcată,
Sub a căreia sandală inima-mi însingerată
Chiar și astăzi e strivită, fără-nvins a mă fi dat !

EXCELSIOR

Sub luna plină
Cu farmecul ce-n jos se lasă
Oricare coperiș de casă
E baltă de lumină.

Albastra noapte
E toată ploaie argintie,
Un vis de-naltă poezie,
De cîntec și de șoapte.

Din lumi astrale
Magia înfășurătoare
Coprinde în a ei splendoare
A plîngerilor vale.

Sub pulberi de aur,
Sub stele, flori schinteietoare,
Ce griji pot fi predominitoare,
Și ce destin, balaur ?

O ! cer, natură,
O ! Dumnezeu, mister albastru,
M-ai ridicat peste dezastru,
Peste blestem și ură.

STEPS

I

În zadar, asupritoare, omenirea-naintează,
Steps largă e și astăzi un domen necucerit ;
N-o despintecă nici pluguri, nici orașe n-o brăzdează.

Pe sub iarba mătăsoasă, cu talaz nețărnut,
Se revarsă, fără margini, printre locuri mlăștinoase,
Și de ceruri se izbește alergînd spre răsărit.

În acea sălbăticie de pustiuri onduloase,
În picioare calc trecutul, corp și suflet mă cufund,
Uit o viață amărită de ultragii singeroase,

O renaștere întregă într-un vis tot mai profund.

II

Și sub aripa ciudată ce mi-o simt trecînd pe frunte,
Mă revăd băiatul tînăr cu superbe-nsuflețiri,
Blond copil care cutează preursirile să-nfrunte.

Liberat de-orășenismul subțiatelor simțiri,
Diezată nu mai țipă nici o voce pătimașă,
Stepa, stepa se îmbracă cu solare răzlățiri.

Verdea papură vuiește pe cîmpia uriașă :
Flori albastre și flori roșii, libelulă și țînțar,
Schinteiază ca-ntr-un cîntece de idilă drăgălașă,

Și întinderea sclipește, și sunt singurul ei țar.

III

Părul meu aprîns de soare este tot o schinteiere ;
Caldul sînge prin artere năvălește, înțețit...
Pentru calul strîns în pulpe sunt sălbatică durere.

De-o năprasnică putere mă resimt insuflețit...
Pe potrivnica fecioară aș turba-o sub plăcere,
Și dușmanul, dintr-odată, l-aș înfige sub cuțit.

Pe-armăsarul meu de stepă, ca nălucă orbitoare,
Trec, vîrtej de aur roșu, de nesip înfășurat,
Și cînd luna stoarce lapte peste iarba șoptitoare,

Stele clare priveghiază cortul meu nemăsurat.

IV

La minerul unei spade peruzeaua cînd zîmbește,
Radiază o poezie, gînd pe suflet domnitor,
Cînd joci calul în boestru sau cînd pintenu-l iuțește.

Într-o magică splendoare zbori de lume uitător,
Nici săgeata nu te-ntrece și te-avînți fără-ncetare,
Sub un farmec de himeră, după ea urmăritor.

Din real ieșit afară nu mai ești ca orișicare,...
Te-nzestrezi cu mîneci roșii la tunică de satin,
Chipeș, nalt, cu stemă-n frunte, pleci pe visul tău călare

Și se uită, și se uită mizerabilul destin.

V

Înainte ! este șoapta ce din toate se ridică...
Printre smîrcuri se deșiră caravana ce pîndești,
Ș-a mongolilor escortă e o stavilă prea mică ;

Mai avută va fi prada decît singur te gîndești...
Melancolică te-așteaptă fidanțata pe confine...
Că purtată fu în suflet vei putea să-i dovedești...

Înstela-vei părul negru cu o spuză de rubine,
Strecura-vei între sînuri, diamantul sugestiv,
Pe grumazurile albe lăcrăma-vei perle fine...

Fericirea este, poate, într-un zîmbet fugitiv.

VI

Înarmat cu bărbăția ce-nseta pe Michel-Angel,
Nimicită o vei ține sub triumful masculin,
Vis în care te va crede o-ntrupare de arhangel.

Ne-ntocmind decît un suflet, căci a ta va fi deplin,
Într-o noapte o vei smulge și de mamă și de țară,
Alba lună, după dealuri, cînd alunecă-n declin.

Fericită, o vei duce spre un cer de primăvară,
Iar pe ierburile stepei, un palat miraculos,
Îl vei face, ca prin farmec, dintr-odată să răsără,

Întinzîndu-și umbra-n veacuri enigmaticul colos.

VII

Dar un crivăț năpustește viscolirea lui brutală...
Inspirarea exalează un suspin automnal,
Și pustia înghețată se desfășură fatală.

Viața însă nu-ncetează cursul ei fenomenal,
Din cenușa cea mai rece, izbucnește înfocată,
Se va-ntoarce, se va-ntoarce, strălucitul Germinal.

Și mi-e inima, zadarnic, de răstriște încercată :
Pentru veci, sub deznădejde, nu se poate mormînta...
E tot raiul de-altădată, e tot cuibul de-altădată...

Ce-a-nflorit, reînflorește, ce-a cîntat, va mai cînta.

PSALMI MODERNI

I OH ! DOAMNE

Oh ! Doamne, rău m-ai urgisit,
În soarta mea m-am împietrit :
Rămîn ca marmura de rece...
Să plîng, să sufăr, am uitat.
Am fost un cîntec care trece,
Și sunt un cîntec încetat :
Rămîn ca marmura de rece...
Uscat e tot ce-a înflorit,
Entuziasmul a murit,
Și a mea inimă a-nghețat...
Am fost un cîntec care trece
Și sunt un cîntec încetat.

II ȚĂRÎNĂ

Țărînă suntem toți, țărînă,
E de prisos orice trufie...
Ce-a fost, în veci are să fie...
Din noi nimic n-o să rămînă.

Zadarnic falnice palate
Sunt în pământ rădăcinate :
Nici o pieire nu s-amină.
Despoți cu frunți încoronate,
Poeți, cu harpe coronate,
Filozofi, oameni de știință,
Păgini, vestiți prin necredință,
Nici o pieire nu s-amină...

Țărină, suntem toți țărină.

III IERTARE

Iertare ! Sunt ca orice om :
M-am îndoit de-a ta putere,
Am ris de sfintele mistere
Ce sunt de fiecare-atom...
Iertare ! Sunt ca orice om.
Sunt ticălosul peste care
Dacă se lasă o-ntristare
De toți se crede prigonit,
Dar, Doamne, nu m-ai părăsit...

Sunt om ca orice om — iertare.

IV DUȘMANII

Dușmanii mei se înmulțesc
Și nedreptatea mă-nfășoară...
Abia mai pot să mai trăiesc
De cine n-am lăsat să moară,
Aleargă toți și mă-nnegresc,

Ah ! Viața nu este ușoară.

V ZBURAM

Zburam pe aripi strălucite...
Copilul cel de altădată
Nevinovat ca și o fată
Neveștejită de ispite,
E azi mocirla noroioasă
Cu adîncime-ntunecoasă
Și cu miasme otrăvite.
Sunt eu de vină, sau nu sunt,
Oh ! Dumnezeuule preasfînt,
Auzi-mi glasul pocăinței,
Redă-mi puterea biruinței,
Refă-mă omul care-am fost
Sau dă-mi obștescul adăpost...

Zburam pe aripi strălucite.

VI ȘI-AU ZIS...

Și-au zis : — e singur — e pierdut :
Asupra mea se năpustiră...
Onoarea mea o nimiciră,
Am singerat, dar am tăcut.
Mă înjosiră, mă loviră,
Cu mici, cu mari mă răstigniră ;
Din inimă nu mi-au lăsat
Un singur colț nesfișiat.
Frați, rude, toți mă dușmăniră,
Pe cît plîngeam, pe-atît rinjiră,
O țară-ntreagă s-a-ntrecut
Să-mi dea venin — și l-am băut.

Dar, Doamne, nu te biruiră.

VII CÎT AM TRUDIT

Cît am trudit, cît am muncit,
Și cum nimic n-am folosit,
În lume nu este răsplată...
Dreptatea este blestemată,
Și omul bun nesocotit.
Pe fruntea mea n-am nici o pată —
Zadarnic ! — sunt un osîndit,
În lume nu este răsplată.

Cît am trudit, cît am muncit.

VIII ERAM

Eram puternic împărat :
Prin suflotească poezie,
Prin tinerețe, prin mindrie,
Prin chip de înger întrupat.
Mi se-mplinea orice dorință,
Era o lege-a mea voință ;
Rîdeam de orice dușmănie...
Prin suflotească poezie,
Domneam de soartă ne-ncercat.

Eram puternic împărat.

IX N-AM ÎN CERURI

N-am în ceruri nici o stea...
Soarta mea e soarta rea,

Am pierdut orice credință
Înecată-n suferință,
Am pierdut orice putere
Nimicită de durere ;
Însă viața nu-mi blestem
Și nici moartea nu mi-o chem ;
Fără scop trăiesc în lume :
Nu mai sunt decît un nume,
Nu mai plîng nici nu mai gem,
Iar coprins de griji amare,
Nu mai sunt decît răbdare...

N-am în ceruri nici o stea.

X DOAMNE, TOATE...

Doamne, toate sunt prin tine :
Și averea, și puterea,
Fericirea, mîngîierea :
Ce ne trebuie știi bine.
Dai cu dreaptă socotință
Mulțumiri și suferință :
Lui Isus i-ai dat o cruce
Căci știai c-o poate duce ;
Cînd dureri ne dai și nouă,
Ne dai plînsul ca o rouă ;
Cînd dai marilor putere,
Nu le dai nici o plăcere,
Cînd dai răilor cruzime,
Dai blîndețe la victime.
Ești puterea înțeleaptă
Și justiția cea dreaptă ;
Fă oricînd ce vrei din mine.

Doamne, toate sunt prin tine...

XI M-AM UITAT

M-am uitat la fericiți...
I-am văzut nemulțumiți :
E orice zădărnice,
Cei pe care-i vezi în slăvi
Adăpați sunt cu otrăvi ;
Cei trăiți în sărăcie
Plîng pe-a lor nemernicie ;
Cei mai mindri împărați
Sunt de chinuri zbuciumați :
E orice zădărnice.
Vai, născut ești să trăiești,
Ne-ncetat să pătimești :
Fii frumos, fii sănătos,
Ești de-același vierme ros ;
Traiul crud și nempăcat
Te sfărîmă ne-ncetat,
Să te soarbă are pripă,
Nu-ți dă pace de o clipă.
Bogăție, sărăcie,
E orice zădărnice.
Sănătate, tinerețe,
Minte, suflet, frumusețe,
Tot ce-a fost, ce-are să fie,
E orice zădărnice.
Fiți, trăiți, dar nu doriți...

M-am uitat la fericiți.

NOAPTEA DE NOEMBRIE

*To die is landing on some silent shore
Where billows never beat, not tempests roar.¹*

GARTH

Deunăzi către ziuă visasem că murisem...
Zăceam sub crini și roze, suflare nu aveam,
Și mumă, frați, prieteni, și toți pe cîți iubisem,
Coprînși de-o jale-adîncă plîngîndu-mă-i vedeam.
Intrau în curte cioclii cu fața uscățivă ;...
Călări intrau în treapăt și doi sau trei ostași ;...
Veneau la urmă popii, ca buturii de grași,
Cu pintece rotunde umflate de colivă.
În albe sovonite sub flori de lămiițe,
Vin fete-nchiriate să-mi țină de panglici ;
Apoi o-ntreagă ciurdă de-orbeți și de lelițe...
Pomană cînd se face, se află și calici !
Dar muzica e gata și popii s-află gata,
Și toți vor să mă ducă mai iute lingă tata
Ce doarme-n uniformă, gătit ca pentru bal,
Alătura cu spada de-ostaș și general.
Ziarele, chiar ele ! unindu-se, mă rog,
Pe pagina a treia mi-au pus un necrolog.
Discursuri, de-altă parte, turnatu-s-au mai multe,
Și pare c-o să fie și lume să le-asculte...
„Sărmanul Macedonski, s-a dus ca o clipire,
Ca rază, ca schinteie, ca vis — *et caetera* —
O moarte ne-ndurată a vrut a-l secera
Și muzele vor plînge, rămase-n văduvire.”
Parada, cum se vede, e bine întocmită...
Am popi, jandarmi și fete, iar poarta e cernită,

¹ A muri înseamnă a poposi pe un tărîm singuratic
Pe care nu-l bat niciodată valuri furioase și unde nici nu
urlă furtuna (engl.).

Spre gloria-mi cea mare, de sus și pînă jos,
Și nu-mi lipsesc discursuri ș-anunțuri prin gazete...
Iar moartea-mi o să facă chiar cioclii să se-mbete,
Spre-a viei propășire ș-al cîrciumii folos.
Sunt mulți ce zic că moartea e lege foarte crudă,
Eu însă, milostivă, aș crede s-o numim :
În contul ei atîția trăiesc fără de trudă...
Și ce s-ar face popii de-ar fi să nu murim ?
Dar doctorii ? Dar cioclii ?... Dar inima dușmană ?
Dar cei ciți ne mănîncă cu poftă din pomană ?...
Femeia ce ne scaldă ?... Dricarul și trocarul ?
Dar mulți pe care-n seamă aproape că nu-i bagi ?
Orfanii ce ne-mbracă jiletce și nădragi ?
Dar baba cu tîmîia ?... Groparul ?... Colivarul ?...
Dar Raiul, și chiar Iadul, căzînd în faliment
Și depunînd bilanțul din lipsă de-aliment ?
Dar faptul că dădaca, chemată să ne crească
Zadarnic cu strigoii ar vrea să ne-ngrozească ?
Dar cîte și mai cîte pe care le-am uitat
Venind să ne deschidă al morților palat ?

Coșciugul meu în fine e dat în jos pe scară...
O muzică-l primește cu jalnica fanfară ;
În urmă-i se aude suspinul năbușit
Al scumpelor ființe ce-n lume m-au iubit.
În negru, și în lacrimi, prietenii-mi s-arată,
Iar mumă-mea-ntre dînșii apare leșinată,
Pe cînd pornește dricul ș-al lui întreg convoi,
Cu doi jandarmi nainte, cu doi jandarmi napoi.
Și ce ?... E cu puțință ?... Paradă și onoare
Pe cînd aveam speranța să mor într-un spital ?
Și ce ?... Se plînge încă acela care moare ?
Și nu mai este viața un comic carnaval ?
Și ce ?... N-au să mă ducă pe masa de disecții ?
Și ce ?... N-au să-mi împartă cadavrul meu în secții,

Și n-au să-mi pună oare nici ereieru-n cîntar,
Luînd apoi pretextul de lacrimi și de-afecții,
Pe groapă au să-mi toarne pietroiul tumular ?
Dar ce-am fost oare-n lume ?... Ce cugete sublime
Veniră să mă-nalțe trecînd pe harpa mea ?...
Ciopliind mereu la versuri, ciopliind mereu la rime,
Făcut-am ca să plîngă pe cine mă citea ?
Umblat-am printre stele ?... Urcat-am prin văzduhuri ?
Chemat-am împrejur-mi năpraznicile duhuri ?...
Și fost-am prins, vreodată, furînd — precum se fură —
Din perlele ce vecinic se cer pentru dantură ?...
Sau premii academici căzură-asupra mea
Cu gloria lor falsă și suma lor mai grea ?
Cîntat-am, la ocazii, — așa precum se cîntă,
Măririi de contrabandă sub masca lui Caton,
Și-n cele două taberi ce zilnic se frămîntă
Jertfit-am vreodată la glorii de carton ?
Fundat-am oare-n țară republici dintr-acele
Prin care-ajung, atîția ! dinastice proptele ;
Făcut-am oare-n lume ceva, ca să fiu demn
De astă-ngropăciune, cu muzici triumfale ?...
Sau poate am prieteni la Bănci naționale,
Și popii-nfățișează al dragostelor semn ?
Nimic din toate aceste... Nimic, — din fericire !
Prietenii ce lasă ai soartei prigoani
Avuți dacă se află sunt numai prin simțire,
Și mor deopotrivă de plînși și de iubiți.

Parada însă trece pe Podul Mogoșoaie
Și-ncepe ca să pice o burniță de ploaie...
Dau fuga trecătorii... efectul e stricat
Și mumă-mea scontase al pensiei mandat
Jertfind o lună-ntreagă din zilnica ei hrană,
Nevrînd ca să mă-ngroape orașul de pomană.

Dar iată că prin geamuri privind din cafenele,
Pe cînd își beau în tihnă știutele cafele,
Samsarii se întreabă să afle de-a murit
Vrun negustor de bursă or vrun lipscan falit ?...
Pe loc ce li se spune de mine, — își urmează
Vorbirea ce-ntr-un singur cuvînt se însumează :
Cîștigul !... — Epopee de-atîtea mii de ani,
Divina Comedie avînd ca titlu : Bani !
Poemă ce coprinde amor, dureri, plăcere,
Cu Raiul în urcare, cu Iadul în cădere ;
Cîștigul, — ce se-nalță pe-același pedestal,
Moral întotdeauna și vecinic imoral ;
Cîștigul, ce-n picioare călcînd virtute, lege,
Trufaș înaintează spre tronul său de rege,
Și-n templul Bogăției intrînd, triumfător,
În hohotul monedei sub bolte se așează,
Iar galben ca metalul din care se formează
Apasă-asupra lumii ș-o ține sub picior.
Mulțimea, fermecată de falsa maiestate,
Se-nchină umilită l-această zeitate,
Iar sufletul în care pătrunde — ars, — și trist,
Din cerurile nalte, trăsnet e prin noroaie,
Căci aripa-i semeată deodată se-ncovoie...
Se face grea ca plumbul purtînd pe Antichrist.

Parada ajunsese în strada Franțuzească...
O doamnă din caretă văzînd-o-n drumul său,
Uitînd că e supusă la legea cea obștească,
A pus a-ntoarce caii, zicînd că e semn rău,
Iar alții în credința că ortu l-am dat popei
Din oftică sau tifos, batistele scoteau
Și, dîndu-se într-o parte, la nas și le puneau,
Crezînd că-i molipsește mirosurile gropei.
Cînd însă Bucureștii, în care-am suferit,
Rămase-n urma noastră în ceață învelit,

Cu turnuri de biserici, cu teatre și palate,
Cu-ntreaga lui satiră de lux și de păcate,
Cu oameni ce declamă strigînd : Patriotism,
Împinși de-aceleași patimi și-aceiași egoism,
Cu corpuri fără inimi și țeste fără creieri,
Sub care cîntă-atîția stigleți, și-atîția greieri ;
Oraș în care zilnic, Dreptatea, în genunchi,
De corbii sugrumării e roasă la rărunchi ;
Prăpastie în care virtutea este-o crimă,
Și crima cea mai neagră, virtute mai sublimă,
Gomoră renăscută, ce portă-n al ei sin
Pe lingă-a ei pieire pe-a neamului român ;
Cînd el rămase-n urmă, zăcînd în jos pe vale
Cu falșa-i bucurie mai tristă ca o jale,
Și cînd, încet, urcarăm costișul înverzit —
Lăsînd pe mina dreaptă clădirea afumată
Din care-n lumea largă pornisem altădată
Atît de tînăr încă și-atît de fericit, —
Pe marginea șoselei doi oameni s-arătară,
Era un copilandru, era un biet moșneag :
Copilul plin de vieață — bătrînul în toiag.
Și dricul ajungîndu-i căciulile-și luară.
Țăranii nu știu carte, dar dinșii-n drumul meu
Din inimă șoptiră : „Să-l ierte Dumnezeu !“

Era-n apusul zilei și „Stilpii“ se citise...
Deschisă ședea groapa, coșciugul sta deschis,
Și soarele o rază de-adio îmi trimise,
Spărgînd o clipă norii din naltul său abis ;
O rază înmuiată în cerurile albastre,
Ce-n cale adunase tot focul de prin astre,
Și care-n cimitirul, coprins încet de seară,
Căzuse luminoasă pe chipul meu de ceară.
Dar plinsetul răsună : — Momentul e solemn ;
Pe brațe se ridică coșciugul meu de lemn,

Și-n raza ce apune, și-n vîntul ce șoptește,
Și-n jalea ce pe fețe adînc se-ntipărește,
La marginile groapei mă poartă — mă depun...
Pe țărmiî vecinicii cu brațe-ncruciate
Aștept ca să m-arunce prăpastiei căscate
Din care, cine știe ? — voi naște mult mai bun...
Un popă ce uitase pe piept a-mi pune cruce,
Se uită împrejuru-i, o cere, și s-aduce...
Aș vrea să-i pot a-i spune că nu voiesc s-o port,
Că-n viață am purtat-o pe umerii-mi legată,
Ducindu-mi tinerețea sub dînsa-ncovoiată —
Dar crucea te urmează oriunde — viu sau mort.
Alături cu coșciugul zăcea un sac de oase...
Era un Babel groaznic de craniuri hidoase
Pe care stau șuvițe de păr înțărînat ;
Iar unul dintre ele, zdrobit de-al vremii dinte,
În lume îmi zîmbise cu fața-i de părinte,
Lăsînd deschisă ușa l-al inimei palat.
Deșertăciunc-a lumii !... — O mumă ce-l născuse,
O soră ce pe brațe-i în cîntece crescuse,
Cu cerul și cu raiul în ochii ei de-azur ,—
Alăturați prin moarte, — femur lîngă femur,
Și țeastă lîngă țeastă, — un sac îi încăpuse.
'Napoi Manfred și Faust, adînci cugetători,
Fantasme ce-n veghere ședeati pînă la zori,
Problema urmărită lăsarăți tot problemă,
Și voi v-ați pus pe frunte o falsă diademă.
Ați invocat pe oameni, ați invocat pe zei,
Urcatu-v-ați prin lumea de umbre și de vise,
Servitu-v-ați de cuget, ca punte peste-abise,
Dar groapa vă sfidează, rînjind din fundul ei.
Priviți-o, și răspundeți, de-aveți ce ne răspunde...
Pătrundeți nepătrunsul și spuneți-ne, unde
Ne ducem cînd mormîntul asupra-ne s-a-nchis ?
Un vis e oare moartea ? sau viața e un vis ?

Tăceți ?... Voi nu răspundeți ?... Rămași fără cuvînt,
Pe buze v-au scris viermii răspunsul în mormînt.

De tot se înnoptase și lumea cu grăbire
Pe-acasă se-ntorsese — pătrunsă de uimire...
Uimire trecătoare că iată-mă-ngropat
Și omul care cade e repede uitat...
Furtuna cînd pe aripi de vînturi se aduce
Ce-i pasă unei frunze de frunza ce se duce ?
E oare mai puțină verdeață în păduri
Sau umbră mai puțină sub bolți de frunzături ?...
O floare dacă naște și-ndată dacă moare
Se face în grădină un gol pentru o floare ?
O stea dacă lucește stingîndu-se pe loc
Sunt stele mai puține în cerul plin de foc ?
Natura-și urmărește sortirea ne-ncetată,
Și steaua ce se stinge și frunza cea uscată.
Verdeață, flori, insecte, și tot ce este viu
Se duc fără să lase o lipsă cît de mică...
Un om dacă dispare un altul se ridică,
Și-n cartea vieții nume se șterg sau se înscriu.

Orașul sta pe vale culcat cu nepăsare...
Pe uliți s-aprinsese lumini de felinare...
Trufia în trăsură, Mizeria pe jos,
Lărgăea prin tot orașul un haos zgomotos...
Șampanie la Capșa beau mulți făcînd paradă
De golul cel din creieri, de plinul cel din ladă...
Dar ușile la teatru deschise se aflau
Pe scenă *Mușchetarii* cu zgomot se jucau...
Ce vreți ?... Pe-atuncea vremea era înapoiată
Cohorte fără număr n-aveam stejari și brazi...
De scrieri, sărăcia era neasemănată...
Aveam un Odobescu — n-aveam pe cei de azi...

Directorul, în lipsă de iepuri, ca să-mpuște,
Din loje, cu mindrie, făcea vînat de muște ;
Sion, Ventura, ș-alții, alături dormitau ;
Urechiă-și da silințe tihnit la loc să șeadă...
Vedea cu ochelarii, și tot nu vrea să creadă...
Coriștii, și artiștii, ca fiarele urlau...
Era un demn spectacol de teatru, pentru care
Luptaseră atîția jertfindu-și a lor stare,
Voind să se înalțe un templu literar
Cu piesele române cusute la dosar.
Era un demn spectacol de-a țării propășire
Să vezi că galeria aplaudă-n uimire
La-ntîia detunare de pușcă sau pistol,
La-ntîiul semn de patos, la-ntîia sforăire,
Înscrise sau nenscrise în fiecare rol.
Cortina cade. — Piesa e foarte-aplaudată...
Dar lojile sunt goale sau date fără plată...
Director peste teatru fiind un vînător,
Mă rog de ce n-am pune și piese de obor ?
Părerea mea desigur, că este-mpărtășită,
Schinteia de talente fiind înăbușită,
Și publicul urmîndu-și să fie, tot ce-a fost :
Făptură nențeleasă — nici om de duh, nici prost.
Privind cu nepăsare la tot ce se petrece,
Mai rece e ca mine în groapa mea cea rece,
Și-ndată ce s-arată prin el cîte-un smintit
Ce-ar vrea ca să ridice o voce revoltată,
Povara calomniei, s-o poarte, ca răsplată,
I-o pune în spinare, și totul s-a sfîrșit.
Mergi tristă Românie, pe calea începută,
Și voi, iubiți prieteni, petreceți sau cîntați,
Lăsați-mi însă mie odihna cea tăcută,
Lăsați-mi visul morții și nu mă deșteptați !

Ce-mi pasă dacă lumea a fost și e tot lume ?...
Ce-mi pasă de rămîne cum e, și cum a fost ?...
Ce-mi pasă de se-ntreabă sau nu de al meu nume ?...
Prin moarte cîștigat-am obștescul adăpost.
Și iată... — O suflare ce ramurile-atinge
Se pare că închide la zgomot orice porți,
Și luna se ascunde, și candela se stinge
Pe pietrele-nvechite, pe crucile de morți.
Tăcere ! ... Este ceasul de negură și taină...
Se-mbracă cimitirul în noapte ca-ntr-o haină...
O rază nu se vede în cer nici pe pămînt...
Aștept cu nerăbdare ca morții să se scoale,
Lăsînd să le rămînă coșciugurile goale,
Dar mut îmi e mormîntul, și mut orice mormînt.
Și ce ?... Nimica încă ?... Nimica decît noapte ?
Nici ciocnete de oase, nici rînjete, nici șoapte ?
Dar oare ce fac morții ? — Să vină ! — Voi să știu.
Gîndind aceste vorbe, vederile-mi senine
Zăreau din fundul gropii, tîrîndu-se spre mine,
Un șir de viermi oribili cu corpul cenușiu ;
Cu toții, pe coșciugu-mi, se urcă sau s-agață...
S-apropie minutul cu dinșii să dau față...
Puterea îmi lipsește să-i calc și să-i zdrobesc,
Și ei, rozînd capacul coșciugului, vorbesc :
„A ! iată, zice unul, e omul ș-a lui fală...
Priviți-i slăbiciunea sub piatra mormîntală,
Și el a fost în lume întîiul dobitoc !
Mînca pe celelalte ca lupul într-o turmă...
Mîncat va fi acuma de cele de pe urmă ;
Loc viermilor să intre !“ Și viermii-avură loc...
Intrară cîte unul prin scindurile roase...
Pe talpa cizmei mele ureau, urcau mereu,
Sudoarea într-o clipă m-ajunse pîn' la oase,
Voi să strig... — Dar somnul cel vecinic este greu.

Mirșav, deodată, unul, pe buze mi se prinse,
Înfig doi alții-n pulpe mandibulele lor,
Pleoapele la urmă de-un roi îmi sunt atinse...
În ochi îmi intră zece... — Era îngrozitor.
Simții atunci în mine o repede schimbare...
Părea că mă duc îngerii pe-o dulce legănare...
Lăsându-mi învelișul la viermii din mormint,
Pluteam prin al meu suflet, mai sus de-acest pământ.
Eram împins de-o forță și tainică și mare,
Și aripe de vultur răpindu-mă în zbor,
Purtat pe-o rază-albastră, ca raza de ușor,
În casa părintească, muiat în foc de stele,
Intrai pe o fereastră, prin aer tremurai,
Trecui ca o suflare prin părul mamei mele,
Lucii în două lacrimi, și calea mi-o urmai,
Era un zbor fantastic, un zbor fără de nume,
Ca zborul lui Mazeppa pe calul său legat,
Și treieram pe vânturi, și colindam prin lume,
Purtat pe unde corpul odată mi-a călcat.
Cîmpiile întinse păreau niște năluce,
Și Dunărea un șarpe dormind peste cîmpii,
Tot omul o furnică ce naște și se duce,
Iar munții cei gigantici abia niște copii ;
O pată cenușie în josul meu s-arată,
E marea care vecinic cu pinze e-nărcată
Și dincolo pe țărmul ce-a fost de zei iubit
Pe care-l încunună naramzul înflorit...

Italia iubită, — primește-o salutare
Cu tainica schinteie a sufletului meu...
În ceață pierе apa și sinul tău mi-apare :
Florența, Roma, Neapol culcat pe lângă mare,
Molatic lazarone dormind — visînd mereu.

Vezuyiul în aer împinge zi și noapte
Coloana sa de flacări, coloana sa de fum...
Sorento scaldă-n valuri naramzii plini de șoapte,
Pompeii lăcrămează la colțul unui drum,
Și-n vecinică lumină mă duc fără-ncetare,
Trec mărire albastre și nu mai am hotare...
Munți, dealuri, văi și cîmpuri străbat neobosit
Purtat de-aceeași rază, ușor și fericit.
Orașele sub ochii-mi le văd zăcînd de-a rîndul,
Și unul după altul, mai repede ca gîndul,
Ce zboară ca un fulger pe-o harpă de poet,
Se șterg, fără să-mi lase vreo urmă de regret.
Văzînd aceeași oameni, văzînd aceeași lume,
Urcau pînă la mine aproape-aceleași nume,
Și cînd, la urma urmei, acasă m-am întors,
Asupra-mi începuse uitarea ca să trecă, —
Se uită totdeauna acela care pleacă,
Și firul amintirii se rupe, de s-a tors.
În inimă nu este nici rană, nici durere,
Ca zilnic să păstreze înțîia ei putere,
Și nimini nu rămîne a fi nemîngîiat.
Tot omul află-n viață, în vreme, sau în sine
Puterea ce e-n stare durerea să-i aline...
E lege naturală cînd mori să fii uitat.
În groapă, corpul șubred abia îmi putrezise
Și chipul meu cu totul în inimi s-ofilise,
Iar mumă-mea — chiar dînsa ! — mai rareori plîngea...
Uitare, cit mai iute, mîngîi-o și pe ea !
Din viața pieritoare, trecînd în altă lume,
În viața fără moarte mă duc să strălucesc,
Și fără-a mă-nțelege, și fără s-am vreun nume,
Mă simt cu totul altul, și-ncep ca să trăiesc.
Dar cum deschis sta cerul, atuncea, deodată,
Din visul meu de-o noapte un zgomot m-a trezit...
Eram tot om, tot formă, tot lucru pipăit...

Privii către fereastră... — Era o zi-nnorată...
Născindele ei raze pieziș se strecurau...
Părea că e-n zăbranic natura îmbrăcată,
Și frunzele la vinturi gemind, se scuturau.

NOAPTEA DE MAI

Astfel : fiindcă apogeul la care sufletul atinge
Cînd poartă cîntece-ntre aripi dă naștere la răzvrătiri,
Se poate crede că vreodată ce e foc sacru se va stinge
Și muzele că vor rămîne amăgitoare năluciri ?
Vestalelor, cînd în picioare altarul vostru s-află încă,
Și primăvara cînd se-ntoarce și astăzi ca și alte dăți,
Și preschimbat cînd nu se află pămîntul falnic într-o

stîncă,

De ce v-ați reurca în sfera abstractelor seninătăți ?
Închisă dacă vă e lumea, recoboriți-vă-ntre roze.
Parfumele din mai înalță reinnoite-apoteoze,
Și-n noaptea blondă ce se culcă pe cîmpenești virginități
Este fiuru-mpreunării dintre natura renăscută
Ș-atotputerea Veciniciei de om abia întrevăzută.
Veniți : privighietoarea cîntă, și liliacul e-nflorit !
Cîntați : nimic din ce e nobil, suav și dulce n-a murit.
Simțirea, ca și bunătatea, deopotrivă pot să piară
Din inima îmbătrînită, din omul reajuns o fiară,
Dar dintre flori și dintre stele nimica nu va fi clintit,
Veniți : privighietoarea cîntă și liliacul e-nflorit.

Se poate crede că vreodată ce e foc sacru se va stinge, —
Cînd frunza ca și mai nainte șoptește frunzei ce atinge ?

Cînd stea cu stea vorbește-n culmea diamăntatului abîs,
Izvorul cînd s-argintuiește de alba lună care-l ninge,
Cînd zboară freamete de aripi în fundul cerului deschis ?...
Vestalelor, dacă-ntre oameni sunt numai jalnice nevroze,
E cerul încă plin de stele, și cîmpul încă plin de roze,
Și pînă astăzi din natură nimica n-a îmbătrînit...
Iubirea, și prietenia, dacă-au ajuns zădărnice,
Și dacă ura și trădarea vor predomini în vecinicie...
Veniți : privighietoarea cîntă, și liliacul e-nflorit !

Vestalelor, dacă-ntre oameni sunt numai jalnice nevroze,
Pămînt și spațiu își urmează sublimele metamorfoze,
Răsare cîte-o nouă floare, apare cîte-un astru nou,
Se face mai albastru-adîncul, și codrul mai adînc se face,
Mai dulce sunetul de fluier, mai leneșă a nopței pace,
Mai răcoroasă adierea, mai viu al stîncilor ecou ;
Mucigăitul smîrc al văii cu poezie se vestmîntă,
Pe prefiratele lui ape plutește albul nenufar...
O mică stea e licuriciul, și steaua este un mic far,
În aer e parfum de roze. — Veniți : privighietoarea cîntă.

Posomorîrea fără margini a nopților de altădată,
Cînd sufletul pentru sarcasme sau deznădejde sta deschis,
Cu focul stins, cu soba rece, rămase-n urmă ca un vis.
E mai și încă mă simt tînăr sub înălțimea înstelată.
Trecu talazul dușmăniei cu groaza lui de nedescris,
La fund se duse iar gunoiul ce înălțase o secundă
Și stîncă tot rămase stîncă, și unda tot rămase undă...
Se lumineă întinsa noapte cu poleieli mingiietoare,
Și astăzi e parfum de roze și cîntec de privighietoare.

Vestalelor, numai o noapte de fericire vă mai cer.
Pe jgheabul verde al cișmelei un faun rustic c-o naiadă
S-au prins de vorbe și de glume sub licăririle din cer ;
Columbe albe bat din aripi și visurile vin grămadă,

Iar picăturile urmează pe piatra lucie să cadă...
Băsmesc de vremile bătrîne, cînd zinele se coborau
Din limpezimile albastre, și-n apa clară se scăldau...
Reînviază ca prin farmec idilele patriarcale
Cu feți-frumoși culcați pe iarbă izbindu-se cu portocale ;
Pe dealuri clasice s-arată fecioare în cămăși de in,
Ce-n mîini cu amforele goale își umplu ochii de senin,
Și printre-a serii lăcrămare de ametiste și opale,
Anacreon re-nalță vocea, dialoghează Theocrit...
Veniți : privighietoarea cîntă în aerul îmbălsămit.

E mai și încă mă simt tînăr sub înălțimea instelată...
Halucinat cînd este-auzul, vederea este fermecată ;
Aud ce spune firul ierbei, și văd un cer de aripi plin,
M-așez privind în clarul lunii sub transparența atmosferei
Și-n aeru-mbătat de roze sfidez atingerea durerii
Cu cîntece nălucitoare cum sunt candorile de crin.
O ! feerie a naturei, desfășură-te în splendoare,
Regret suprem al fiecărui în tainicul minut cînd moare,
Fiindcă tu ești pentru suflet repaos dulce și suprem,
O ! feerie a naturei, vindecătoare de nevroze,
Ce ne-mbunești fără știință și ne mîngii fără să vrem,
Regret suprem al fiecărui, desfășură-te în splendoare
În aer cu parfum de roze și cîntec de privighitoare ;
Veniți, privighietoarea cîntă în aeru-mbătat de roze.

Voind să uit că sunt din lume, voiesc să cred că sunt din
cer...

Vestalelor, numai o noapte de fericire vă mai cer,
Și-această noapte fericită la gîtul ei cu sălbi de astre,
S-a coborît pe flori roz-albe și pe pădurile albastre,
A-ntins subțirele-i zăbranic și peste cîmp și peste văi,
A-nseilat nemărginirea cu raze de argint și aur
Și o cusu cu mii de fluturi și o brăzdă cu mii de căi ;
A revărsat peste tot locul dumnezeiescul ei tezaur,

În atmosfera străvezie împăciuirea și-a întins,
Făcu să sune glas de bucium la focul stinelor aprins,
Făcu izvorul să-l îngine, pădurea să se-nveselească,
Orice durere să-nceteze, și poezia să vorbească.
Pe om în leagănul ei magic îl adormi — și el uită —
Cu clar-obscur mască uritul și șterse formele prea bruște,
Făcu să tacă zbîrniirea adunăturilor de muște,
Și zise dealului să cînte, și dealul nu mai pregetă,
Și zise văilor să cînte, și văile se ridicară,
Cu voci de frunze și de ape, cu șoapte ce s-armonizară,
Și zise paserei să cînte, și la porunca uimitoare,
Se înalță parfum de roze și cîntec de privighietoare...
Iar cînd și mie-mi zise : „Cîntă !“, c-un singur semn mă
deșteptă,
Spre înălțimi neturburate mă reurcă pe-o scară sfîntă...
În aeru-mbătat de roze, veniți : — privighietoarea cîntă.

NOAPTEA DE IANUARIE

Deznădejde fîroasă, strălucitu-mi-ai pe frunte,
Și încinsu-m-ai cu flăcări care-ntreg m-au mistuit,
Nu mi-ai pus pe piept o stîncă, mi-apăsași pe el un munte,
Dar mi-ai dat ș-a ta putere spre a nu fi de el strivit.
Îmi făcuseși o coroană ce ca pietre nestemate
Avea lacrimile mele ce luceau la focul tău ;
M-ai ținut în orice clipă cu simțirile-ncordate,
Mi-ai fost soră preaiubită și mi-ai fost și crud călău.
Ca Iacov frumos și tînăr ce-adormise la fîntînă,
Deșteptat fără de veste de un înger lucitor,
Mă chemași la luptă cruntă și ai vrut să-mi fii stăpînă

Și să-mi pui pe beregată uriașul tău picior...
Ca Iacov intrai în luptă ș-am ieșit ca el de-asemeni,
Și nici tu nu ești învinsă și nici eu învingător,
Dar alături de-oboeseală ne-am culcat ca niște gemeni
Ș-am dormit, de este-o vreme, într-un somn îngrozitor.

Lumea care este-o mare cu talazuri furtunoase
Mi-a văzut a vieții navă ici și colo alergînd,
Dusă-n voia întimplărei pe-adincimi întunecoase,
Care n-au fost măsurate nici de ochi și nici de gînd.
Spre limanul care-l caut mă tot duce-a mea simțire,
Dar pe cînd îl cred aproape nici în suflet nu-l găsesc,
Și pe veci aceeași groază port și-n minte și-n privire,
Către nici un țarm al vieții n-am s-ajung să odihnesc.

Lemnul dacă arde-n vatră a rămas cenușă rece,
Ce mai caut oare-n lume dac-am dat tot ce-am avut ?
Sunt un soare care-apune, sunt un cîntec care trece,
Sunt o frunză care zace pe al vieții negru lut.
M-am născut în niște zile cînd timpita burghezime,
Din tejghea făcînd tribună, legiune de coțcari,
Pune-o talpă noroioasă pe popor și boierime ;...
Zile cînd se-mparte țara în călăi și în victime
Și cînd steagul libertății e purtat de circiumari.

II

Inimi reci ca vîntul iernei, psalmodii pe-același metru,
Voi, ce vecinic înfrîinate de al liniștei tic-tac
Regulat orele vieții bateți ca un cronometru,
Știu că versurile mele în adîncul vostru tac.
Ele nu vă spun nimica, — sunt cuvinte fără viață,
Cel mult sunete deșerte pentru moartea ce vă-ngheață ;

Dar pe harpa mea de aur poezia va zbura
Și acum, și totdeauna ; — și puteți rămâne mute...
Lara și Romeo vocea vor veni să-mi împrumute,
Și cu dinșii pe-ai mei umeri aplecați ca niște îngeri
Se vor smulge de pe buze-mi armonii muiate-n plingeri.

Credeți care că un cintec, cînd din suflet se revarsă
Se așteaptă să răsunе printre suflete de morți ?
Credeți oare că o frunte cînd de foc ceresc e arsă
Și străbate c-o schinteie l-ale raiurilor porți,
Vrea să știe de-omenire, cînd pe-a cerului cărare,
Coronați de-o strălucire de lumini dumnezeiești,
Heruvimii se coboară într-a gîndului cîntare
Pentru-a-i da și consfințirea armoniei îngerești,
Sau că roua pică, poate, pentru frunze ce zac moarte
Prada pulberii în care le ia vîntul să le poarte ?

Însă voi ce-ați plîns cu mine pe ruinele simțirei,
Frații mei de cugetare, frații mei de suferinți,
Voi, ce-ați fost luați ca mine pe-aripe nenorocirei
Dînd la vînturile soartei aspirații și credinți,
Voi, care-ați trăit ca mine între cearcăne înguste,
Sfîșiati de-al vostru suflet ca de lacome lăcuste,
Voi puteți a mă-nțelege, căci voi singuri ați trăit...
Este o poemă-ntreagă de-a fi plîns și suferit.

Voi care cunoașteți viața sub oricare formă — voi,
Frunze veștede, purtate de răstriște prin noroi,
Voi care-ați umblat pe uliți fără haine, fără piine,
Și v-ați dus prin ploi și zloată cum se duce cîte-un cîine,
Ridicînd în lupta vieței frunți semețe de eroi,
Voi, nesiguri nici de astăzi și nesiguri nici de mîine,

Voi puteți a mă-nțelege, căci voi singuri ați trăit...
V-a fost frig și v-a fost foame, însă nu v-ați umilit.

Voi, care în nopți senine ați pîndit pe sub ferestre
Pe cînd luna-mbracă zidul cu tapetele-i maiestre.
Pe cînd vîntul pleacă fruntea teiului mirositor ;
Inimi vecinic zbuciumate, sub al dragostei fior,
Tineri care, din femeie, v-ați făcut o zeitate,
Corpuri necorupte încă, suflete electrizate,
Voi puteți a mă-nțelege căci voi singuri ați trăit...
Este o poemă-ntreagă să poți zice : „Am iubit“.

Voi ce-ați fost purtați pe aripi de-o cerească inspirare,
Geniuri ce-mbrățișarăți toată-nvățătura mare,
Voi, ce-ați despicat natura c-o privire de vultur,
Cugete, adînci prăpastii ca al cerului azur,
Harpe tainice atinse de suflarea nemuririi,
Spirite-ale vecinicie, raze-ale dumnezeirii,
Voi puteți a mă-nțelege căci voi singuri ați trăit...
Sufletul e o poemă cu un cer nemărginit.

O ! dar voi, care prin viața ce pe buni și răi adapă,
Treceți fără-a lăsa urme ca și cîinele prin apă,
Grași, pedanți, burdufi de carte și de-nvățătură goi —
Bogătași ce cu piciorul dați la inimi în gunoi,
Parveniți fără rușine, mizerabili ce la cîrmă
Faceți salturi de păiațe pe frînghie sau pe sîrmă.
N-am cu voi niciun amestec. căci în lume de-ați trăit,
Este o satiră-ntreagă faptul că v-ați zămislit.

Aide, soartă nempăcată, scoală-te din nou la luptă...
Sau dă-mi viață, sau dă-mi moarte căci din somn m-am
deșteptat ;

Ia pumnalul laș, dar sigur, dacă sabia ți-e ruptă
Să-l infigi pîn' la prăsele într-un suflet revoltat,
Sapă-mi groapa cît de-adîncă, fă-mi dușmani chiar după
moarte

Cînd topit îmi va fi corpul, voi fi cîmpul plin de flori,
Inimile simțitoare au la piepturi să le poarte —

Voi fi cer, parfum și șoaptă și nu poți să mă omori.
Poți s-apeși peste-ai mei umeri cu puteri nenduplecate,
Poți să-mi storci cumplete lacrimi sau un rinjet fioros,
Voi găsi în orice timpuri cite-o inimă de frate,
Voi găsi în orice timpuri un răsunset mîngios.

Dar cum noaptea sta să piară, ca prin visele-adorate
M-am simțit mai viu, mai tînăr, cu durerile-alinate,
Ș-am zîmbit..., uitînd veninul care-n suflet mi s-a strîns,
Căci, firește, viața este tot ciudata comedie
Care-amestecă-mpreună și dureri și bucurie,
Punînd lacrimi lîngă zîmbet, punînd zîmbet lîngă plîns.

OSPĂȚUL LUI PENTAUR

Templul nalt ce e din piatră cu-ngrijire prelucrată
În inscripții hieratice răspîndite cu belșug
Prin a soarelui praf de aur schinteiază și s-arată
Urias prin înălțime, răpitor prin meșteșug.

Pe sfințenia tihnită stilpi de umbră priveghiază,
Pe cînd flacări parcă urcă din nesipu-n zare-ntins ;
Uși de bronz întredeschise pe-adîncimi ce-nfricoșează
Întunericu-l frămîntă cu năluci de aur stins.

Sfinxi pe socluri de-alabastru așezați pe două rînduri,
De la scara care duce pe platforma de porfir,
Roși de vînturi, arși de soare, dar senini de orice gînduri,
S-odihnesc cu moliciune printre flori de trandafir.

Dar în sala hipostilă, împrejurul unei mese,
Pentaur, poet și preot, stă cu oaspeți numeroși,
Cupe de-onix se ridică, daruri scumpe, lui trimese
De Ramses și de curtenii cei avuți și generoși.

Dintr-o singură fereastră cade-o trimbă luminoasă,
Ce-nfășoară comesenii într-un nimb strălucitor,
Fundul templului se pierde sub un strat de umbră groasă,
Ce pe zei adăpostește de-orice gînd pîngăritor.

Robi frumoși cu piepturi goale și cu ochi șireți de vulpe
Ies fantastic ici și colo din noptosul labirint,
Au tunici cu fir cusute, calasirise pe pulpe,
Și înalță vase de-aur înflorite cu argint.

Un peșchir cu hiacintul masa toată o-nvelește,
Și pe purpura-nfocată, în lădițe de sandal,
Floarea tainică de lotus întristat se vestejește
Printre poame ce se urcă pe sub bolți piramidal.

Rînduiala domnitoare e de meşter plăsmuită :
Raci de mare ce spăimîntă, stridii cu mărgăritari,
Avînd dreptul fiecare dintre scoica siluită
Să ia boaba înceleştată în calcarile tari.

Plăsmuiţi după natură, peşti din cărnuri delicate,
Ce cu solzi de gelatină în argint se oglindesc,
Lîngă pasări de tot felul, şi întregi, şi despicate,
Împreună cu vînaturi ne-ncetat se grămădesc.

Tot ce e mai bun pe lume, strîns cu bani şi iscusinţă,
Îmbrînceşte înainte lăcomiile trupeşti,
Şi pe cînd se schimbă vorbe şi se bea cu prisosinţă,
Pe metalice tripede ard parfumuri arăpeşti.

Sirieni cu forme clasici, copilandri prin etate,
Dar pişcaţi în ciuda vîrstei de-al plăcerilor tăun,
Înmuiiaţi în tinereţe ca-ntr-un lac de voluptate.
Peste masa largă mişcă evantalii de păun.

Şi cum robii vin să cînte din cîmbal şi din chitară,
Pentaur ridică vocea şi pe harpa lui de bard
Epopea strălucită curge falnică şi clară,
Întrecîndu-se-n căldură cu privirile ce-i ard.

„Sub Ateş căzut în cursă, maiestatea-sa se luptă,
Părăsit de toţi oştenii şi aproape-nconjurat,
Braţu-i ager se înmoaie, spada sa e-n două ruptă,
Dar pe barbari să-i înfrîngă sau să moară, a jurat.

Şetasar ce-i stă-mpotrivă de prisos i se opune,
Maiestatea-sa năvală îşi repede al său car :
Calcă, culcă,-mpunge, rupe, taie, spintecă, răpune,
C-o minie trăsuitoare în al ochilor focar.

Zeul Month îi dă iuteala şi Baal a lui putere,
C-o silinţă uriaşă sparge zidurile vii,
Iar în urma lui se scurge sînge roşu din artere,
Ca un must de struguri negri de sub teascul unei vii.

Şi pe cînd se luptă capii cu grozava-nvălmăşeală,
Călărimea nesupusă trăsuitoarei zăticniri,
Printre pulbera ce urcă licărind de-năbuşeală
Pe monarc îl urmăreşte cu sălbatică răcniri.

Tarekenas — l-acest nume se întoarce fiecare
Către oaspetele tînăr mai frumos ca zeul Ra —
Vede-al regelui pericol, şi sub două mii de care
Uruind pe roţi de-aramă face cîmpu-a tremura.

Un torent ce-şi prăvăleşte cursul de-apă peste stavili
Nu s-asvirle printre pietre cu asalt mai mugitor,
Iar un fulger cît de aprig îndrumat de nalte pravili
Între nori cînd izbucneşte nu e-atît de-asurzitor.

De sub roţi, de sub copite, de sub spada ce se frînge
Printre coaste sfărîmate unde fierul s-a vîrît,
Izvoareşte, sare, curge, un întreg potop de sînge
Şi-un morman cumplit de leşuri umple cîmpul mohorit.

Şetasar, Şirab, Patasa, peste cimpii păduratici,
Căutîndu-şi mîntuirea, fug de panică coprînşi,
Şi Ramses, oprindu-şi caii, dintre-oştenii asiatici
Nu mai vede în picioare decît turma celor prinşi.“

„Lui Ramses şi Tarekenas slavă-n veci nemărginită“
Este strigătul ce sala o străbate pînă-n fund,
Iar ecoul ce deşteaptă pe o scară nesfîrşită
Printre-abisurile vremii se tot face mai profund.

EPIGRAF

Să mă spele de insulte nu mă-ncerc să fac apel
La un veac ce nu coprinde decît patimă în el
Şi în care tot nerodul are dreptul să vorbească
Ca dovadă-ntemeiată de prostia cea obştească.
Cît e ţara noastră toată văd mulţimi fără simţiri,
Creieri stinşi de întunerîc, inimi roase de-njosiri.

Dar cînd patru generaţii peste moartea mea vor trece,
Cînd voi fi de-un veac aproape oase şi cenuşe rece,
Va suna şi pentru mine al dreptăţii ceas deplin
Ş-al meu nume, printre veacuri, înălţîndu-se senin,
Va-nfiera ca o stigmată neghiobia duşmănească,
Cît vor fi în lume inimi şi o limbă românească.

NOAPTEA DE DECEMBRIE

Pustie și albă e camera moartă...
Și focul sub vatră se stinge scrumit... —
Poetul, alături, trăsnet stă de soartă,
Cu nici o schinteie în ochiu-adormit...
Iar geniu-i mare e-aproape un mit...

Și nici o schinteie în ochiu-adormit.

Pustie și albă e-ntinsa cîmpie...
Sub viscolu-albastru ea geme cumplit...
Sălbatică fiară, răstriștea-l sfîșie,
Și luna-l privește cu ochi-oțelit... —
E-n negura nopții un alb monolit...

Și luna-l privește cu ochi oțelit.

Nămeții de umbră în juru-i s-adună...
Făptura de humă de mult a pierit
Dar fruntea, tot mîndră, rămîne în lună —
Chiar alba odaie în noapte-a murit... —

Făptura de humă de mult a pierit.

E moartă odaia, și mort e poetul... —
În zare, lupi groaznici s-aud, răgușit,

Cum latră, cum urlă, cum urcă, cu-ncetul,
Un tremol sinistru de vînt-năbușit...
Iar crivățul țipă... — dar el, ce-a greșit ?

Un haos, urgia se face cu-ncetul.

Urgia e mare și-n gîndu-i ș-afară,
Și luna e rece în el, și pe cer...
Și bezna lungește o strajnică ghiară.
Și lumile umbrei chiar fruntea i-o cer...

Și luna e rece în el, și pe cer.

Dar scrumul sub vatră, deodată, clipește...
Pe ziduri, aleargă albastre năluci...
O flacăra vie pe coș izbucnește,
Se urcă, palpită, trosnește, vorbește...

„Arhanghel de aur, cu tine ce-aduci ?“

Și flacăra spune : „Aduc inspirarea...
Ascultă, și cîntă, și tinăr refii... —
În slava-nvierii îneacă oftarea...
Avut, și puternic emir, voi să fii“. —
Și flacăra spune : „Aduc inspirarea“
Și-n alba odaie aleargă vibrarea.

Răstriștea zăpezii de-afară, dispăre...
Deasupra-i e aur, și aur e-n zare, —

Și iată-l emirul orașului rar...
Palatele sale sunt albe fantasme,
S-ascund printre frunze cu poame din basme,
Privindu-se-n luciul pîriului clar.

Bagdadul ! Bagdadul ! și el e emirul.. —
Prin aer, petale de roze plutesc...
Mătasea-nflorită mărită cu firul
Nuanțe, ce-n umbră, încet, veștejesc... —
Havuzele cîntă... — voci limpezi șoptesc...
Bagdadul ! Bagdadul ! și el e emirul.

Și el e emirul, și are-n tezaur.
Movile înalte de-argint și de aur,
Și jaruri de pietre cu flacări de sori ;
Hangiare-n tot locul, oțeluri cumplite —
În grajduri, cai repezi cu foc în copite,
Și-ochi împrejurii — ori spuză, ori flori.

Bagdadul ! cer glaben și roz ce palpită,
Rai de-aripi de vise, și rai de grădini,
Argint de izvoare, și zare-aurită —
Bagdadul, poiana de roze și crini —
Djamii — minarete -- și cer ce palpită

Și el e emirul, și toate le are...
E tânăr, e farmec, e trăsnet, e zeu,
Dar zilnic se simte furat de-o visare...
Spre Meka se duce cu gîndul mereu,
Și-n fața dorinței — ce este — dispare —
Iar el e emirul, și toate le are.

Spre Meka-l răpește credința — voința,
Cetatea prea sfântă îl cheamă în ea,
Îi cere simțirea, îi cere ființa,
Îi vrea frumusețea — tot sufletu-i vrea —
Din tălpi pînă-n creștet îi cere ființa.

Dar Meka e-n zarea de flăcări — departe —
De ea o pustie imensă-l desparte,
Și prada pustiei cîți oameni nu cad ?
Pustia e-o mare aprinsă de soare,
Nici cîntec de paseri, nici pomi, nici izvoare —
Și dulce e viața în rozul Bagdad.

Și dulce e viața în săli de-alabastru,
Sub bolți lucitoare de-argint și de-azur,
În vie lumină tronînd ca un astru,
Cu albele forme de silfi împrejur,
În ochi, cu lumina din lotusu-albastru.

Dar iată și ziua cînd robii și-armează... —
Cămile gătește, și negri-armăsari,
Convoiul se-nșiră — în zori schinteiază,
Pornește cu zgomot, — mulțimea-l urmează,
Spre porți năpustită cu mici și cu mari.

Și el ce e-n frunte pe-o albă cămilă,
Jar viu de lumină sub roșu-oranisc,
S-oprește, o clipă, pe verdele pisc,
Privindu-și orașul în roza idilă...

S-oprește, o clipă, pe verdele pisc...
Din ochiul său mare o lacrimă pică,
Pe cînd, de sub dealuri, al soarelui disc
În gloria-i de-aur încet se ridică...

Și lacrima, clară, lucește, și pică...

Din apa fîntinii pe care o știe
În urmă, mai cere, o dată, să bea...
Curmalii-o-nfășoară c-o umbră-albăstrie...
Aceași e apa spre care venea
Copil, să-și alinte blonda în ea —
Și-ntreagă, fîntina, e tot cum o știe.

E tot cum o știe — dar, searbăd la față,
Sub magica-i umbră, un om se răsfată...
Mai slut e ca iadul, zdrențos, și pocit,
Hoit jalnic de bube, — de drum prăfuit,
Viclean la privire, și searbăd la față.

De nume-l întreabă emirul, deodată,
Ș-acesta-i răspunde cu vocea ciudată :
— La Meka, plecat-am a merge și eu.
— La Meka ? La Meka ?... — și vocea ciudată :
— La Meka ! La Meka ! răsună mereu.

Și pleacă drumețul pe-un drum ce cotește...
Pocit, schiop, și searbăd, abia se ținește...
Și drumu-ocolește mai mult, tot mai mult,
Dar mica potecă sub pomi șerpuiește,
O tină ră umbră, de soare-l ferește,
Auzu-i se umple de-un vesel tumult,
Și drumu-ocolește mai mult — tot mai mult.

Iar el, el emirul, de-aseenea pleacă —
Pustia l-aşteaptă în largu-i s-o treacă...
Prin prafu-i se-nşiră cămile şi cai,
Se mistuie-n soare Bagdadul, şi pierе,
Mai şters decît rozul din flori efemere,
Mai stins decît visul pierdutului rai.

În largu-i, pustia, să treacă-l aşteaptă...
Şi el naintează şi calea e dreaptă —
E dreaptă — tot dreaptă — dar zilele curg,
Şi foc e în aer, în zori şi-n amurg —
Şi el naintează, dar zilele curg.

Nici urmă de ierburi, nici pomi, nici izvoare...
Şi el naintează sub flacări de soare...
În ochi o năluca de sînge — în gît
Un chin fără margini de sete-arzătoare...
Nesip, şi deasupra, cer roşu — ş-atît —
Şi toţi naintează sub flacări de soare.

Şi tot fără margini pustia se-ntinde,
Şi tot nu s-arată oraşul preasfînt —
Nimic n-o sfîrşeşte în zori cînd s-aprinde,
Şi n-o-nviorează suflare de vînt —
Luceşte, vibrează, şi-ntr-una se-ntinde.

Abia, ici şi colo, găsesc, cîteodată,
Verdeaţa de oază cu dor aşteptată...
Săgeată, aleargă cal alb şi cal murg,
Cămilele-aleargă săgeată şi ele,
Lă cîntecul apei se fac uşurele...
Izvor sau citernă în clipă se scurg —
Dar chinul reîncepe, şi zilele curg.

Și tot nu s-arată năluca sublimă...
Și apa, în foale, descrește mereu...
Cînd calul, cînd omul, s-abate victimă,
Iar mersul se face din greu, și mai greu...
Cu trei și cu patru, mor toți plini de zile,
Dragi tineri, cai ageri, și mîndre cămile.

Și tot nu s-arată cetatea de vise...
Merindele, zilnic, în trăiști se sfîrșesc...
Prădalnice zboruri de paseri, sosesc...
S-aruncă pe leșuri cu ciocuri deschise,
Cămile, cai, oameni, cad, pier, se răresc...
Doar negrele paseri mereu se-nmulțesc
Și tot nu s-arată cetatea din vise.

Cetatea din vise departe e încă,
Și vine și ziua cumplită cînd el,
Rămas din toți singur, sub cer de oțel,
Pe minte își simte o noapte adîncă... —
Cînd setea, cînd foamea, — grozave la fel,
Pe piept, ori pe pîntec, îi pun cîte-o stîncă
Prin aeru-n flăcări, sub cerul de-oțel.

Pierduți sunt toți robii, cu cai, cu cămile...
Sub aeru-n flăcări, zac roșii movile... —
Nainte — în laturi — napoi — peste tot,
Oribil palpită aceeași culoare...
E-aprins chiar pămîntul hrănit cu dogoare,
Iar ochii; se uită zadarnic, cît pot —
Tot roșu de sînge zăresc peste tot
Sub aeru-n flăcări al lungilor zile.

Și foamea se face mai mare — mai mare,
Și, zilnic, tot cerul s-aprinde mai tare...
Bat timplele... — ochii, sunt demoni cumpliți...
Cutremur e setea, ș-a foamei simțire
E șarpe, ducîndu-și a ei zvircolire
În pîntec, în singe, în nervii-ndirjiți... —
Bat timplele... — ochii, sunt demoni cumpliți.

Abia mai pășește cămila ce-l poartă...
Speranța, chiar dînsa, e-n sufletu-i moartă... —
Dar iată... — părere să fie, sau ea ?...
În zarea de flacări, în zarea de singe,
Lucește... — Emirul, puterea și-o strînge...
Chiar porțile albe le poate vedea...
E Meka ! E Meka ! ș-aleargă spre ea.

Spre albele ziduri, aleargă — aleargă,
Și albele ziduri, lucesc — strălucesc, —
Dar Meka, începe și dînsa să meargă
Cu pasuri, ce-n fundul de zări o răpesc,
Și albele ziduri, lucesc, — strălucesc !

Cu gîndul aleargă spre alba nălucă,
Spre poamele de-aur din visu-i ceresc...
Cămila, cit poate, grăbește să-l ducă...
Dar visu-i, nu este un vis omenesc —
Și poamele de-aur lucesc — strălucesc —
Iar alba cetate rămîne nălucă.

Rămîne nălucă, dar tot o zărește
Cu porți de topaze, cu turnuri de-argint,
Și tot către ele s-ajungă zorește,
Cu toate că știe prea bine că-l mint
Și porți de topaze, și turnuri de-argint.

Rămîne nălucă în zarea pustiei
Regina trufașă, regina magiei,
Brumoasa lui Meka — tot visul țintit,
Și vede pe-o iasmă că-i trece sub poartă...
Pe cînd șovăiește cămila ce-l poartă...
Și-n Meka străbate drumețul pocit,
Plecat șchiop și searbăd pe drumul cotit —
Pe cînd șovăiește cămila ce-l poartă...

Și moare emirul sub jarul pustiei —
Și focu-n odaie se stinge și el,
Iar lupii tot urlă pe-ntinsul cîmpiei,
Și frigul se face un brici de oțel...
Dar luna cea rece, ș-acea dușmănie
De lupi care urlă, — ș-acea sărăcie
Ce-alunecă zilnic spre ultima treaptă,
Sunt toate pustia din calea cea dreaptă,
Ș-acea izolare, ș-acea dezolare,
Sunt Meka cerească, sunt Meka cea mare...

Murit-a emirul sub jarul pustiei.

CÎNTECUL PLOAIEI

Plouă, plouă,
Plouă cît poate să plouă.
Cu ploaia ce cade, m-apasă
Durerea cea veche, cea nouă...
Afară e trist ca și-n casă, —
Plouă, plouă.

Plouă, plouă... —
Plouă cît poate să plouă...
Zadarnic vor cîntece clare
Ca florile umezi de rouă
Cei vecinic scutiți de-ntristare... —
Plouă, plouă.

Plouă, plouă,
Plouă cît poate să plouă...
Ființa mea și simțirea
Sufăr și plîng amîndouă...
Viața-și urmează-ndirjirea...
Plouă, plouă.

Plouă, plouă,
Plouă cît poate să plouă...
Rapănă-n geamuri ca-n tobe...
Spintecă inima-n două
Cîntecul ploaiei de cobe... —
Plouă, plouă... —

LEWKI

De sidef și de-aur roșu sub al cerului azur,
Zvelta insulă apare și sporește, minunată,
Sărutată cînd de valuri, cînd de vînturi asaltată
Printre-ocolul spumei albe, — crîni regali, jur-împrejur.

Peste-al țărmurilor silex palpitează-o-nflăcărare,
Via purpură de singe a solarei agonii ;
Mari flamanzi prin aer zboară spre-ale visului domnii :
Un imperiu de spațiu fără legi și grănițare.

'Ancorează marinare ! Iată noaptea s-a lăsat...
Și tu, stincă solitară, fii cu brațele deschise :
'Ți sunt frate, căci ca tine sunt și culme și abise,
Și-ți aduc un corp în zdrențe, și un suflet sfișiat.

II

Seară palidă, și-n ceruri, ochi de îngeri plini de raze...
Adierea își ascute fremătățile pe stinci,
Se iuțește, se-ntremează, mișcă unda și-i dă brinci
Până ce-n galop o pleacă de-a-n călare pe talaze.

Și, ca orgă colosală, geme tot, — se vaită tot...
Izbucnește-o disperare strigătoare către astre,
Ce zîmbesc din pacea naltă a țărilor albastre,
Unde plinset nu se varsă, nici suspine nu se scot.

Strălucitule Apollo, scut în contra răutăței,
Ajutor îmi adu grabnic, răzbunîndu-mă de trai,
Și din pacea mea răpită, și din stînsii ani de mai,
Cel puțin fă o licoare pentru cupa zeităței.

III

A speranței mîngiere mă renfășură treptat...
Simt prea bine, buna zec că e-n zarea depărtată, ...
Marea cîntă și-nflorește, iar din unda spintecată.
E Diana ce-o precedă pe talazul fermecat.

Și vibrează cer și apă... — Fire, om și Providență,
Sunt din nou iar bunătate, — imn din veacul legendar,
Și din trunchiul mort cum naște viața verdelui lăstar,
Din coșciug, închis aproape, iese zbor de biruință.

Oh ! și visul meu e tocmai c-ale undei legănări...
Sidefat e cu nuanțe, ghirlandat de roze albe...
Alabastrul frunței sale întrunește crini cu nalbe
Ce-n potire hieratici poartă mistice-mbătări.

IV

Lună ! fin e însă tortul de pe fusul tău de aur,
Și divin e sentimentul ce măriți cu valul roz,
Cînd zefirii cîntă-n sistru, ori în flaut de rogoz
Cu magii de filomelă și cu tremolo de graur.

Toată zarea depărtărei e un viu mărgăritar
Sub stelara radiere a zîmbirilor de Sfinge ;
Dar, din vreme-n alta, strigă și se vaită Syringe
În imensa dezolare de pe țărnul solitar.

Căci voind a lui s-o aibă, nimfa blondă, oricit plins-a,
Fu în trestie schimbată de nesațiul lui Pan,
Și a lui, fără speranță, a rămas din an în an,
Iar surorile, zadarnic, brațe albe-ntind spre dinsa.

V

Sub troiașe de ninsoare zace stîncă, zace val...
E-nflorirea fără seamăn de zăpadă selenară,
Ce prin aer se propagă ca un vis de primăvară,
Ce-ar zîmbi din flori de piersic și răsunet de caval.

Coronată cu zambile, cu narcise presărată,
Catifea sau țesătură de brocart muiată-n fir,
Verdea undă ce, ici-colo, e un aur de Ophir,
Se rostogole alene de fiori cutremurată.

Prin văpaia azurie, ca schintei din ochi de brad,
Nuferi candizi, viorele, flori albastre de cicoare,
Fulgerări de luciole, — giuvaiere mișcătoare, —
Joacă-n raza luminoasă a electricului fard.

VI

Și chiar sufletul meu este rază, cîtec și magie !
Și colorile din juru-mi, nîmb al cerului divin,
Le beau sacra voluptate ce mă-mbată ca un vin,
Iar întreaga mea făptură e întreagă armonie.

Vai de răi ! fără-ncetare de-al lor aur torturați, —
Chinuiți de conștiință, — îngrijați fără-ncetare, —
Pentru ei natura, vecinic, farmec n-are, — voce n-are,
Și sub stele sau sub soare trec ca morții de-nghetați.

Rară gemă, — blondă Lewki, — stîncă unde, niciodată,
Nu s-a pus cămin statornic, ci cămin întimplător,
Schinteiază tot mai dulce, și aruncă pe-al meu dor
Un reflex din nalta pace de sub bolta-ți înstelată.

PERIHELIE

Nu, de lume nici o vorbă și de glorie nici una :
Scumpi prieteni, luptătorul de-altădată nu mai sunt ;
Eu privesc tot înainte, voi în urmă totdeauna,
Eu mă duc cu ochii-n ceruri, voi cu ochii în pământ, —
Nu : de lume nici o vorbă și de glorie nici una.

Clar azur și soare de-aur este inima mea toată,
Și pe cînd rămîne corpul sub destinul cunoscut,
Peste sufletu-n urcare este greu ca să mai poată
Să apese-amărăciunea din prezent sau din trecut, —
Clar azur și soare de-aur este inima mea toată.

Oh ! lăsați pe-oricare suflet în a lui perihelie,
Fericiti-l cînd pămîntul pentru dînsul a murit.
Prosternați-vă cînd aripi, mai presus de vijelie
Îl răpesc în adîncimea unui vis nețarmurit, —
Oh ! lăsați pe-oricare suflet în a lui perihelie.

POEMA RONDELURILOR

RONDELUL LUCRURILOR

Oh ! lucrurile cum vorbesc,
Și-n pace nu vor să te lase :
Bronz, catifea, lemn sau mătase,
Prin grai aproape omenesc.

Tu le crezi moarte, și trăiesc
Împrăștiate-n orice case. —
Oh ! lucrurile cum vorbesc,
Și-n pace nu vor să te lase.

Și cîte nu-ți mai povestesc
În pustnicia lor retrase :
Cu tot ce sufletu-ți uitase
Te-îmbie sau te chinuiesc. —
Oh ! lucrurile cum vorbesc.

RONDELUL DE AUR

Căldură de aur topit,
Și pulbere de-aur pe grîne,
Ciobani și oi de-aur la stîne.
Și aur pe flori risipit.

În toți, și în tot, potopit,
El bate din aripi păgîne. —
Căldură de aur topit,
Și pulbere de-aur pe grîne.

De-al soarelui jar cotropit,
Pămîntul, sub vrajă, rămîne,
Și orice femeii se fac zîne,
Cu suflet din flacări răpit —
Căldură de aur topit.

RONDELUL CRINILOR

În crini e beția cea rară :
Sunt albi, delicați, subțiratici.
Potirele lor au fanatici —
Argint din a soarelui pară.

Deși, cînd atinși sunt de vară,
Mor pîlcuri, sau mor singuratici,
În crini e beția cea rară :
Sunt albi, delicați, subțiratici.

În moartele vremi, mă-mbătară,
Cînd fragezi, și primăvărateci,
În ei mă sorbiră, extatici,
Și pe aripi de rai mă purtară
În crini e beția cea rară.

RONDELUL PLECĂREI

Am să mă călătoresc —
Sunt furat ca de ispite,
Să voiesc, să n-o voiesc
Spre ținuturi negîndite.

Vara este pe sfîrșite.
Flori în suflet veștejesc.
Am să mă călătoresc.
Sunt furat ca de ispite.

Luminișuri strălucite
Viața mea o cuceresc.
Aripi tainice îmi cresc,
Aripi zilnic mai grăbite. —
Am să mă călătoresc.

RONDELUL ROZELOR CE MOR

E vremea rozelor ce mor,
Mor în grădini, și mor și-n mine —
Ș-au fost atît de viață pline,
Și azi se sting așa ușor.

În tot, se simte un fior.
O jale e în orișieine.
E vremea rozelor ce mor —
Mor în grădini, și mor și-n mine.

Pe sub amurgu-ntristător,
Curg vălmășaguri de suspine,
Și-n marea noapte care vine
Duioase-și pleacă fruntea lor... —
E vremea rozelor ce mor.

RONDELUL PRIVIGHIETOAREI ÎNTRE ROZE

A nopței sublimă măiastră
E-ascunsă-ntre roze, și cîntă,
Grădina ce-mi stă sub fereastră
În raze de-argint se-nvesmîntă.

O vrajă și albă ș-albastră
Din ceruri, spre lume s-avîntă. —
A nopței sublimă măiastră
E-ascunsă între roze, și cîntă.

Chiar roza ce moare în glastră,
De legile firei înfrintă,
Tresare în pacea sihastră,
La glasul, cu care-o-nmormintă
A nopții sublimă măiastră.

RONDELUL ROZELOR DE AUGUST

Mai sunt încă roze — mai sunt
Și tot parfumate și ele
Așa cum au fost și acele
Cînd ceru-l credeam pe pămînt.

Pe-atunci eram falnic avînt...
Priveam, dintre oameni, spre stele; —
Mai sunt încă roze — mai sunt,
Și tot parfumate și ele.

Zadarnic al vieții cuvînt
A stins bucuriile mele,
Mereu cînd zîmbesc uit, și cînt,
În ciuda cercărilor grele,
Mai sunt încă roze, — mai sunt.

RONDELUL ROZEI CE ÎNFLOREȘTE

O roză-nflorește, suavă...
Ca nor risipit, e necazul.
Puternic mă poartă extazul
Spre-o naltă și tainică slavă.

Nu-mi pasă de-a vieții otravă,
De chinul ce-și urcă talazul :
O roză-nflorește, suavă ;
Ca nor risipit e necazul.

Stăpîn sunt de-acum pe răgazul,
Să-mi fac din ursită o sclavă,
Și nu mai e viața grozavă,
Deși mi-a brăzdat tot obrazul :
O roză-nflorește, suavă.

DESTUL

I

Acum destul cu plînsul, căci inima ți-e seacă,
Și chiar de ți-ar fi plină e timp să-i zici destul :
Poporul nostru este de lacrimi sătul.
Și ele nici în versuri nu pot ca să mai treacă ;
Zadarnic poetașii într-însele se-neacă
Hîrtoagele lor toate rămîn făcute sul.

II

Ei !... S-a trecut cu moda de lacrimi și suspine
Și cu acele crunte dureri imaginari,
Ați cărunțit cu totul bătrînilor cobzari !
Dar de s-a dus o vreme, o nouă vreme vine,
Și ea c-un bici pe care în mîna sa îl ține
Plesnînd vă strigă vouă : „Alți timpi, alți lăutari !“

III

Rubinele pe buze, mărgăritarii-n gură
Și crinii de pe sinuri și ochii ca de mură
Sunt niște mărunțișuri ce nu-și mai au vrun curs :
Cu lacrimile false ce-ntruna s-au tot scurs,
S-au poticnit în coastă și se tot duc de-a dură
Tirite de ridicol în repedele-i curs !

IV

Acuma este timpul puterii, bărbăției,
Copilul de ieri, astăzi e un băiat viril :
S-a scuturat la Plevna de jugu-epitropiei.
De-ar fi copil și astăzi ar rămînea copil ;
Cu doina nu mai merge pe fruntea României
Deplin ca să renaștem ne trebuie-un Virgil !

SONETUL NESTEMATELOR

Aci sunt giuvaiere ce-mpart cu dărnicie.
Cristalizate fost-au de mine-n focul vieții,
Și-n apa lor rășfrînt-am minunea tinereții,
Iar de-artă șlefuite sunt azi pe vecinicie.

Făcut-am cea mai aspră și grea ucenicie,
Dar tot le-am smuls din suflet în faptul dimineții,
Mai limpezi decît ochii de vis ai frumuseții,
Și tot le-am dat, în urmă, nespusa trăinicie.

De-acuma, vîrsta poate pecetile să-și pună
Pe omul de-azi și mîine, iar moartea să-l răpună.
Acele nestemate cu apă neclintită,

Sfidînd a cleветirii pornire omenească,
Și stînd într-o lumină mereu mai strălucită,
Să piară n-au vreodată și nici să-mbătrînească.

MOARTEA ESTE O MINCIUNA

Sub a soarelui lumină
Șoapte umblă prin grădină,
Fluturi zboară sub cais,
Bătrînețea e un vis.

Apa cîntă la fîntînă
Și cu trestia se-ngîină,
Iar sub soare sau sub lună,
Moartea este o minciună.

IOAN NENIȚESCU

Ioan S. Nenițescu (1854—1901) a avut o mare notorietate în epocă mai ales prin volumul *Pui de lei*, poezii eroice și naționale (ed. a II-a, București, 1891). A mai publicat *Flori de primăvară, versuri, 1874—1880* (Berlin, 1880 ; ed. a II-a, București, 1889) și *Șoimii de la Războieni, poem în 9 cînturi* (București, 1882 ; ed. a II-a 1884).

IUBIRE TĂINUITĂ

(Amintire din o poezie populară)

De m-ai pune
Pe-un cărbune
Eu iubit-mi nu ți-oi spune
Și de m-ei prăji în pară,
Ori cumva piatră de moară
De git tu îmi vei lega
Și-n pîriu m-ei arunca,
Ori în marea cea cu spume,
Nu ți-oi spune al lui nume,

Căci mă tem mămucă dragă
C-a afla lumea întreagă,
Muierile s-or uni
Și iubitul mi-or zmomi.

De m-ei bate
Peste spate
Cîte zile din an toate,
M-ei snopi pîn' me-i ucide,
Gura tot nu voi deschide
Iar de vrei și vrei să ști
Pe iubitul cu ochi vii,
Mergi și-ntreabă fete mari
Și neveste cu ștergari ;
Și acela după care
Cît e ziua noaptea mare,
Îmi oftează toate greu,
Acela-i iubitul meu.

Iași. 13 ianuarie 1876

TARA MEA

Acolo unde-s nalți stejari
Și cît stejarii, nalți îmi cresc
Flăcăi cu piepturile tari,
Ce moartea-n față o privesc ;

Acolo unde-s stinci și munți
Și ca și munții, nu clintesc
Voinicii cei cu peri cărunți
În dor de țară strămoșesc ;

Acolo unde-i cer senin
 Și ca seninul cer zîmbesc
Femei, ce poartă l-al lor sin
 Copii ce pentru lupte cresc,

Acolo este țara mea
 Și neamul meu cel românesc !
Acolo eu să mor aş vrea,
 Acolo vreau eu să trăiesc !

Acolo unde întilnești
 Cit ține țara-n lung și-n lat
Bătrîne urme vitejești
 Și osul celor ce-au luptat ;

Și unde vezi mii de mormane,
 Sub care adînc s-au îngropat
Mulțime de oștiri dușmane,
 Ce cu robia ne-au cercat ;

Și unde dorul de moșie
 Întotdeauna drept a stat,
Și bărbăteasca vitejie
 A-mpodobit orice bărbat,

Acolo este țara mea
 Și neamul meu cel românesc !
Acolo eu să mor aş vrea,
 Acolo vreau eu să trăiesc !

Brașov, 8 iulie 1888

PUI DE LEI

Eroi au fost, eroi sînt încă,
 Și-or fi, în neamul românesc,
Căci ruți sînt ca din tare stîncă
 Românii orișunde cresc.
E vița noastră făurită
 De doi bărbați cu brațe tari
Și cu voința oțelită,
 Cu minți deștepte, inimi mari.
Și unu-i Decebal cel harnic,
 Iar celălalt Traian cel drept,
Ei pentru vatra lor, amarnic
 Au dat cu-atîția dușmani piept.
Și din așa părinți de samă
 În veci s-or naște luptători
Ce pentru patria lor mamă
 Vor sta ca vrednici următori.
Au fost eroi și-or să mai fie,
 Ce-or frînge dușmanii cei răi.
Din coapsa Daciei și-a Romei
 În veci or naște pui de lei !

București, 5 octombrie 1890

CAROL SCROB

Căpitanul, apoi maiorul Carol Scrob (1856—1913) a publicat un volum de *Poezii complete* (București, 1883); *De-ale inimei*, poezii (Iași, Biblioteca Șaraga, nr. 39); *Rouă și brumă* (București, Minerva).

„TE IUBESC !“

„Te iubesc !“ murmură riul ; „Te iubesc !“ șoptește floarea,
Și prin frunzele din arbori, cînd ascuți privighetoarea,
Par-c-auzi în al ei cîntec cum repetă : „Te iubesc !“
Iar cînd noaptea se coboară zîmbind tainic către lună,
Îi trimet prin raze de-aur, toate stelele-mpreună
Ăst cuvînt ce dă viață, ăst cuvînt divin, ceresc !

„Te iubesc !“ iată puterea care-n lume predomină,
Iată taina ne-nțeleasă, iată lanțul ce unește
Cerul, apa și pămîntul și pe om cu Dumnezeu !
„Te iubesc !“ această vorbă a fost veșnic repetată
Și-n palatele bogate și-n coliba izolată,
Și de buze de fanatic și de buze de ateu !

„Te iubesc !“ îngină pruncul mamei care-l îngrijește
Și în anii tinereții, când în pieptul lui simțește
Cea dintii scînteie-a vieții, iar suspină : „Te iubesc !“
Și atunci cunoaște viața, atunci numai înțelege
Că amorul este-n lume stabilit ca și o lege
Care nu poate s-o calce nici un suflet omenesc.

DE CE M-AI DEȘTEPTAT

Sedeam privind în ochi-ți. Era frumos, răcoare.
Pe ceruri erau stele și-n pieptul meu un soare,
Un soare de iubire cum n-a mai existat,
Atit de viu și dulce, și-atit de înfocat,
C-aș fi murit la focu-i de nu mă sărutai
Cu farmecul puternic ce-n sărutare ai.

Și-am adormit la sinu-ți, scump, leagăn de iubire,
Visînd frumoase visuri de-o lungă fericire,
Ți-am spus întreg amorul aprins în al meu piept,
Vorbîndu-ți într-o limbă ce n-o cunosc deștept,
Și m-am plimbat cu tine prin cerul depărtat,
Prin raiul plin de îngeri... De ce m-ai deșteptat ?...

N. VOLENTI

N. Volenti (1856—1910), pe numele adevărat Răpede (Volenti vine de la Volintiru), a publicat două volume de versuri : *Cîteva strofe* (Galați 1875) și *Poezii* (Iași, 1891).

APUSUL SOARELUI

După dealul ce nutrește oi plăvițe : mari, mărunte,
A luminei ochi se pleacă și se-nchide dispărînd,
Iar în vale riul curge, ș-o copilă pe-a lui punte
Chipu-n apă-și oglindește, fără grijă surizînd.
Și voioși se-ntorc cu toții, muncitorii din ogoare,
Povestind din vremi, bătrînii, iar cei tineri șuguind,
Un copil sărind în fugă, mîna boii la izvoare
Ș-un dulău, a turmei paznic, vine-n urma sa lătrînd.
Ș-apoi pacea e stăpîină pe gîndire și mișcare,
Doi luceferi, ochi de inger, de pe cer voios lucesc,
Numai greierul s-aude însoțind cu-a lui strigare,
Glasul tainicelor unde ce cu țărnu șopotesc.
Luna-n palidă podoabă și pe căi de nori umblate
Se ivește-n depărtare printre ei făcîndu-și loc ;
Iar colo în lunca verde, cu-a lor frunți de chin brăzdate,
Muncitorii dorm în tihnă împrejurul unui foc.

FARNIENTE

Colo, sub plopul falnic cu brațele tufosă,
Eu stau întins pe iarbă în dulce lenevire,
O liniște plăcută în sufletu-mi se lasă,
Precum în întuneric a razei strălucire.
Acele mii de șoapte, ecouri rătăcite,
A frunzelor viu freamăt, a zilei armonii,
Toate-a naturei glasuri în aer răspindite,
Le-ascult, căci în tăcere sînt mute veselii.
Dar gîndu-mi nebunatic și liber de robie
Cuteieră prin lume lăsat în voia lui,
Și ceasuri multe astfel se duc să nu mai vie,
Ce dulce este viața la umbra plopului.
Așa în nepăsare de „ce-a fost“ de „ce este“
Uitat de orice grijă și grijile uitînd,
Știînd bine că lumea întreagă-i o poveste,
Nici prea rizînd, nici lacrimi în chinuri revărsînd ;
Fără dorinți, de muncă fugind ca de-o povară,
Cu inima-mpietrită și nerîvnind nimica,
Nu-i oare fericirea ce-n fiecare oară
O cată omul harnic, cel mare și cel mic ?
Ne sfîșie durerea, pe urma sa răsad
Izvor amar de lacrimi ce zace în mormînt,
Iar bucuria vine cu doruri zîmbitoare
Și trece, trece grabnic cu zborul unui vînt.
Măririle-aurite dau roade-nveninate,
Ne tulbură, ne mișcă și pace nu avem,
Strădanii, scopuri, fapte abia de-s însemnate
Pe file necitite, a morților poem.
Și nimeni, vai, nu poate să facă cum voiește
Să simtă după doru-i, să știe ce nu știe ;
O lege neînțeleasă în gînd ne stăpînește,

Sub pași ne pune stavili — așa a fost să fie.
Iar dacă-n astă lume avem așa menire,
De ce atît ne zbatem și tot din greu muncim ?
Și nu-i o-nțelepciune a sta în lenevire,
Privind ca la un teatru a lumii învîrtire,
Efect optic prin care pe noi chiar ne privim ?

ÎN LUMEA ASTA TRECE...

În lumea asta trece un val și altul vine,
Durerea, bucuria ne cată, le-nțîlnim ;
De ne-am deprins cu ele ori negre, ori senine
Se duc zilele noastre. Și azi și mâni perim.

Din toată minunata prîveliste a vieții,
Cu soarele, cu falnicul ocean ;
Din dragostea trecută, din visul tinereții
Acel vis, fără samăn de dulce și viclean,

De-abia de mai rămîne vreo veștedă-amintire
Din vremea de-altădată de bine ori de chin,
Scînteia ce-ntr-o clipă aruncă-o licurire
De sub cenușa strînsă. Oftatul unui sîn.

Nimic nu e al nostru — afară de-acea jale
Ce neguros se lasă în sufletul pustiu,
Cînd căutăm în urmă spre depărtata cale
Unde am lăsat o parte din viață în sicriu.

A. VLAHUȚĂ

A. Vlahuță (1858—1919) a publicat următoarele volume de versuri : *Poezii* (București, 1887) ; *Poezii vechi și nouă* (București, 1894) ; *Iubire* (București, 1896) ; Ediții complete de *Poezii* au apărut sub îngrijirea autorului la București în 1899, 1904, 1909 și 1915. O ediție critică publică Valeriu Râpeanu, *Scrieri alese* I—III (București, 1963, versurile în volumul I).

SONET

Vuind s-azvîrl șuvoaiele devale,
Pe deal stă zarea de brînduși albită.
În aer i-o căldură liniștită,
Pe bolți un nor de-argint se rupe-n pale.

Sar apele din matca prididită ;
Un cocostirc, pe mal, pășește-agale,
Dind spaimă-n broaștele ce-i fug din cale.
Ies aburi calzi din pajiștea-ncropită.

Și nici un sloi n-a mai rămas pe gîrlă ;
Doinind, s-aude trișca de la tîrlă.
Iar mieii, strînși în cîrduri, zburdă-n soare :

Pămîntu-ntreg, ca-n prima-i dimineată,
Se umple de lumină și viață,
Iar inima-mi se-ntunecă și moare.

IUBIRE

Iubire, sete de viață,
Tu ești puterea creatoare,
Sub care inimile noastre
R nasc ca florile în soare,
Și, îmbătate de-al tău farmec,
Ce peste lume se așterne,
În tremurarea lor de-o clipă
Visează fericiri eterne

Din haos și din întuneric
Te-ai smuls, fecundă și senină !
Al tău suris de „*alma parens*“¹
Fu prima rază de lumină.
Și, de căldura ta, planeții
Treptat se dezmoțesc, învie...
Pe toți ca într-o mreajă-i leagă
Universala simpatie.

¹ Cu sensul de „*mamă hrănitoare*“ (lat.).

Tu faci să circule în lume
Puterea ta de zămislire,
Și miliardele de forme
De-a lungul vremii să se-nșire.
Viețile, ascunse-n germenii,
Din somn — cît le atingi — tresar,
Și toate-n raza ta învie,
Și toate mai frumoase par.

Prin tine, valuri de vibrații,
Din depărtatele planete,
Trezesc în sufletele noastre
Dureri și bucurii secrete ;
Ș-acele nostalgii ce-adezea
Ne vin fără să știm de unde,
Or fi ecouri ostenite,
Chemări din regiuni profunde.

E greu să-mi deslușesc ce cuget...
Dar tu-mi evoci o lume-ntreagă,
De care nu știu ce putere
Ce doruri mistice mă leagă.
Mă simt mai bun, mai cald, mai vesel.
Viața toată mi s-arată
Frumoasă, și într-o lumină
Cum n-am văzut-o niciodată !

Căci azi iubesc ; din nou îmi pare
Că e întâia mea iubire.
Natura-mbracă pentru mine
Podoabe, ca să mă inspire :
Copacii înfloresc, în aer
Plutesc miresme-mbătătoare, —
Același dor, același suflet
Palpită-n fiecare floare.

Iubesc, și-n clipa asta toate
Cîte răsar în primăvară
Sînt propriile mele visuri,
Aievea întrupate-afară.
Atins de farmecul vieții,
Mă simt o forță-n univers,
Și glasul meu devine cîntec,
Gîndirea mea devine vers.

I

Ce noapte blindă se coboară
Peste pămîntul obosit !
Și-i cald, țărani dorm afară,
Ș-ai noștri toți au adormit.
Eu singur stau ca un lunatic ;
De-ați ști voi gîndurile mele !...
E-o lună parcă-i ziuă. Cerul
E-albastru tot, spuzit de stele.

Nici broaștele nu dorm. Ce sfadă !...
Și după glas le înțelegi
Pe cele mai cu greutate :
Or fi făcînd și ele legi.
De pe gunoaie-aprinse fumul
Molatic se ridică-n cer,
Și caii la pășune sună,
Din piedicile lor de fier.

Departe-un fluier se aude,
Un cîntec aiurit, duios,
Ce-n note lungi, tremurătoare,
Suspînă lin, misterios,

În sfînta linişte a nopţii.
O stea alunecă de sus
Şi taie-o dungă albă-n aer...
Cine din lume s-o fi dus ?

În capul satului e curtea.
Ce-or fi făcînd acolo oare ?
Or fi dormind — e miezul nopţii.
Şi ea ?... Atît de gînditoare
Şi tristă m-a privit aseară !
Plînsese, ori mi s-a părut ?
Ce-ar fi odată, mina-i albă,
Cînd mi-o întinde, s-o sărut ?...

Şi-n minte mi s-arată chipu-i
Atît de fraged şi de blind,
Cu ochii mari, senini, albaştri...
Ascund în fundul lor vreun gînd ?...
Şuviţe blonde-i cad pe frunte...
Un păr bogat şi mătăsos,
Ş-un gît ce-ţi dă fiori, ş-o gură...
Cum rîde de copilăros !

O fi ştiînd cît de frumoasă-i ?
Un liliac orbit de lună,
În zbor, de străşini se loveşte.
Visez ? Cine-a venit să-mi spună
Că ea-ntr-o vagă aşteptare
Se plimbă singură pe-afară ?
La vremea asta să nu doarmă ?...
Sunt basme nopţile de vară !

Se poate, gândurile mele
S-o fi atins, și ea-n neștire,
Ca de o vrajă tulburată
De-această rază de iubire,
Să fi ieșit să cate-n stele
Tovarăși, de urît să-i ție.
Și plec. Un glas parcă mă cheamă...
Știu bine că-i o nebunie.

Sunt nouă case pîn-acolo,
Și cîinii dorm în bățatură.
Pășesc încet, aud cum suflă
Puternic vitele sub șură.
Îmi bate inima — m-apropii.
Zăresc ceva?... Ori mi se pare...
Ba da — o umbră e în poartă ;
Și nici un semn, nici o mișcare...

Ajung în dreptul ei... Cum tremur !
Și trec cu ochii în pămînt...
Îmi fac muștrări de stîngăcia
Și frica mea fără cuvînt.
Mă-ntorc... Aș fi trecut ș-acuma,
Căci pentru frică nu-s povește...
Dar ea-mi șoptește: — „bună seara“...
Tot fetele mai îndrăznețe !

M-abat — și... șovăind m-apropii,
Și toate-mi par ca într-un vis...
E o lumină uimitoare,
Tot cerul parcă s-a deschis.

Copila aiurit zimbește
Privirii mele arzătoare.
Țiu minte că i-am zis atuncea :
„...Să nu răcești... e cam răcoare...”

Și-ncet i-am pus pe umăr mîna. —
Așa timid, tremurător...
Știu eu ? Poate-a cuprins-o mila, —
Că s-a lăsat încetișor
Ca un copil, plecîndu-și capul
Pe pieptul meu să i-l mîngîi :
— „Ce dulce e !... Toată viața
Vreau lingă tine să rămîi !“

Frumos îi mai miroase părul,
Miroase toată ca o floare.
Mă uit la ea — atîta farmec
Îmi arde inima, mă doare...
Ș-am sărutat-o mult și lacom,
Am sărutat-o, scos din minți,
Pe ochii reci, pe gît, pe gură,
Cu mîi de sărutări fierbinți.

Tîrziu ne-am despărțit... cu-ntoarceri,
Cu trăgăniri copilărești.
Ș-am urmărit-o cum se șterge,
Ca o minune din povești.
Și mult am stat așa, în noapte,
Să-mi deslușesc tot ce-am simțit.
Aveam în mîini căldura, forma,
Parfumul visului iubit.

În sat cocoșii prind să cînte.
Deasupra stelele clilesc.
Mișcarea lumii — întreruptă —
Reintră-n mersul ei firesc,
Și cînd a doua zi, pe haină,
Mirat, găsesc un fir de păr,
Pricep că visul ce visasem
S-a petrecut în adevăr.

Mă-mbrac, mă pieptăn mai cu grijă.
Ce-i, Doamne, și iubirea asta !...
Acum, eu cred că ea mă vede,
M-acoperă cu dulcea, casta
Și visătoarea ei privire.
Iubit de ea, mă simt frumos.
Și parcă nu mă-ncape lumea...
Ce mîndru calc și radios !

Văd satu-ntr-o lumină nouă.
Mă simt ușor, mi-e cald, mi-e bine,
Și oamenii, mai veseli astăzi,
Privesc cu dragoste la mine ; —
Și toate par înfiorate,
În aer e o sărbătoare...
Natura, în extaz, palpită
Ca-n primul răsărit de soare.

Pricep... ea a deschis fereastra,
Și din albastra ei privire
S-a răvărsat asupra lumii
O sfîntă rază de iubire,

Și toate-au tresărit atuncea.
Ca de fiorul cel dintăi...
Iubito, farmecul acesta
Are ceva din ochii tăi !

II

„Vezi, să ne scrii cum-ei ajunge...”
Și mama-n prag rămîne tristă.
Privirea mea caut-aiurea
O fluturare de batistă...
Mi-s ochii înecați de lacrimi,
Și trapul cailor stîrnește
Un nor de praf ; în juru-mi totul
Se-ntunecă, se-nvălmășește.

Pustie, nesfîrșit de lungă,
S-așterne vremea înainte,
Și de pe-acum încep să-mi pară
Povești aducerile-aminte ;
E-atîta fericire-n urmă,
Ș-atîta-mi pare de departe,
Încît mă-ntreb dac-am trăit-o,
Sau am citit-o într-o carte.

Mă văd în larma de la școală,
Pierdut, neînțeles de nime,
Cercînd neliniștea-mi ascunsă
Și dorul să mi-l pui în rime.
Viața mea se-nstrăinează
De tot ce se petrece-afară,
Și s-adîncește, visătoare,
În calmul nopților de vară...

O, am să-ți scriu adesea, mamă,
Scrisori nebune, de prin stele,
Căci știu cine-o să le citească
Ș-o să priceapă ce-i în ele.
Tu, ascultindu-le, vei crede
Că-s basme de pe altă lume,
Și nu vei bănuî nimica...
Vei râde, ca de niște glume.

Iar dacă ochii ei albaștri,
Citind, se vor întuneca,
Și pe obrazu-i trist și palid
O lacrimă va luneca,
Tu fă-te că nu vezi, și las-o
De tine fața să-și ascundă,
Gîndește-te că sînt departe,
C-aștept — și roag-o să-mi răspundă.

III

Cumplite-s noapțile de iarnă,
Și lungi de nu se mai sfîrșesc.
În urletele vijeliei
Sunt glasuri cari mă bocesc,
Și mi-e urît, mi-e dor, mi-e jale,
Și întunericul de-afară
Îmi face casa mai ursuză,
Singurătatea mai amară.

Tu nici nu bănuiești, copilă,
Ce dureroasă nebulie
S-abate-n noapțile acestea
Peste viața mea pustie, —

Și cum mă mistui, și mă zbucium
Ca-ntr-un ocean care mă-nghite,
Pierdut și neștiut de nimeni
În golul vremii neclintite.

Mereu pe-aceleași pagini caut
Un semn, știut mai dinainte...
A, iat-o filă îndoită...
Icoana ta-mi răsare-n minte,
Te văd citind aceste rînduri,
Te simt gîndindu-te la mine,
Urzind, pe-o clipă de iubire,
O lume de povești senine,

Te urmăresc în cartea asta,
Ca și cum unele cuvinte
Ar mai păstra ceva din glasul,
Din respirarea ta fierbinte ;
Ș-adesea cînd mă-neacă plînsul
De-atîta dor, de-atîta jale,
Eu îți sărut aici privirea
Și urma gîndurilor tale...

Cine-a țipat așa ?... Cum tremur...
Pare c-aud un pas pe scară,
Ascult, ținîndu-mi răsufierea...
Nimic — e viforul de-afară.
O, liniștite nopți de iuliu,
Atît de limpezi și albastre,
Unde sunteți ?... Voi, poezia
Și farmecul iubirii noastre !

S-a luminat de ziuă ; nu e
 Țipenie de om pe stradă,
 A mele-s cele dintăi urme
 În valurile de zăpadă ;
 Sînt amețit de neodihnă, —
 În gînd spui versuri latinești,
 Și, după fiecare strofă,
 Mă-ntreb dacă mă mai iubești...

În clasă : dascălul, la tablă,
 Măsoară calea dintre stele ;
 Pe liniile lui mi-s ochii, —
 Dar, unde-s gîndurile mele !...
 E vară, stau culcat în iarbă,
 Miresmele de flori mă-mbată,
 Încet îmi lunecă pe frunte
 O mîină albă, delicată :

Te văd — privirea mi se pierde
 În ochii tăi adînci și mari,
 Și știu că ești a mea, și totuși
 Parcă mă tem să nu-mi dispari.
 Tăcerea, pajiștea, lumina,
 Ne farmecă, ne înfloară ;
 Viața, inimile noastre
 Palpită-n tot ce ne-nconjoară...

Deasupra noastră două presuri
 Pe-o ramură se giugiulesc,
 Și-n aer de plutesc miresme,
 E, că și florile iubesc...

Figura ți se luminează,
Și ochii galeși ți s-aprind —
Ce gând îți tremură pe buze
De mă privești așa, zîmbind ?...

„Acum ieși, tinere, la tablă
Și spune-ne ce-ai înțeles !“
Tresar... mă-ntreb unde mă aflu...
Școlarii îmi fac semn să ies.
În hohotul de ris al clasei,
Privesc în juru-mi sastisit...
„Uitați-vă la el, și-l plingeți...
Nenorocitul... a dormit !“

SONET

A revenit frumoasa primăvară ;
Copacii parcă-s ninși, de-atîta floare ;
Dorinți copilărești, renăscătoare,
Fac inimile noastre să tresară...

Iubire e în razele de soare,
Și farmec în a codrului fanfară,
Și visuri dulci în liniștea de sară :
În cer și pe pămînt e sărbătoare.

Ascult, privesc, respir cu lăcomie,
Căci toată frumusețea asta-mi pare
Că niciodată n-are să mai fie !

Și-s fericit c-am fost o clipă-n stare
Să simt, în marea lumii simfonie,
A gândurilor mele întrupare.

PRIMA LECȚIE

Taci, că doarme păpușa !

Mimi

În colțișorul ei, stăpînă
Pe-un vraf de jucării stricate,
Din cărți de joc, din hîrtioare,
Ea-și face parcuri și palate ;

Vorbește, rîde cu păpușa...
Ce fericite-s amîndouă
Că s-a putut, din vechi nimicuri,
Zidi o-mpărăție nouă !

Păpușa n-are nas, e cheală,
Ș-un braț din umăr îi lipsește,
Dar Mimi-o vede tot frumoasă :
Căci ea e *mamă*, ș-o iubește.

Stau și mă uit, cu cită grijă
A rezemat-o de-o cutie,
Și-i duce bunătăți la gură
Cu lingurița, ș-o îmbie !

„Așa, papă frumos, fii gigea,
Papă cu mama, să crești mare...”
Apoi o șterge, o sărută
Și-i pregătește de culcare :

Într-un pantof i-așterne cirpe,
Îi face loc ș-o cuibărește :
„Închide ochii și fă nani”.
Păpușii nu-i e somn... scîncește...

E răsfățată, vrea să-i cînte,
Și basme de-ale ei să-i spună...
O, e un chin pîn' s-o adoarmă.
Noroc că-i Mimi mamă bună !

Să nu te-ncerci s-o iei în brațe,
Ori s-o săruți, că nu se lasă ;
Ce-i ea, copil ? Nu-și vede capul
De supărări, de griji, de casă...

Mă umflă risul... ce drăguță-i
În demnitatea ei de mamă !
Și cuget la o viclenie :
„Te fac eu să mă bagi în samă !...”

Pe-ascuns, din buzunarul hainei
Mă fac că scot o păsărică,
Și-ncep să-nșir ce pene are,
Cit de frumoasă e și mică...

— „Ce bine-mi pare că nu-i nime
Să vadă ce am eu aici !...“
Dar cine-o fi ? Aud prin casă
Un tropot de picioare mici...

Mă-ntorc. Cu ochii mari și limpezi
Mă farmecă, lingușitoarea !
Ce cauți, mamă de păpușă,
Fudula mea de-adineoarea ?

Se uită după păsărică,
Și i se pare c-o și vede ;
Degeaba-i spun c-am amăgit-o,
C-am vrut să rîd de ea... nu crede.

Cerșind, minuțele-și întinde
Și de genunchii mei s-agață...
De-ai ști tu păsărica asta
Ce adevăruri te învață !

SĂMĂNĂTORUL

Pășește-n țarină sămănătorul
Și-n brazda neagră, umedă de rouă,
Aruncă-ntr-un noroc viață nouă,
Pe care va lega-o viitorul.

Sunînd, grăunțele pe bulgări plouă :
Speranța, dragostea lui sfîntă, dorul
De-a-mbelșuga cu munca lui ogorul,
Le samănă cu mîinile-amîndouă.

Trudește, făcătorule de bine,
Veni-vor, roiori, alții după tine,
Și vor culege rodul — bogăția.

Tu fii ostașul jertfei mari, depline :
Ca dintr-un bob să odrăslească mia,
Cu sîngele tău cald stropește glia !

1907

Minciuna stă cu regele la masă...
Doar asta-i cam de multișor poveste :
De cînd sînt regi, de cînd minciună este,
Duc laolaltă cea mai bună casă.

O, sînt atîtea de făcut, vezi bine,
De-atîtea griji e-mpresurat un rege !
Atîtea-s de aflat ! — Și, se-nțelege,
Scutarul lui nu poate fi oricine.

— Ce țară fericită, maiestate !..
Se lăfăiește gureșa Minciună.
Că numai Dumnezeu te-a pus — cunună
De-nțelepciune și de bunătate —

Păstor acestui neam, ce sta să piară,
Ce nici nu s-ar mai ști c-a fost, sărmanul,
De nu-și afla sub schiptrul tău limanul,
De nu-ți sta-n mină bulgăre de ceară.

Că tu sălbatici ai găsit aice,
Sălbatici, și mișei, și proști de-a rîndul,
Ș-o sărăcie cum nu-ți dai cu gîndul...
Dar faci un semn, și-ncep să se ridice

Oștiri, cetăți, palate — lume nouă,
Izvoarele vieții se desfundă ;
De pretutindeni bogății inundă,
Și tu le-mparți cu miinile-amîndouă.

Azi la cuprinsul tău rivnește-o lume.
E-o veselie ș-un belșug în țară,
Că vin și guri flămînde de pe-afară.
Tot crugul sună de slăvitu-ți nume.

Ia uită-te, pămîntul ce-mbrăcat e...
Cresc flori pe unde calci, și ride firea.
Tu-mparți norocul numai cu privirea.
Încai țărani zburdă pe la sate !...

Și-i place regelui. E lucru mare
Cum farmecă pe regi Minciuna. Drept e
Că ea, de mult, pe-a tronurilor trepte
A fost cea mai aleasă desfătare.

■ ■ ■ ■ ■ . . . ■ ■

— Măria-ta, e un străin afară,
Cam trențăros — dar pare-un om de seamă.
Și... Adevărul parc-a zis că-l cheamă...
De unde-o fi... că nu-i de-aici din țară.

Minciuna palidă-și topește glasul !
— O, nu-l primiți ! Îl știu, e vestitorul
De rău, ce face pe-atotștiutorul
Și vede prăbușirea la tot pasul.

E cel ce împotriva ta conspiră.
Invidia în inima lui geme
Și gura lui e plină de blesteme.
Tu nu poți auzi ce vorbe-nșiră...

Și totuși, zice regele, să vie !
Dovadă că chiar la palat Minciuna
Nu e biruitoare-ntotdeauna.
Fac și monarhii cîte-o nebunie...

Privind în ochii regelui, străinul,
Cu brațele pe piept încrucișate,
Răspică vorba : — Țara, maiestate,
E-n durăt greu. Tu nu-i auzi suspinul,

Căci muzici cîntă-n juru-ți. Și slugarnici
Adormitori, ca-n zid, te-mpresurară,
De nu mai poți vedea pe cei de-afară,
Pe bunii tăi supuși — cei mulți și harnici.

Că n-ai cercat spre ei să-ți spinteci cale,
Să știi și-n țara ta ce suflet bate.
N-ai vrut decît spinări încovoiate
Și guri deschise laudelor tale.

Că de-a fost om să-ți steie *drept* în față,
Ca pe-un vrăjmaș, l-ai depărtat de tine.
Bătrînii pier. Dar oaste nouă vine,
Și dureroase lucruri mai învață !

Părăzi, decor de teatru, luminații,
Tot ce pe vulg și pe copii înșală,
Aceasta-i toată slava ta regală.
Pe tristul gol din juru-ți — decorații !

Tu-n țara asta nu vezi decît raiul
Ce-ai tăi ți-l ticluiesc într-o clipită :
Ruină-i sub hîrtia poleită,
Sub crăngi de brad trosnește putregaiul,

Dar tu ești fericit. Lingușitorii
Înaltă innuri proslăvirii tale
Și fac să n-auzi cîntecul de jale
Cu care-și adorm foamea prășitorii.

.

Nu ți-ai iubit poporul, maiestate !
Sau nu l-ai înțeles, și e totuna.
De sus și pînă jos s-a-ntîns Minciuna —
Ea leagă și dezleagă-n țară toate.

Iar ca să-ți dea o spumă de mărire,
Ca pe-un copil te poartă și-ți arată
Sclipiri și flori...

Afla-vei tu vrodată
Cumplita vremilor destăinuire ?...

Și ce speranțe se puneau în tine.
Ce vesel ți-a ieșit poporu-n cale
Cu piine și cu sare !... Osanale !
Mîntuitorul lui — credea că-i vine.

Ce vesel ți-a ieșit poporu-n cale !

Și ce credință trist-o să-i rămînă ;
Că n-ai putut spre el întinde-o mînă,
Din greaua platoș-a trufiei tale !

C-acestea *nu* l-au deșteptat pe rege,
Că Adevărul a fost dat afară
Și slugile l-au îmbrîncit pe scară,
Firește, de la sine se-nțelege.

*

Trec anii. Și ce dulce-i amăgirea !
„Tu zeu ești printre regi ! Mărire ție !...“
În jilțu-i moale, tolănită, scrie
Cu pană ei de aur Lingușirea.

De-abia se isprăvește-o sărbătoare,
Și-ncepe alta. Muzicile cîntă...
Îmbracă-te-n podoabe, țară sfîntă,
Să nu mai știe nimeni ce te doare !

Dar ce e, Doamne, vuietul acesta ?
Ce-i hreamătul acesta care crește ?
Se zguduie pământul și mugește,
Ca marea, cind o biciuie tempesta.

Se-nalță flăcări, brațe desperate,
Spre ceru-ntunecat, pustiu și rece.
Năprasnic vîntul nebunii trece
Și spulberă noianul de păcate.

În vaiete se prăbușește-o lume
Clădită pe minciuni. Dar ce minie !
Cum șuieră cumplita vijelie !
Sar frații între ei să se zugrume.

Uscata brazdă cere iarăși singe.
Femei cu părul despletit, nebune,
Și-asmut copiii la omor. Genune,
Puhoi de ură ce zăgazu-și frînge !

Deschide ochii mari bătrînul rege
Și, tremurînd, din jîlțu-i se ridică.
Au cine liniștea lui scumpă-i strică ?

Ș-al vremii roșț el tot nu-l înțelege.

DUILIU ZAMFIRESCU

Opera poetică a lui Duiliu Zamfirescu (1858—1922) se compune din următoarele volume de versuri: *Fără titlu*, poeme și nuvele (București, 1883); *Alte orizonturi* (București, 1894); *Imnuri păgâne* (București, 1897); *Poezii nouă* (București, 1899); *Mirișdă*, poem eroic (București, 1910); *Pe Marea Neagră* (București, 1919). O ediție completă de *Poezii* a dat Mariana Rarincescu în 1939. Selecțiuni în *Scrieri alese*, I. *Spre mare*, poezii și nuvele, „Biblioteca pentru toți” nr. 111, 1962 (ediția Aureliei Birlă). În noua serie de *Opere*, îngrijită de Mihai Gafița, versurile sînt cuprinse în volumul întâi din 1970.

PE ACROPOLE

Luna tragică privește, într-o mută contemplare,
Pacinica singurătate din împărăția sa,
Strejuind de peste ape valea clasică, în care
Pe Acropolea știrbită, Partenonul dormita.

Ah ! și cum durerea lumii mă prindea în gheara-i rece
La priveliștea acestei, unice în univers,
Protestări a omenirii contra timpului ce trece,
Monument al cărui nume sunător e ca un vers.

Căci așa e, totul pierе, ca o umilă scînteie :
Jocuri, timp, filozofie ; mîna care te făcu ;
Timpuri noi și jocuri nouă ; sărbători panatenee ;
Totul pierе sau se schimbă ; neclintit ești numai tu.

Tu, ca toate, ești în lume din substanță pieritoare,
Dar în forma ta de astăzi pieritor nu e nimic ;
Tu ești toată poezia omenirii gînditoare,
Scrisă într-un bloc de albă marmură de Pentelic.

Și cînd razele din lună limpezi curg pe a ta frunte
În imensa, infinita liniște de Orient,
Din trecut și pîn' la tine se întinde ca o punte,
Peste care tot trecutul se coboară în prezent.

Ah ! ajută-mă acuma, tu, Minervă înțeleaptă,
Să găsesc, printre atîtea lucruri nouă ce mă mint,
Drumul către Salamina și navarcul ce așteaptă
Să mă-ntoarcă la Megara, Eleusis și Corint.

Lasă-mă să viu la tine, lume plină de parfumuri,
Ce răasai din timpul clasic ce mi-a fost atît de drag ;
Să culeg în libertate trandafirii de pe drumuri,
Să mă-mbăt din armonia limbei din Areopag,

Să cunosc amorul vostru, zeu a tot ce-i scris să fie,
Născătorul de iluzii, de dureri și poezii,
Astfel cum îl vrea Sofocle, răsturnînd o-mpărăție
Și putînd să locuiască pe obraji trandafirii.

Însă luna se coboară pe întinsa mării pace..
Puntea rupe-se ; trecutul se prăvale la pămînt.
Pericles, Minerva pleacă... Fără dînsa, orce-i face.
Partenonul îi rămîne ca o criptă de mormînt.

VARA

Cu firea ei cea arzătoare,
Sosit-a vara înapoi ;
Toți pomii sunt în sărbătoare,
În tei stă floare lingă floare...
E dulce vara pe la noi !

Cînd *dimineața* se ivește
Din al văzduhurilor fund,
Tot cîmpul parcă-ntinerește,
Iar, deșteptată de pe prund,
Cîreada satului pornește...

În urma ei un roi de grauri,
Ca niște valuri cenușii,
S-amestecă prin bălării,
S-așează-n coarne pe la tauri,
Fac fel de fel de nebunii.

Pînă ce-a zarea depărtată,
Spre lacul trist, se pun pe drum,
Și cum se duc — acum, ș-acum —
Se mai zăresc încă o dată
Ca rămășița unui fum.

BARZA

Sus, pe Argeș, pe la munți,
Au rămas codrii cărunți ;
Jos, pe vale, prin zăvoi,
Se cobor turme de oi,
Iar un cuc eu pana sură
Și-a spus numele din gură :
„Cu-cu“.

De prin garduri, de prin vii,
Cintezorii aurii
Zis-au din ciripitură
Unei tufe de răsură :
„Soro, fă, deșteaptă-te
Și spre soare-ndreaptă-te,
So-ro !“

Iar prin crînguri s-aud semne :
Ghionoaia tale lemne,
Gaița, într-o gîrneată,
Se proclamă cîntăreață.
Iar din mreaja somnului
Ies gîndacii-Domnului

Ro-șii !

Chiar și hanul de la drum,
Iarna fără fir de fum,
Vara făr' de călători,
Toamna făr' de cîntători,
S-a umplut de rîndunele
Ce-au adus vara cu ele
Cal-dă.

Iar prin lanul răsărit
Merge vestea c-a sosit
Craiul diminețelor,
Paznicul finețelor,
Și-ar fi tras pe-un vîrf de leasă,
Jos, la doamna preoteasă...
Ci-ne-i ?

PRELUDIU

În fund de peșteri picură de veacuri
Tăcute lacrimi, ce mereu se mîină
Spre albele misterioase lacuri,
Și din adîncul lor răsar fîntînă.

Fîntina rece gîlgîie din stîncă
Și răspindește unde de răcoare ;
Pădurei verzi dă vocea ei adîncă,
Cîmpiei triste sălcii plîngătoare.

Aşa, în suflet picură cu-necetul.
Viaţa, ceasuri de melancolie :
Fintină clară, murmură poetul,
O de demult uitată poezie.

SOSESC

Sosesc cocoarele, sosesc,
De după deal de ţintirim,
Iar anii trec, copiii cresc,
Se schimbă tot ce-i omenesc,
 Şi noi îmbătrânim.

Mi-aduc aminte ca acum
Cînd alergam cu capul gol
Prin prăfăria de pe drum
Şi cînd ardeam cărţile scrum,
 Şi şcoalei dam ocol.

Şi mai tîrziu, cînd am plecat.
Ce veselie în trăsura !...
Cum nici n-am plîns, nici m-am mirat
Pe cînd plîngea un biet argat,
 C-un deget dus la gură.

Şi vreme lungă mai tîrziu,
Cînd m-am întors cu dor de bine,
Nehotărit, fără să ştiu
Ce pot să fac şi ce-am să fiu
 În lupta mea cu mine.

Și-n fine, astăzi, cînd gîndesc
La ce ne este dat să fim,
Cum anii trec, copiii cresc,
Bătrînii cum se odihnesc
În deal la țîntirim,

Mă simt nepriceput și mic
În gloata de zădărnicii,
Și nu mai pot zice nimic,
Ci numai ochii îi ridic
Și caut spre copii.

Tivoli, 1898, iulie

MALVINA

La un portret al lui Romney

(Lady Hamilton)

Ești naltă și subțire ca un crin,
Cu glasul mișcător ca un suspin,
Cu ochii de mireasă, visători,
Și gura ca potirul unei flori.

Din ce necunoscută lume vii;
Cu gene rourate și tîrzii,
Cu mersul plin de farmecul încet
Al tînăr-visătorului poet ?

Ești scrisă numa-n grații și părerii,
În ritm cu elegante mlădieri,
În primăvara florii de migdal
Și cadrul mișcător al unui val.

Cum poți să spui, cu mîna ce întinzi,
Atîtea lucruri mînei ce cuprinzi,
Și ce mister e-n toată firea ta
De nu te poate nimenea uita ?

Iași

DIM. TELEOR

Dim. Teleor, pe numele adevărat Dimitrie Constantinescu-Te-
leorman (1858—1920), de profesiune medic, a publicat : *Epigrame*
(București, 1900) și *Sonete patriarhale* (București, 1916).

SONETE PATRIARHALE

XVI

Pe Podul Mogoșoaiei lung în zare,
Cu case albe care ies din rînduri,
Cu sacnasiuri și pe jos cu scînduri,
Pe care trăsuri și butci ies la plimbare ;

Pe Podul Mogoșoaiei e mirare
Să nu vezi arnăuți atîtea rînduri,
La brîu cu iatagane, stînd pe gînduri,
La scara boierească, scara mare !

Înlături voi breșlași și robi, agale,
Ruptași și voi scutelnici, budalale,
Iznafi și staroși mari, țărani cu carul.

Înlături că se vede, chiar sosește
Cubeaua ce la soare strălucește :
Se-ntoarce dumnealui arhon Spătarul.

XXV

Numa-n halat și în papuci serdarul
Fumează un ciubuc și-și bea cafeaua,
Mai tabetliu ca însuși beizadeaua,
Pe perne moi lipindu-și el dosarul.

La un hrisov privește chinovarul...
E înălțat în rang acum paiaua,
Și vine peste-un ceas să-l ia cubeaua,
Să-l ducă la Palat bascihodaru...

Cu greu își trage meșii în picioare.
Binișul cafeniu e tot o floare,
Iar lungu-i anterior e de cutnie ;

Dar vreme încă e... un fum mai scoate,
Căci fum sînt, după cărți, în lume toate,
Și mormăie ceva din psaltihie...

XXXIII

În mahala nu-i alta mai frumoasă,
Din foișor și pină-n Popa Nan,
În rochie pembe de belacoasă,
A zăpăcit boierii din Divan !

Gătită, din cutie parcă-i scoasă,
Cînd iese la plimbare, în rădvân,
Privirea-n jos ea lasă rușinoasă...
Din păr îi pică flori de maghiran.

Bimbașa soarbe-n tihnă narghileaua,
Aruncă din balconu-i temeneaua,
Și-ar da pentru-o guriță tot ce are...

Cluceri, paharnici, vornici ecpeale,
Serdari, oftează-n drumu-i beizadeli,
Dar gîndul ei se duce la mai mare !

XLV

Cu fesu-i tunesliu cam la o parte,
Cu briu caragealar, cusut frumos,
Și mirosind a izmă de departe,
Cu dînsa el pășește tacticos...

Iar ea cu alageaua ca din carte,
Cu șalu-i ciceacliu, căzînd în jos,
O cadră,-n sangulii... Și n-o desparte
De el, decît metanii d-abanos !

Cu rochie de gazuri, flori pungine,
Ici-colea cu volanuri hataia...
Și cu ceanfes și gear ; acum se duc

Ca mindri musafiri la Clucereasa...
Iavaș-iavaș tirind o malotea,
Ei fac acum la stînga-n Mintuleasa...

ANDREI BÎRSEANU

Profesorul ardelean Andrei Bîrseanu, (1858—1922), academician, președintele Astrei, publică folclor și poezii originale : *Doine și strigături din Ardeal*, 1885 (în colaborare cu I.U. Jarnik) ; *Cincizeci de colinde, Grăiește marea*, poem.

STEAGUL NOSTRU

Pe-al nostru steag e scris : „Unire,
Unire-n cuget și-n simțiri“
Și sub măreața lui umbrire
Vom înfrunta orice loviri.

Acela-n luptă grea se teme
Ce singur e rătăcitor ;
Iar noi uniți în orice vreme,
Vom fi, vom fi învingători !

A înarmat a noastră mină,
Ca să păzim un scump pământ:
Dreptatea e a lui stăpînă,
Iar domn e adevărul sfînt.

Și-n cartea veșniciei scrie
Că țări și neamuri vor pieri !
Iar scumpa noastră Românie
Etern, etern va înflori !

UN FALNIC GLAS...

(Cîntec nou)

Un falnic glas răsună
Din vîrfuri de Carpați ;
E glasul țării voastre,
Români, îl ascultați :
„De veacuri fără număr
La sînu-mi vă hrănesc ;
Nici-cînd nu dați uitării
Pămîntul strămoșesc !“

Un glas din depărtare
Străbate-acuma lin ;
E-al Romei glas de mamă
Din zări cu cer senin :
„Un grai vorbit de îngeri
Ca zestre eu v-am dat ;
Vorbiți-l deci cu fală,
Păstrați-l neschimbat !“

Ca tunetul de vară
Un tulnic din păduri
Trezește văi și dealuri,
Străbate munții suri :
„De cite-ori sunat-am
În vreme de nevoi,
Venit-au moșii voștri,
Tot cete de eroi !“

Și noaptea din morminte
S-aude — adeseori,
O tainică șoptire
Ce-n suflet dă fiori :
„Prin mii de suferințe
Un nume v-am lăsat ;
Blăstăm, blăstăm pe-acela
Ce neamul și-a uitat !“

Răsune acest cîntec
Prin munți și prin cîmpii ;
Trezească inimi moarte,
Aprindă inimi vii.
Iar cin'e neam și țară
Nemernic va trăda,
Disprețul și blăstămul
Să fie plata sa !

GHEORGHE DIN MOLDOVA

Poeziile lui Gheorghe din Moldova, pseudonim al lui Gh. Kernbach (1859—1909), publicate într-un volum (*Poezii*) la București în 1894, au fost retipărite postum la Iași în 1912 (*Ver-suri și proză*).

ÎN ȘTREANG

Fată mindră și bălaie,
Cu chip dulce, cu chip blind,
Tu, ce-ai fost mereu muncită
De-un așa de falnic gând,

Ți-a fost partea ta pe lume,
Ștreangul cel îngrozitor,
De te plînge și azi încă
Inima unui popor.

Dar pe capete de oameni
Cînd coroane n-or mai sta,
O cunună de verzi lauri
Tot va-ncinge fruntea ta.

DOINA

Frunză verde pădureț,
Mămucută, sama ie-ți,
Nu te mîie vrun păcat
Să calci calea ce-am călcat.

Că pe unde doru-mi port
Tot ce-i viu rămîne mort,
Și pe unde jalea-mi duc,
Toate, toate le usuc.

18 MART

Draga mea, te fă frumoasă :
Azi e zi de sărbătoare.
Toarnă vin de tămîioasă
În străbunele ulcioare.

Și colea pe iarbă verde,
Colea jos, sub cer sănin,
Adă dulcea mea frumoasă
Pline cupele de vin.

Și să bem ! — pentru aceia
Ce-au luptat în viața lor
Ș-au pierit, avînd ca țintă
Fericirea tuturor.

D. TH. NECULUȚA

De la poetul proletar D. Th. Neculuță (1859—1904) a rămas un volum de poezii, *Spre țărnu dreptății*, publicat, postum, la București în 1907. Ediție prefătată de Maria Banuș, (1950), Mihai Dragomir (1954), Ion Roman (1957), V. Mogilescu (1960).

INSERARE

În zare-amurgul rumen pe deal își strînge para.
Tăcută, ca o taină, din slăvi se lasă sara
Și-n strai de umbră sură îmbracă-ncet pămîntul,
În dealuri moare ziua și-n ramuri moare cîntul.
Prin văi, ce stau s-adoarmă, odihna se așterne —
Și prind luminătorii din bolțile eterne
Să-și tremure sclipitul în fața apei sure
Tînguitor, izvorul, în pacea din pădure,
Își cîntă nenorocul... E pace pe pămînt,
Scînteile veciei clipesc în cerul sfînt...
Și-n negru vîrf de codru s-aprinde zarea brună !
Răsare-ngîndurată și visătoarea lună
Și peste tot e farmec...

Pe deal, în pacea lină,
Începe-a plinge doina ! De-atit alean e plină,
Că toate-n lume-ascultă la glasul-i stînd uimite...
Ca o suflare sfîntă, pe văile-adormite
Duios și trist se varsă, plîngînd în pacea sării !
Încremenit, cu ochii rămași în fundul zării,
Ascult... vrăjit de glasul-i. Mi-e dulce s-o ascult !
În ea-i noian de jale, din lumi de mai demult...
În ea amar de veacuri, mereu își toarn-aleanul
Norodul dat robiei ! În cîntul ei, sărmanul,
Ca un vulcan își varsă din inimă pojarul
Cînd îl răpune truda, durerea și amarul !

SONET

Cînd ochii-mi te zăriră-ntîia dată
Tu miluiai cu mîna-ți diafană
O suferință slabă și sărmană,
Ce te opri cu ruga tremurată.

Uimit am stat în loc — rămas o stană —
Privindu-ți întruparea adorată...
În haina ta părea investmîntată
O dulce albă zîină, o Diană.

Ademenit de gîndul că în tine
E întruparea unui suflet mare,
Pe veci căzut-am rob iubirii tale.

Te-am urmărit cu lacome luminé...
Și-i mult de-atunci !... și nu-mi mai vii în cale !...
Și sufletu-mi, stingher și veșted, moare...

POPORUL

Sint lava care arde și omoară,
Și triumfală-n ziua mult visată
Voi izbucni la ceruri liberată
Din orb abis, din noaptea-mi seculară.

Incendiul, în brațele-i de pară,
Va stringe lumea de păcat pătată,
Și pîn' la cer, de cea din urmă dată,
Suna-va a războiului fanfară.

Distrucția și moartea între ele,
Ca pradă dreaptă, lumea vor împarte...
Iar, după ziua triumfărei mele

Cu-acest pămînt îndurător de moarte,
Edenul — pus de visul meu în stele —
Se va-nfrăți spre-a nu se mai desparte.

PRIMĂVARA

În mină cu sceptru de flori,
Cu stea de lumină pe frunte,
Treci mîndră cu pașii ușori
Din vale în munte.

Și lași pe-a ta urmă cîntări
Miresme și aur de soare,
Și-aprinzi în adîncile zări,
Albastra splendoare.

Covoare-nflorite-mpînzești,
Și farmec și viață dai firei,
Și apele tu le trezești
Din somnu-mpietririi.

Din sate, în cîmpuri tu scoți
Și doina și turma și plugul
Și munca, ce scoate la toți
Din țărână belșugul.

Afară, la tine ne chemi,
Cîntînd și bătîndu-ne-n geamuri
Și-n codri, ca-n mindrele vremi,
Ne duci pe sub ramuri.

Și-n sufletul nostru cobori
O dulce, nostalgică jale.
Ne farmeci cu visuri, ne dori
Cu doruri de cale.

În suflet și-n inimă-aduci
Nădejde și dragul de viață.
Și lacrima tu ne-o usuci
Din gene și față.

Cu doina din văile-n flori
Spre culmi sui turma la stînjă.
Și turma tu iar o cobori
Cu doina bătrînă.

Pe cîmpuri cu doina petreci
Tu plugul din zare în zare
Și brazdele negre le-neci
În aur de soare.

Măiastră, pe umeri rotunzi
Cu plete în valuri ușoare,
Prin codrii de veacuri pătrunzi.
Cîntînd visătoare.

Spre lacuri din mîndre păduri,
Visînd de te-abați din cărare,
Cu ochii tăi mari și azuri
Te uiți zîmbitoare :

Și-atît de frumoasă tu ești,
Că rîzi în părere de bine
În apă privind, te-ndrăgești
Tu însuți de tine.

Dar iată că vîntul din somn
La cîntu-ți, măiastră, tresare ;
Și-i tînăr ca tine și-i domn
Ca tine sub soare.

Sfioasă, văzîndu-l, tu fugi :
Dar, sprintena-ți fugă se curmă,
Căci dinsul, cu caldele-i rugî.
Te-ajunge din urmă

Degeaba te aperi, te zbați,
Să scapi de dinsul, degeaba !
Te-ntuneci la față si-l cerți,
Să-ți aperi podoaba.

Căci dinsul îți fură rîzînd
Din păr cîte-o floare stăpină,
Și-n aer o zvîrle fugînd
Cu tine de mină.

Te prinde ușor de mijloc
Și dornic în brațe te ține
Și lumea și toate pe loc
Le uită cu tine.

Vicleană, cu dinsul te pui
Sub arcuri de crângi înflorite,
Și cînți și-n cîntec îi spui
De vremi aurite.

Cu capul în poală ți-l culci
Și-l mîngii cu alba ta mină,
Și-adoarme în șoaptele-ți dulci,
Sub ochii-ți de zîină.

Pe albiu tăi umeri jucind
A pletelor galbene valuri,
O, iată-te iarăși cîntînd,
În zare pe dealuri.

În farmecul dulcelui somn
Sub arcuiri de ramuri în floare,
Lăsat-ai pe-al codrului domn
Puternic și mare...

.

Dar iată că vara în zări
Apare-n alai de crăiasă,
Măiastră ca tine-n cîntări,
Și-asemeni frumoasă.

Tu-*n*i zare, pe munții senini,
O-ntîmpini cu zîmbet în cale,
Și veselă tu îi închini
Podoabele tale.

Și-n mină cu sceptru de flori,
Frumoasă și-n floarea puterii,
Zîmbind, fericită tu mori
Pe brațele verii.

TH. M. STOENESCU

Poet din cercul *Literatorului* lui Al. Macedonski, Th. Stoenescu (1860—1919) a publicat trei volume de versuri: *Poezii, 1880—1883* (București, 1883; ediția a II-a în „Biblioteca pentru toți”, serie veche, nr. 111); *Noapți albe, Poezii, 1880—1886* (București, 1887) și *Zile negre* (București, 1888; ed. a II-a, 1904). A tradus din Petrarca, Goethe, Schiller, Byron, Lamartine, Alfred de Musset, François Coppée, M. Rollinat.

MĂ TEM

Atit de mult mi s-a urit
Cu întunerecul, — încît
Și umbra m-ar înspăimînta.

Iar tu m-ai torturat atît
Cu nepăsarea ta, — încît
Mă tem și de iubirea ta.

DACĂ..

A ! Dacă graiul ar avea
Cuvinte atîta de sublime
Prin care amoru-mi ar putea
Nenorocirea să-și exprime,
Ce ochi-n față m-ar privi
Și nu m-ar plînge-n viață încă,
Ce om nu s-ar milostivi
Să mă trimită-n groapa adîncă !

DE CE TAG

Știi tu de ce oare cînd sînt lîngă tine,
Tac, — și nici o vorbă să rostesc îmi vine ?
Gîndul meu se duce pînă într-atît
De adînc în fundul dragostei, încît
Dac-aș sta cu tine chiar o veșnicie,
Tot n-ar avea vreme înapoi să vie.

N-AI TEAMĂ !

Văd în adevăr că suferi și ți-e teamă să nu mori,
Neputînd să lași în urmă cea mai slabă amintire ;
Însă uiți că nu se poate din viață să cobori
Fără ca să duci cu tine în pămînt a mea iubire.

Cît te voi iubi, trăiește și n-ai teamă de nimic,
De la pieptul meu ce moarte să te zmulgă ar fi-n stare
Și cum ar putea pămîntul, care este atît de mic,
Să acopere într-însul o iubire atît de mare ?

MIRCEA DEMETRIADE

Versurile lui Mircea Demetriade (1861—1914) răspândite prin *Literatorul* lui Al. Macedonski nu au fost adunate în volum în timpul vieții poetului. O culegere în *Antologia poeziei române parnasiene*, și în *Antologia poeziei simboliste românești* (1968) îngrijită de Lidia Bote.

MI-E DOR

Mi-e dor de cerul mistic al virstei de copil !...
Creșteam voios sub dînsul, creșteam !...
Dam viață nesimțirei, și flăcări în argil
Puneam.

Vorbeam culcat pe iarbă albastrelor căsciori,
Și-mi răspundeau și ele glumind ;
Iar arborii luau formă de oameni zîmbitori
Grăind.

Și-n frunzele bătute de cînturi, cuvîntau
Poveștile bătrîne cu zmei ;
Cu mine împreună văi, dealuri, ascultau
La ei.

Și ochi-mi se-mbătau de-aprinsele culori
Ce-amurgul penala în zări ;
De umbre ce umpleau tufișuri, arbori, flori,
Cărări.

Și-aprins de-un sfînt extaz, în juru-mi căutam;
Natura dormea... În piept
Un gol mi se făcea, că singur eu eram
Deștept.

Dar mintea mea broda fantastice păreri,
Fetițe cu ochi mari, cumînți,
Copii sau uriași pe coaste-n privegheri,
Draci, sfinți.

Stăteam atunci smerit ! încet de tot, furiș,
Voiam să mă retrag, voiam
Dar albele stafii priveau de prin tufiș,
Păleam.

Și teama să-mi înving, cîntam, ziceam voios :
Ce frică să mai am de-acum ;
Nu sînt eu cel din basm, voinicul Făt-Frumos ?
Pe drum !

Dar rămîneau uimit. Cu chipul ei de foc
Ileana s-arăta din nor :
Pădurea răsuna de-un glas, din loc în loc
Sonor.

Mii focuri se jucau prin tufe, pe tulpini ;
Și umbre se-nvîrteau în danț
În juru-mi făurind din brațe de lumini
Strîns lanț.

Ce lume !... Ce fior !... Ce frică și ce drag
Oh ! vîrstă de copil mi-ai dat !
La șase ani trufaș pe-al raiurilor prag
Am stat !...

Azi slutul adevăr mă pleacă spre pămînt !
În tot de nesimțire-n tot !...
Argila s-o aprind, zadarnic mă frămînt :
Nu pot !

Și însumi eu ce sînt, cu fiecă minută,
Cu trupul obosit ce-l port ?
Un vis frumos ce-a fost... Azi recele trecut
E mort !

FĂURARI

Făurarii, cu ciocane ridicate,
Izbesc fierul ce roșește fumegînd
Și dintr-însul se scot lanțuri ferecate.
Făurarii izbesc fierul rînd pe rînd.

Nicovala sub izbire se jeleşte
Cu un strigăt, fără margini, ascuţit
Cînd ciocanul peste dinsa năvăleşte
De o mină muschiuloasă repezit.

Făurarii vesel cîntă ; cu ardoare
Lucrul cată cît mai iute a-l sfîrşi ;
Însă miine, miine ziua sub alt soare
Veselia prin jelire vor sfîrşi.

Căci stăpînul se arată şi suride
Cînd îi vede singuri lanţuri că-şi gătesc ;
El îşi zice : „Ştiu că miine voi fi gide
Dar tot miine fi-va ceasul să domnesc“.

Făurarii cu ciocane ridicate
Izbesc fierul ce roşeşte fumegînd
Şi dintr-însul se scot lanţuri ferecate,
Făurarii izbesc fierul rînd pe rînd.

SPLEEN

Ale mele zile sînt pustiuri cari,
Rătăcesc în ele roze caravane ;
Cîte visuri blonde, albe, suverane,
Cîţi emiri fatidici dar cu muşchii tari

Călărind pe negri, nobili armăsari
Și cămile cîte au trecut dușmane
Prin nisipu-n flăcări și cu doruri vane,
Eldorado-n fine ca să le răsari ?

Și ciți lei de-orgoliu au răcnit sub soare ?
Ocean de sînge, aur și vîltoare ;
Însă după zile, zile au urmat,

Iar pustiul crește și pustiu-i unul
Pe cînd caravane cîte-a spulberat
Sau le-a prins în munții de nisip Simunul !

CONSTANTIN MILLE

Ziaristul și prozatorul, format la revista *Contemporanul*, Constantin Mille (1861—1927) a publicat un singur volum de *Versuri* (1878—1883) la Iași în 1883. O mare parte din versuri sînt reproduse în ediția C. Mille, *Scrieri alese*, îngrijită de Virgiliu Ene (București, 1961).

COMUNA DIN PARIS

Învins era Parisul, și micul om Thiers
Credea orașul lumii din fața lumii șters,
Sub talpa lui strivită canalia din tină,
Învins era Parisul și-ncununat de foc ;
Dar hidra populară cu armele în mină,
Gigantica ei frunte purtînd din loc în loc,
Retrasă în foburguri pe-nalte baricade,
La facla uriașă a tîrgului ce arde,
Jurase ca să-și vîndă cam scump viața ei.

În bluza lui albastră, poporul plin de tină,
Cu furia miniei și focul disperării,
Necîrmuit de nimeni — flămînd — cu mintea nă
De dorul de-a învinge, de dorul răzbunării,
Își aștepta sfîrșitul sub grelele pavele,
Sub talpa versaileză — sub chinurile grele,
Batjocorit ca cîinii, cu fete și femei.

În fiecare stradă intrările închise,
În fiecare casă poporul hotărit,
Copiii la pavele urcînd neconținut
Și sus pe baricadă stă flamura destinsă,
Drapelul roș de sînge — de gloanțe bortelit..
Învins era Parisul — dar hidra tot se zbate,
Cu sînul plin de rane, gigantica cetate
Își scuipă-n fața lumii blăstămu-i hotărit.

Și frate lîngă frate, și tatul lîngă fiu,
La sînul mamei moarte, copilul încă viu,
Și cușma frigiană de gloanțe bortelită,
Și gura de cartușe în negru-roș boită,
Poporul care fuge, poporul care luptă,
Învinsul care moare, călăul ce insultă,
Și tunul, și strigarea, și trîmbița ce sună,
Beția de-a învinge, beția de învins,
Sub negrele ruine, logodnica nebună
Cătînd pe comunardul sub dinsele cuprins !

Iar sus pe baricade Comuna care moare.
Și-ncins cu-a lui eșarpă, măreț, sublim, tăcut,
Un om care-și așteaptă al morții roș minut..
E albă a lui barbă de fum acum cernită,
Senin îi e obrazul de vreme îmbrăzdat.

Deasupra lui se mișcă, de vinturi fluturat,
Drapelul răzvrătirii ce-n haina-i bortelită
Cuprinde-ncet moșneagul... și parcă ar vroi
De gloanțe apărindu-l — în el a-l adormi... ¹

Și tunul bubuiește și oastea dă năvală,
Un fum cuprinde totul : pe-nvinși, pe-nvingător...
Și-un strigăt se aude din gura tuturor...
Învinsă e acuma cetatea colosală !...
Și-apoi tăcerea morții — Parisul care arde,
Și strigătul de moarte, și pasul greu de garde,
Și luna ce privește curioasă pe pământ,
Și sus pe baricade moșneagul roș de sînge
În steagul răzvrătirii cu moartea logodit,
Pe trupul libertății Progresul care plînge...
Și sus, încins de lauri, călăul liniștit.

Învins e-acum Parisul, dușmanul a învins
Și crepul negru astăzi drapelu-i a încins,
Căci ordinea triumfă și se lățește-n stradă
Sub roatele-i de crimă, sub pumnul ei barbar,
Strivind orașul lumii încins de baricade.
Femeile cad snopuri și copilașii cad
Scălțați ca într-o baie în sîngele lor cald,
Murind și roși de sînge sub talpa ostășească...
Sculpați și-mpinși de săbii, de-al lașilor crud rîs,
Și mama și copilul, murind, răcnesc : „Trăiască
Comuna din Paris !“

¹ Moartea bătrînului e moartea adevărată a lui Desllescluze, care a murit pe una din baricadele de la Chateau d'Eau (n.a.).

SPARTACUS

Atlet cu mușchi de criță din vremile bătrîne,
Erou al răzvrătirii, voinic între voinici,
Spartacus, las gîndirea să meargă înspre tine,
Spartacus, tu eroul eroilor antici.

Murit-ai ca vitejii cu sabia în mînă,
Stăpinii tăi în lanțuri nu te-au putut ținea.
Frumoasa libertate, a lumilor stăpînă,
În scurta ta viață a fost iubită ta !

Cum arătat-ai lumii ce este libertatea,
Cum robii sînt în stare să lupte ca eroi,
Cum pămuit-ai groaznic, sublim, anticitatea,
Spartacus — omul plebei — pe oamenii de soi !...

Zădarnic înspre tine a Romei legioane
Porneau să te înece în sîngele-ți fierbinte,
Căci tu duceai în contra urdiilor dușmane
Stindardul libertății și-a tale jurăminte ;

Ele-și duceau robia, rușinea, înjosirea,
Tu gloria, dorința de moarte sau de trai ;
Ele-și duceau stindardul cu vorba : umilirea,
Tu steagul roș de astăzi, al foamei jalnic grai !

De-aceea l-al tău nume smerit plec a mea frunte
Cu toți ai mei tovarăși din vremile de azi...
Cum stîncile din vale salută-naltul munte,
Te salutăm, Spartacus — străbunule viteaz !

DE ZIUA EI

Draga mea, de ziua ta,
Spune-mi, dragă, ce-ți voi da ?
Vrun buchet de viorele,
Vrun album de poezii,
Toate versurile mele
Ca în dînsul să le scrii ?
Draga mea, de ziua ta,
Spune-mi, dragă, ce-ți voi da ?

Sînt sărac, drept avuție
Am cînstita-mi sărăcie
Și un cap de versuri plin ;
Mai am inimă ce bate
Pentru-amor, pentru dreptate,
Pentru mindru și senin,

Pentru formele frumoase
Și cîntări melodioase,
Pentru gingașii copii,
Pentru tot ce ne încîntă
Și din struna harpei sfîntă
Spune tainici armonii !

Îți dau tot ce am la viață :
Trai și gînd și-a mele brațe,
Soarta mea o leg cu-a ta,
Legînd numele tău, dragă,
Cu viața mea întreagă.
Cu întreaga soarta mea !

Draga mea, de ziua ta,
Spune-mi, dragă, ce-ți voi da ?
Vreun buchet de viorele,
Vrun album de poezii,
Toate versurile mele
Ca în dînsul să le scrii ?
Draga mea, de ziua ta,
Spune-mi, dragă, ce-ți voi da ?

Paris, 1882, sept

MARIA CUNȚAN

Maria Cunțan (1862—1935), poetă semănătoristă, a publicat volumele *Poezii* (Orăștie, 1901); *Poezii* (Minerva, 1905); *Din caierul vremii*, poezii, I—II (București, „Minerva“, 1916).

CÎNTEC DE TOAMNĂ

Acum cînd iau condeiu-n mină
Din mîna dorului ortac,
Sînt pe iubirea mea stăpînă,
Atîtea farmece mă-ngîină
Și gîndurile bune-mi tac.

Tot ce era scris să răsară
Pe-al firei plai înțelenit,
Învie cuprinzînd cu pară
Ca-n zilele de primăvară
Sufletul meu întinerit.

M-aş avînta ca ciocîrlia
Cătră seninul răsărit,
Pe vînt mi-aş măsura taria
Prelung ar răsuna — cîmpia
De veselul meu ciripit.

Dar o tomnatică durere
Îmi pune stavilă la dor ;
Iubiţi cît inima vă cere
Vin nopţile de priveghere
Şi anii grei cu jalea lor.

Şi-acum cînd pun încet din mînă
Condeiful dorului ortac,
Simt greutatea de ţărînă
Şi bucuria mea păgînă,
Şi cîntecele mele tac.

PE SUB FEREASTRĂ

Pe sub fereastră-mi cruge-un rîu !
Tot lacrimi de-ale mele.
Copilele, cu flori la brîu,
Îşi spală faţa-n ele.

Şi rîd cu risul lor nebun,
Cînd turmele-şi adapă
Nu înţeleg dacă le spun
Că-s lacrimi, nu e apă.

Vin și bătrînele din sat
Cu limba lor subțire
Și țin în drum de mine sfat .
— Că n-am nici-o-nrudire

Eu numai doine port în cap
Și cînturi de iubire,
Nu sunt destoinică să sap
Să leg nu știu trei fire... !

C-o mină-ntinsă pe război
Cu alta-ntre coclețe
Ascult, ascult, fără să vroi
Poveștile-ndrăznețe.

Iar cînd mă doare atîta sfat
Și-atîtea vorbe rele,
Închid oblonul dinspre sat
Și-mi cînt doinele mele.

AL. DAVILA

Al. Davila (București, 12 februarie 1862 — 19 octombrie 1929), autorul dramei *Vlaicu Vodă* (1902) și al unei drame ne-terminate *Sutașul Traian* (1917), a publicat câteva poezii în *Convorbiri literare*, XIX, 1885, p. 1071 (*Iată timpul*) și în *Semănătorul*, I, 1902, nr. 38 din 15 decembrie (*Balada strămoșilor*).

BALADA STRĂMOȘILOR

Dormiți în morminte tăcute,
Sub dîmburi sădite cu flori,
Sub pînza curatei ninsori,
Sub umbrele liniștei mute...
Păzită de paznici pioși,
Sînteți a moșiei comoară ;
Vă fie țărîna ușoară !
Ne-aducem aminte, strămoși !

Voivozi, logofeți, bani și vornici,
Spătari, pîrcălabi și cluceri,
Țărani, ori moșneni, ori boieri,
De-a neamului datină dornici,
Cu toți deopotrivă vinjoși
Stropit-ați cu-a singelui rouă
Moșiile voastre-amîndouă...
Ne-aducem aminte, strămoși !

Cu Gherghița, Baia, Rovine,
Nicol, Grumaji, Răsboieni,
Cu vadul din Călugăreni,
Cu roșiile braniști Cosmine
Crestat-ați prin veci neguroși
Răboj în istoria lungă !
Creastă și „Curcanul“ o dungă !
Ne-aducem aminte, strămoși !

Ne-aducem, ne-aducem aminte !
Căci piatra cu cruce și corb
E cartea din care se sorb
Credința-n menirile sfinte,
Lăsate de morții faimoși,
Și dragostea — dulce povară —
De lege, de domn și de țară...
Ne-aducem aminte, strămoși !

Și dacă pe lespedeă frîntă
Pomelnicul vostru s-a șters
De vremi și de-al gloanțelor mers,
Culesu-l-a doina și-l cîntă

Bătrînilor codri pletoși,
Ce scutură-n orice dumbravă
Un freamăt de-a munților slavă...
Ne-aducem aminte, strămoși !

ÎNCHINARE

Ivească-se dar pe moșie
Zori blinde sau timpi fioroși,
Române, lozinca să-ți fie :
Ne-aducem aminte, strămoși !

ION GORUN

Ion Gorun (1863—1920), ardelean, pe numele adevărat Alexandru Hodoș, a publicat mai multe volume de versuri și proză; *Cîteva versuri* (București, 1901); *Alb și negru* (București, 1902); *Robinson în țara românească*, roman (București, C. Sfetea, 1904); *Taina a șasea* (București, „Minerva”, 1905); *Lume necăjită* (București, „Minerva”, 1912); *Fata cea frumoasă* (București, 1916); *Obraze și măști*, satire (București, 1922); *Nu te supăra*, schițe glumețe (București, Cartea românească, f.a.).

CÎNTEC DE TOAMNĂ

Cum zbor departe rîndunele
Rămii cu ochii duși la ele...

De-atîtea ori le-ai mai văzut
Cum au plecat și s-au pierdut
În zarea unui cer mai blind,
Din aripi fine fluturînd, —

Și totuși stai așa mîhnit,
Cu ochii-ntorși spre răsărit.

Căci ce mai vezi pierind în vînt
Iluziile tale sînt,
Și tinerețe și iubire
Și-nchipuiri de fericire.

Și dacă, cu-altă primăvară,
Veni-vor rîndunele iară,
Așa cum au plecat pe rînd
Din aripi fine fluturînd, —

Al vieții fir mereu se toarce,
Și niciodată nu se-ntoarce :

Și de-au perit, s-au dus pe veci,
În depărtări pustii și reci,
Și tinerețe și iubire
Și-nchipuiri de fericire.

Și toate cum au fost vor fi,
Tu singur nu te-i regăsi,
Și toate cum au fost rămîn,
Tu : tot mai singur, mai bătrîn.

BIRUINȚA

Stejarul nalt și înverzit
Întinde crengile-i stufoase,
Desface brațele-i vînjoase
În aer cald și liniștit...

Sînt ani... era numai o ghindă,
Căzută-n praf și în noroi,
De glod mînjită și de ploi,
Și totuși izbuti să prindă.

Ideile mîntuitoare,
Hai, tăvăliți-le-n noroi
Din glodul grămădit de voi
Vor crește mai triumfătoare

NUMAI ODATA

Cînd cu inima zdrobită
A rămas bietul artist,
Din viața-i pustiită
A făcut un cîntec trist.

L-a făcut doar pentru dînsul,
Ea, — era de mult departe...
Răsuna zadarnic plînsul
Și oftările-i deșarte.

Dar de cum a tremurat
Ultimu-i acord pe harfă,
Cîntecul i l-au luat
Cum se ia în tîrg o marfă.

Azi îl știe lumea toată
Toți și-l spun de-atîtea ori, —
El, l-a spus numai odată,
Cum numai o dată mori.

T. ROBEANU

De la T. Robeanu, numele literar al poetului bucovinean **Gh. Popovici** (1863—1905) a rămas un volum de *Poezii postume*, apărut în Biblioteca „Minerva” în 1908.

CÎNTEC VECHI

La Suceava în cetate
Ceas de mieznoapte bate,
Păzitorii cîntă-n uliți
Răzimați în albe sulii.

La Suceava în cetate
Ceas de mieznoapte bate.
Zidul vechi adînc răsună :
„Noapte bună, noapte bună“.

Și din plai și de la mare
Visurile vin călare,
Din risipe-ncetișor
Crește-un mîndru foișor.

La prag luna ține strajă,
Înlăuntru doarme-n vrajă
Fata cea de voievod,
Cu păr galben pus în nod.

Cine vine și-l dezleagă,
Nu se duce noaptea-ntreagă,
Și cui vine s-o sărute
Toate nopțile-s pierdute.

Copiliță mult nătîngă,
Ochii tăi cu mîna stîngă
Să-i acoperi ; iar cea dreaptă
Facă drum celui ce-așteaptă.

Ca în ceasul de povești,
De la dragile-ți ferești
În ispită să nu-l ducă
Albul umăr de nălucă.

ALEXANDRU OBEDENARU

Alexandru Georgiad Obedenaru (13 iulie 1865—1943 ?) a publicat următoarele volume de poezii: *Spleen* (București, 1891); *Rondele* (București, 1892); *Sonete, 1888—1916* (București, 1916); *Poeme de război* (București, 1919); *Dacia noastră* (București, 1919); *Himere* (București, 1927); *Pantheon, poemă* (București, 1927). O selecție din poeziile lui a fost publicată în ediția îngrijită de Lidia Bote, *Antologia poeziei simboliste românești* (1968).

MAI SUS DE STELE

Sub irizatele făclii
A vieții noapte înfășoară
Și glas și umbră de fecioară,
Și țărnam fatal și nebunii.

După decepții și orgii
Întocmai ca odinioară,
Din haos iar se desfășoară
Conturul formelor zglobii.

Olympiana mea harpistă,
Himerică și egoistă,
Mai sus de stele m-a suit.

Părea că-ntreg văzduh se frînge
Pe-un basm trecut, de zei vrăjit
Schițat într-un amurg de sînge.

LINȚOLIUL SUFLETULUI

Aprinsele orbite au prins numai splendoare,
Feerica sculptură din galic parc s-a stins ;
Nebun, în largi tenebre, zadarnic am întins
Privirea-mi către forța etern prăvălitoare.

M-a dogorit extazul prin stepe, sub teroare,
M-a urmărit himera în visuri de învins,
Și muzică funebră din creier s-a desprins,
Cernind și voluptatea din seri îmbătătoare.

Am străbătut văzduhul, trecutul și Pămîntul,
Pierdut între reflecții, nu m-a-ngrozit mormîntul,
N-am fost uimit de aur, nici încleștat de-orgoliu.

Și grija, deznădejdea, sălbatice stăpîne,
Au azvîrlit pe suflet și mai hidos lințoliu
Decît fatala zdreanță ce-n groapă va rămîne.

GEORGE COȘBUC

Opera poetică a lui George Coșbuc (1866—1918) este cuprinsă în următoarele volume apărute în timpul vieții sale: *Blestem de mamă, legendă populară din jurul Năsăudului* (Sibiu, 1885); *Pe pământul Turcului* (Sibiu, 1885); *Fata craiului din cetini* (Sibiu, 1886); *Draga mamei*, baladă (Sibiu, 1886); *Fulger*, poveste în versuri (Sibiu, 1887); *Balade și idile* (București, 1893); *Fire de tort* (București, 1896); *Versuri și proză* (Caransebeș, 1897); *Ziarul unui pierde vară* (București, 1902); *Cîntece de vitejie* (București, 1904). A tradus *Divina Comedie* de Dante Alighieri, *Odiseia* de Homer, *Eneida* și *Georgicele* de Vergiliu, *Sacontala* de Kalidassa, *Mazepa* de Byron și o *Antologie sanscrită*. Postum au apărut *Romanțe și cîntece* (București, 1923) și *Poeme și povești* (București, 1923) de O. Minar. Ediție completă de *Poezii*, în două volume, în colecția „Clasici români” (1958), a publicat Georgeta Rădulescu, Domnica Filimon și Radu Albala. Altă ediție completă bibliofilă, într-un singur volum (1961) și în colecția „Scriitori români”, volumul I (1966), *Opere alese* (ediție îngrijită de Gavrila Scridon).

NOAPTE DE VARĂ

Zărilor, de farmec pline,
Strălucesc în luminiș ;
Zboară mierlele-n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furiș.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scirțind ;
Turmele s-aud mugind,
Și flăcări vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofița, pe-ndelete,
Vin neveste de la rîu ;
Și cu poala prinsă-n brîu,
Vin cîntînd în stoluri fete
De la grîu.

De la gîrlă-n pîlcuri dese
Zgomotoși copiii vin ;
Satul e de vuiet plin ;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Liniștea-i acum deplină
Și-a-nnoptat.

Focul e-nvelit pe vatră,
Iar opaițele-au murit,
Și prin satul adormit
Doar vrun cîne-n somn mai latră
Răgușit.

Iat-o ! Plină, despre munte
Iese luna din brădet
Și se-nalță, încet-încet,
Gînditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad ;
Ritmice valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp și vîntul tace ;
Satul doarme ca-n mormînt —
Totu-i plin de duhul sfînt :
Liniște-n văzduh și pace
Pe pămînt.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tînăr și pribag,
Tainic se-ntîlnește-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă.
Drag cu drag.

MÎNIOASĂ

Am să merg mai înspre seară
Prin dumbrăvi, ca mai demult,
În priveghetori să-mi pară
Glasul Linei că-l ascult.
Mai știu eu ce-aș vrea s-ascult !
Că-n zori Lina sta-n porțiță,
Sălta-n vînt a ei alțiță,
Vîntul îi sălta-n cosiță
Și-i făcea floare-n obraz :
Eu mergeam la plug în laz,
Și, cînd trec, Lina s-ascunde,
Parcă nici nu m-a văzut.
Îi vorbesc, și nu-mi răspunde,
Nu-mi răspunde !
Și-o întreb, și nu-mi răspunde !
Și mă mir — ce i-am făcut !

Vreau de-aici să rump o floare !
Ochii unui înger scump
Au albastrul de cicoare,
Și cicoare vreu să rump —
Mai știu eu ce-aș vrea să rump !
Că-n amiazi venind pe vale,
Întîlnii pe Lina-n cale :
Fragi i-am dat, ea mi-a zis :
— «Na-le !
Ți-am cerut eu ție fragi ?
Ochii ei frumoși și dragi

Priveau tot spre poala rochii,
S-a pus Lina pe tăcut,
Și vedeam că-i umblă ochii,
Umblă ochii
Ca la șerpi, îi umblă ochii,
Și mă mir ce i-am făcut !

Să-mi pun capul pentr-o Lină,
Să mă fac un om pribag !
Ieși din neguri, lună plină,
Să mă vezi la Lina-n prag —
Mai știu eu ce-aștept în prag !
Alte dăți suna zăvorul ;
Lina pe furiș, ca dorul,
Pășea-n degete pridvorul
Și la mine-n prag venea
Mamă-sa cît ce-adormea.
Azi ard hainele pe mine,
Mi-e greu capul ca de lut,
Stau în prag — și ea nu vine,
Nu mai vine !
E tîrziu și nu mai vine...
Și mă mir — ce i-am făcut !?

NU TE-AI PRICEPUT

Nu te-ai priceput !
Singur tu nu mi-ai plăcut,
Că eu tot fugeam de tine ?
O, nu-i drept, nu-i drept, Sorine !

Ți-am fost dragă, știu eu bine,
Dar, să-mi spui, tu te-ai temut.
Și eu toate le-am făcut,
Ca să poți să-mi spui odată,
Să mă-ntrebi : „Mă vrei tu, fată ?“
Și plîngeam de supărată
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput !
Zici că-s mîndră și n-am vrut
Ca s-ascult vorbele tale ?
Dar de unde știi ? În cale
Ți-am umblat și-n deal și-n vale,
Și-orîșunde te-am știut.
Zile lungi mi le-am pierdut,
Să mă-mprietenesc cu tine :
Tu-mi umblai sfios, Sorine,
Și plîngea durerea-n mine
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput !
Am fost rea și n-aș fi vrut
Să te las, ca altă fată,
Să mă strîngi tu sărutată ?
Dar m-ai întrebat vrodată ?
Mă-nvingea să te sărut
Eu pe tine ! Pe-ntrecut
Chip cătam cu viclenie
Să te fac să-ntrebi, și mie
Mi-a fost luni întregi minie
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput !
Zici că de m-ai fi cerut
Mamei tale noră-n casă,
N-aş fi vrut să merg ? E, lasă !
Că de-o fată cui-i pasă,
Nu se ia după părut !
De-ntrebai, ai fi văzut !
Tu să fi-nceput iubitul,
Că-i făceam eu isprăvitul —
Tu cu pâinea şi cuţitul
Mori flămînd, nepriceput !

NUNTA ZAMFIREI

E lung pămîntul, ba e lat,
Dar ca Săgeată de bogat
Nici astăzi domn pe lume nu-i,
Şi-avea o fată, — fata lui —
Icoană-ntr-un altar s-o pui
La inchinat.

Şi dac-a fost peţită des,
E lucru tare cu-nţeles,
Dar dintr-al prinţilor şirag,
Ciţi au trecut al casei prag,
De bună seamă cel mai drag
A fost ales.

El, cel mai drag ! El a venit
Dintr-un afund de Răsărit,

Un prinț frumos și tinerel,
Și fata s-a-ndrăgit de el.
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Și s-a pornit apoi cuvînt !
Și patru margini de pămînt
Ce strimte-au fost în largul lor,
Cînd a pornit s-alerge-n zbor
Acest cuvînt mai călător
Decît un vînt !

Ca ieri cuvîntul din vecini
S-a dus ca astăzi prin străini,
Lăsînd pe toți, din cît afund
O mie de crăimi ascund
Toți craii multului rotund
De veste plini.

Și-atunci din tron s-a ridicat
Un împărat după-mpărat
Și regii-n purpur s-au încins,
Și doamnele grăbit au prins
Să se gătească dinadins,
Ca niciodat'.

Iar cînd a fost de s-a-implinit
Ajunul zilei de nuntit,
Din munți și văi, de peste mări,
Din larg cuprins de multe zări,
Nuntași din nouăzeci de țări
S-au răscolit.

De cum a dat în fapt de zori
Veneau, cu fete și feciori,
Trăsnind rădvanele de crai,
Pe netede poteci de plai :
La tot rădvanul patru cai,
Ba patru sori.

Din fundul lumii, mai din sus,
Și din Zorit, și din Apus,
Din cît loc poți gîndind să bați
Venit-au roiuri de-mpărați
Cu stemă-n frunte și-mbrăcați
Cum astăzi nu-s.

Sosit era bătrînul Gruî
Cu Sanda și Rusanda lui,
Și Ținteș, cel cu trainic rost,
Cu Lia lui sosit a fost,
Și Bardeș cel cu adăpost
Prin munți silhuf.

Și alții, Doamne ! Drag alint
De trupuri prinse-n mărgărint !
Ce fete dragi ! Dar ce comori
Pe rochii lungi țesute-n flori !
Iar hainele de pe feciori
Sclipeau de-argint.

Voinicii cai spumau în salt ;
Și-n creasta coifului înalt

Prin vulturi vîntul viu vuia,
Vrun prinț mai tînăr cînd trecea
C-un braț în șold și pe prăsea
Cu celălalt.

Iar mai spre-amiazi, din depărtări
Văzutu-s-a crescînd în zări
Rădvan cu mire, cu nănași,
Cu socri mari și cu nuntași,
Și nouăzeci de feciorași
Veneau călări.

Și ca la mîndre nunți de crai
Ieșit-a-n cale-ales alai
De sfetnici mulți și mult popor
Cu muzici multe-n fruntea lor ;
Și drumul tot era covor
De flori de mai.

Iar cînd alaiul s-a oprit
Și Paltin-crai a stărostit,
A prins să sune sunet viu
De treasc și trîmbiți, și de chiu —
Dar ce scriu eu ? Oricum să scriu
E nemplinit !

Și-atunci de peste larg pridvor,
Din dalb iatac de foișor
Ieși Zamfira-n mers isteț,
Frumoasă ca un gînd răzleț,
Cu trupul nalt, cu părul creț,
Cu pas ușor.

Un trandafir în văi părea ;
Mlădiul trup i-l încingea
Un briu de-argint, dar toată-n tot
Frumoasă cît eu nici nu pot
O mai frumoasă să-mi socot
Cu mintea mea.

Și ea mergînd spre Viorel,
De mină cînd a prins-o el,
Roșînd s-a zăpăcit de drag, —
Vătavul a dat semn din steag
Și-atunci porniră toți șireag
Încetinel.

Și-n vremea cît s-au cununat
S-a-ntins poporul adunat
Să joace-n drum după tilinci :
Feciori, la zece fete, cinci,
Cu zdrîngăneii la opinci
Ca-n port de sat.

Trei pași la stînga linișor
Și alți trei pași la dreapta lor ;
Se prind de mîni și se desprind,
S-adună cerc și iar se-ntind,
Și bat pămîntul tropotînd
În tact ușor.

Iar la ospăț ! Un rîu de vin !
Mai un hotar tot a fost plin

De mese, și tot oaspeți rari,
Tot crai și tot crăiese mari,
Alătura cu ghinărari
De neam străin.

A fost atîta chiu și cînt
Cum nu s-a pomenit cuvînt !
Și soarele mirat sta-n loc
Că l-a ajuns și-acest noroc,
Să vadă el atîta joc
P-acest pămînt !

De-ai fi văzut cum au jucat
Copilele de împărat,
Frumoase toate și întrulpi,
Cu ochi șireți ca cei de vulpi,
Cu rochii scurte pînă-n pulpi,
Cu păr buclat.

Și principii falnici și-ndrăzneți,
De-al căror buzdugan isteț
Pierit-au zmei din iaduri scoși !
De-ai fi văzut jucînd voioși
Și feți-voinici, și feți-frumoși,
Și logofeți.

Ba Peneș-împărat, văzînd
Pe Barbă-Cot, piticul, stînd
Pe-un gard de-alături privitor,
L-a pus la joc ! Și-ntre popor
Sărea piticu-ntr-un picior
De nu-și da rînd !

Sînt grei bătrînii de pornit,
Dar de-i pornești, sînt grei de-oprit !
Și s-au pornit bărboșii regi
Cu sfetnicii-nvechiți în legi
Și patruzeci de zile-ntregi
Au tot nuntit.

Și vesel Mugur-împărat
Ca cel dintîi s-a ridicat
Și, cu păharul plin în mîni,
Precum e felul din bătrîni
La orice chef între români,
El a-nchinat.

Și-a zis : — „Cît mac e prin livezi,
Atîția ani la miri urez !
Și-un prinț la anul ! blind și mic,
Să crească mare și voinic, —
Iar noi să mai jucăm un pic
Și la botez !“

CÎNTECUL FUSULUI

Eu mi-am făcut un cîntec
Stînd singură-n iatac —
Eu mi-am făcut un cîntec,
Și n-aș fi vrut să-l fac.
Dar fusul e de vină,
Că se-nvîrtea mereu,
Și ce-mi cînta nainte
Cîntam pe urmă eu.

De-atunci îl cînt într-una
Că-mi vine-așa nevrînd ;
De-aș face orice-aș face,
Nu pot să-l scot din gînd.
Îl cînt torcînd la vatră
Și-l cînt mergînd pe drum,
Și nu pricep ce-i asta,
Și nu știu, biata, cum ?

Adese stînd la cină
Simt lacrimile des,
Nu pot mîncă de lacrimi
Și trebuie să ies
Afară-n vînt, afară,
Că-mi arde capul tot,
Și-ngrop în palme capul
Și-mi cînt amarul tot.

Am stat la roata morii,
Și roata umblă des,
Și roata morii cîntă
Cuvinte cu-nțeles.
Ea cîntă înainte ;
Cînt și eu după ea —
Moraru-și face cruce
Privind în urma mea.

Și-am mers pe malul apei,
În valuri să-mi îngrop
Și cîntecul, și-amarul —
Dar a-nceput un plop,
Să cînte, și toți plopii

Cîntau duios în vînt,
Și m-am trezit dodată
Că plîng și eu și cînt !

Și-am mers pe lunci, dar jalnic,
D-a lungul peste lunci,
Cum plîng și cîntă toate !
Și-n crîng m-am dus atunci —
Nu-i loc mai bun pe lume
De plîns decît în crîng !
Ah, toate plîng, și satul
Se miră că eu plîng !

Dar fusul e de vină,
Că se-nvîrtea mereu,
Și el cînta un cîntec,
Și-l știu d-atunci și eu !
Și-ncet ce trece viața
Cînd n-ai nici un noroc —
Mai iute dac-ar trece,
De-ar sta mai bine-n loc !

De-ar sta pe loc mai bine !
Ori loc eu să-mi gădesc
Să pot să plîng cu hohot —
Nici asta nu-ndrăznesc !
Că mama mă tot ceartă
Și tata-i supărat,
Și-n ochii mei se uită
Toți oamenii din sat.

Ah, seara, numai seara,
Mă simt la largul meu,
Că-ngrop în perne capul
Și, pînă-n zori mereu,
Tot plîng ca o nebună
Și perna-n brațe-o string,
Și plîng, că nu mă vede
Măicuța-mea că plîng.

REA DE PLATĂ

Ea vine de la moară ;
Și jos în ulicioară
Punîndu-și sacul, iacă,
Nu-l poate ridica.
— „Ți-l duc eu !“ — „Cum ?“ — „Pe plată !“
Iar ea, cuminte fată,
Se și-nvoiește-ndată —
De ce-ar și zice ba ?

Eu plec cu sacu-n spate.
La calea jumătate
Cer plata, trei săruturi.
Dar uite, felul ei :
Stă-n drum și să socoate,
Și-mi spune cîte toate,
Că-s scump, că ea nu poate,
Că prea sînt multe trei !

Cu două să-nvoiește,
Iar unul mi-l plătește.

Cu altul să-mi rămîie
Datoare pe-nserat.
Dar n-am să-l văd cît veacul !
Și iată-mă, săracul,
Să-i duc o poștie sacul .
P-un singur sărutat !

EX OSSIBUS ULTOR !

A fost un tinăr împărat —
De la mișei a smuls averea
Și-a smuls de la tirani puterea
Și mulți nebuni a spînzurat.
 Dar patru inși vorbind în șoapte
L-au dus în giulgiuri învălit
Și-n codru cel mai tăinuit
L-au îngropat tîrziu în noapte.

Cei tari au zis : — „A fost mișel !
Ne-a prigonit prea multă vreme.“
Iar popii fulgerau blăsteme
În cei ce mai vorbeau de el :
 Nici voie să-și cernească portul,
Nici drept să-l plîngă n-au avut,
Și niciodată n-au știut
În ce pămînt le doarme mortul.

Și nu vor ști ! Căci groapa lui
În blăstemat pămînt s-ascunde.
Nici soare-acolo nu pătrunde,
Nici plîngerile nimărui.

Jurat-a iadul să-ngrădească
Cu nopți de veci acest mormînt ;
Iar brazii tac, că nici un vînt
Nu-i clatină ca să vorbească.

Dar noaptea-n zare, uneori,
Cînd e furtună-n depărtare,
La margini de-orizont răsare
Un fulger alb, tirziu spre zori,
Și-ntruna spre pădure arată
Și scapără spre ea mereu ;
E, parc-arată Dumnezeu
Spre groapa cea de veci uitată.

Iar într-o noapte va lovi !
Și spintecată de lumină.
Fugi-va noaptea cea haină,
Și brazii-n flacări or vorbi :
Și-atunci, cu fulgerul tovarăș,
Ieși-va mortul împărat,
Și-n iadul lor, de-unde-au plecat,
S-or prăbuși tiranii iarăș.

PE LÎNGĂ BOI

Pocnind din bici pe lingă boi,
În zori de zi el a trecut
Cu plugul pe la noi.
Și de pe bici l-am cunoscut,

Și cum țeseam, nici n-am știut
Cum am sărit și m-am zbatut
Să ies de la război.

Și-atîta tort mi-am încîlcit
Și-n graba mare-am spart un geam,
Știu eu ce mi-a venit ? !
Am cap, dar parcă nu-l mai am !
Ce-aveam să-i spui ? Nimic n-aveam,
Dar era-n zori, și eu voiam
Să-ntreb cum a dormit.

Și, vezi, așa-i el, nu știu cum !
M-a prins de braț și m-a cuprins
Să mă sărute-n drum.
Dar eu din brațe-i m-am desprins
Și l-am certat și l-am împins —
Dar n-am făcut cu dinadins,
Și rău ce-mi pare-acum !

O, nu mi-e că mi-am sîngerat
La prag piciorul într-un cui,
Dar mi-e că e păcat !
Om bun ca dînsul nimeni nu-i,
Și pentru-o vorbă rea ce-i spui
El toată ziulica lui
Muncește supărat !

RADA

'Are Dochia mult cît are,
Nu e mult o fată mare ?
Că-ntre domni, dar orișiunde,
Dacă-ți știe ea răspunde
Grai ales și lin ca apa,
Apoi las' că Rada știe
Și-n ce fel să poarte sapa.

A fost și ea-n școli o toamnă,
Dar găsești ca ea vro doamnă ?
Cu cosiță gălbioară,
Ea e naltă și ușoară —
S-o vezi numai și să tremuri !
Și de-abia pe la Sîn-Petru
Umple optsprăzece vremuri.

Sînt și-n sat destule fete,
Cari de n-au cu ce să-mbete
Ochii omului, au peptul ele
'Alb de taleri și mărgele.
Rada, cînd o vezi, te fură
Cu neconținutul zîmbet
Și cu-a vorbelor căldură.

Harnică, din zorii zilei
Nu stau minile copilei
Fără lucru, tot să prindă,
Casa lor toată-i oglindă.
La izvor vezi pe Rodica
Pînă-n zori, cînd pe sub streșini
Încă doarme rîndunica.

Pe izlaz nu-i multă hrana,
Dar vezi albă ce-i Joiana !
Și-n amurg copila-n tindă
Foc în vatră vrea s-aprindă,
Dar mu-mu, Joiana muge —
Radă, fă, s-alergi degrabă,
Că-n șopron vițelul suge.

— „Doar e tare ! Haid' mai iute !“
Și din drum, ca să-i ajute,
Vin flăcăii totdeauna.
Nu-l înjugi așa cu buna
Pe vițel, și Rada-i slabă,
Știu flăcăii ! Și-și fac seara
Pe-aici vecinic ceva treabă.

Vaca-i tot ce-au ei, la biata !
Toarce-n sat cu ziua fata,
Dar e veselă din fire ;
De noroc și-ndestulare
Inima-i în veci e plină :
Cînd e fericită, spune-mi,
Mai mult ce-are o regină ?

Rada-i nălucire vie,
Cînd aleargă pe cîmpie
Și-i bat vînturi în cosiță,
Ori cînd seara stă-n portiță,
Și-o întrebî : — „Ce-aștepți, iubită ?“
Și pe dup-un stîlp s-ascunde,
Galbenă de zăpăcită.

Dar la holdă ! Arde soare,
Fetele săcerătoare

Rîd și cîntă, snopi fac griul,
Murmură-ntre sălcii riul :
Fug la rîu vro patru fete,
E și Rada ? Fug flăcăii
Și ei, toți, și nu le-e sete.

Și-n genunchi atunci pe țarmuri
Ea din pumni, cit două sfărmuri
Bea, iar Nicu : — „Dă-mi și mie !“
— „Taci ! și bea din pălărie !“
Cere el, cer mulți să-i deie :
Rada ride, le dă apă,
Toți din pumnii ei să beie.

— „Zece stropi nu pot să-ncapă :
Prea e mic pahar de apă !“
Și-atunci ea, cînd el glumește,
Joacă pumnii și-l stropește
Pe obraz, dar drăgălașă
Tot ea-l zvîntă-n loc de cîrpă,
Mîneca de la cămașă.

Și cum știe ea s-aleagă
Ce-i frumos ! Atît de dragă
O dă portul îmbrăcîndu-l !
Cînd o vezi, te-mbată gîndul
Că, iubind-o trei dumineci,
S-ar mira de tine-altarul
Ce păcat ai să cumineci !

Iat-o veselă și-aprinsă ;
Joacă hora ! Cum e-ncinsă,

Cum își poart-a ei făptură,
Toată-i ca-n zugrăvitură —
Mamele, privind-o-n horă,
Să cotesc : — „Olio, tu, leică,
Ce mai drac frumos de noră !“

De-o-ntilnesc în drum bătrinii,
Ei fac pod cu palma minii
Peste ochii slabi, s-o vadă :
— „Draga moșului, tu Radă !“
Și uimiți de fata Dochii
O desmiardă și, cînd pleacă,
Umezi au de lacrimi ochii.

Dar de-i Rada cît de blîndă,
Ea de mic-a fost osîndă
Pentru sat. Și nu-i mirare,
Ei flăcăi, ea fată mare :
Pentr-un rîs al ei să ceartă,
Și din joc să prind feciorii
La trinteli, cît doamne iartă !

Da ! Și Rada-i mare hoată,
Poate satul tot să-l scoată
Din sărit, ea știe bine !
Dar se teme de-oarecine.
Mă-sa e ? Ferească domnul !
Alt temut : ca să nu-și piardă
Pe acel ce-i pierde somnul.

— „Unde mergi ?“ — „Mă duc la moară !“
— „Viu și eu !“ Și din uscioară

Vladu iese-n cap de stradă.

— „Nu m-ajungi !“ — „Te-ajung eu, Radă !“

Dar fugind i să desprinde
Șorțul alb din briu, iar Vladu
Nu-i dă șorțul, ci i-l vinde.

— „Ieri mi te-am făcut scăpată ;

Azi nu-mi scapi nesărutată !“

— „Cum nu scapi din mină fumul —

Nu-mi ești drag, de ce-mi ții drumul ?“

Ea nu-și crede-a ei cuvinte ;

De le-ar crede Vladu însă,

Rada și-ar ieși din minte.

Și cum vrea și nu vrea fata,

Dragul ia, dragul dă plata.

Un sărut păcat să fie ?

Numai popa să nu-l știe,

Că te sperie cu iadul —

M-ar putea speria pe mine

Popii toți, de-aș fi eu Vladul !

TREI, DOAMNE, ȘI TOȚI TREI

Avea și dînsul trei feciori,

Și i-au plecat toți trei deodată

La tabără, sărmanul tată !

Ce griji pe dînsul, ce fiori,

Cînd se gîndea că-i greu războiul,

N-ai timp să simți că mori.

Și luni trecut-au după luni —
Și-a fost de veste lumea plină
Că steagul turcului se-nchină ;
Și mîndrii codrului păuni,
Românii,-au isprăvit războiul,
Că s-au bătut nebuni.

Scria-n gazetă că s-a dat
Poruncă să se-ntoarcă-n țară
Toți cei plecați de astă-vară —
Și rînd pe rînd veneau în sat
Și ieri, și astăzi cîte unul
Din cei care-au plecat.

Și-ai lui întîrziau ! Plîngînd
De drag că are să-i revadă,
Sta ziua-n prag, ieșea pe stradă
Cu ochii zarea măsurînd,
Și nu veneau ! Și dintr-o vreme
Gemea, bătut d-un gînd.

Nădejdea caldă-n el slăbea,
Pe cît creștea de rece gîndul.
El a-ntrebat pe toți d-a rîndul,
Dar nimeni știre nu-i știa.
El pleacă-n urmă la cazarmă
Să afle ce dorea.

Căprarul vechi îi iese-n prag.
— „Ce-mi face Radu ?“ el întreabă,
De Radu-i este mai cu grabă,
Că Radu-i este cel mai drag.
— „E mort ! El a căzut la Plevna
În cel dintîi șirag !“

O, bietul om ! De mult simțea
Că Radu-i dus de pe-astă lume,
Dar astăzi, cînd știa anume,
El sta năuc și nu credea.
Să-i moară Radu ! Acest lucru
El nu-l înțelegea.

Blăstern pe tine, braț dușman !
— „Dar George-al nostru cum o duce ?“
— „Sub glie, taică, și sub cruce,
Lovit în piept d-un iatagan !“
— „Dar bietul Mircea ?“ — „Mort și Mircea,
Prin văi pe la Smîrdan.“

El n-a mai zis nici un cuvînt ;
Cu fruntea-n pept, ca o statuie,
Ca un Cristos bătut în cuie,
Ținea privirile-n pămînt,
Părea că vede dinainte-i
Trei morți într-un mormînt.

Cu pasul slab, cu ochii beți
El a plecat, gemînd p-afară,
Și-mpleticindu-se pe scară,
Chema pe nume pe băieți,
Și să proptea de slab, sărmanul,
Cu mîna de păreți.

Nu se simțea de-i mort ori treaz,
N-avea puteri să se simțească ;
El trebuia să s-odihnească —

Pe-o piatră-n drum sub un zăplaz
S-a pus, înmormintînd în palme-i
Slăbitul său obraz.

Și-a stat așa, pierdut și dus.
Era-n amiazi și-n miez de vară
Și soarele-a scăzut spre seară,
Și-n urmă soarele-a apus,
Iar bietul om sta tot acolo
Ca mort, precum s-a pus.

Treceau bărbați, treceau femei,
Și uruiau trăsuri pe stradă,
Soldați treceau făcînd paradă, —
Și-atunci deștept privi la ei
Și-și duse pumnii strîns pe tîmple :
„Trei, doamne, și toți trei !“

LA OGLINDĂ

Azi am să-ncrestez în grindă —
Jos din cui, acum, oglindă !
Mama-i dusă-n sat ! Cu dorul
Azi e singur puișorul,
Și-am închis ușa la tindă
Cu zăvorul.

Iată-mă ! Tot eu, cea veche !
Ochii ? hai, ce mai pereche !
Și ce cap frumos răsare !
Nu-i al meu ? Al meu e oare ?
Dar al cui ? ! Și, la ureche,
Uite-o floare.

Asta-s eu ! Și sînt voinică !
Cine-a zis că eu sînt mică ?
Uite, zău, acum iau seama
Că-mi stă bine-n cap năframa
Și ce fată frumușică
Are mama !

Mă gindeam eu că-s frumoasă !
Dar cum nu ! Și mama-mi coasă
Șorț cu flori, minune mare —
Nu-s eu fată ca oricare :
Mama poate fi făloasă
Că mă are.

Știi ce-a zis și ieri la vie ?
A zis : — „Ce-mi tot spun ei mie !
Am și eu numai o fată,
Și n-o dau să fie dată ;
Cui o dau voiesc să-mi fie
Om o dată.“

Mai știu eu ! Și-așa se poate !
Multe știu, dar nu știu toate.
Mama-mi dă învățătură
Cum se țese-o pînzătură,
Nu cum stau cei dragi de vorbă
Gură-n gură.

N-am să Țes doar viața-ntreagă !
Las' să văd și cum să leagă
Dragostea — dar știu eu bine !
Din frumos ce-l placi ea vine —
Hai, mă prind feciorii dragă
 Și pe mine !

Că-s suptire ! Să mă frîngă,
Cine-i om, cu mîna stîngă !
Dar așa te place dorul :
Suptîrea, cu binișorul
Cînd te strînge el, să-ți strîngă
 Tot trupșorul.

Brațul drept dacă-l întinde,
Roată peste brîu te prinde
Și te-ntreabă : — „Dragă, strîngu-l ?”
Și tu-l cerți, dar el, năîngul,
Ca răspuns te mai cuprinde
 Și cu stîngul.

Iar de-ți cere și-o guriță —
Doamne ! Cine-i la portiță ?
Om să fie ? Nu e cine !
Hai, e vîntul ! Uîte-mi vine
Să văd : oare cu cosiță
 Sta-mi-ar bine ?

O, că-mi stă mie-n tot felul !
Să mă port cu-ncetinelul :
Uite salbă, brîu, și toate !
Și cosițe cumpărate,
Stai, să-nchei și testemelul
 Pe la spate.

Uite ce bujor de fată —
Stai să te sărut o dată !
Tu mă poți, oglindă, spune !
Ei, tu doară nu te-i pune
Să mă spui ! Tu ai, surată,
Ginduri bune.

De-ar ști mama ! Vai, să știe
Ce-i fac azi, mi-ar da ea mie !
D-apoi ! N-am să fiu tot fată,
Voi fi și nevast-odată :
Las' să văd cât e de bine
Măritată.

Că mi-a spus bunica mie
Că nevasta una știe
Mai mult decât fata, juna,
Ei, dar ce ? Nu mi-a spus buna —
Și mă mir eu ce-o să fie
Asta una !

Brîu-i pus ! Acum, din ladă
Mai ieu șorțu ! O, să-mi șadă
Fată cum îmi stă nevastă...
Aolio ! Mama-n ogradă !
Era gata să mă vadă
Pe fereastră.

Ce să fac ? Unde-mi stă capul ?
Grabnic, hai să-nchid dulapul,
Să mă port, să nu mă prindă.
Salbă, jos ! Și-n cui, oglindă !
Ce-am uitat ? Închisă ușa
De la tindă.

Intră-n casă ? O, ba bine,
Și-a găsit niște vecine,
Stă la sfat... toată-s văpaie !
Junghiul peste piept mă taie ;
Doamne, de-ar fi dat de mine,
Ce bătaie !

NUMAI UNA !

Pe umeri pletele-i curg rîu —
Mlădie ca un spic de grîu,
Cu șorțul negru prins în briu,
O pierd din ochi de dragă.
Și cînd o văd, îngălbinesc :
Și cînd n-o văd, mă-mbolnăvesc,
Iar cînd merg alții de-o pețesc,
Vin popi de mă dezleagă.

La vorbă-n drum, trei ceasuri trec —
Ea pleacă, eu mă fac că plec,
Dar stau acolo și-o petrec
Cu ochii cît e zarea.
Așa cum e săracă ea,
Aș vrea s-o știu nevasta mea,
Dar oameni răi din lumea rea
Îmi tot închid cărarea.

Și cite vorbe-mi aud eu !
Toți frații mă vorbesc de rău,
Și tata-i supărat mereu,
Iar mama, la icoane,

Mătăanii bate, ține post ;
Mă blăstemă : „De n-ai fi fost !
Ești un netot ! Ți-e capul prost
 Și-ți faci de cap, Ioane !”

Imi fac de cap ? Dar las' să-mi fac !
Cu traiul eu am să mă-mpac
Și eu am să trăiesc sărac,
 Muncind bătut de rele !
La frați eu nu cer ajutor,
Că n-am ajuns la mila lor —
Și fac ce vreau ! Și n-am să mor
 De grija sorții mele !

Mă-ngroapă frații mei de viu !
Legat de dinsa, eu să știu
Că am uritei drag să-i fiu ?
 Să pot ce nu să poate ?
Dar cu pământul ce să faci ?
Și ce folos de boi și vaci ?
Nevasta dacă nu ți-o placi,
 Le dai în trăsnet toate !

Ori este om, de sila cui
Să-mi placă tot ce-i place lui ? !
Așa om nici vlădica nu-i
 Și nu-i nici împăratul !
Să-mi cînte lumea cîte vrea,
Mi-e dragă una și-i a mea :
Decît să mă dezbar de ea,
 Mai bine-aprind tot satul !

DUȘMANCELE

Las' ochii, mamă, las' să plîngă !
Tu-n leagăn tot cu mîna stîngă
Mi-ai dat să sug, de-aceea sînt
Nătingă !

Dar n-am pus doară jurămînt
Să merg neplînsă în mormînt !

Nu plîng că mi-e de Leana teamă ;
De ciudă plîng eu numai, mamă,
Cuvintele ei nu le ieu

În samă,
Dar mi-e rușine și mi-e greu,
Că scoală satu-n capul meu.

Ea duce sfat din casă-n casă
Că n-am broboade de mătasă,
N-am șorț cu flori — și dacă n-am,
Ce-i pasă ?

N-am mers să-i cer, aveam-n-aveam,
Și n-o să-mi meargă neam de neam.

Stă-n drum de vorbă cu vecine
Și bate-n pumni : — Să mor îmi vine,
Auzi tu ! Să se prindă ea

Cu mine !
Știi ieri la moară ce spunea ?
Că-s proastă foc și gură-rea !

Și-auzi ! Îi umblă-n cap, tu, soră,
Ș-ajungă ea Lucsandei noră !

O, meargă-i numele ! N-o vezi
La horă ?
Ce șorț ! Nu-ți vine nici să crezi ;
Fă cruce, fa, să nu-l visezi.

Nu l-aș purta nici de poruncă !
Ce poartă ea, alt om aruncă.
C-un rind de haine-o văd mergînd
La muncă,
La joc și hori același rînd,
Îl poartă-ntruna, și de cînd !

Lucsanda-i doară preuteasă,
Ea-și cată noră mai aleasă,
S-o ducă-n bunuri și-n duium
Acasă.
Ea n-a ajuns, oricum și cum,
Să-și strîngă nora de pe drum.

Să-și ieie noră pe-o satană ?
Că e săracă și golană ;
De ce nu vine ca să-i dau
Pomană ?
Nu-i casa lor în care stau,
Și-n casă nici cenușă n-au !»

Auzi tu, mamă, cite-mi spune ?
Și-aleargă-n sat să mai adune,
Și cite porecliri pe-ascuns
Îmi pune.
De-aș sta să-i dau și eu răspuns,
La cite legi am fi ajuns !

Ea-mi sare-n drum, că doară-doară
M-apuc să-i spui o vorbă-n poară ;
Și dacă tac, îi vin călduri

Să moară.

Să vezi tu, mamă,-njurături !

Că ea cu mă-sa-s zece guri.

Cu gura, mă-sa bate-o gloată,

Și-i de otravă Leana toată —

Mi-ar pune capul sub picior,

Să poată.

Dar lor pe plac eu n-am să mor,

Că n-am ajuns la mila lor.

De foame nu dau popii ortul !

Eu iarna singură-mi Țes tortul

Și umblu și eu cum socot

Că-i portul.

De n-am mătăsurii, am ce pot,

Nici bun prea-prea, nici rău de tot.

Mă prind cu ea ? Cel sfânt s-o bată !

Dar cum mă prind ? Ea e bogată,

Ce haine mi-am făcut ca ea

Vrodată ?

La joc mă poți oricând vedea

Cu fetele de sama mea !

Ori am vorbit cu dinsa glume ?

O fac de rîs și-i scot eu nume ?

Ori ies, gătită-n ciuda ei,

În lume ?

Îi știu eu focul — ochii mei !
Lisandru e, că alta ce-i ?

Dar ce ? Îl ții legat de mine ?
Îl trag de mîneacă ? Ba bine !
El vine-așa, de dragul lui,
Cînd vine.
Eu nu pot ușa să i-o-ncui,
De stă prea mult, eu cum să-i spui ?

Sînt eu la urmă vinovată
Că Leana umblă ca turbată
Să-l vadă-n casa lor intrînd
O dată ?
Și dacă lui nu-i dă prin gînd,
Ea blastemă de nu-și dă rînd !

Dar poate da ea bobi cu sita !
O fierbe ciuda pe urîta
Că-s mai frumoasă decît ea,
Și-atîta !
Să aibă Leana-n frunte stea,
Nu-i partea ei ce-i partea mea.

Că boii-s buni, bine-i bogată ;
Dar dacă pui flăcăi odată
S-aleagă dinșii cum socot
O fată,
Bogata-și pupă boii-n bot,
Îmbătrînind cu boi cu tot !

MOARTEA LUI FULGER

În goana roibului un sol,
Cu friu-n dinți și-n capul gol,
Răsare, crește-n zări venind,
Și zările de-abia-l cuprind,
Și-n urmă-i corbii croncănind
 Aleargă stol.

El duce regelui răspuns,
Din tabără. Și ține-ascuns
Sub straiul picurind de ploi
Pe cel mai bun dintre eroi —
Atîta semn de la război,
 Și-a fost de-ajuns !

Pe Fulger mort ! Pe-un mal străin
L-a fulgerat un braț hain !
De-argint e alb frumosu-i port,
Dar roș de sînge-i albul tort,
Și pieptul gol al celui mort
 De lănci e plin.

Sărmanul crai ! Cînd l-a văzut
Și, cînd de-abia l-a cunoscut,
Cu vuiet s-a izbit un pas
De spaimă-n lături și-a rămas
Cu pumnii strînși, fără de glas,
 Ca un pierdut.

Să-i moară Fulger ? Poți sfărma
Și pe-un voinic ce cuteza

Să nalțe dreapta lui de fer
Să prindă fulgerul din cer ?
Cum pier mișeii dacă pier
Cei buni așa ?

Dar mine va mai fi pământ ?
Mai fi-vor toate cîte sînt ?
Cînd n-ai de-acum să mai privești
Pe cel frumos, cum însuți ești,
De dragul cui să mai trăiești,
Tu, soare sfînt ?

Dar doamna ! Suflet pustiit !
Cu părul alb și despletit
Prin largi iatacuri alerga,
Cu hohot lung ea blestema,
Și tot palatul plin era
De plîns cumplit.

La stat și umblet slabă ce-i !
Topiți sînt ochii viorei
De-atîta vaiet nentrerupt,
Și graiul stins și-obrazul supt,
Și tot vestmîntul doamnei rupt
De mîna ei !

— „De dorul cui și de-al cui drag,
Să-mi plîngă sufletul pribeag,
Întreagă noaptea nedormind,
Ca s-aud roibii tropotind,
Să sar din pat, s-alerg în prag,
Să te cuprind !

Nu-l dau din brațe nimănui !
Închideți-mă-n groapa lui —
Mă lași tu, Fulgere, să mor ?
Îți lași părinții-n plins și dor ?
O, du-i cu tine, drag odor,
O, du-i, o, du-i !“

Ah, mamă, tu ! Ce slabă ești !
N-ai glas de vifor, să jelești ;
N-ai mîni de fer, ca fer să frîngi ;
N-ai mări de lacrimi, mări să plîngi,
Nu ești de foc, la piept să-l strîngi,
Să-l încălzești !

Și tu, cel spre bătăi aprins,
Acum ești potolit și stins !
N-auzi nici trîmbițele-n văi,
Nu vezi cum sar grăbiți ai tăi —
Rîdeai de moarte prin bătăi,
Dar ea te-a-nvins.

Pe piept colac de griu de-un an
Și-n loc de galben buzdugan,
Făclii de ceară ți-au făcut
În dreapta cea fără temut,
Și-n mîna care poartă scut
Ți-au pus un ban.

Cu făclioara pe-unde treci,
Dai zare negrelor poteci

În noaptea negrului pustiu,
Iar banu-i vamă peste rîu.
Merinde ai colac de griu
Pe-un drum de veci.

Și-ntr-un coșciug de-argint te-au pus
Deplin armat, ca-n ceruri sus
Să fii [i]ntreg ce-ai fost mereu,
Să tremure sub pasu-ți greu
Albastrul cer, la Dumnezeu
Cînd vei fi dus.

Mirați și de răsuflet goi.
Văzindu-ți chipul de război,
Să steie îngerii-nlemnit ;
Și orb de-al armelor sclipit,
S-alerge soarele-napoi
Spre răsărit !...

Iar cînd a fost la-nmormîntat,
Toți morții parcă s-au sculat
Să-și plîngă pe ortacul lor,
Așa era de mult popor
Venit să plîngă pe-un fecior
De împărat !

Și popi, șirag, cădelnițînd,
Ceteau ectenii de comînd —
Și clopote, și plîns, și vai,
Și-oștenii-n șir, și pas de cai,
Și sfetnici, și feciori de crai,
Și nat de rînd.

Și mă-sa, biata ! Cum gemea
Și blăstema, și se izbea
Să sară-n groapă : — „L-au închis
Pe veci ! Mi-a fost și mie scris
Să mă deștept plîngînd din vis,
Din lumea mea !

Ce urmă lasă șoimii-n zbor ?
Ce urmă, peștii-n apa lor ?
Să fii cît munții de voinic,
Ori cît un pumn să fii de mic,
Cărarea mea și-a tuturor
E tot nimic !

Că tot ce ești și tot ce poți,
Părere-i tot dacă socoți —
De mori tirziu ori mori curînd,
De mori sătul, ori mori flămînd,
Totuna e ! Și rînd pe rînd
Ne ducem toți !

Eu vreau cu Fulger să rămîn !
Ah, Dumnezeu, nedrept stăpîn,
M-a dușmănit trăind mereu
Și-a pizmuțit norocul meu !
E un păgîn și Dumnezeu,
E un păgîn.

De ce să cred în el de-acum ?
În fața lui au toți un drum,
Ori buni, ori răi, tot un mormînt !
Nu-i nimeni drac și nimeni sfînt !

Credința-i val, iubirea vînt
Și viața fum !“

Și-a fost minune ce spunea !
Grăbit poporul cruci făcea
De mila ei, și sta-ngrozit. —
Și-atunci un sfetnic a venit
Și-n fața doamnei s-a oprit,
Privind la ea.

Un sfînt de-al cărui chip te temi
Abia te-aude cînd îl chemi :
Bătrîn ca vremea, stîlp rămas,
Născut cu lumea într-un ceas,
El parcă-i viul parastas
Al altor vremi.

Și sprijin pe toiag cătînd,
Și-ncet cu mîna ridicînd
Sprîncenele, din rostu-i rar,
Duios cuvintele răsar :
— „Nepoată dragă ! De-n zadar
Te văd plîngînd.

De cum te zbuciumi, tu te stîngi
Și inima din noi o frîngi —
Ne doare c-a fost scris așa,
Ne dori mai rău cu jalea ta :
De-aceea, doamnă, te-am ruga
Să nu mai plîngi.

Pe cer cînd soarele-i apus,
De ce să plîngi privind în sus ?
Mai bine ochii-n jos să-i pleci,
Să vezi pămîntul pe-unde treci !
El nu e mort ! Trăiește-n veci,
E numai dus.

N-am cap și chip pe toți să-i spui,
Și-aș spune tot ce știu, dar cui ?
Că de copil eu m-am luptat
În rînd cu Volbură-mpărat,
Și știu pe Crivăț cel turbat
Ca țara lui.

Ce oameni ! Ce sînt cei de-acum !
Și toți s-au dus pe-același drum.
Ei și-au plinit chemarea lor,
Și i-am văzut murind ușor ;
N-a fost nici unul plîngător,
Că viața-i fum.

Zici fum ? O, nu-i adevărat.
Război e, de viteji purtat !
Viața-i datorie grea,
Și lașii se-ngrozesc de ea —
Să aibă tot cei lași ar vrea
Pe neluptat.

De ce să-ntrebi viața ce-i ?
Așa se-ntreabă cei mișei.
Cei buni n-au vreme de gîndit
La moarte și la tînguît,

Căci plinsu-i de nebuni scornit
Și de femei !

Trăiește-ți, doamnă, viața ta !
Și-a morții lege n-o căta !
Sînt crai ce schimb-a lumii sorți,
Dar dacă mor, ce grijă porți ?
Mai simte-n urmă cineva
Că ei sînt morți ?

Dar știu un lucru mai pe sus
De toate cîte ți le-am spus :
Credința-n zilele de-apoi
E singura tărie-n noi,
Că multe-s tari, cum credem noi,
Și mine nu-s !

Și-oricît de amăriți să fim
Nu-i bine să ne dezlipim
De cel ce viețile le-a dat ! —
O fi viața chin răbdat,
Dar una știu : ea ni s-a dat
Ca s-o trăim !“

Ea n-a mai plîns, pierdut privea
La sfetnic, lung, dar nu-l vedea
Și n-a mai înțeles ce-a zis,
Și nu vedea cum au închis
Sicriul alb — era un vis,
Și ea-l trăia.

Senini de plinset ochii ei,
Vedea bărbați, vedea femei,
Cu spaimă mută-n jur privea.
Din mult nimic nu-nțelegea ;
Și să muncea să știe, ce-i ?
 Și nu putea.

I-a fulgerat deodată-n gînd
Să ridă, căci vedea plîngînd
O lume-ntreagă-n rugăciuni. —
„În fața unei gropi s-aduni
Atîta lume de nebuni !
 Să mori rîzînd...”

Și clopotele-n limba lor
Plingeau cu glas tînguitor ;
Și-adînc din bubuitul frînt
Al bulgărilor de pămînt,
Vorbea un glas, un cîntec sfînt
 Și nălțător :

„Nu cerceta aceste legi,
Că ești nebun cînd le-nțelegi !
Din codru rupi o rămurea,
Ce-i pasă codrului de ea !
Ce-i pasă unei lumi întregi
 De moartea mea !”

UN CÎNTEC BARBAR

Voi, lași dătători de porunci,
Mai rideți ! Nevolnică turmă,
Mai rideți, că-i risul din urmă !
S-apropie ziua ! Și-atunci
Vedea-veți, sălbatici barbari,
Cîmpiile voastre-necate
De vuietul multor armate,
Ca vuietul apelor mari —
Veni-vom ca-n ziua de-apoi ;
Va plînge cu hohote zarea
De cară, de cai, de strigarea
Mulțimii pornite spre voi !

Ieși-vor din negru pămînt,
În zale de-argînt cavalerii,
Puternici ca grindina verii,
Și roibii cu nărilor-n vînt
Vor trece-n sălbatec galop
Spre Roma ! Și miei vor fi leii,
Fugi-vor de spaimă mișeii
Cuprinși de pornitul potop
Spre Roma ! Călcînd pe cohorti
Răzbi-ți-vom colosul de-aproape
Și nu va fi cine să-ngroape
Mulțimea cea mare de morți !

Din Istru vom face pirău,
Să-l umpli, romane, cu singe,
Cu lacrimi pe care le-or plînge
Nevestele neamului tău !

Și nu vei putea să mai pui
În șiruri înfrinta-ți armată,
Și-om face să fie odată
Toți corbii și lupii sătui !
Căci vultur să fii, un colos,
Cu aripi de repezi furtune,
Și cuibul în cer de l-am pune :
De-acolo noi da-te-vom jos !

Ce-i viu sfișia-vom în dinți ;
Aprinde-vom templele tale ;
Vom naște pustiul în cale ;
Vom face pe-ai voștri părinți
S-ascundă trufașul lor chip
În togă, plingînd de rușine,
I-om trece sub furci caudine,
I-om pune cu fruntea-n nisip.
Și fără de milă, călăi,
În fașe strivi-vom poporul,
Și mindri vom pune piciorul
Pe gîtu-mpăraților tăi !

Vom face cît cerul de nalt
Mormanul cadavrelor crunte
Și multe vom pune pe munte
Și cerului da-vom asalt.
Pe-al vostru Zamolxe-pigmeu
L-om prinde de barbă-nhățîndu-l.
Cu tronu-i cu tot răsturnîndu-l
Din cer, căci acel Dumnezeu
Ce lasă pe-al vostru pămînt
Să crească atîta urgie,
Acela nu poate să fie
Nici mare, nici tare, nici sfînt.

Ah, dac-am putea măsura
Pe cît ni-e de plină măsura,
Vedea-vei ce multă ni-e ura,
În ziua din urmă a ta !
Că dacă voi toți ați muri
De spaimile morții-nainte
De-al nostru sosit, din morminte
V-am scoate de-oriunde veți fi !
Și răzbunătoarelor sorți
Le-am face cu palma dreptate,
Căci fețele voastre le-am bate,
Sculpîndu-ți pe fiii tăi morți !

GAZEL

Picurii cu strop de strop
Fac al mărilor potop —

Zilnic cite-un spic adună
Și-n curînd tu ai un snop.

Mergi încet și las' s-alerge
Alții cît or vrea-n galop.

Fii stejar, să crești în laturi,
Nu înalt și slab, un plop.

Nu uita trăind de corbul
Si de vulpea lui Esop.

Dacă ești cinstit, n-ai teamă
De dușman, de-ar fi ciclop.

Fă cît poți, și las' să ridă
Cei ce sar viața-n hop.

Iar de n-are scop viața
Fă să aibă clipa scop.

VARA

Priveam fără de țintă-n sus —
Într-o sălbatică splendoare
Vedeam Ceahlăul la apus,
Departe-n zări albastre dus,
Un uriaș cu fruntea-n soare,
De pază țării noastre pus.
 Și ca o taină călătoare,
Un nor cu muntele vecin
Plutea-ntr-acest imens senin
Și n-avea aripi să mai zboare !
Și tot văzduhul era plin
De cîntece ciripitoare.

Privirile de farmec bete
Mi le-am întors către pămînt —
Iar spicele jucau în vînt,
Ca-n horă dup-un vesel cînt
Copilele cu blonde plete,
Cînd saltă largul lor vestmînt
 În lan erau feciori și fete,

Și ei cîntau o doină-n cor.
Juca viața-n ochii lor
Și vîntul le juca prin plete.
Miei albi fugeau cătră izvor
Și grauri suri zburau în cete.

Cît de frumoasă te-ai gătit,
Naturo, tu ! Ca o virgină
Cu umblet drag, cu chip iubit !
Aș vrea să plîng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit !
Mi-e inima de lacrimi plină,
Că-n ea s-au îngropat mereu
Ai mei, și-o să mă-ngrop și eu !
O mare e, dar mare lină —
Natură, în mormîntul meu,
E totul cald, că e lumină !

TOAMNA

Toamna tîrziu,
În noaptea cu lună,
Cum vîjiie codru
Și geme, și sună !
Din nordul cu neguri
Un vuiet răsare,
Și vine, și crește
Mai iute, mai tare :
Iar codrul aude,

Puternicul rege
Aude prin noapte
Și bine-nțelege
Al oștilor vuiet
Din norduri pornite —
El vrea să răskoale
Puteri obosite
Și-njură, și urlă,
Că-și simte pieirea,
Și galben se face,
Nu poate s-adoarmă,
Nu-și află nici pace,
Și tremură codru
Cu inima ruptă
De spaimă, se zbate,
Cu vîntul se luptă,
Pocnește și sună
Și-și urlă durerea,
Căci vîntul îl prinde
Și-l strînge de mijloc,
Topindu-i puterea !
Și codrul se-ndoaie ;
Și-l biruie vîntul,
Rîzînd, îl sugrumă
Și-i rupe vestmîntul,
Și părul i-l smulge
Și-n văi îl aruncă.
Un țipăt răsare
Pe deal și pe luncă :
Grăbitele păsări
Cu vuiet aleargă,
Și norii vin stoluri
Pe-ntînderea largă,
De spaimă s-ascunde
Pîrîul sub gheață —
Și regele codru,

Din ultima viață,
Suspină văzîndu-și
Pustiul, și geme,
Și cade pe spate,
Și moare cu fruntea
Pe pieptul naturii,
Și moare natura
De jalea pădurii
În toamnă tirziu !

MAMA

În vaduri ape repezi curg
Și vuiet dau în cale
Iar plopi în umedul amurg
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se-mpletesc
Cărări ce duc la moară —
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine-ntr-o căscioară.

Tu torci. Pe vatra veche ard,
Pocnind din vreme-n vreme,
Trei vreascuri rupte dintr-un gard.
Iar flacăra lor geme :
Clipește-abia din cînd în cînd
Cu stingerea-n bătaie,
Lumini cu umbre-amestecînd
Prin colțuri de odaie.

Cu tine două fete stau
 Și torc în rînd cu tine ;
Sînt încă mici și tată n-au,
 Și George nu mai vine.
Un basm cu pajuri și cu zmei
 Începe-acum o fată,
Tu taci și-ascuți povestea ei
 Și stai îngîndurată.

Și firul tău se rupe des,
 Căci gînduri te frămîntă,
Spui șoapte fără de-nțeleș,
 Și ochii tăi stau țintă.
Scapi fusul jos ; nimic nu zici
 Cînd fusul se desfiră...
Te uiți la el și nu-l rădici,
 Și fetele se miră.

...O, nu ! Nu-i drept să te-ndoiești !
 La geam tu sari deodată,
Prin noapte-afară lung privești —
 — „Ce vezi ?“ întreb-o fată.
— „Nimic... Mi s-a părut așa !“
 Și jalea te răpune,
Și fiecare vorbă-a ta
 E plîns de-ngropăciune.

Într-un tîrziu, nerădicînd
 De jos a ta privire :
— „Eu simt că voi muri-n curînd.
 Că nu-mi mai sînt în fire...
Mai știi și eu la ce gîndeam ?
 Aveți și voi un frate...

Mi s-a părut c-aud la geam
Cu degetul cum bate.

Dar n-a fost el !... Să-l văd venind,
Aş mai trăi o viaţă.
E dus, şi voi muri dorind
Să-l văd o dată-n faţă.
Aşa vrea poate Dumnezeu,
Aşa mi-e datul sortii,
Să n-am eu pe băiatul meu
La cap, în ceasul morţii !“

Afară-i vînt şi e-nnorat,
Şi noaptea e tirzie ;
Copilele ți s-au culcat —
Tu, inimă pustie,
Stai tot la vatră-ncet plîngînd ;
E dus şi nu mai vine !
Ş-adormi tirziu cu mine-n gînd,
Ca să visezi de mine !

LUPTA VIETII

Gaze!

Copiii nu-nţeleg ce vor :
A plînge-i cumînţia lor.

Dar lucrul cel mai laş în lume
E un bărbat tînguitor.

Nimic nu-i mai de ris ca plînsul
În ochii unui luptător.

O luptă-i viața ; deci te luptă
Cu dragoste de ea, cu dor.

Pe seama cui ? Ești un nemernic
Cînd n-ai un țel hotărîtor.

Tu ai pe-ai tăi ! De n-ai pe nimeni,
Te lupți pe seama tuturor.

E tragedie-nălțătoare
Cînd, biruiți, oștenii mor,

Dar sînt eroi de epopee
Cînd brațul li-e biruitor.

Comediant e cel ce plînge
Și-i un neom, că-i dezertor.

Oricare-ar fi sfîrșitul luptei,
Să stai luptînd, căci ești dator.

Trăiesc acei ce vreau să lupte,
Iar cei fricoși se plîng și mor.

De-i vezi murind, să-i lași să moară,
Căci moartea e menirea lor.

NOI VREM PĂMÎNT

Flămînd și gol, fără-adăpost,
Mi-ai pus pe umeri cît ai vrut,
Și m-ai scuipat, și m-ai bătut,
 Și cine eu ți-am fost !
Ciocoi pribeag, adus de vînt,
De ai cu iadul legămînt
Să-ți fim toți cîni, lovește-n noi !
Răbdăm poveri, răbdăm nevoi,
Și ham de cai, și jug de boi :
 Dar vrem pămînt !

O coajă de mălai de ieri
De-o vezi la noi tu ne-o apuci,
Băieții tu-n război ni-i duci,
 Pe fete ni le ceri.
Înjuri ce-avem noi drag și sfînt ;
Nici milă n-ai, nici crezămînt !
Flămînzi copiii-n drum ne mor
Și ne sfîrșim de mila lor —
Dar toate le-am trăi ușor
 De-ar fi pămînt !

De-avem un cimitir în sat,
Ni-l faceți lan, noi boi în jug,
Și-n urma lacomului plug
 Ies oase, și-i păcat !
Sint oase dintr-al nostru os ;
Dar ce vă pasă ! Voi ne-ați scos
Din case goi, în ger și-n vînt,
Ne-ați scos și morții din mormînt ; -
O, pentru morți și-al lor prinos
 Noi vrem pămînt !

Și-am vrea și noi, și noi să știm
Că ni-or sta oasele-ntr-un loc,
Că nu-și vor bate-ai voștri joc
De noi, dacă murim.

Orfani și cei ce dragi ne sint
De-ar vrea să plîngă pe-un mormînt,
Ei n-or ști-n care șanț zăcem,
Căci nici pentr-un mormînt n-avem
Pămînt — și noi creștini sîntem !
Și vrem pămînt !

N-avem nici vreme de-nchinat,
Căci vremea ni-e în mîni la voi ;
Avem un suflet încă-n noi
Și parcă l-ați uitat !

Ați pus cu toții jurămint
Să n-avem drepturi și cuvînt ;
Bătăi și chinuri, cînd țipăm,
Obezi și lanț, cînd ne mișcăm,
Și plumb, cînd istoviți strigăm
Că vrem pămînt !

Voi ce-aveți îngropat aici ?
Voi griu ? Dar noi strămoși și tați,
Noi mame, și surori, și frați !

În lături, venetici !
Pămîntul nostru-i scump și sfînt,
Că el ni-e leagăn și mormînt :
Cu sînge cald l-am apărat,
Și cîte ape l-au udat
Sînt numai lacrimi ce-am vărsat —
Noi vrem pămînt !

N-avem puteri și chip de-acum
Să mai trăim cerșind mereu,
Că prea ne schingiuiesc cum vreau.
Stăpîni luați din drum !
Să nu dea Dumnezeu cel sfînt
Să vrem noi sînge, nu pămînt !
Cînd nu vom mai putea răbda,
Cînd foamea ne va răscula,
Hristoși să fiți, nu veți scăpa
Nici în mormînt !

DOINA

Copilo, tu ești gata
De-a pururea să plîngi !
Și cînd ești tristă, Doino,
Tu inima ni-o frîngi.
Dar nu știu cum, e bine
Cînd plîngi, că-n urma ta
Noi plîngem toți, și-amarul
Mai dulce ni-e așa.
Și toate plîng cu tine,
Și toate te-nțeleg,
Că-n versul tău cel jalnic
Vorbește-un neam întreg.

Pe fete-n faptul serii
Le-ntîmpini la izvor,
Tu singură stăpînă
Pe sufletele lor.
Le-nveți ce e iubirea
Și rîzi cu ochi șireți,

Deodat-apoi te-ntuneci
Și cîntece le-nveți :
Să cînte ziua-n luncă
Și seara cînd se-ntorc,
Cînd triste-n pragul tinzii
Stau singure și torc.

Cînd merg flăcăi la oaste,
Cu lacrimi tu-i petreci
Și stai cu ei, ți-e milă
Să-i lași pustii, să pleci.
Cîntînd li-aduci aminte
De-o fată din vecini,
De mame și de-ogorul
Umplut acum de spini.
Și cînd i-omoară dorul
Și-n jurul tău se strîng,
Pui fluierul la gură
Și cînți, iar dinșii plîng.

E plin de oameni cîmpul,
Tu, Doino,-n rînd cu ei.
Moșnegi și oameni tineri,
Și tinere femei
Adună finu-n stoguri
Și snop din spice fac —
Din scutece copilul
Cînd plînge-n săhăidac
Te duci și-l joci pe brațe,
Și-l culci apoi pe sin,
Și-i cînți s-adoarmă-n umbra
Căpițelor de fin.

Din văi tu vezi amurgul
Spre culmi înaintînd,
Pe coaste-auzi pîraie
Prin noapte zgomotînd,
Și-ascuți ce spune codrul
Cînd plînge ziua-ncet :
Ah, toate, Doino, toate
Te fac să fii poet.
Și, singură cu turma,
Privind pierdută-n zări,
Spui munților durerea
Prin jalnice cîntări.

Pe deal românul ară
Slăbit de-amar și frînt,
Abia-și apasă fierul
În umedul pămînt.
Tu-l vezi sărman, și tremuri
Să-l mîngii în nevoi.
Și mergi cu el alături,
Cîntînd pe lingă boi.
Iar bieții boi se uită
Cu milă la stăpîn —
Pricep și ei durerea
Sărmanului român.

Eu te-am văzut odată
Frumoasă ca un sfînt,
În jur stăteau bătrînii
Cu frunțile-n pămînt.
Cîntai ca-n vis, de-o lume
Trăită-ntr-alte vremi,
De oameni dragi, din groapă
Pe nume vrînd să-i chemi.

Și-ncet, din vreme-n vreme,
Bătrînii-n jur clipeau
Și minicile hainei
La ochi și le puneau.

Dar iată ! Cu ochi tulburi
Tu stai între voinici,
Te văd cum juri și blestemi,
Și pumnii ți-i rădici !
Pribegi de bir și clacă,
Copii fără noroc,
Tu-i strîngi în codru noaptea
Sub brazi pe lingă foc.
Și cînti cu glas sălbatec,
Și-n jur ei cîntă-n cor
Cîntări întunecate
Ca sufletele lor.

Cînd știi haiduci în codru,
Te prinzi cu ei fîrtat,
Li-arăți poteci ascunse,
Pe stînci li-așterni tu pat.
Cînd pun picioru-n scară,
Ții roibul lor de friu !
Grăbit, cînd prind ei pușca,
Scoți plumbii de la briu ;
Iar cînd ochesc, cu hohot
Tu rizi, căci plumbii moi
S-au dus în piept de-a dreptul
Spurcatului ciocoi.

Ai tăi sintem ! Străinii
Te-ar pierde de-ar putea ;

Dar cind te-am pierde, Doîno,
Ai cui am rămînea ?
Să nu ne lași, iubito,
De dragul tău trăim ;
Săraci sîntem cu toții,
Săraci, dar te iubim !
Rămii, că ne ești doamnă
Și lege-i al tău glas ;
Învăță-ne să plîngem,
C-atît ni-a mai rămas !

IARNA PE ULIȚA

A-nceput de ieri să cadă
Cîte-un fulg, acum a stat,
Norii s-au mai răzbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.

Nu e soare, dar e bine,
Și pe rîu e numai fum.
Vîntu-i liniștit acum,
Dar năvalnic vuiet vine
De pe drum.

Sînt copii. Cu multe sănii
De pe coastă vin țipînd,
Și se-mping, și sar rîzînd :
Prin zăpadă fac mătăanii
Vrînd-nevrînd.

Gură fac ca roata morii ;
Și de-a valma se pornesc,
Cum prin gard se gîlcevesc
Vrăbii gureșe, cînd norii
Ploi vestesc.

Cei mai mari acum, din sfadă,
Stau pe-ncăierate puși ;
Cei mai mici, de foame-aduși,
Se scîncesc și plîng grămadă
Pe la uși.

Colo-n colț acum răsare
Un copil, al nu știu cui ;
Largi de-un cot sînt pașii lui,
Iar el mic, căci pe cărare
Parcă nu-i.

Haina-i măturînd pămîntul
Și-o tîrăște-abea-abea :
Cinci ca el încap în ea ;
Să mai bată, soro, vîntul,
Dac-o vrea !

El e sol, precum se vede,
Mă-sa l-a trimis în sat,
Vezi, de aceea-i încruntat,
Și s-avîntă, și se crede
Că-i bărbat ;

Cade-n brînci și să ridică,
Dînd pe ceafă puțintel

Toată lina unui miel :
O căciulă mai voinică
Decît el.

Și tot vine, tot înoată,
Dar deodată cu ochi vii,
Stă pe loc — să mi te ții !
Colo, zgomotoasă gloată
De copii !

El degrabă-n jur chitește
Vrun ocol, căci e pierdut,
Dar copiii l-au văzut !
Toată ceata năvălește
Pe-ntrecut.

— „Uite-i, mă, căciula, frate,
Mare cît o zi de post —
Aoleu, ce urs mi-a fost !
Au sub dînsa șapte sate
Adăpost !“

Unii-l iau grăbit la vale,
Alții-n glumă parte-i țin —
Uite-i, fără pic de vin
S-au jurat să-mbete-n cale
Pe creștin !

Vine-o babă-ncet pe stradă
În cojocul rupt al ei
Și încins cu sfori de tei.

Stă pe loc acum să vadă
Și ea ce-i.

S-oțerește rău bătrina
Pentru micul Barbă-Cot.
— „Ați înnebunit de tot —
Puiul mamei, dă-mi tu mîna
Să te scot !“

Cică vrei să stingi cu paie
Focul cînd e-n clăi cu fîn,
Și-apoi zici că ești român !
Biata bab-a-ntrat în laie
La stăpîn.

Ca pe-o bufniț-o-nconjoară
Și-o petrec cu chiu, cu vai,
Și se țin de dînsa scai.
Plină-i strimta ulicioară
De alai.

Nu e chip să-i faci cu buna
Să-și păzească drumul lor !
Rid și sar într-un picior,
Se-nvîrtesc și țipă-ntruna
Mai cu zor.

Baba și-a uitat învățul :
Bate,-njură, dă din mîni :
— „Dracilor, sînteți păgîni ?
Maica mea ! Să stai cu bățul,
Ca la cîni !“

Și cu bățul se-nvîrtește
Ca să-și facă-n jur ocol ;
Dar abia e locul gol,
Și mulțimea năvălește
Iarăși stol.

Astfel tabăra se duce
Lălăind în chip avan :
Baba-n mijloc, căpitan,
Scurpă-n sin și face cruce
De satan.

Ba se răscolesc și cinii
De prin curți, și sar la ei.
Pe la garduri ies femei,
Se urnesc mirați bătrînii
Din bordei.

— „Ce-i pe drum atîta gură ?“
— „Nu-î nimic. Copii ștregari.“
— „Ei, auzi ! Vedeai-aș mari,
Parcă trece-adunătură
De tătari !“

VÎNTOASELE

Să ne ferească Dumnezeu
Și-audă-ne din cer cuvîntul !
Mi l-a-nghițit acu pămîntul,
Și-atîta om aveam și eu !

Mi l-am întors în pat cu mîna,
Și-am fost la babe și la vraci,
Și-am dat și milă la săraci —
Și mi-a murit la săptămîna !

De suflet noi voiam să-l dăm
Și-l dedem gata-n mîna morții !
Era voinic ; trăsese sorții,
Și-am tot zorit să-l însurăm,
Găsisem una mai de gazdă —
Căci nu eram nici noi din drum —
Dintîi n-o vruse nicidecum,
Dar s-a mai dat și el pe brazdă.

Și ne-am gătit după puteri,
Cu lăutari s-aducem fata,
Cu vin și chef, precum e data —
Țin minte toate, ca de ieri.
Și cîți nuntași ! Să-i spuie pragul !
Și-afară ger, ca la Crăciun,
Mireasa ici, dincolo nun,
Și-n mijloc el, mai mare dragul !

Și-așa deodată l-au cuprins
Călduri — c-a fost și cald în casă —
El a ieșit de după masă
Îmbujorat de vin și-aprins.

Și pînă să băgăm de seamă,
Vintoasele-și făcură rost —
Și dacă nu știu eu ce-a fost,
Atunci eu nu știu cum mă cheamă !

În curte el de vorb-a stat
Cu doi flăcăi. Și vezi, deodată,
Așa, din vorbă așezată,
Gemu cu glasul înfundat ;
Apoi cu minile-amîndouă
Și-a rupt cămașa de pe el —
Flăcăii spun, dar nu la fel ;
Dar drept e cum vă spun eu vouă.

Că vijia vîrtej de vînt,
Pe cînd vorbeau : plecase răul !
Și undele-nghițind flăcăul
L-au ridicat de pe pămînt.
Și se făcu-n văzduh roșeață
Ca-ntr-un pahar cu sînge-umplut —
Băiatul meu era pierdut
Cînd s-a mai limpezit de ceață !

Ce-a fost apoi — la Dumnezeu
Sînt toate cîte sînt să fie !
Ce-a fost apoi, pămîntul știe ;
Dar spui ce-am auzit și eu —
Că l-au văzut fugind orbește.
Se jură vameșul de-i ceri,
Și doar el nu-i copil de ieri
Să nu-nțeleagă ce vorbește !

— „Venea ca un nebun spre rîu
Din jos de pod ! Și cu mirare
Eu stam să văd ce gînduri are,
Că-n vad e apa pînă-n briu.

Pe mal s-a desculțat în grabă,
Trecînd prin rîu. L-aș fi strigat
Dar m-am temut că-i apucat
Și-mi prind cu necuratul treabă.

Pe mal dincolo nu-l văzui
Să-și tragă cizmele-n picioare.
Fugea de-a razna pe răzoare
Desculț, așa — de maica lui !
Vezi, nu i-au dat răgaz la multe !
Și eu l-am tot rugat frumos :
— „Să-mbraci măcar cevași pe dos“.
Dar parc-a fost el om s-asculțe !

Și-așa-n neștire l-au purtat
Cum nici nu te gîndești cu gîndul !
Trei sate l-au purtat de-a rîndul !
Și-acolo, într-al treilea sat,
Bătu-n ferestre la o casă —
Ei, vezi, și să te miri ce spun :
Din om întreg te fac nebun,
Și din voinic, neom te lasă.

Și spun așa, că s-a ținut
Cu văduva din cas-aceea.
Dar eu nici nu cunosc femeia —
Și-a fost apoi, că nici n-am vrut
Să știu de ea. Și-am stat întruna,
Am stat de el ca să-l înșor,
Și el, văzînd că-i tot dăm zor,
S-a lepădat de ea cu buna.

Și-acolo, Doamne, mi l-a dus,
De mi-a stricat tot rostul vieții !...
Și-l așteptam la horă, bieții —
Și, galbeni-ceară, cînd ni-au spus
Flăcăii, cari au fost cu dînsul :
Eu n-aveam lume pe pămînt
Să știu pe care lume sînt,
Așa mă podidise plînsul.

A doua zi, pierit zăcea
În ieslea grajdului, pe paie,
Și-ar fi putut din el să taie
Bucăți-bucăți, că nu simțea.
N-avea putere-n el să-și tragă
Nici sufletul, și-așa răpus
Zăcea pe țol cu fața-n sus,
Cu ochii stinși și fără vlagă.

În două zînele l-au rupt.
I-au stors și singele cu-ncetul,
Căci nu putea să-și miște, bietul,
Nici ochii-n cap ! Și i-au mai supt
Și glasul, ca pe muți lăsîndu-l ;
Iar noi din gură-i n-am putut
S-aflăm ce-a fost și ce-a făcut,
Și nu-i puteam ghici nici gîndul !

Îi dase ceasul rău în drum !
De nu-mi ieșea atunci din casă,
Eu n-aș fi de copil rămasă,
Că l-aș avea băiat și-acum !

Așa... mi l-a-nghițit pământul,
Și-atîta om aveam și eu —
Să ne ferească Dumnezeu
Și-audă-ne din cer cuvîntul !

DRAGOSTE INVĂRJBITĂ

I

Fata sta la poartă, mă-sa la prilaz —
Nu știu ce-avea fata, că-i era necaz
Și umbla de colo pînă colo beată.
O vedea și mă-sa că e supărată
Și că-i joacă-n lacrimi ochii arși de foc,
O vedea prin casă că se-nvîrte-n loc ;
Prinde-n mîni un lucru numai ca să-l prindă.
Iese-n tindă, intră, iarăși iese-n tindă
Și frămîntă casa cu nimic, așa.
Ieri cît a fost ziuă nu s-astîmpăra
Nici cît bați în palme, și-alerga silhuie,
O trudea vreo taină și-ar fi vrut s-o spuie
Și, de multă trudă, n-a vorbit deloc.
S-a culcat în urmă supărată foc
Și prin somn într-ună a vorbit cu șoapte.
Astă-dimineață s-a sculat de noapte
Și-a tors două fuse pînă s-au sculat
Ceilalți ai casei. Și-avea plînsă fața.
N-a vrut să mănînce. Toată dimineața
N-a vorbit nici două, iar cînd a-nceput
Mă-sa cu ocară, fata s-a făcut
Albă și-apoi verde, și-a izbit din mină
Fusul plin și furca, și-a umplut de lînă

Lavițele vetrei. — „Bine, fă, dar ce-i ?“
A luat în urmă cusătura ei
Cea cu flori — cămașă, soare de frumoasă —
Și s-a dus în pragul tindei, ca să coasă.
Dup-un ceas de vreme, mamă-sa, venind
Nu știu ce să-i spuie, s-a crucit privind
Cusătura fetei : — „Nu vezi că se pierde ?
Unde-ar fi cu galben, ai cusut cu verde ;
Crucile pe umăr nu le-ai dus în șir.
Numără, Simino, numără pe fir ;
Trei le treci, și două le despați deoparte,
Ca să iasă forma scrisă ca din carte.
Florile alțiței tu le spînzuri sus,
Roșul de pe margini uite cum l-ai pus !
— Și-ai cusut cu negru fluturii pe coate !...“
A văzut Simina greșurile toate
Și-a-nceput să taie cusătura-n rînd.
Se uita la pînză ! dar nebunu-i gînd
Alerga departe, numai foc și pară.
Cînd se-ntoarse-n urmă mamă-sa de-afară,
Și-a pus mîna-n șolduri și-a privit-o drept :
— „Ai stricat, Simino, ce-ai cusut la piept !
Ce-a fost bun ; păi uite, mînecele-s rele !
Ce-ai făcut ? Stai beată și te uiți la ele !“
Ea prinzîndu-și toate sculele-ntr-un loc
Le-azvirli deoparte : — „Dă-le, mamă,-n foc !“

II

Avea biata fată ca de ce să-și poarte
Simbetele înșăși. Zi că și la moarte
S-a gîndit Simina, dar la asta nu.
Mă-sa e de vină ! Mă-sa-i zise : — „Du
Cîteva și Linei, că și ea-ți aduce !“
Lina ! Parcă fetei îi venea s-apuce

Și de gît s-o strîngă pînă va muri
 Lina, că din dînsa doar le răsări
 Cearta cu Lisandru ! Lina-i vinovată !
 Ieri, de la chindie, și-astăzi ziua toată
 S-a izbit cu gîndul, tot pe gînduri stînd,
 Parcă e cu farmec ! Tot același gînd,
 Parcă-i sta Lisandru prapur înainte !
 Se muncea Simina să-și aduc-aminte
 Cînd s-a prins la ceartă, pentru ce și cum ?
 Ce-a zis el ? Și dînsa ce-a răspuns, și-n drum
 Cine-a fost s-audă ? El a zis : — „Ei, lasă,
 Pentru-atîta lucru nu fi mînioasă !
 Dac-am zis-o, iartă, n-am să ți-o mai zic“.
 Ea s-a-ntors, grăbită, n-a răspuns nimic
 Și-a plecat. Lisandru într-un suflet vine :
 — „Nu te las, Simino, vreau să mor, mai bine !
 Nu te las acasă ! Stăi, că faci păcat !
 Uite, dă-mi o palmă și să fiu iertat !“
 El a hărțuit-o, n-a lăsat-o-n pace
 Și-o silea să rîdă. Hoața, se preface !
 Ea smuncindu-și însă grabnic brațul drept
 L-a lovit cu pumnul mînioasă-n piept
 Ca s-o lase-n pace ! Și-a plecat, nebuna !
 Asta-i ce o doare, asta numai, una :
 L-a lovit ! Lisandru, ca trăsniț cum sta,
 A privit în urmă-i și-a strigat așa :
 — „Nu te cunoscusem, fă, mai dinainte !
 Dar așa ți-e portul ? Bine, ține minte :
 De pe mine,-ți crească iarbă verde-n prag“.
 Rău e și Lisandru. Dacă-l are drag
 Într-atîta fata — și el știe bine —
 Cum îl rabdă locul, Doamne, cum îi vine
 Suflet să mai umble zile supărat
 Pentru-o vorbă numai ? ! El e om bărbat,

N-o să-și prindă doară mintea c-o femeie —
Pentru ce s-aprinde ? pentru ce să ieie
De bani buni prostia oricărei femei ?
Vezi, a lui e vina ! Nu e vina ei,
A voit să-și bată joc de ea, s-o stringă
Cu țîțina ușii — și-i venea să plîngă
De necaz ! Sărmana, ea s-a încrezut,
Și-acum el în urmă vezi ce i-a făcut :
I-a spus verde-n față că-i mai place Lina !
Ea-l iubește, biata, cum iubești lumina
Ochilor, și toate-toate i le-a dat,
Și-acum el o poartă gurilor prin sat,
O-nglotește-n vorbe ca pe-o vinovată.
Tuturor le spune că Simina-i fată
Mai așa și-altminteri, toți știu de la el
Că pe-un braț Simina are un negel.
Vezi cum vine, Doamne, peste om năpatea ?...
Toată ziua fata s-a gîndit la astea
Și din toate, una mai mult răsărea :
Și-a bătut Lisandru joc numai de ea.
Și gema Simina, foc acum pe dînsul,
Și strîngea din gură să-și înghită plînsul.

III

A venit Joiana. Fata și-a luat
Donița, să mulgă. Era bine seară.
Cald bătea prin frunze vînt de primăvară.
Fratele Siminei, Nicu, tremurînd,
Sta-n cămașa-i lungă de copil, ținînd
Luminarea-n preajma doniței. Deodată
El clătește ceara și-ngîinînd arată
Pe pămînt cu mîna : — „Uite ce-ai făcut“.

Și tîrziu la urma urmei a văzut
 Fata că de lapte donița e goală :
 Mult pe jos mulsese, și-altă parte-n poală.
 Nicu e de vină ! — „Nu mai văd de fel !“
 Și-l izbi deoparte, și-a lovit în el.
 Și plîngînd copilul și-a cătat cărarea.
 Ea luînd din mină-i volnic lumînarea
 O lipi de-o piatră ca să mulgă iar.
 Nu mai era lapte și mulgea-n zadar
 Ugerul. Iar vaca poate niciodată
 N-a mai fost ca astăzi neastîmpărată.
 Și-a-ncetat Simina, că s-a ostenit,
 Cînd era prin tindă, ea și-a amintit
 C-a lăsat aprinsă albă lumînare.
 „D-apoi ce ? Atita pagubă mai mare !“
 Și-i sări deodată gîndul la vițel :
 N-a lăsat în uger lapte pentru el
 Și-l auzi, sărmanul, cît de jalnic muge :
 „Ei, dar ce-i o noapte ! Mine-n zori va suge !“
 Și-a nălțat din umeri. Iac-așa !... Că-i pasă !
 A intrat aprinsă și grăbită-n casă.
 Donița punînd-o după ușă-n cui,
 Mă-sa stă crucită. — „Păi acol-o pui ?
 Vino și strecoară laptele odată !“
 Ea, prinzîndu-și grabnic vasul, i-l arată
 Mă-sei și-l izbește : — „Ce să mai strecor ?“
 Și răstit se-ntoarse fata-ntr-un picior.
 Și s-a-ntors și mă-sa, negrăind de teamă
 Nu cumva să bage omul ei de seamă
 Ce isprăvi îi face fata, c-apoi joc !
 Și s-au pus la cină. Fata sta la foc
 Și cînd zise mă-sa : — „Haida, fă, la cină !“
 — „Nu mănînc !“ răspunse și ieși-n grădină.

Se-nserase bine. Turmele trecînd
 Zîngăneau vrun clopot, și veneau pe rînd
 De la cîmp. Amurgul înnegrise zarea.
 S-auzea-n departe tremurat cîntarea
 Buciumului jalnic, ca un psalm în vînt.
 Și plîngea Simina și privea-n pămînt
 Și-și vedea viața toată pustiită
 Dintr-o vorbă numai ! Se simțea slăbită
 Ca d-un veac de boală. Toate-acum s-au dus !
 Și din ce ? Simina n-avea chip de spus.
 Ieri, de către seară, a plecat Simina
 Ca să duc-o muștră de cusut la Lina,
 Prietina ei, poate cea mai bună-n sat.
 Mă-sa-n tîrg fusese ieri și-a cumpărat
 Mere ; și Simina a luat trei mere
 Să le ducă Linei. Și Lisandru-i cere,
 Întîlnind-o-n stradă, mărul cel ținut
 Pentru el ! Ea-l dete însă necerut :
 De pe piept cămașa vesel ea-și desface,
 Singur el s-aleagă mărul care-i place.
 — „Dar dacă iau două ?“ — „Bine, dacă vrei,
 Îmi ajunge unul !“ — „Dar dacă iau trei ?“
 Și Simina rîde : — „Mi le iei pe toate !
 Dacă-ți place, ia-le !“ — „Tu te superi, poate ?“
 — „Nu, Lisandre ; uite, aș fi vrut, așa
 Să dau Linei unul. Lasă, că-i voi da
 Altă dată ; Lina n-are doar să piară !“
 — „Dacă-i pentru asta, fac eu astă-seară
 Să-nțilnesc pe Lina, să-i dau mărul, vrei ?“
 — „Eu ți le dau ție, nu i le dau ei.“
 — „Bine, îi dau mărul, spui că-i de la mine,
 Și-așa mi-e mai dragă Lina decît tine.“

• • • • •

Ea stetea pe laiț sub cireș. Cu ea
 A venit și Turcu. Liniștit ședea
 Cînele de-alături și-și privea stăpîna.
 Brațul stîng nălțîndu-l, ea-și aduse mîna
 Pînă peste-obrajii rumeni și învolți;
 Iar cu mîna dreaptă, apucînd de cîlț
 Mîneca ei stîngă, își ștergea plînsorea.
 Se pornise vîntul prin cireș, și floarea
 A-nceput să ningă șișăind domol,
 Și cădea pe pieptul și pe brațul gol
 Al Siminii, stîndu-i albă-n poala rochii.

Două-trei flori poate au ajuns în ochii
 Cînelui, și-n urmă cînele-a-nceput
 Mirîind să miște capul. A tăcut
 Cîteva clipite, și-a-nceput mai tare,
 Fata, tresărită, se mira ce are
 Cînele, și blindă ea l-a mulcomit.
 N-auzea nimica. Vîntul a clătît
 Ramura pe care sta vro păsărică
 Și dormea, și biata s-a zbătut de frică,
 Și-acel zgomot dase cînelui prepus.

Ce-ntuneric ! Fata s-a izbit în sus,
 Și simțea că-i arde capul tot, ca focul,
 Și de-amar năvalnic n-o mai ține locul.
 „Prea sînt eu nebună !” Și pe cînd zicea
 S-a nălțat cu totul, hotărît avea
 Gîndul să se ducă liniștit în casă.
 Dar simțea o mină grea cum îi apasă
 Pieptul și-o sugrumă, și o ține drept.
 „Ce să fac în casă ? Dar aici ce-aștept ?”

Și-i venea să țipe ca dintr-o pădure,
Și-i venea să urle ca din foc, să-njure,
Și-i venea să plece, noapte cum era,
La Lisandru-acasă. Ce e de-ar pleca ?
L-ar găsi prin curte, l-ar găsi la cină,
L-ar ruga, spunându-i că el nu-i de vină.
Și plângînd i-ar zice : „Nu fi supărat,
Bate-mă, Lisandre, că nu faci păcat !“
El e bun ca lumea, el le iartă toate,
El nu ține minte și-ar ierta-o poate !
Și cu-aceste gânduri ea s-a-mbărbătat —
Dar în clipa asta Turcu și-a nălțat
Capul, întorcîndu-l într-o parte țință.
S-a mișcat și fata și-a rămas ca frîntă
Și simțea că ochii-i ca de friguri ard.
Cine-i ? Ce-i acolo ? S-auzea la gard
Parcă-i om, ce vine. Se gîndea Simina
Că de bună seamă iarăși e vecina
Tudora, că dînsa, după obicei,
Rupe din gard vreascuri, cînd nu-i gardul ei.
Dar pe vremea asta ? Tocmai potrivită,
Pe cînd toată lumea doarme liniștită.
De-ar fi fost mai ziuă, fata s-ar fi dus
Drept la gard, și leicii furcă i-ar fi spus
Vorbe de ocară, numai trei cuvinte,
Că de mult tot fură gardul, ș-apoi minte
Dac-o-ntrebi, și jură cînd e la prilej
Că de-a pus ea mîna măcar pe-un gîtej
S-o găsească moartă, mine-n zori vecinii.
Ba a spus odată tatălui Siminii :
— „Ce te legi de mine ? Hai, să vezi ce ard,
Iacă-mi sari cu vorba că eu fur din gard !
Vrei să-ți fac eu poate gardul nou ? Ba bine !
Leagă-te de fată-ți, ce te legi de mine ?
Ea-ți despoaie gardul.“

Și Simina sta
 Locului, de spaimă nici nu cuteza
 Să răsuflă tare, ca să n-o audă
 Tudora, și-a prins-o tremurul de ciudă,
 Și simțea suindu-i sîngele-n obraz.
 „Slabă ești de înger !“ Și-i era necaz
 De slăbia de-astăzi, ca de-o făcătură.
 Cînele întruna mîrîie din gură.
 Ca să tacă, fata grabnic l-a adus,
 I-a pus capu-n poală și pe ochi i-a pus
 Mîinile ; deodată a simțit că-i trece
 Junghiul pe sub coaste, fulgerat și rece,
 Și s-a strîns de spaimă toată lîngă pom.
 A văzut cu ochii cum trecea un om
 Prin grădină. Iată-l ! Ține-n mîni zăbunul
 Parcă-s doi — e umbră ! Nu, e numai unul,
 Un tilhar ! Să duce spre fereastră drept.
 Inima Siminei se zbătea în piept
 Ca pe mal un păstrăv, și vro două clipe
 Nu-i venea răsuflăt. Și-i venea să țipe,
 Se temea. Să tacă mai rău se temea.
 Ar fi mers în casă, dar dac-o simțea
 De pe pași tilharul ? S-ar grăbi să vie
 Cătră ea, s-o bată. Doamne, cine știe
 Ce om rău e dînsul, rău, că altfel cum ?
 Vrun fugit din ocnă, care-ți sare-n drum
 Și te-omoară. Iată-l, s-a oprit deodată
 Și tiptil s-așează la fereastră, iată,
 El își ține-n mînă pălăria, stînd
 Ca lipit de ziduri, și din cînd în cînd
 Își ivește capul, numai cîte-o clipă,
 Și pătrunde casa și s-ascunde-n pripă.
 Uite-acum se duce și-acum stă lipit
 La fereastra casei cea din răsărit,
 Tot mai des privește, tot mai mult s-arată.
 Parcă n-ar fi-n casă cel pe care-l cată.

Nu știu cum Simina nu se mai simțea,
Îi venea să creadă și tot nu credea,
Dar în urmă omul s-a întors odată
Drept, așa că fata îi văzu curată
Fața-n zarea lămpii. Roșie s-a făcut
Și-i venea să ridă de ce s-a temut.
Și-ar fi rîs cu hohot, dar cu mîna stingă
Și-a-nvelit obrații și-a-nceput să plîngă.

VI

Se zărea de lună. Cînele-a lătrat
La străin, dar vesel fuga el a dat
Ca să-i lingă mîna și să i se-arete
Prieten. Și-atunci glasul plîngătoarei fete
Se-ncerca să cheme cînele napoi,
Numai ca s-audă hoțul că sînt doi
În grădină. Vîntul, gata să se culce,
Murmura o rugă doinitor de dulce.

VII

— „Nu ești supărată ?“ — „Nu, dar 'tu ?“ — „Nici eu !
Și mă ierți ?“ — „Lisandre, eu am fost de vină !“
Răsărise luna, galbenă și plină,
Ca o fată blindă care-n chip duios
Vine sus din ceruri să ne-aducă jos
Liniștea și pacea zărilor albastre
Și cu dor să umple sufletele noastre.
Sub cireș iubiții mult timp au rămas,
Cînd din ușa tinzii s-auzi un glas
Muștrător, dar dulce : — „Unde ești, Simino ?
Ne culcăm ! Pe ușă pui zăvorul, vino !“

DECEBAL CĂTRĂ POPOR

Viața asta-i bun pierdut
Cînd n-o trăiești cum ai fi vrut !
Și-acum ar vrea un neam călău
S-arunce jug în gîtul tău :
E rău destul că ne-am născut,
Mai vrem și-al doilea rău ?

Din zei de-am fi scoborîtori,
C-o moarte tot sîntem datori !
Totuna e dac-ai murit
Flăcău ori moș îngîrbovit :
Dar nu-i totuna leu să mori
Ori cine-nlănțuit.

Cei ce se luptă murmurînd,
De s-ar lupta și-n primul rînd,
Ei tot atît de buni ne par
Ca orișicare laș fugar !
Murmurul, azi și orișicînd,
E plinset în zadar !

Iar a tăcea și lașii știu !
Toți morții tac ! Dar cine-i viu
Să rîdă ! Bunii rîd și cad !
Să rîdem, dar, viteaz răsad,
Să fie-un hohotit și-un chiu
Din ceruri pînă-n iad !

De-ar curge singele pîrău,
Nebiruit e brațul tău,
Cînd morții-n față nu tresari !
Și însuți ție-un zeu îți pari
Cînd rizi de ce se tem mai rău
Dușmanii tăi cei tari.

Ei sînt romani ! Și ce mai sînt ?
Nu ei, ci de-ar veni cel sfînt,
Zamolxe, c-un întreg popor
De zei, i-am întreba : ce vor ?
Și nu le-am da nici lor pămînt,
Căci ei au cerul lor.

Și-acum, bărbați, un fier și-un scut !
E rău destul că ne-am născut :
Dar cui i-e frică de război
E liber de-a pleca napoi,
Iar cine-i vînzător vîndut
Să iasă dintre noi !

Eu nu mai am nimic de spus !
Voi brațele jurînd le-ați pus
Pe scut ! Puterea este-n voi
Și-n zei ! Dar vă gîndiți, eroi,
Că zeii sînt departe, sus,
Dușmanii lîngă noi !

MOARTEA LUI GELU

Răzleț din oștirea bătută,
Fugind pe cîmpia tăcută,
Căzu de pe cal, de durere,
Pe marginea apei. Și pierе.
Din rană și-ar smulge săgeata
Și n-are putere.

Pierdut-a și oaste și țară.
E noapte-n văzduhuri ; și rară
E zbaterea apei, cînd valul
Atinge cu aripa-i malul —
Iar Gelu, prin noapte stînd singur,
Vorbește cu calul !

„Vai, murgule, jalea mă curmă !
Mă lupt cu durerea din urmă,
Căci ranele-mi sapă mormîntul.
Degeaba împrăștiu tu vîntul
Din coamă, piciorul tău scurmă
Degeaba pămîntul.

Mă chemi prin nechezuri păgîne
Și parcă zici : «Vino, stăpîne !
Vezi, picură ranele tale
Și neguri se nălță din vale,
E noapte, și ziua de mîine
Ne-ajunge din cale !»

Trei sulii făcutu-și-au strungă
Prin mine ! Mă zbucium pe-o dungă

Și nu-mi mai simt brațul și briul ;
Tu-ți rupi cu picioarele friul —
Las', murgule, las' să ne-ajungă
Pe-aicea pustiul.

De-acuma tu... cit va cuprinde
Mantaua, deasupra-mi o-ntinde
Și-apoi cu picioarele-mi sapă
Mormîntul pe margini de apă,
Și-n urmă cu dinții mă prinde
Și-aruncă-mă-n groapă.

Jelească-mă apele Cernii !
Să-mi bubuie crivățul iernii,
C-an taberi al cailor tropot ;
Iar veșnicul apelor șopot
Să-mi pară ca-n ceasul vecernii,
O rugă de clopot.

Și, poate, sosi-va o vreme,
Cînd munții vor fierbe, vor geme
Cu hohote-mamele-n praguri,
Vor trece bărbații-n șiraguri
Cînd bucium suna-va să cheme
Pe tineri sub steaguri.

Iar tu de-i trăi, frățioare,
Să-mi vezi luptătorii-n picioare,
Atunci cînd sosit va fi ceasul,
Abate-ți pe-aice tu pasul :
Nechează-mi, și-atunci eu din groapă
Cunoaște-ți-voi glasul !

Și-armat voi ieși eu afară,
Și veseli vom trece noi iară
Prin sulii și foc înainte,
Să ție protivnicii minte
Că-s vii, cînd e vorba de țară,
Și morții-n morminte !“

El zice, și mîna și-o strînge
Pe pieptul cel umed de sînge —
Iar calul stă singur de pază
Lui Gelu, și trist el așază
La pieptul stăpînului capul
Și astfel veghează.

Și-auzi ! Ca un vînt ce clătește
Pădurea, cînd ploaia sosește
Așa din adîncuri de zare
Un vuiet prin noapte răsare.
Iar vuietul vine, și crește,
Mai iute, mai tare.

Și iată-i, din umbrele văii
Cu scuturi ies repezi flăcăii,
Ca morții ce-și lasă mormîntul ;
Ies roibii cu umblet ca vîntul,
Răsar de tutindeni, de pare
Că-i varsă pămîntul.

Arcașii lui Arpad ! În goană
Ei fug după-oștirea dușmană.

Și, uzi de-alergare, se-ncură
Fugarii prin negura sură,
Cu friul pe coamă, și-arcașii
Cu spăzile-n gură.

Năvalnic s-apropie pașii,
Și-n goana lor cîntă arcașii,
Și-așa de sălbatic li-e cîntul —
Din piele de urs au vestmîntul,
Și-n bărbile lor încîlcite
Se-mpiedică vîntul.

Iar Gelu, auzindu-i prin zare,
De spaimă și groază tresare —
El moare ! și cîntă păgînii !
N-au domn și n-au țară românii,
Și-adușii de vînturi în țară
Sînt astăzi stăpînii !

Și-n miinile cui e scăparea ?
Nu-i piept să le-nchidă cărarea ?
Nu-i braț de voinic, să-i abată ?
Și nu e pe lume-o săgeată
Ca-n inima gloatei lui Arpad
Adînc să străbată ?

Și Gelu le judecă toate :
Se-nalță proptindu-se-n coate
Și-a calului glezn-o cuprinde,
Cu grabă el arcul și-l prinde,
Și-nvirte săgeata și-o scoate
Din rană, și-o-ntinde !

Și vijiiie slaba săgeată
Cu gemetul morții deodată ;
Arcașii trec repezi în cale,
Și-i vuiet și-i chiot prin vale :
Ce cînt de-ngropare lui Gelu
Și-oștirilor sale !

Iar vuietu-n neguri pătrunde
Și-n inima nopții s-ascunde
Departe, și-n valuri de valuri
Ecoul izbindu-se-n dealuri
De zece ori jalnic răspunde
Pustiilor maluri.

De zece ori, iarăși de zece,
Și scade, și pierе, și trece,
De data din urmă răsună —
Tăcerea-mprăștiată s-adună
Și-n neguri alunecă rece
O bolnavă lună.

Iar calul, vedenie mută,
Cu coama de vînturi bătută,
Stă-n noaptea cu neguri de pază
Lui Gelu ; și trist el așază
Pe pieptul stăpînului capul
Și astfel veghează.

Iar apa la maluri se frînge
Și cade pe spate și plînge :

„Cu fierul poteoavei tu-mi sapă
Mormintul pe margini de apă,
Și-n urmă cu dinții mă prinde
Și-aruncă-mă-n groapă !”

PASTEL

Prin vișini vîntul în grădină
Cătînd culcuș mai bate-abia
Din aripi, și-n curînd s-alină,
Iar roșul mac închide floarea,
Din ochi clipește-ncet cicoarea.
Și-adoarme-apoi și ea.

Eu cred c-a obosit pădurea,
Căci ziua-ntreag-a tot cîntat
Și tace-acum gîndind aiurea.
Sub dealuri amurgește zarea,
Se-ntunecă prin văi cărarea
Și-i umbră peste sat.

Peste culmi încet amurgul moare
Și-ntors cu fața cătr-apus
Dă semne nopții din ponoare.
Ea-mbracă haine-ntunecate
Și liniștit din aripi bate,
Plutînd tăcută-n sus.

Tăciunii-n vatră dau lumină ;
Pe drumul de drumeți sărac
Mai vezi fugind cîte-o vecină
Să ceară cu-mprumut jaratec ;
Grăbit, dă roate, singuratec,
Tăcutul liliac.

Și tot mai noapte-apoi se face,
Păduri și ape-adorm acum ;
Din cer scoboar-adîncă pace,
Ici-colo vrun zăvor mai sună —
Începe-a se zări de lună
Și-i liniște pe drum.

Copiii dorm, visîndu-și jocul.
Mai toarce mama. În curînd,
Pe vatră ea-nvălește focul,
Încuie ușile la tindă,
Se culc-apoi. Iar cariu-n grindă
S-aude-acum rozînd.

HORA

E frumoasă și mireasa —
Ce te uiți a vremea rea ?
Haid', țigane, cîntă deasa,
Cîntă, cioară, tropotita —
Dar cînd stau să-mi văd iubita,
Tot nu e ca ea !

Oliolio ! cînd vînt de vară
Culcă iarba la pămînt,
Cînd văd fete-n cîmp afară
Și-aud mierla-n crîng, vecine,
Nu mai știu nimic de mine
Pe ce lume sînt !

Haid', săriți, flăcăi, ce sfîntul !
După mine, că-i potop,
Bateți cu necaz pămîntul,
Că tot el ne-nchide gura-
Dați cu toți tropotitura,
Tot mai scurt, și trop!

Vezi, așa te vreau, băiete !
Fetelor, săriți și voi.
Uite-l, mă,-ntre patru fete !
Ciudă, zici ? De ce să-mi fie,
Ciudă-mi e pe lume mie
Numai pe ciocoi.

M-a plesnit și ieri cu biciul.
Ici grămad-aș vrea să-l pui
Jos pe podini ca ariciul,
Și să-i joc, ca azi la nuntă,
Care sirbă-i mai măruntă
Pe spinarea lui !

Zic așa, dar facă-și placul,
Că-i bătut de Dumnezeu.
Nu-i cu capu-ntreg, săracul,
Și-o să-și afle singur plata —

Ce-mi tot strîngi, măi nene, Iata,
Las' s-o strîng și eu!

Fă cu plosca-nea, voinice,
Dacă-mi ieși ispită-n drum,
Sun-o-ntii să văd ce zice !
Dă să-nchin, să-ți zic pe nume :
Cînd ți-o fi mai rău pe lume
Fie-ți ca acum !

Vinu-i bun și hora-mi place,
Iar tu, doamne, fă-mi ce vrei,
Numai pustnic nu mă face !
Fă-mă floare albă-n luncă,
Și-apoi ia-mă și m-aruncă,
Doamne,-ntre femei !

Săriți, lume, că se-ncege
Moșul Dinu, hoț bătrîn !
Uite-l, mă, că parcă-i minge !
Vă păziți acum, neveste,
Că mîinîcă, moș cum este,
Măr luat din sîn !

Tot așa și-așa și iară
Și ce-o fi să mai vedem.
Dac-or da tătari în țară,
Ne-om ascunde-n vizunie,
Dacă nu, noroc să fie,
Că noi chef avem.

ÎN MIEZUL VERII

Sub paltin aici e răcoare.
S-aud rîndunele pe sus
Cîntînd și jucîndu-se-n soare.
Tăcută e valea-nflorită
Și-un nor ca o pînză-aurită
Se duce spre-apus.

Pădurea, pe culme, mai tace,
Mai cîntă cu freamăt încet ;
Iar uneori vîrfu-și desface,
Dînd vîntului loc să colinde.
Un grangure puii-și deprinde
Să cînte-n făget.

Eu văd cum se urcă pe-o creastă,
Călare pe-o gloabă de cal,
Merinde ducînd, o nevăstă.
El merge prin iarbă cu botul,
În urmă s-oprește cu totul
Să pască la mal.

Nevasta pe coamnă s-apleacă.
Trăgînd cu minie de frîu.
Cu troscotu-n gură el pleacă,
Și-nghite de-abia-mbucătura
Și iarăși s-oprește cu gura
Să rupă din grîu.

Se-ntimplă cu zgomot acestea,
Și tot cu mai mare necaz,
Și tot mai de ris e povestea —
Iar iepuri, din verdea săcară.
Scot veseli urechile-afară —
Șireții, fac haz.

În urmă, colina-i ascunde,
Eu șuier o doină. Cînd tac,
Din crînguri o mierlă-mi răspunde,
Din vale vin doine de jale,
Și roșu, ca focul, prin vale
Văd cîmpul cu mac.

Slăbite de-atîta căldură
Și leneșe apele curg,
Iar pacea naturii te fură.
Și deal și cîmpie-aromește,
Visînd cît de vesel doinește
Răcoarea-n amurg. —

Sub paltin aici e răcoare.
S-aud rîndunele pe sus
Cîntînd și jucîndu-se-n soare.
Tăcută e valea-nflorită
Și-un nor ca o pînz-aurită
Se duce spre apus.

DOROBANȚUL

Străcurați prin plumbi și săbii, dorobanții drum deschid,
Inimoși s-azvîrl prin șanțuri și de-a valma sar pe zid.

Și era prin șanț pierire, și văzduhul tremura,
Iar dincolo, prin redută, moartea cea de veci era.

Tropot de picioare multe, fum și abur ca-ntr-un iad,
Vuiet cum îl fac prin baltă cei ce-alunecă și cad.

Dar roiau mereu flăcări răsăriți ca din pământ,
Valuri ce-necau reduta, scufundîndu-se-n mormînt.

Unul singur în roirea de viteji, un dorobanț,
Zăbovea trudit pe-o scară, răsărit și el din șanț.

Cei sosiți, cu scări, în juru-i își făceau în grabă rost
Și treceau, urmîndu-i alții, iar el tot pe unde-a fost.

Apucase strîns cu dreapta parapetul, ca-n asalt,
Dar era prea slab, pesemne, zidul lunecos și nalt.

Iat-un căpitan, din urmă, aducînd în foc pe-ai lui,
Dă de el. — „Cu sîrg, băiete ! Ce-ntîrzii de nu te sui ?“

El abia-și întoarce capul. — „N-am putere să mă urc.
Mă trudesc cu stînga numai ! Bată-l Dumnezeu de ture !“

- „Ții în sîn, se vede, dreapta ! Pune dreapta ! N-o ținea.“
— „Cum n-aș pune-o, și-i sub scară ! Uite-o jos și calci
pe ea.“

Ajutîndu-i căpitanul, el se nălță-ncet-încet,
Dă un chiot și se nălță, răsărind pe parapet.

Vede jos încăierarea luptătorilor voinici,
Un amestec orb ca-n cuibul răscolitelor furnici.

El înalță-n vînt chipiul, strig-un nume drag și sfînt,
Și-apoi sare de pe ziduri, în redută și-n mormînt.

Ea era pămînt al nostru, smuls din sufletul turcesc,
Și voia și el să moară pe pămîntul românesc !

PENTRU LIBERTATE

Plîngem, da, că prea ne doare !
Nu pe noi ! Crescuți în chin,
Ne-amintim de-un cer cu soare
Și-l cunoaștem cel puțin !
Plîngem pe copii, sărmanii,
Că-ntr-al temniții mormînt
Își încep în noapte anii,
Nesțiind ce-i soare sfînt.

Plingem, da, și strîns ne stringem
Lîng-olaltă, cîți sîntem,
Dar să știți că nu ne plîngem,
Ca nebunii cari se tem.

Robi, meniți prin jocul sorții,
Noi ai chinului am fost,
Însă nu, și nu, ai morții !
Nu cătăm noi adăpost
Nici în milă, nici în rugă ;
Asta cear-o de la voi
Cel ursit să fie slugă —
Dar n-o cereți de la noi !
Vom răbda, privind în fața
Orișicui, și-a orice chin,
Că noi știm că-i multă viața
Și în noi, și-n cei ce vin.

Blăstemați pieri-vor regii
Cari s-abat din drumul drept —
Ne-ați adus stricarea legii
Și ne stați cu mîna-n piept.
O, și-n loc s-aveți rușine,
Vă mîndriți cu ce-ați adus ;
Dar puterea, știți voi bine,
Nu vi-a dat-o cel de sus,
Nici eternul domn ! Vi-e dată
De-un vremelnic din Infern !
Deci vi-e binecuvîntată
Și la voi va fi-n etern !

Lumile-au văzut mirate
Cît de mult iubirăți voi

Șuierul de bici ce bate
Făr' de milă oameni goi ?
Dar și pentru noi rămîne
Timp — ah, cine poate ști ?
Șuierul acesta, mine,
Cînt al lui Tirteu va fi !
Iar din lanțul ce-azi ne strînge
Pot să iasă spăzi, și pot
Spăzile să vadă singe,
Nu de-al nostru însă tot !

Și sfîrșitul tău veni-va
Azi ori mine, ori mai apoi !
Și-o să poți tu sta-mpotriva
Poate-a celor mai vro doi,
Dar mai tari prin răzbunare
Și prin ura lor turbați ?
O să fii destul de tare,
Tot potopul să-l abați ?
Eu nu chem această vreme,
Dar tiranul braț al tău
Face totul ca s-o cheme,
Rău îngrămădind pe rău.

O SCRISOARE DE LA MUSELIM-SELO

Măicuță dragă, cartea mea
Găsească-mi-te-n pace !
Pe-aici e vînt și vreme grea,
Și-Anton al Anei zace

De patru luni, și-i slab și tras,
Să-l vezi, că-ți vine plînsul,
Că numai oasele-au rămas
Și sufletul dintr-însul.

Apoi, să știi c-a fost război
Și moarte-aici, nu șagă :
Cădeau pe dealuri, dintre noi,
Ca frunza, mamă dragă.
Și-acolo-n deal, cum fulgera,
Un plumb simții că vine,
Și n-avu loc, cît larg era,
Decît în piept la mine.

Mi-e bine-acum, și-așa socot
Că nu va trece luna
Și-oi fi scăpat de-aici de tot,
Dar vezi, te rog, de una :
Să nu mai faci cum ai făcut,
S-aduni la tine satul,
De veselă că ți-ai văzut
Acasă iar băiatul !

Să vezi pe-aici și ciungi, și-ologi !
Cristos să-i miluiască !
Tu mergi la popa-n sat să-l rogi
O slujbă să-mi cetească.
Puteri de nu vei fi avînd
De plată, vorba-i lasă
Că-i voi lucra o zi, oricînd,
La-ntorsul meu acasă.

Pe Nuțu vi-l lăsasem mic,
 Cu creștetul cit masa —
O fi acum ștregar voinic
 Și vă răstoarnă casa ?
Făcutu-i-ați și lui la fel
 Căciulă, cum am vrut-o ?
Aveam o piele-n pod, de miel,
 Doar nu veți fi vîndut-o ?

Nevestei mele să-i mai spui
 Să-mi cumpere o coasă,
Cea veche nu știu : este,-ori nu-i
 Și-o fi acum și roasă
De cînd rugina scurmă-n ea.
 Să-mi văd, o, dare-ar sfîntul,
Cum cade iarba-n fața mea
 Și-mi bate-n plete vîntul !

Ea lupte-se cum biet o ști,
 C-așa ne dete soartea,
Că și noi ne-am luptat pe-aci
 Cu greul și cu moartea ;
Dar l-a ajuns și pe harap
 Blestemele și plînsul,
Că noi i ne-am ținut de cap
 Și-ntrarăm după dînsul.

Și i-am făcut, măicuță, vînt,
 L-am scos de tot din țară,
Măcar stetea pe sub pămînt
 Și nu ieșea pe-afară.

Și-am prins și pe-mpăratul lor,
Pe-Osman nebiruitul,
Că-l împușcase-ntr-un picior
Și-așa i-a fost sfirșitul.

Păi, ne ținea pesemne proști,
Să-și joace hopa-tropa,
Că nu puteam să batem oști !
Dar poate taica popa
V-a spus de prin gazeturi tot —
El cum și-a dat juncanii ?
Acum i-aș cumpăra, să pot,
Dar nu mai am, azi, banii.

Mă doare-n piept, dar nu să țip,
Și-așa mi-e dor de-acasă,
Și-aș vrea să plec, dar nu e chip,
Că Vodă nu mă lasă.
Dar uite, nu e nu știu cît
O lună chinuită,
Și-o să te string de după gît,
Măicuța mea iubită...

.

Așa mi-a spus Ion să-ți scriu,
Iubească-ți-l pămîntul !
Și am tot lăsat, pîn-a fost viu,
Și-mi țin acum cuvîntul.
Să te mîngie Dumnezeu,
C-așa e la bătaie —
Și-am scris această carte eu,
Căprarul Nicolae.

PAȘA HASSAN

Pe Vodă-l zărește călare trecînd
Prin șiruri, cu fulgeru-n mină,
În lături s-azvîrle oștirea păgînă,
Căci Vodă o-mparte, cărare făcînd,
Și-n urmă-i se-ndeașă, cu vuiet curgînd,
Oștirea română.

Cu tropote roibii de spaimă pe mal
Rup frînele-n zbucium și saltă ;
Turcimea-nvrăjbită se rupe deolaltă
Și cade-n mocirlă, un val după val,
Iar fulgerul Sinan, izbit de pe cal,
Se-nchină prin baltă.

Hassan de sub poala pădurii acum
Lui Mihnea-i trimite-o poruncă ;
În spatele-oștirii muntene s-aruncă
Urlînd ianicerii, prin flinte și fum, —
Dar pașa rămîne alături de drum,
Departe de luncă.

Mihai îl zărește și-alege vreo doi,
Se-ntoarce și pleacă spre gloată,
Ca volbura toamnei se-nvîrte el roată
Și intră-n urdie ca lupu-ntre oi,
Și-o frînge degrabă și-o bate-napoi
Și-o vîntură toată.

Hassan, de mirare, e negru-pământ ;
Nu știe de-i vis, ori ajeve-i,
El vede cum zboară flăcăii Sucevei,
El vede că Bogdan e suflet de vînt
Și-n față-i puterile turcilor sînt
Tăriile plevei.

.

Dar iată-l ! E Vodă, ghiaurul Mihai !
Aleargă năvală nebună.
Împrăștie singur pe cîți îi adună,
Cutreieră cîmpul, tăind de pe cai —
El vine spre pașă : e groază și vai,
Că vine furtună.

— „Stai, pașă, o vorbă de-aproape să-ți spun,
Că nu te-am găsit nicăirea“ —
Dar pașa-și pierduse și capul, și firea !
Cu friul pe coamă el fuge nebun,
Că-n gheară de fiară și-n gură de tun
Mai dulce-i pieirea.

Sălbatecul Vodă e-n zale și-n fier
Și zalele-i zuruie crunte,
Gigantică poart-o cupolă pe frunte,
Și vorba-i e tunet, răsufletul ger,
Iar barda-i din stînga ajunge la cer,
Și Vodă-i un munte.

— „Stai, pașă ! Să piară azi unul din noi !“ —
Dar pașa mai tare zorește ;
Cu scările-n coapse fugaru-și lovește

Și gîtul i-l bate cu pumnii-amîndoi ;
Cu ochii de sînge, cu barba vîlvoi,
El zboară șoimește.

Turbanul îi cade și-l lasă căzut ;
Își rupe cu mîna vesmîntul,
Că-n largile-i haine se-mpiedică vîntul,
Și lui i se pare că-n loc e ținut ;
Aleargă de groaza pieirii bătut,
Mănîncă pămîntul.

Și-i dîrdîie dinții, și-i galben-pierit !
Dar Alah din ceruri e mare !
Și Alah scurtează grozava-i cărare,
Căci pașa-i de taberi aproape sosit !
Spahiii din corturi se-ndasă grăbit
Să-i deie scăpare.

Și-n ceasul acela Hassan a jurat
Să zacă de spaimă o lună,
Văzut-au și beii că fuga e bună
Și bietului pașă dreptate i-au dat,
Căci Vodă ghiaurul în toți a băgat
O groază nebună

NEBUNA

Voi o vedeți fugind prin sat,
Cu zdrențele șiroi,
Desculță-n ger, cu ochii supți,
De cine rîdeți voi ?

Și după dînsa, curioși,
De ce fugiți în roi ?

Ce fel de rău v-a făcut ea,
De-i faceți rău ? Scuipînd
În urma ei, o huiduiți
Cînd iese-n drum, și cînd
Vă vine-n prag flămîndă, voi
O bateți înjurînd.

—
Îi știți povestea ei ? De-o știți,
Ce mult vă cred mișei.
Dar nu ! Atunci ați fi miloși
Cu dînsa, dragii mei.
Veniți dar, vreau azi să vă spun
Povestea vieții ei.

Pe deal, în revărsat de zori,
Un bucium repetat
Da sunet, și lătrau zăvozi ;
Bărbat lingă bărbat
Ieșea din văi, suia pe culmi
Cu groful la vînat.

Sărmani iobagi ! Un sat întreg
Cu sila-n codri dus,
Pe placul unui domn nebun !
Și sus, și tot mai sus
Treceau, portînd în ochi grăbiți
Un cerb pe goană pus.

Și șir de șir gonaci stăteau
 În umbră de copaci,
Și contele pe-un tinăr cal
 Da friu ca dus de draci,
Dar iată ! Calul sub picior
 A prins p-un biet gonaci !

Arama potcovită,-n piept
 Un larg mormînt făcu,
Au stat iobagii marmor toți,
 Dar Arpad groful nu :
Zburînd pe cal, privea napoi
 Cu rîsete, huhu !

Luptîndu-se cu moartea, el
 În pat se zvircolea,
Și biata mă-sa ! Vezi-o azi
 Cum plînge-n hohot ea ?
Același plîns, pe care-atunci
 Sărmana îl plîngea.

Sărmana ! Și vă bateți joc
 De traiul ei de-acum ;
Dar mama voastră n-ar putea
 S-ajungă oarecum
Nebună ? V-ar plăcea s-o știți
 De rîs obștesc pe drum ?

Oh, leacul ! unde-i ? Din pămînt,
 Din foc ea l-ar fi scos !
Erau săraci. Bărbatul ei,
 De mult bolnăvăcios,

Zăcea și el, puteai, de slab,
Să-i numeri os de os.

Pe iaș, lăcior, părinte-n pat,
Pe răni al cîrpei nod,
Și-n vatră focul stîns de mult
Și nu-i porumb în pod :
Trei zile, iar a patra zi
Doi morți sub un prohod !

Iar azi, cînd se trezește-n ea
Nelimpedele gînd
Al morții lor, ce rîs aflați
În plînsul ei ? Urlînd
Morțește, biata, iat-o iar,
De zid cu fruntea dînd.

Și vezi cum face gesturi ea,
Așa precum în joc
Desmierzi copii ? Cum rîde ea,
Ca omul în noroc ?
Apoi răsare blăstămînd,
Și-i varsă gura foc.

Rusanda e copila ei !
În ușa tinzii-n prag,
O desmierda ea nopți întregi
Ca un odor pribeag,
Ea singură i-a mai rămas
Din tot ce-avuse drag.

Privindu-și fata, îi părea
 Și traiul mai domol,
Frumoasă, ca un sfînt potir
 P-al schitului pristol,
Și harnică, din ceas în ceas
 Umplînd al casei gol.

Dar într-o zi, la casa ei
 S-abate un argat :
— „Vrea domnul o cămașă-n flori
 Cu portul de la sat —
Tu, Sando, coși cea mai isteț,
 Să mergi dar la palat !“

S-a dus. Dar Arpad, el fierbea
 De patimi păgînești.
— „De ce-ncui ușa ? Ce vrei tu ?
 Turbatule ce ești !“
Și capul ea și l-a zdrobit
 De drugii din ferești.

A fost prea mult ! Cînd i-au adus
 Pe Sanda doi argați,
Ea n-a mai plîns, a stat ca stan,
 Cu pumnii ridicați,
Cu gura plină de blastăm,
 Cu ochii înghețați.

Ești om nebun, cînd vrei să porți
 Întreg onorul tău !
Nimic nu-i sfînt ! Căci cei tari pot

Sili pe slabi la rău,
Și domnii sint de-aceea tari,
Căci rid de Dumnezeu !

Și-aici i-a izbucnit din ochi
Plinsoarea bob de bob,
Și jos, săcată de simțiri,
Căzu ea toată zdrob.
Domn groful, domn și Dumnezeu,
Ei ambii rid de rob.

Și noi ? Să ridem înjurînd
Pe robii ? De ce pe ei ?
De ce nu domni ? Giganți în drept
Și-n suflete pigmei.
Cu crucea-n mîni să pălmuiesti
Pe domni, ca pe mișei !

IN OPRESSORES

*Fericit va fi cine va lua copiii lor
din fașă și va zdrobi capul lor de
pietrele drumului.*

Psal'm 123

Tu te plîngi că milă n-ai ?
Mai aștepti tu mila lui ?
Haina ei ți-o ia din cui,
Pinea de pe masă.

Casa ta, și ei stăpîni !
Prindeți ce vă cade-n mîni,
Și-i loviți la mir, români,
Că-i la voi acasă.

Numai temniți ne-au zidit,
Numai lanțuri au gătit,
Numai cuie-au făurit,

Cruci de schingiuire :
Dar, pe moși și pe nepoți,
Și pe iad, pe dracii toți,
Nu mai vrem să fim iloți,
Nu vrem umilire !

Noi ne-am plîns și-am plîns de-ajuns,
Ne-au bătut, și ne-am ascuns ;
Ne-au scuipat, și n-am răspuns —
Am crezut în soarte.

Noi murim de mii de ori :
Și e laș așa să mori !
Sus, români ! Sîntem datori
Numai cu o moarte.

Prigoniți de soarte noi ?
Slabi și de virtute goi ?
Lași copii din tați eroi ?
E mințit cuvîntul !
Azi ne prigonesc acei
Cari ne cred bărbați mișei
Că privim tăcînd la ei
Cum ne-nchid mormîntul.

Stați cu mina-n sin, flăcăi ?
N-auziți plingînd prin văi ?
Ceru-i roșu de văpăi
 Și se umflă vadul :
Dumnezeu ni-e-ntr-ajutor !
Dacă și el e de-ai lor,
Nu-l mai vrem ocrotitor :
 Ne-nfrățim cu iadul.

POETUL

Sînt suflet în sufletul neamului meu
 Și-i cînt bucuria și-amarul —
În ranele tale durutul sînt eu,
 Și-otrava deodată cu tine o beu
Cînd soarta-ți întinde paharul.
 Ș-oricare-ar fi drumul pe care-o s-apuci,
Răbda-vom pironul aceleiași cruci,
 Unindu-ne steagul și larul,
Și-altarul speranței oriunde-o să-l duci,
 Acolo-mi voi duce altarul.

Sînt inimă-n inima neamului meu
 Și-i cînt și iubirea, și ura —
Tu, focul, dar vîntul ce-aprinde sînt eu ;
 Voința ni-e una, că-i una mereu
În toate-ale noastre măsura.
 Izvor ești și țînta a totul ce cînt —
Iar dacă vrodă-atăș grăi vrun cuvînt
 Cum nu-ți glăsuiește scriptura,

Ai fulgere-n cer, tu, cel mare și sfânt,
Și-nchide-mi cu fulgerul gura !

Ce-s unora lucruri a toate mai sus
Par altora lucruri deșarte,
Dar știe acel ce compasul și-a pus,
Pe marginea lumii-ntre viață și-apus,
De-i alb ori e negru ce-mparte !
Iar tu mi-ești în suflet, și-n suflet ți-s eu,
Și secolii-nchid' ori deschidă cum vreu
Eterna ursitelor carte,
Din suflet eu fi-ți-voi, tu, neamule-al meu,
De-a pururi nerupta sa parte !

TRAIAN DEMETRESCU

Traian Demetrescu (1866—1896) a publicat un mare număr de volume de **versuri**, după cum urmează: *Poezii* (Craiova, 1885); *Freacăte, Poezii, 1883—1886* (Craiova, 1887); *Amurg, poezii noi, 1887—1888* (Craiova, 1889); *Cartea unei inimi, poezii (1887—1890), (1888—1890)*, (Craiova, 1890); *Săracii, poemă* (Craiova, 1890); *Sensitive* (București, 1894); *Acuarele* (Iași, 1896). O culegere completă de *Nușele și poezii* a apărut la București în 1916; alta de *Versuri și proză*, la Craiova în 1924. O ediție de *Opere alese* a publicat Geo Șerban în „Biblioteca pentru toți” (1951) și altă selecție de *Scrisori alese* (1968) a apărut sub îngrijirea lui C. D. Papastate.

FARMEC

Și cavalul tot s-aude
De departe trist și vag ;
E o doină de la stînă,
Jalea unui dor pribeag !

Pe cărările pădurei
Umblînd leneș, visător,

M-am oprit, sfios, pe malul
Unui limpede izvor.

Ca o lacrimă de aur
Cade-n haos cîte-o stea ; —
Nu ştiu pentru ce atuncea
Dureros privesc spre ea.

Luna razele-şi resfringe
Prin frunzişul unui fag ;
Iar cavatul tot s-aude
De departe, trist şi vag.

CLAVIRUL

Cînta încet din Weber : „gîndirile din urmă“,
Poema unui geniu ce-apune maiestos,
Adio-al unui suflet artistic, ce se curmă .
Pe-o tristă armonie cu sunet dureros !

Şi degetele-i albe pe clapele sonore
Se-nmîlădiau alene, în ochii mei privind ;
Erau în miez de noapte tîrzii şi tainici ore...
Parcă simţeam pe Weber lîngă clavir murînd !...

Tăcuse deodată, şi fruntea ei curată
Alătura de mine se rezemă uşor,
De gura-i voluptoasă, c-o patimă-nfocată,

M-apropiai atuncea, sfios, tremurător !
Și ne-am robit iubirei, în fericire-adîncă...
Dar nu știu cum... clavirul părea că plînge încă

CORBII

Pe plopii ninși
Coboară corbii-n pîlc de doliu,
Cernesc al iernei alb lințoliu,
Și, triști, de foame par învinși...

Cugetători,
Privesc spre cer, privesc departe ;
Pe cînd un glas de vînt împarte
Un cîntec care dă fiori...

În cimitir,
Pribegi, s-au adunat la sfadă ;
Iar sub uitare și zăpadă
S-ascund mormintele în șir...

Și pe cînd trec,
În a crepusculului oră,
Spre groapa unde doarme-o soră,
Și-n suflet plînsul îl înec ;

În aiurări
De spaimă inima mea moare...
Acoperite de ninsoare
Pierdute sunt orice cărări ,

Și mă învinge
Un gând amar, — știind c-odată
Și peste groapa mea uitată
Vor trece corbii și va ninge !...

TREC ORELE...

Trec orele ca niște note
Din simfoniile durerii,
În urma lor rămân eterne
Melancoliile tăcerii...

Tot ce-ai crezut odinioară,
Tot ce-ai visat, tot ce-a fost sfânt
Te turbură cu nesfârșitul
Și tristul gol că nu mai sunt...

Ca cerul unei seri de toamnă
Se-ntunecă pierduta minte :
Nimicul își întinde noaptea
Pe calea ducerei-nainte...

Uimit în loc s-oprește omul
Ca-n fața unui nențeles :
Din gândurile risipite
Nehotărîrea a cules...

Și clară o lumină numai
Îi stă-n adîncul cugetării :
Că trece, — și rămîn în urmă-i
Nemărginirile uitării...

CĂTUNUL

Cătunu-i risipit pe vale,
Și oamenii l-au părăsit,
Bordeiele sînt dărîmate,
Biserica s-a învechit...

Pe drumul mare crește iarbă,
Și furcile de la fîntîni
Stau vecinic neclintite-n soare,
Iar arborii par mai bătrîni.

În jur cîmpia se întinde
Pustie, sub albastrul cer,
Copacii-n fundurile zărei
Ca niște umbre șterse pier...

Spre seară cîrduri lungi de păsări
Tăcut s-afundă-n depărtări,
Și lasă-n urma lor cătunul,
În golul vecinicei uitări...

TABLOU DE IARNĂ

Pribegi, veniți din altă țară,
Doi muzicanți bătrini, cu plete
Cerșetoreau, cîntînd pe stradă
Din clarinete.

O fată îmbrăcată-n zdrențe
Îi însoțea dintr-o chitară,
Atît de galbenă și slabă,
Părea de ceară...

Și ciinii îi lătrau... și vîntul
Le răspundea cu lungi ecouri ;
Un cîrd de corbi țipau iernatic
Pierduți prin nouri...

IOAN N. ROMAN

Unicul volum de *Poezii* al lui Ioan N. Roman (1866—12 iulie 1931) a apărut la București în editura Carol Müller în 1895.

DATORIA

I-a dat în grijă să-ngrijească
De copilaș
Și, sărutându-i, s-a pornit,
E soț, părinte, negreșit...
Dar e ostaș
Și trebuie să se pornească :
În ordin scrie lămurit
Să nu lipsească.

E drept că-i zi de sărbătoare
Și-ar fi dorit
Să o petreacă între-ai lui ;
Pentru că nici de un an el nu-i
Gospodărit ;

Și apoi ce crezi : e glumă oare
Să mergi asupra vîntului
Pe-un viscol mare ?

Ceru-i senin și vîntul bate
Nămeții mari.
E ger, că-i ziua de Crăciun.
Marin își ia tot ce-i mai bun :
Cojoc, ițari
Și-un biet suman cîrpit în spate.
Prin care crivățul nebun
Ușor răzbate.

Și merge-o zi pînă sub seară
Cale de-un ceas,
Căci drumu-i troienit și greu
Și cînd înoți prin vînt mereu
Fără popas,
Chiar datoria cătră țară.
Care e sfîntă-n felul său.
Îți pare-amară.

'Naintea lui nori de zăpadă
Purtați de vînt.
Un vîjiit îndelungat
Pare-un suspin ori un oftat
Adînc și sfînt.
Și-apoi un val ce stă să cadă
Și cade repede,-nspumat
Într-o cascadă.

Înaintează,-naintează
Bietul creștin

Prin crivățul descatenat,
Care colindă-n lung și-n lat
Tot mai hain ;
Dar nu mai poate : stă, oftează
A rătăcit... simte curat
Că-l săgetează.

Se-ntunecă mai mult, mai tare
El tot pe loc :
Unde să meargă ? Și cuvîntul
I-a-ncremenit, — și-l frige vîntul
Ca bici de foc.
Un urlet se aude-n zare
Și se cutremură pămîntul.
Nici o scăpare !

El strînge pușca subsuoară...
— De ce-a pornit ?
Își bănuiește blestemînd
Și cei de-acasă-i vin în gînd
Neconținut.
Oh ! simte bine c-o să moară.
C-o să-l răzbească în curînd. —
Și se-nfioară.

Și iară dor de cei de-acasă,
Și, ce e drept,
În juru-i parcă toate plîng,
Se-ngrămădesc troieni și-l strîng,
Pînă la piept ;
Ci parcă somnul îl apasă
Și amintirile-i se sting
Și toate-l lasă.

Acoperit zace-n zăpadă
Ca-ntr-un mormînt,
Și doarme. Crivățul turbat
Bate mereu : cînd un oftat
Adînc și sfînt
Și cînd un val ce stă să cadă
Și cade repede,-nspumat
Într-o cascadă.

Tîrziu, tîrziu, cînd vijelia
S-a potolit,
Se mai vedea de sub troian
O mîneacă de la suman.
Și l-au jelit
Ai lui, cînd au aflat urgia
Ce i-a lovit... Ce băietan !
Dar... datoria !

IULIU CEZAR SĂVESCU

De la brăileanul Iuliu Cezar Săvescu (28 septembrie 1866 — 9 martie 1903) a rămas un volum de *Poezii*, apărut postum în 1926 cu o prefață de N. Davidescu în „Biblioteca pentru toți”, nr. 1121—1122. A tradus *Antigona* de Sofocle, *Regina visurilor* *Mab* de Shelley și *Corbul* de Edgar Poe.

PRIMA VERA

În turnul de gheață, cu porți zăvorite
De mult primăvara închisă plingea,
Iar zeul zăpezii cu plete-ncîlcite
De țurțuri de gheață, scrișnind o păzea;
Mantaua lui albă de vifor țesută
Ascunde cojoace o sută.

Dar iată, se simte o caldă-adiere
Și Marte războinic cu spada în vînt,
Sosește, izbește în zeu cu putere
Și-n două îl lasă întins la pămînt.

Apoi, pe fugaru-i suind-o, plecără
Și florile-ncep să răsără.

Și totul prin farmec începe să cînte,
Zefirul în frunze și îngerii-n cer,
Zglobii musculițe la orice răspînte
S-adună și dreptul la viață își cer.
Iar fluturii-n haine cu sute de fețe
Aripile-ncep să-și învețe.

Da, cîntec și viață e-ntreaga natură !
O lebădă albă pe lac a trecut
Și papura-atînsă de zefiri murmură :
„Veniți, albe lebezi, viața-a-nceput“ ;
Iar barza-și înmoaie adînc pliscu-n apă
Și puii pe-un turn își adapă.

„Și tu simți viața, îmi zise o floare.
Cunosc de la tine un cîntec de mult,
Mai cîntă-l o dată, aș vrea să-l ascult.“
Și codrul răspunse : „Să-l cînte, e soare,
Și dînsul e tînăr și bine îl prinde
Cîntarea ce-n el se aprinde“.

Să cînt, da, sînt tînăr, să cînt veselia
Cu amfora-n mină ca zeii antici,
Ce-mi pasă de dînsa, de mult nu-i aici.
Să cînt, da, sînt tînăr, să-nceapă orgia,
Dar ce fac cu plînsul ce-n sufletu-mi port,
Cîntare-aș un cîntec de mort !

CAMPESTRIS

Nu mai doresc nimica de-aici-nainte-n lume,
Nu-mi trebuie avere, nici glorie, nici nume,
Palate cu pilaştri, cu turle aurite,
Cu idoli ce țin zidul cu spete girbovite
Nu-mi trebuie. Nici pace, nici viață, nici amor
Acele ziduri triste nu poartă-n sinul lor.
Ci, respirînd în tihnă un aer cîmpenesc,
Îmi place printre lanuri de grîu să rătăcesc,
Sau fruntea încingîndu-mi cu dulcea veselie,
Să-ncerc cu a mea liră mult blînda poezie,
La umbra răcoroasă a fagului stufos
Aicea iarba-i moale și plină de miros.
Sau cînd se-mpurpurează cîmpiile pletoase,
De via strălucire a mîndrului apus,
Sub răsfățarea blîndă a viselor frumoase,
Îmi place-n codrul verde să stau pe gînduri dus;
Să schimb a lumii viață și-a ei prietenie
Pe-un așternut de iarbă, pe-o dulce melodie,
Izvorul să-mi murmure, iar grangurul iubit
Să-mi cînte în tufișul de raze prăfuit.

VEZI TU

Vezi tu, acum e noapte, tăcerea-așa-i de mare
Încît pe cer s-aude a stelelor mișcare,
S-aud și trandafirii cum în grădină cresc.

Și nu e vietate, oricît de oropsită,
Să nu ridice ochii spre luna umilită
Să nu respire taina misterului ceresc !

Ei bine, dintre toate, eu, singur, pentru tine,
Voi înfrunta blestemul și voi striga : „Pe mine
Să cadă tot păcatul“ ; și iarăși de trei ori

Striga-voi : „Iese luna, tăcerea e adîncă.
Cu brațele întinse eu singur sînt pe stîncă,
Doar umbra mea se mișcă în vale printre nori“.

Apari, apari, zeiță, pe carul tău de aur ;
Cît de sărac m-ai crede, mai am încă-un tezaur !
E cîntecul din urmă al celor care mor,

E lebăda ce-ntinde aripe obosite
Pe lacul ce adoarme în nopțile vrăjite
Și cere către ceruri sfîrșitul tuturor !

E cîntecul din urmă, ca lebăda curată
Cu brațele întinse striga-voi încă-o dată :
Puternice stăpîne, blestemul s-a-mplinit !

E ceasul cel din urmă al mîntuirii mele,
O stea se mai desprinde din lagărul de stele,
O dungă de lumină și totul s-a sfîrșit !

EXCELSIOR

Iubita mea, acumă sîntem, cum vezi prea bine,
Aproape două umbre zdrobite de amor,
Nu te înduri o clipă să te desparți de mine,
Și eu sînt ca și tine, m-ai cunoscut prea bine,
Dar te-ai gîndit vreodată că și amănții mor ?

Știi tu ce vom ajunge a doua zi de moarte ?
Sau crezi că ne vom duce ca orice muritori ?
Nu crezi tu că iubirea își are altă soartă,
Că viața-adevărată se capătă prin moarte ?!
Sau crezi că ne ajunge mormintele cu flori !

În noaptea azurată, sub albul clar de lună,
Vom fi ca două flăcări, coloare de apus,
Ce, cît mai sus se-nalță, mai tare se-mpreună,
Iar cei din urma noastră, cu ochii țintă-n lună,
Vor plînge-a noastră fugă, cu mina dreaptă-n
sus !

Atunci, așa cum știe, puternica natură
Va contura în clarul stelar, încet-încet,
Din mine 'un arhanghel în străvezie-armură,
Din tine cea mai sfîntă angelică făptură,
Cu păru-n vînt, cu haina de-un purpur violet.

Va fi a noastră fugă un dor de veșnicie,
Un vis de fericire, atîta de nespus,
Că va cădea din stele o dulce armonie,
Și-al cerului părinte, învins de duioșie,
Ne va striga din raze: „Mai sus, mai sus, mai
sus !“

O. CARP.

Medicul O. Carp, pe numele adevărat G. Proca (1867—1943) a publicat un singur volum de poezii intitulat *Rîndunele* (București, 1906).

DOINA

Atît de trist răsună doina
Făr' de cuvinte înțeleasă !
Ce dor își spune cine-o cîntă,
Și ce durere îl apasă ?

Ascult-o bine cum adie
Din munții noștri pîn-în vale,
Și spune-mi dacă știi vreun cîntec
Mai dulce și mai plin de jale.

Nu-i plînsul unei inimi numai
Și-al unei clipe trecătoare,
Ci neamul nostru-ntreg își cîntă
Durerile de care moare.

ÎNTR-AMURG

La fîntîna dintre lanuri stăm pe iarbă într-amurg...
Muncitori grăbiți, cu coasa, unul după altul curg ;
Peste cîmpul care-adoarme trece vîntul fișiind,
Și departe, subt luceafăr, stele argintii s-aprind.

Dar în liniștea-nserării se pornește-un glas și rar
Cîntă ca o doină veche : „Frunză verde de stejar“...

„Frunză verde de stejar
Grii-mi crește unde ar
Și porumbul unde-l pun,
Fie anul rău sau bun.

Frunză verde de cireș,
Numai la cules dau greș ;
Unde ar și samăn eu
Stringe altu-n locul meu.

Frunză verde nuc rotat,
Doamne, cine-i vinovat ? —
Singur eu și cîți mai sînt
Tot ca mine pe pămînt.“

Glasul tace. — Vîntul suflă străbătînd aceleași căi,
Iar pe drum se pierd în noapte două umbre de flăcăi.

ION PĂUN-PINCIO

Poeziile lui Ion Păun-Pincio (1868—1894) au fost publicate de prietenii postum într-un volum intitulat *Versuri și proză* (București, 1896). O ediție nouă de *Versuri, proză, scrisori* a dat A. Rusu în „Biblioteca pentru toți” (1952 ; ed. a III-a, 1959) cu prefață de Ion Vitner.

VARA

Privește lanul galben cum scînteie la soare !
Și nici un pic de viață, de umbră, de răcoare...
Jăratec pare cîmpul și-n urmă și-nainte,
Doar secera sclipește — și-atîta-i de fierbinte
Că fierb cînd cad pe dinșa sudori în boabe mari
Clădiri răcoritoare comori pentru cei tari...
Pe cînd în țernă plînge un copilaș cu plete,
Asemeni unui înger cu-aripele tăiete...

ACASĂ...

De două zile îs acasă —
Ce bucurie pe ai mei !
Doar pe la *dînșii* n-am fost încă —
Și nu mai pot de dorul ei...

Un gând neînțeles, o frică
Mă tot întîrzie să plec ;
Și cum aş vrea din suflet, Doamne,
Un ceas subt ochii ei să-mi trec...

Și am prilej și-o zi întreagă
Să mi-o petrec la el sub nuc ;
Și fără pic de bănuială
Anume pentru ce mă duc...

Căci mîndra mea mai are-un frate —
Și eu mă duc la el cînd vreau ;
Acum însă un gând mă doare —
Ce mai copil mai sînt și eu !

Mi-i teamă-n clipa revederei,
Minuța-i cînd mi-o da să-i strîng,
Să nu-mi pot stăpîni iubirea
Și-n văzul tuturor să plîng...

DIN SURGUN...

Din nou la școală m-am întors.
Sînt bietul iarăși în surgun...
La ceriu-albastru cat mîhnit,
Copil învins de-un dor nebun !

În van pe-o carte ochii-mi port,
E grea povara slovei, cînd
Tot sufletul ți l-a pătruns
Ispita dulce-a unui gînd...

Ceaslov, ești bun de căpătîi,
Să stau un ceas cu fața-n sus,
Cetind de dragoste, în vis,
Pe-albastra pagină de sus...

INTII MAI

Întinerită-i firea sub cer de primăvară.
Pe drum se-nșir-o oaste — e oastea proletară.
Nici zîngăniri de arme, nici sarbăda fanfară...
Ci ochii veseli cată : că-n albe slove-i scris
Pe flamurile roșii lumina unui vis...

Se duc cîntînd pe stradă și-n mintea tuturor,
E-o dulce-nflăcărare de gînd mîntuitor.
Și tot mai blînd răsună cîntări molcomitoare :
Un vis ce își revarsă iubirea în popoare —
Iar primăvara cerne un colb mărunt de floare...

GEORGE MURNU

George Murnu (1 ianuarie 1868—1957), traducătorul în versuri al *Iliadei* și *Odiszeii*, a publicat poezii originale în volumele : *Gînduri și vise* (Iași, 1898) ; *Alme sol*, poezii (București, 1925) ; *Ritual pentru tine* (București, f. a.) ; *Altare* (București, 1934). O ediție de *Poeme* au dat în 1970 Sanda Diamantescu și Radu Hîncu.

POEM EROIC

Un brad în plai s-a tînguit :
„Ce vitreg, Doamne, ai împărțit iubirea-ți părintească !
Privește cum ai osîndit sămînța mea să crească

Pe-o coastă repede-ntre stinci, deasupra unei rupte
Prăpăstii negre și adînci, să duc eterne lupte

Cu Duhul morții, să mă-ndoiau sub nori care detună
Bătut de crivăț, ros de ploi, pe vîfor și furtună.

Și singur în pustiul nord și troienit în spate
Din răspuțeri să mă încord spre a putea răzbate

Prin drum de piatră în pământ cu biata-mi rădăcină
Și cu durere să m-avînt spre dulcea ta lumină.

Doar chin și zbucium dat mi-a fost pe culmea asta-naltă
Pe cînd spre vale-n adăpost stau frații-mi laolaltă“.

Răspunse glas din slăvi cerești :
„Tu lupți și singeri și-nsutești avîntul spre-nălțime
Și-nvingi, măcar că singur ești și neproptit de nime.

De aceea și privind te-admir ; mi-ești scump ca nimeni
altul,
Tu brad-erou, tu brad-martir, tu marele și-naltul.“

PRECÎNTARE

Din zare de noapte-mi străbate,
Ca roiul stelar din genune,
Convoiul de noime scandate
Din graiuri măiestre,-aripate
Meniri mîngioase și bune,
Senine, blăține și pline
De ritmuri jucate, cîntate
În horă de nimfe-azurate,
Cu viers și cu schime de îngeri,
Surori și candori de minune,

Cum galeșe stau să mă-mbune,
Șterg lacrimi, desmilcuie plîngerî.
Dezvolbură vînturi nebune
Și-mi vindecă rane de-nfrîngerî,
De-aspidă ce somnul răpune !
Imagini ce vin ca din strune,
Din alte olaturi sau poate
Din mine, din somn înviate
Vedenii, de vieți răposate,
De vămi ce mă cheamă, mă-ntramă
Și-n ton ca din zvon de stupină
Mă leagă lin, mă-nsurdină
Efluvii de muzică fină
Murindă suav în lumină,
De-a totului nuntă divină !

DOMUL ETERN

Străluminată-mpărăție
Eterică de-azur și soare,
Nălțime-amețitoare
De măreție și splendoare,
Cea mai temeinică solie
De forțe mistic tutelare,
De-a pururi nouă sărbătoare
De cea mai naltă bucurie
Și suflete-n drumătoare
De faclă-n beznă de-orbeție,
Din primă-a vieții orhestrate
De zei, deplină armonie,

Concentrică taumaturgie
De peste-a timpului hotare,
Supraumană revelare
Din paradis de nostalgie
De vis, a sufletului zare,
Răsfulger din terestră floare,
Lăuntrică iluminare
De astrală apoteoză vie,
Cum n-a mai fost, cum n-o să fie
Focar mai sacru de inspirare
Ca taina frumuseții care,
Imensă lirică-nzestrare
Mi-o urmă-n mine-adînc ființa.
Mă tot exaltă cu priința
În unde străvezii și clare,
Străbate-n lut desorbitoare
Și în serafică înaripare
Mă despămîntă cu dorința
Din patimi negre de-ntinare
Și mă cufundă ca-ntr-o mare
De calmă cosmică ritmare,
Cea mai simfonică vibraie
De muzică în biruința
De-atotputere creatoare
De bine, a vieții-ncoronare,
De mi-i prea scumpă suferința
Și toată truda-n fecundare,
Ce-n chiu de-avînt triumfătoare
Mă-nvultură cu năzuința
De cult în slăvi izbăvitoare ;
Îmi caută liman în fiecare
Zi sub dom de purure-adorare
Și-mi culmină dorința și credința
Să-nchei vecia-ntr-o cîntare !

PASĂRE MĂIASTRĂ

Descinsă ca din stele
Și din domnia albastră,
Cum pasăre măiastră,
Iubita mea sihastră,
Se fură-ntre zăbrele
Și cuibărindu-și hramul
În pom de cult sub ramul
Însingurării mele grele,
Tot piruie din strune
De fin metal, minune
De triluri, vrajă de rețele.
Din nou îmbracă aurărie
Stelară viața-mi pământie
Și peste nouri, peste abise
Exultă, ascultă zi-noptime
Cum n-a ulmat vreodată nime,
Ca un ecou de nedescrise
Chemări de ospeții promise.
Cum iar mă-naripez în vise
Răpit de-a ochilor mei zare
De-apus de lună și de soare,
Străvăd cum ceru-n paradise
De zori lăuntric ne deschise
Portal să mergem laolaltă,
S-aducem, dar, de noi uitare
În veac de smirună și-adorare.

FLOAREA MĂRII

*Eu sunt floarea de pe mare,
Cine mă iubește moare.*

(Doina)

Pentru tine, o Nereidă,
Mladă din plămada spumii,
Plînsul mi-l topesc în flaut
Și te cînt și tot te laud.
Dus în pluta mea de-obidă,
Singuratic argonaut,
Dibuînd prin vadul lumii
Tot adîlmec și te caut.
Desper, tot întreb de tine
Călătorii și năierii,
Pasările peregrine,
Ce răzbat deșertu-n chiuri
Pîn' la marginea vederii.
Peste tot se-ntind pustiuri
Numai apele tăcerii.
Din albastra ta lucoare
De Ciclade-nvederată,
Ca din zodie azurată,
Te-am văzut cum orbitoare
Ochilor mei revelată,
Înflorind biruitoare,
Galatee, plutitoare
Tu te-ai dus neîndurată
Ca un nufăr în vultoare.
Năzuind la-ntinsa mreajă,
Oglîndirea ta de vrajă,
M-ațineam străvit pe malul
Noptii și al zbuciumării,
Suflet înfrățit cu valul,

Singur dat pe veci uitării,
Biată umbră după tine,
Floarea spumii, floarea mării !

CÎNTECUL PLAURIILOR NOASTRE

O munte al meu, vis de copil ce-mi apare
Cu stemă de fulgere, cu coamă de nori,
Cu umere-n zale de-argint și ninsoare,
Spre tine port ochii mei tot călători,
O țară de plaiuri mărețe, meleag de păstori.

Din bură de codri răsună chemare,
Din glasuri de pasări, de frunze, de crengi,
De șopote lungi, de fintini, de izvoare
Cu lacrimi de umbră, cu zîmbet de soare ;
Și clopote aud, cunoscute talângi
De turme răzlețe pe văi și pripoare.

Sub turnuri de stînci, adăpost de furtună,
Cuibare de vulturi se-nalță șirag,
Durate de piatră ce culmea-ncunună.
Cum fumul lor azi de departe mi-e drag.
Stă vatra mea,-ntemeiere străbună,

Cu prejmet de zid și cu flori de livadă,
Grădina mea, casa-mi uitată de mult,
Cămin de durere, a stafiilor pradă.
Din nou tot acolo mă văd și m-ascult
Sub streșini de ardezie și prin ogradă,

Pe prispă, cînd seara amurgea pe-ndelete
Sub lună, de cîte ori treaz am vegheat
S-aud pe bunicul proptit de perete.
O, cum el din glas și din liră a cîntat,
Iar eu aninat de a lui gură stam beat
Din față privind la căruntele-i plete.

Și scumpa mea mamă țesînd la război
Duios îngîna ca un murmur de jale.
Și-acum te văd mamă iubită de noi,
Și viersul ți-aud, parcă pică șivoi
De fragede lacrimi pe buzele tale

Iar tata venea, cărturar, din străini,
Și casa mea toată-mbrăcată-n covoare
Rîdea ca biserica în sărbătoare,
De jocuri, de line cîntări și lumini,
Sub straja pădurii de fagi și de pini,
Sub miriștea plină de mosc și de soare.

O, cum tresărea bucuria-mi nebună,
Cînd oaspeți ai noștri vedeam că s-adună
Tot cercul, bunicii, părinții, nepoții!
Un cîntec părea că din toate-mi răsună;
Visam că de-a pururi noi fi-vom cu toții
Mănunchi peste vreme-mpreună!

N. BURLĂNESCU-ALIN

N. Burlănescu-Alin (1869—1912) a publicat cinci volume de versuri : *Singurătate, poezii 1889, 1892* (Craiova, 1892) ; *Din vrăvuri, poezii 1889—1894* (București, 1894) ; *Doine oltenești* (Craiova, 1899) ; *Sonete* (Craiova, 1904) și *Salba de aur, poezii în versuri* (Craiova, 1917). A eșuat *Cîntări populare*.

AMOR ȘI FRIGGA

Frigga, Frigga, Frigga, Amor te cheamă !
Lasă tristul rest al vieții umane ;
Chiar pe Odin trădează-l. Dragostea noastră
Fi-va mai divină cît un Valhalla.

Ralla, Frigga, ralla, Frigga, ah ! ralla...
Vino-n brați-mi ; azi eu mantă-albastră
Pus-am ca s-ascundă-adîncile-mi rane.
Căci te-ador !... De arcu-mi n-ai nici o teamă.

Printre Ascuri, Hugin, Munin s-avintă
Și c-un ochi de moarte Odin mă cată
Dintr-al treilea palat ; nepăsându-mi,
Toarnă-n cupă-mi idromelul iubirei.

Alfadur, protege pe Amor ce cîntă,
Frigga, vino-n brațe-mi încă odată.
Roua dulcelui sărut așteptîndu-mi,
Vină-mi moartea-n clipa destăinuirii.

Embrele, ea să te văd, părăsit-am ;
Sfinte Frasin, c-umbra ta mă protege !
Tacă, șoim neadormit, croncănit-ți ;
Veveriță, Frigga du-te și cheam-o.

O tu Narnă-n piept durerea-mi sfărîm-o !
Frigga, vin că moare iubit-ți !
Șerpil-ți sug pe al iubirilor rege !...
Frigga, Frigga... Frigga... păcătuit-am !

SONETUL LXXXI

Izvoarele de viață, sfinte soare,
Ce dulce mîngîi astă omenire !...
Mai dă-mi și mie un pic de fericire ;
Un pic din viața ta nemuritoare !

În cîntul de cocoși, e-o tînguire.
Ce urlă-ntre ruini a cobitoare...

Ah, cît mă doare-n suflet, cît mă doare !...
De parc-aud : eterna pomenire !

Răsai pe cer și-n inima-mi de gheață,
O, tu, divin al omenirei mire !
Redă-mi o clipă din pierduta viață !...

Redă-mi ce nu-mi pot lua nici împărații...
Deschide-ți brațele de strălucire...
Redă-mi norocul să-mi mai văd iar Frații !

DOINA HAIDUCILOR

Frunză verde foi de plop,
În nevoi mereu mă-ngrop ;
Apă n-am în cas-un strop...
Să mă duc, ori nu, să iau ?...
Dar n-am după ce s-o beau !
Doar cu zile și cu apă,
Viața de nevoi nu scapă ;
Dar mai bine-ar fi să ies,
Să vorbesc cu codrul des,
Vrun haiduc de m-o vedea
Și pe mine să mă ia.
— Cine ești ?... aud un glas, —
— Cin-să fiu ? — Ia, om rămas
Fără nici un căpătii
De la nevasta dintii !
— Vrei cu mine să rămii ?...
— Dar p-aici tu ce-ai cătat ?..
— Ce să cat ? Ia, un bogat.
— O fi al nostru din sat,

Arendașul nendurat,
Cătaonul cel spurcat ? —
— Da chiar el. — Aidem cu
mine,

Să-ți arăt calea mai bine ;
Dar de vrei să-mi faci plăcerea,
Să mă faci să uit durerea,
Să nu-l omori ca pe vită,
Ci cu moarte siluită !
Răstignit pe cruce sus !
Țintuit ca pe Isus !
Că Isus de-a pătimit,
Omenirea-a mintuit ; —
Dar noi dacă pătimim,
Cu ce foc ne folosim :
Pe ciocoi că-mbogătim ?...
Pentru oricîți noi ne-am jertfi ;
Oricît de Isus am fi...
Cît ne-am cere noi răsplata :
E tot sapa și lopata !

ARTUR STAVRI

Artur Stavri (1869—1928) a publicat cinci volume de versuri : *Poezii, 1888—1894* (București, 1894) ; *De demult*, poezii (București, 1897) — ediție și în „Biblioteca pentru toți“, serie veche, nr. 98 ; *Pe-același drum* (București, 1900) — ediție și în „Biblioteca pentru toți“, serie veche, nr. 179 ; *Citera clipe*, poezii (București, 1904) ; *Luminișuri* (Iași, 1910).

IZVORUL

Din brazii deși crescuți pe stinci
Ca umbre negre, un izvor
Străbate prin păduri adinci
Întunecat de umbra lor.

De mult spre lacuri verzi își cată
Un drum, pe unde să coboare
Ca să-și pătrundă apa toată
De cer, de aer și de soare.

Dar cite valuri de izvor
Se risipesc ! Şi el, pe drum
Lovit de stînci la un pripor
S-a-împrăştiat ca nor de fum..

Dar picăturile s-adună
În vădurele jos, subt stîncă
Şi uite-l iar pornit să-şi spună,
Povestea lui, mai dulce încă.

Se duc de-a valma-n văi cu dînsul,
Răsfrînte-n faţa apei sure,
Priveleşti, stînci şi brazi, în plînsul
Nelămurit de la pădure.

Aşa-ncărcat din munţi, aleargă
Mai viu, mai repede, mai mare,
Şi tot ajunge-n valea largă
La cer nemărginit, la soare.

HORA

Ca o cunună de roze-n floare
Se-nvîrte-n horă stol de fecioare.

În lanţ de fete stau lăutarii :
Li-i trupu-n zdrenţe, ochii în pară ;
Zbirniie cobza ca-n roi bondarii,
Nebun e jocul zis din vioară...

Ca o cunună de roze-n floare
Se-nvîrte-n horă stol de fecioare.

Pe prispa cirșmei cinstesc bătrînii,
Cu hăz li-i gluma la un pahar ;
Zărînd în horă cum joacă sinii
Își fac cu ochiul și-nchină iar...

Ca o cunună de roze-n floare
Se-nvîrte-n horă stol de fecioare.

Și jos, pe iarbă, neveste multe,
Multe sînt, maică, mîndre de pică !
Toate grămadă-s gata s-asculte
Povestea spusă de-o bătrînică...

Ca o cunună de roze-n floare
Se-nvîrte-n horă stol de fecioare.

Au strîns flăcăii de-aproape jocul :
Vor toți — dă, parcă inimă nu-i ?
Vor toți să-și prindă din zbor norocul
Și fiecare iubita lui...

Ca o cunună de roze-n floare
Se-nvîrte-n horă stol de fecioare.

... ..

SARA

Din cuib de jăratec, din nouri, la schit
Cad raze-ostenite de soare-asfințit,
Și-n codru răspunde ritmata și clara
Bătaie de toacă — și simți venind sara.

Prin fum de colb roșu zărești, la răscruce
Pe drum, o căruță ce-n goană se duce,
Și zgomotul leucei tîrîtă pe drum,
Aleargă de-a valma cu norul de fum.

La pas și ca-n leagăn în urmă rămîn
Cosașii, pe gînduri, în cară cu fin ;
La iaz cîinii latră — și ciorile zboară
Spre schit, cad grămadă pe turlă — și-i sară.

Se-ntunecă ; — numai pe cruce la schit
Mai ard flăcări roșii de soare-asfințit,
Și-mi simt venind sara ; ce rece și mie
Îmi simt venind sara de toamnă tîrzie.

TOAMNA TÎRZIE

Prin toamna crîngului de treci
Zărești, în crengi de lîieci,
Cîte un cuib uitat afară,
Rămas de astă-primăvară ;

Zărești, cum de pe-nalte stînci,
Cîte-un stejar, în văi adînci,
De-abia acuma se doboară
De trăsnetul de astă-vară ;

Și unde-i tainic loc, te miri
Găsind boboci de trandafiri ;
Cînd vezi întregul cîmp pustiu,
De unde flori așa tîrziu ?

...Ce dulce murmură mereu,
În toamna sufletului meu,
Duiosul cînt de-odinioară,
Rămas de astă-primăvară !

Cînd plîng, nu-i vreo durere nouă :
Rămîn cu brațele-amîndouă
Căzute-n jos, zdrobit ascult
Vreo suferință de demult ;

Dar într-o clipă-s iar copil,
Zburdalnic ca o zi de-april,
Cu suflet cald, cu dorul viu :
De unde flori așa tîrziu ?

VICTOR VLAD DELAMARINA

Versurile lui Victor Vlad Delamarina (1870—1896) au fost adunate în volumul *Poezii bănățene* (Lugoj, 1902) de Valeriu Braniște. Altă ediție cuprinzând *Doi scriitori bănățeni* (Victor Vlad Delamarina și Ioan Popovici-Bănățeanul) a publicat A. Bistrițeanu la „Scrișul românesc“, Craiova.

„AL MAI TARE OM DIN LUME“

Trimbiț, dobe, larmă, chihot,
Fluier, strigăt, ris și ropot...
Șie să fie ? — Șie să fie ?
Iacă-n tîrg, „minajărie“ !
O „comegie“ d-a cu fiară
Și-mprejur lumie și țară.

În călietcă o măimucă
Baș ca omu mîncă nucă ;
Alta blăstămată, șoadă,
Să ținea numa în coadă,

Ș-alcelie, minca-le-ar focu,
Nu-ș găsau o clipă locul.

Lupî, urși, mîțe, oi, cornuce,
Fel dă fel dă joavini sluce ;
Chițorani, ariși și vulturi
Dă prin lumie, din ținuturi,
D-elea gibe, de-elea relie,
Feri-mă, Doamne, dă iele !

Mulce-am văz't, pă bani, viedz' binie,
Cum nu vege orișîșinie.
D-apăi l-am văzut anumie
P-„ăl mai tare om din lumie“,
Care să juca cu lieii
Și-i băcea dă-i lua tot' zmeii !

Cui l-o doborî-n țărînă
'Ișia că-i plăcește-n mină
O hîrcie d-a d-o sută
Fără dă niși o dispută.
Dar cum mi ce puni cu nieamțu,
Care-n ghiț' îț' rupe lanțu ?

Să loviau fișiorii-n coace :
„Șine-i ? Unde-i ? Care poace ?“
Cînd dodată — iacă-amaru !
Sandu Blegia, tăbăcaru,
Să sufulcă și tușește,
Lîngă „comegianț“ să-oprește.

Să rîgea nieamțu dă Sandu,
Dară Sandu, fișiorandu,
Mi-l cuprinsă dă subsoară
Și nu să lăsă cu „doară“ !
Strînjie-l ! Sușie-l ! Zî-i pă numie
Alui mai tare din lumie !

Gîfăia nieamțu, — a silă,
Dar lui Blegia nu-i fu milă
Hopa-țupa, țupa-hopa !
Ș-o găsit niemțoiu popa !
Ține-l, lasă-l ! Ia-l dă mină
Zdup cu nieamțu în țarină !

„Bravo ! Sandu să trăiască !“
Dar cînd fu să îi plăcească,
'Ișie nieamțu : „Abăr, frace...
Nu să pringe, că-i pă space !“
Vrea : Că-i pungă și că-i ceacă
Suta zuitată s-o facă !

„Nu ce jioși cu minie, dragă,
Asta viedz' în cap ț-o bagă...
N-ascult vorbe io, și glumie,
Cînd mi-s io mai tare-n lumie !
Ș-adă suta ! — 'ișie Blegia —
Că dă nu, 'ț fac prav comeția !!!“

NICOLAE IORGA

Versurile lui Nicolae Iorga (Botoșani, 5 iunie 1871—27 noiembrie 1940) sînt parțial cuprinse în volumul *Din opera poetică a lui N. Iorga* (Craiova, Ramuri, 1921). Alte volume: *Poezii (1890—1893)*, București, Ig. Haimann, 1893; *Acum patruzeci de ani* (București, 1932); *Toate poeziile lui N. Iorga* (Vălenii de munte, 1939). O ediție de Barbu Theodorescu: *Pagini de tinerețe, II* (București, E.P.L., 1968, pp. 407—512).

TEMPLUL

Lîngă leneșele ape ale Nilului gălbui,
Templul vechi în pace doarme cu pădurea-i de coloane,
Cu fantasticele chipuri strălucind de pe frontoane :
Un schelet de piatră sură lîngă-al Africei pustiu.

Veacurile trec alene peste-a lui singurătate ;
Ca izvoarele de munte aruncîndu-se, se schimbă
Pe-a Egiptului cîmpie alți stăpîni și altă limbă ;
Nici o piatră nu se mișcă într-a zeilor cetate.

Supt eternul cer albastru al regiunilor tebane,
În tăcerea uriașă, el jelește-n pace dus
Timpul sfincșilor albaștri, vremurile care nu-s
Decît colbul de palate răscolit de caravane.

Și cînd noaptea se coboară peste vîrf de piramide,
Cînd se duce de pe trepte și dervișul cerșitor,
S-aprind candelă de aur, luminînd mîngietor
Peste poarta-mpodobită, ce cu zgomot se deschide.

Atunci trec în noapte sură zii lumilor apuse,
Mlădiîndu-și cu măsură trupurile de granit;
Printre vechile piloane, pasul lor cel liniștit
Nu trezește un răsnet peste sale-n noapte duse.

Pe cînd șirul lung se duce melancolic și dispare
În alei de obeliscuri, ca un vis nedeslușit,
Cîte-o pasăre de noapte zvîrle-un strigăt a cutit,
Și Tifon, zeul pustiei, plînge trist printre altare.

DON JUAN

Adesea cînd răsună cîntări de mandolină
În vechile castele aprinse de lumină,
Cînd trec, rîzînd în danțuri, paji tineri, cu ochi vii
Și mîndre castelane cu plete aurii,
Cînd totu-i veselie și viață zgomotoasă —
Don Juan arată fața-i semeată și frumoasă.

Un păr ce cade-n valuri cernite de mătăasă,
Ca mantă de-ntuneric pe haina lui se lasă,
Musteața lui fudulă se-ntinde pe obraz,
Pe umeri aruncatu-i sombrero de aclaz, —
Ochi mari sticlesc de focul dorinților ascunse

Privirile-i de nime în lumea-ni pătrunse
Aprind iubiri nebune și patimi dureroase,
Atîtea chipuri blînde, senine și sfioase
De gingașe fecioare au plîns în urma lui,
Ci el în calea-i trece, pe rece buza lui
Un zîmbet plin de milă se strecură alene.

Atîția ochi de noapte, sub desele lor gene,
Cerșit-au o scînteie din ochii lui cei mari,
Atîtea înălțat-au iubirii lui altari,
Și au plecat genunchii ca roabe înainte-i,
Iubirea lui de-o clipă, senină și cuminte-i,
Cu inima-i departe, cînd buza lui sărută.

Pe urmă cînd iubita-i, în lacrimi pierdută,
Zadarnic mai așteaptă pribăagul iar să vie,
De clipele trecute Don Juan nimic nu știe ;
O inimă străină dorește-acum să fure,
Și gîndurile toate pe veci s-au dus aiure.

În mijloc de blăstămuri, de plînsете amare,
El ride fără sine, străin de milă pare,
Muștrările de cuget în mintea-i nu străbat.
Îți pare-un mort ce trece, cu fața-ngălbenită...
De s-ar deschide iadul, năuntru să-l înghită,
El ar muri c-un zîmbet de rece ironie.

Și totuși nime-n lume durerea nu i-i știe,
Nu vede cînd își strîmbă nesimțitoarea față,
Cînd ochiul i s-aprinde, cînd buza lui de gheață
Șoptește vorbe calde, ce ard ca un jăratec,
Cînd visu-i de iubire lucește singuratec.

ORIENTALA

Pe cîmpul plin de lume, cît ochii pot cuprinde,
Pe care sfînta oaste a lui Allah se-ntinde,
Sultanul trece palid, în gînduri cufundat.
Pe fruntea-i încrețită, turbanul cel vîrgat,
De-aclaz cu pietre scumpe cusut, prea greu apasă,
Mantaua lui cea verde pe umeri i se lasă
În voia întîmplării, un zîmbet trist se poartă
Pe fața lui bronzată, și-n ochi privirea moartă
Sticlește rar, cu rîza de faclă ce se stinge.

Zădarnic înainte-i oștirea i se strînge,
Zădarnic trec spahii, în șiruri lucitoare,
Și săbiile-arabe, ce scînteie la soare,
Și steaguri ciuruite mergînd la biruință,
Și vechile lui trupe, ce n-au altă dorință
Decît să-și deie viața pentr-un cuvînt al lui ;
La jalea lui ascunsă, în lumea asta nu-i
Un leac, o mîngîiere. Și gîndurile sale
De orișice străine, apuc-aceeași cale.

E moartă cea mai mindră și dulce-ntre femei,
Pe Zora n-o s-o vadă și fără risul ei.

Voios ca primăvara, deșartă-i lumea-ntreagă,
Căci nimene de-acuma, nu poate să-nțeleagă
Dorința tăinuită, ce inima-i veghează...
De-aceea-n a lui minte durerea-i veșnic trează.

Și trec nizamii aprigi, pe caii lor cei vii,
Arabi cuminți la față, ce vin de prin pustii,
Tatari, boțiți și ageri, străini de orice milă,
Georgieni cu gura mică și ochii de copilă,
Cerchezi, cu obrații galbeni și grecii cei șireți,
Și-atitea puști și tunuri și săbii și săgeți
Atitea steaguri mindre și cozi boile-n verde...

Departe sună muzici, oștireă-n cîmp se pierde.
Abdul nu vede oaste, nici steaguri, nici mulțime;
Ce vede el cu ochii nu știe-n lume nime —
Pe Zora cea bălaie, cu ochii de safir,
Ce ride-n a lui brațe, cuprinsă de delir...

TRICLINIUL

Tricliniu-i plin de lume. — O candelă de-aramă
Imensă scinteiază pe mesele rotunde,
Vărsînd reflecte-aprinse pe vinul ce s-ascunde
În vasele de aur, de spume plin ca-n crămă.

Si cupele bogate, ce-n mini de oaspeți sună,
Arată la lumină sculpturile de-argint
Ori fața-nflăcărat-a aramei din Corint,
Sticlind ca valul mării supt razele de lună.

Departe, corzi de liră, cu glas de veselie...
Romani cu fața rasă, pe perina de Tir,
În mirosul cel dulce de flori de trandafir,
Așteaptă leneș robii cu talgere să vie.

Cununile-nflorite pe galbena lor față
Par flori pe-un mort zvirlite, și togele de in,
Ca laptele de albe, pe pieptul lor prea plin
Ori slab ca-n vis, subțire și mîndru se răsfață.

O ușă se deschide. Doi robi cu ochii vii,
De soarele fierbinte al caldei Libii arși,
Aduc pe mari tablale de-argint mistreții marși
Pe brațe lungi și fine, ca brațe de copii.

Și alții vin în urmă, germani cu blonde plete,
Greci scurți, cătînd pe-ascunse cu ochii lor șireți
La negrul lat în buze, cu păr de oaie creț,
Persanii subțiratici și albi ca niște fete.

Începe vinul roșu să umble pe la mese,
Și sclavii duc mîncare acelor ce pe pat
Las fălcile să cadă pierdut și măsurat
Ca-n somn, purtînd prin gură bucatele alese.

— Femei ! să vie Cloris cu buzele de floare,
Ori Clio cea cuminte, Licimna cu ochi dulci,
Ce ride fără sine, pe pieptu-ți cînd o culci,
Corina, cîntăreța cu păr furat din soare...

Corina cîntă-n uşă, Germana cea bălaie
Cu faţa delicată, cu părul lung şi fin,
Cu ochii mai albaştri decît cerul senin,
Vărsînd pe coarda lirei amara ei văpaie.

Şi masa stă întinsă, lucesc pe frunţi coroane,
A lirei corzi răsună în aerul cel cald,
Pierdut e pentru mine şi lacul de smarald
Şi pacea neclintită a stepei teutone.

Sticleşte-n cupe fine a vinului roşată,
Mirosuri dulci se naltă din umedele flori,
Petrece în Walhala, palatul cel de nori,
Dagmar, cu mîna tare, a vieţii mele viaţă.

Îmi pare vinul lacrimi, tricliniu-ntreg o groapă,
Şi voi, stăpîni ai bieteî Corine, morţi demult ;
O şoptă ne-nţeleasă vi-i glasul ; cînd l-ascult
Se tulbură lumina sub umeda-mi pleoapă.

.

— Şi ce crezi că-i Diana, îngîină greu Hemina,
Şi arcul ei cel falnic ?... Ca dînsa parcă nu-s ?
Te uită, vezi, acolo, la candela de sus :
De-oi lua în mînă arcul, lovesc a ei lumină.

Din arcul cel de aur săgeata se avîntă
C-un şuiet de durere, zburînd tot mai pe jos ;
Corina se opreşte ; obrazul ei frumos
În pace-nţepeneste şi mîna nu mai cîntă...

NOCTURNA

Sînt nopți de-acele blinde și tainice de vară,
Cînd singur glas de greieri și tînguirea rară
A buciurilor triste pe dealul depărtat
Mai tulbură mareața tăcere. Dinspre sat,
Ce doarme-n fundul văii, sub umbră de stejari,
Un zgomot nu se naltă. Pe codrii solitari,
Pe țarinile-ntinse, cu palida ei rază,
A nopților duioasă stăpînă priveghează.
Și frunzele-s de aur, izvoarele de-argint,
Cînd străbătînd lumina-i prin negrul labirint
Al crengilor pădurii, poiana cea pustie
Desfășură molatec decor de feerie.
Aprinse de lumină sînt bolțile albastre
Pe care, cu-al lor tremur, popoarele de astre
Roiesc în strălucire. Luceferi nemișcați
Privesc fără clipire ai nopții împărați...

Și veacuri mii și mii

Trecut-au peste lume și razele-aurii
Cădeau pe cei ce astăzi dorm somnul din mormînt...
Și de-ar pieri în țărână nemernicul pămînt,
De-ar bate ceasul morții și veșnicul apus,
Tot zîmbetul de stele ar fi acolo, sus.

PROMETEU

Prometeu, titan sălbatic, suferința ta senină
Luminoasă strălucește din anticele povești,
Și pe stîncă ta, în lanțuri, pradă vulturilor ești
Mai măreț decît, sus, Zeus în splendoarea lui divină.

Treceau veacurile leneș peste barbara ta muncă,
Păsările din văzduhuri sfărâmau pieptul tău gol,
Tu, ca marmura de rece, peste-al vremilor nomol,
Înfrîngeai tăcînd pe-acela care trăsnetele-aruncă.

El s-a dus, pierind din ceruri cu frumoasa lui credință,
Risipitu-s-au în neguri palizii nemuritori,
Tu cu jalea omenirii te înalți mîngîietori,
Revărsînd ca un luceafăr raza ta de suferință.

Nu, n-ai plîns ; l-a tale lacrimi fetele lui Ocean
N-au venit cîntîndu-ți innuri — și în liniștea-ți apar
Cea mai aprigă icoană din eroii legendari,
Mindru-nvingător de chinuri, neclintitul titan.

IMN

(Metru antic)

Zină frumoasă, stăpină pe lumi, Afrodită,
Tu, ce te-ai înălțat pe spumă de valuri,
Pleacă-ți de sus spre noi privirile blinde,
Fat-a lui Zeus.

Jertfele ard pe altarele pline de daruri,
Preoții innuri ridică pe lirele sacre,
Coruri de tineri te cîntă în strofe măiestre,
O, Citeree.

Gnosa și Cnidul răsună de faptele tale,
Miroasul mirei plutește în aer molatec ;

Cintec de păsări pe-a mirtului ramuri,
Lingă statuia-ți.

Veșnic c-un zîmbet plutești în nouri albaștri,
Păru-ți în valuri se lasă pe umere goale,
Gura-ți revarsă divinele-i unde
De ambrozie.

Scoica-ți se poartă alene pe mîndra Egee,
Apele line armonic se sfarmă în calea-ți,
Nimfele-noată în juru-ți cu sînul pe lăcui,
Doamnă a mării.

Noaptea în fundul pădurilor stai visătoare,
Stelele varsă lumină pe minile-ți albe,
Stă înainte-ți, culcat pe mușchiul sălbatec,
Eros copilul.

Flacăra-ți dulce aprinde în piepturi iubire,
Tu pui în inimi dorințe de nimeni știute,
Tu dai fecioarei ce doarme în liniște visuri
Fermecătoare.

În primăvara plăpîndă domnești pretutindeni,
Glasu-ți e cîntul etern al izvorului harnic,
Ochiu-ți lumina din bolta cea fără de nouri,
Crinii obrazu-ți.

Zei se-nchină în fața-ți măreață, stăpînă,
Lumea se mișcă la semnul din fruntea-ți înaltă,
Veacuri se pleacă în drumul etern înainte-ți,
Mam-a vieții.

D. ANGHEL

Dimitrie Anghel (1872—1914) a publicat două volume de poezii : *În grădină* (1903) și *Fantezii* (1909). Împreună cu St. C. Iosif a publicat sub pseudonimul A. Mirea *Caleidoscopul lui A. Mirea* în două volume, între 1908—1909. O ediție nouă a apărut la nr. 445 al colecției „Biblioteca pentru toți” sub îngrijirea lui Mihail Dragomirescu (*Poezii*, 1968).

ÎN GRĂDINĂ

Miresme dulci de flori mă-mbată și mă alintă gânduri
blinde...
Ce iertător și bun-ți-i gândul, în preajma florilor plâpînde !
Rîd în grămadă ; flori de nălbă și albe flori de mărgărit,
De parc-ar fi căzut pe straturi un stol de fluturi de argint.

Sfioase-s bolțile spre sară, și mai sfioasă-i iasomia :
Pe fața ei neprihănită se-ngîină-n veci melancolia
Seninului de zare stînsă, și-n trandafiri cu foi de ceară
Trăiesc mîhnirile și plînge norocul zilelor de vară.

Attea amintiri uitate cad abătute de-o mireasmă :
 Parcă-mi arunc-o floare roșă o mină albă de fantasmă,
 Și-un chip bălan lingă-o fereastră răsare-n fulger și se
 stinge...
 De-atuncea mi-a rămas garoafa pe suflet ca un stop
 de singe.

Ca nalba de curat odată eram, și visuri de argint
Îmi surideau cu drag, cum ride lumina-n foi de mărgărit,
Și dulci treceau zilele toate, și-arar dureri dădeau ocoale...
Ah, amintirile-s ca fulgii rămași uitați în cuiburi goale !

FLORILE

De cite ori deschid porțile și intru în grădină-mi pare
Că mă cuprinde-o vrajă dulce, și florile-mi dezmiardă
ochii.

O fantazie uriașă le-a dat un strai la fiecare.
Și fete nu-s pe tot pământul să-mbrace mai frumoase
rochii.

Pe Crin l-a miruit în frunte, lăsându-i hlamida regească
Să poată-mpărăți cu fală norodu-i de mironosițe,
Cicorilor le-a dat seninul strins din privirea omenească,
Iar risul fărîmat prin lume l-a nins pe foi de romănițe.

Sfiala care urcă-n fața fecioarelor cînd vine-amorul,
Și toată jalea și netihna acelor ce-așteaptă mirii,
Mîhnirea toat-a unui suflet pe care îl ucide dorul
Le-a pus pe-un ram, și-atuncea lumea s-a-mbogățit cu
trandafirii.

La fiecare pas te-aşteaptă cîte-o minune, — ici ~~scinteie~~
Ca un rubin o ghinţiană, colò un stînjinel se joacă...
Slavă aceluia ce-aruncă din cer lumini de curcubeie,
Şi a ştiut să ţese nalbei un cuib din tort de promoroacă !

Slavă ! căci trist-ar fi fost viaţa, şi-ntunecat pe veci
pămîntul,
De n-ar fi fost măcar o floare, ce-am fi sădit noi pe
morminte ?
Ce-ar fi cernut, în primăvară, cînd trece prin grădină
vîntul,
Şi eu ce dar ţi-aş da azi ţie ca să-ţi aduci de mine-aminte !

DRAGOSTE

Miroasă iarba pătulită a sinziană ş-a sulcină.
Miroasă dulce, cum miroasă un aşternut păstrat de
zestre ;
Şi-n mine, cînd e întunec şi cînd se face iar lumină,
Ca-ntr-o odaie-n care-apune ori bate soarele-n ferestre.

În depărtări s-afundă zarea cu năluciri de munţi în cladă,
Şi vîntu-i bălsămat şi dinsul ca o năframă cînd o scuturi ;
Purcede-un cînt din creangă-n creangă ş-un susur
blînd din mladă-n mladă,
Pe unde trece el pe gînduri urmat de-alaiul lui de fluturi.

Tu dormi sub paza unei feregi, iar ferega, mişcat-alene,
Pe somnul tău ş-alintă-n aer gingaşa ei apărătoare.

La vîrstă ta tihnit e somnul, și ochii-adorm curînd
sub gene.
Cînd are cine să le-nchidă pleoapele e-o sărutare.

Tu dormi și eu visez pe gînduri că trec și zilele de vară
Și că la anul, poate, fruntea ce-acum așa de blînd
ți-o razimi
De brațul meu, n-o s-o mai razimi, și gîndul ăsta mă
omoară,
Că drag mi-i sînul tău cel dulce și alb ca miezul unei
azimi...

Cu iarba ne-a crescut amorul, și cade-acum cu ea sub
coasă !
Ah ! gînd mîhnit, ce vrei tu ? Spune ! Nu vezi c-afară
e lumină
Și că-și deschide draga ochii ca două flori de
somnoroasă,
Și-aruncă-n mine cu mănunchiuri de sinziană și sulcină ?

FARMEC DE NOAPTE

În pragul scărilor rămas-am și nu-mi mai recunosc
grădina.
E noapte, o noapte viorie, de parc-ar fi trecut lumina
Prin ochii cei mai duși de visuri, prin inima cea mai
blajină,
E-o dulce noapte alungată dintr-un serai, de vreo cadină.

Un pas nu îndrăznesc, de teamă să nu rump farmecul
uimirii,
Se frînge umbra-nduioşată pe-alocuri unde trandafirii
S-aprind prin crengi ; iar nalba toată şi micşunelele bătute
Par lacrimi mari de nestimată pe-un tort de catifea
cusute.

Şi blind s-abate-un vînt, trezit e umbrarul tot şi-n
dulce larmă
Se clatin' crengile, iar umbra se clatină şi ea, se farmă,
Şi-n luminiş de drum scăpată, pe unde aiurit s-abate
Nu mai cunoşti de-s flori de umbră sau dacă-s flori
adevărate.

Mi-i dor, o noapte fermecată, de nu ştiu ce mi-i dor...
pe-aproape
Parc-au trecut un pas, o şoaptă, uşor ca zgomotul pe ape
De visle-ntîrziate-n neguri prin depărtări, ori ca fiorul
Bătăilor pripit de aripi ce-şi lasă pe adîncuri zborul.

AMINTIRE

...Dar printre-atîtea nopţi uitate în viaţa mea, ţin minte-o
noapte,
Căci sunt, se vede,-anume clipe pe care sufletul
le-nsamnă...
Şi se făcea ca astăzi parcă pe vremea pîrgului de toamnă,
Cînd te urmează pretutindenî un miros vag de fructe
coapte.

Pomătu-ntreg dormea de somnul acelor miluiți de mană,
Iar sus pe ramuri, albe neguri dormeau grămezi de somn
învinse,

Ca niște păsări uriașe ce dorm cu aripele-ntinse,
Stînd gata ca să-și ieie zborul la cea dintii șoaptă dușmană.

La adăpostul lor noi singuri, ca-n vremea nopților albastre,
Venisem duși unul spre altul de un prisos bogat de viață
Dar gura mea de foc în umbră a-ntîmpinat gură de gheață
Și ale noastre vorbe parcă nu mai erau vorbele noastre.

Atunci un rod din nalt de ramuri, rupt ca de-o mîină
nevăzută,

S-a prăvălit vuind cu zgomot, ș-a negurilor albe cete,
Din somn trezite deodată, ca niște pasări speriete
Întins-au albele lor aripi și s-au pierdut în noaptea mută.

IMN

Împărecheri ciudate de slove... o, cuvinte !
Ce farmec se deșteaptă cînd vă rostește gura...
De n-ați fi fost voi oare, atunci cu ce veșminte
S-ar fi-mbrăcat pe lume și dragostea și ura ?

Ce-ar fi făcut un suflet cu tot ce-adună-ntr-însul,
Și oare brațul volnic, și buza ce sărută,
Și ochii, luminoșii, ce au cu dinșii plînsul,
Ar fi putut să spuie ce tace-o gură mută ?

Cuvinte, juvaere... voi singurele-amante
Ce mi-ați păstrat credință, din ce adînci nevoi
Ați răsărit, ca-n urmă, ca niște diamante,
Din val în val s-ajungeți curate pîn' la noi?

Subt bolta cărei peșteri ați răsunat voi oare,
Ca după vremuri strînse, vers după vers, eu greu,
În ganga unei strofe pe veci nemuritoare,
Să răsunăți prin gura și harfa lui Orfeu?

Cuvinte, juvaere, ecouri depărtate
Al altor suferințe și bucurii — cuvinte,
Cu voi trăiesc trecutul, și clipa care bate,
Și viața care-ncepe dincolo de morminte.

CUM CÎNTĂ MAREA

În fiecare seară, de-un timp stau cu mirare
Și-ascult ce străniu cîntă tumultuoasa mare.

Atent îmi plec urechea, și-ascult notele-i grele,
Ascult, cătînd pe-ncetul să mă deprind cu ele,

Să-mi lămuresc ce-o doare cînd spumegă de ură,
Ce vrea să spuie marea cu-nfricoșata-i gură.

Dar apele-i țin taina, schimbînd a ei cîntare,
Acum, parcă se joacă zvîrlind mărgăritare,

Și-acum, ca subî imperiul unei porunci secrete,
Își părăsește jocul, și-n larmă de trompete

Își trimbiță minia, iar miile-i de creste
Le umflă în talazuri, în larguri dînd de veste,

Că cineva ascultă și-nseamnă cu mirare
Ce poate să surprindă din larga ei cîntare.

NOCTURNĂ

Nu bate-n țărîm, nu cîntă, nu murmură, nu cheamă,
Ci răzimîndu-și tainic subî cap imensa-i liră,
A adormit și-acuma încet-încet respiră ;
Iar eu cu pași de umbră pășesc pe țărîm cu teamă.

Pășesc încet ca noaptea în casa dragei mele,
Și-atunci, ca rușinată, frumoasa uriașă
La piept își strînge-n falduri bogata ei cămașă
Și trupul și-l ascunde sînt spumia-i de dantele.

Se limpezește-n urmă, în păr cercînd să-și prindă
Din negrele-i adîncuri podoaba ei de mîne,
Și-apoi, gătită astfel, de noapte-așa rămîne,
Iar luna se coboară pe cer ca o oglindă.

NEMULȚUMITUL

Venea-nflorit de alge, de foi, și scoici barbare,
Vuind urca pe dune enormul ocean ;
Venea ca un logodnic zvîrlind mărgăritare
Și ramuri rupte-n treacăt din codrii de mărgean.

Cu pletele zburlite sălta pe estacade.
Își anina în pripă splendidele-i dantele,
Și iar le lua ca-n urmă mai albe, în cascade,
Să le resfire-n soare subt geamurile mele.

Pierea apoi prin peșteri, și-acolo, ca avarii
Ce-și vîntură într-una grămezile de aur,
Rostogolea pietrișul adus de milenarii,
Făcîndu-și socoteala imensului tezaur.

Se înălța pe urmă și iar venea aproape
Să-mi plîngă subt fereastră — o, jalnic Ocean !
Ce-ți mai lipsește oare cînd ai atîtea ape,
Și-n ele-atîtea perle și aur și mărgean ?

REVERIE

Cîntai un cîntec straniu din țările de nord,
O melodie blîndă și limpede ca gheața ;
Și eu visam pe gînduri ce dulce-ar fi fost viața
Să am cu tine-o casă pe-o margine de fiord.

Ca marmura curată, de sus și pină jos
Să fie albă toată, și-n ape să se vadă,
Stătînd misterioasă subț gluga de zăpadă
Cum stă pe-un vîrf de stîncă un cuib de albatros.

Ș-o-mprejmuiе tăcerea eternă de la poli,
Să pară-ncremenite de veacuri toate cele
Subt mantii somptuoase de albe catifele,
Și noi să fim ai vieții cei de pe urmă soli.

Să dea ocol cu spaimă corăbiile mari,
Și-n locul lor, solemne pe calmul apei noastre,
Ghețarii să-și pornească escadrede albastre,
Plutind fără de steaguri și fără marinari

Iar soarele fantastic să creasc-atunci și el,
Nu-n zări, ci pretutindeni, și-o dată în tot locul
Să rumenească cerul, și-n urmă, roș ca focul,
Să stea deasupra noastră, rotînd ca un inel.

Așa visam, dar toate cu ultimul acord
Au reintrat în noapte, dar nu ți-am spus nimică,
Și-am sărutat cucernic minuța asta mică...
Ce-a năruit o casă pe-o margine de fiord.

VISĂTORUL

Albă-i piața Barberini către miezul nopții vara,
Cînd se-ntoarce singuratic un poet spre casa lui.
Pînă-n Lațitul vechi e cale — dar la Roma ești în țara
Unde poți să stai de vorbă cu divinele statui...

Și poetul nostru-i tînăr și naiv ca toți poeții
Care cred în frumusețe mai presus de toate-n lume,
E naiv, și nu-și dă seama ce calvar e drumul vieții,
Pentru cei ce vor să-și facă un diamant din al lor nume.

Ochii lui privesc și cerul își coboară-n ei misterul,
Sunete, culori și forme, deopotrivă el le-adună
Și cînd alții-adună aur, el ar vrea s-adune cerul
Într-un vers, și îi ajunge că-i bogat în luci de lună.

Sună pasul lui, și-acuma a ajuns lingă fîntina
Cu tritonul care-aruncă gîlgîind un joc de apă, —
Ah, frumos mai e tritonul, și dibace-a mai fost mîna
Maistrului ce-a fost în stare așa lucru să conceapă. —

Astfel se gîndește dînsul, și puterile-și măsoară,
Pe cînd apa ca un suflet chinuit de îndoială,
Vrînd mereu la cer să urce, fărîmată se coboară :
Și deodată visătorul a rămas cu fața pală.

Sunete, culori și forme, asta-i toată viața noastră ;
Dar să aibă dînsul oare raza focului divin ?
Și-acum pasul lui în umbra care s-a făcut albastră
Sună cadențat ca rîtmul unui vers alexandrin.

OMUL DIN LUNA

Privesc o semuire de om în discul lunii,
Un chip bizar ce rîde, privind de sus pămîntul.
Un ris amar și straniu ce-l au numai nebunii,
Și morții, cînd pe buze li-a-ncremenit cuvîntul.

E-un om cu bună seamă, e-un cap de om, — o mască,
Dar după ironia acestei măști s-ascunde
Cea mai cumplită moarte ce-a fost să-mpărățească ;
Și totuși chipul ăsta îl știu de nu știu unde...

L-am mai văzut desigur demult, dar poate anii
Și-au zugrăvit sarcasmul pe marea lui durere
Și tot ce-a ars într-însul s-a stins azi ca vulcanii
Ce rîd în discul lunii cu-albastrele cratere.

L-am mai văzut desigur, și-l știu, — dar tu, iubită,
Ce te-ai deprins să judeci cuminții și nebunii,
Cînd stai privind pe geamuri cu fața liniștită
Cunoști tu cine-i omul ce rîde-n discul lunii ?

CURCUBEUL

Ce schimbare e la munte
Lumina ; cît ai scăpăra,
Un curcubeu a-ntîns o punte
Din casa mea pîn' la a ta.

Și-un gând, un gând nebun îmi vine!
— Așa-s poezii uneori —
Să mă avînt pînă la tine
Pe puntea asta de culori.

Cu fruntea de lumini brăzdată
Să urc țăriile cerești
Și, cînd nici nu te-aștepți, deodată
Să-ți bat cu degetu-n ferești...

Dar cînd să urc, frumoasa punte
S-a dărîmat, — și-acuma norii
Au tras perdeaua către munte :
Nebuni sunt, Doamne, visătorii !

ALESUL

S-a deșteptat prisaca din poiană
Subt uriașul clopot de azur,
Și sună tot cuprinsul dimprejur,
De-ai spune că o harfă-eoliană
E aninată undeva de-un ram...

De-ar fi să stai nesigur la răscruce,
Căci pretutindeni murmurul l-auzi,
Asemeni unui tainic călăuz,
Te cheamă, te îmbie și te duce,
Fără să vrei, al florilor parfum...

Poiana pare-o uriașă floare,
Ce schimbă curcubeie de culori,
Dar nu-i o floare, ci sunt mii de flori,
Din care ies scînteii rătăcitoare
Ce se aprind în aer și dispar.

Ca niște temple în miniatură
Ce ar serba un cult misterios,
În raiu-acesta-atîta de frumos
Lăsat anume parcă de natură,
Stau albi stupi sub streșinile lor.

Neobosite-alcargă în lumină
Albinele zburînd din loc în loc,
Acum se-nclină-un fir de siminoc,
Acum se-nalță galben-o sulcină,
Și mursa-n aur se preschimbă-ncet.

Dar iată că pe-un urdiniș apare
Aleasa într-atîtea mii de vieți,
Și trîntorii amânți de soare beți
Simțînd imperioasa ei chemare,
Tresar prelung din somnolența lor.

Din urdiniș zburînd ea scrie-o dungă,
Un fulger de beteală în senin,
Și cetele de miri cu freamăt vin
Și-n urma ei se-nșiră și s-alungă,
Dar ea se-nalță-n slavă tot mai sus.

Mai sus se-naltă tot mai sus, și-n
goană
Se luptă mirii s-o ajungă-n zbor,
Dar ea-i un punct de aur mișcător,
Și-un punct e și prisaca din poiană,
O floare scuturată dintr-un ram.

Treptat se farmă ceata lor rărită,
S-abat din drum cei fără de puteri,
Și-n prăvălirea răpedei căderi
Cu jind revăd scînteia urmărită
De unul singur din alaiu-ntreg.

Acela unul are pe regină,
Dar după clipa asta de amor
Ea se coboară domolită-n zbor,
Iar el recade-n marea de lumină
Subt uriașul clopot de azur.

CÎNTECUL GREIERULUI

Sînt poate milioane de ani de-atunci — o, Soare !
De cînd tu cel de astăzi urci bolțile de-azur
Erai de-abia o pată prin neguri călătoare,
O forță-n mers ce-și cată o formă și-un contur.

Așa erai, dar timpul ți-a modelat conturul
Și-incendiul ce-n tine mocnea de veșnicii,

Înflăcărat deodată a luminat azurul
Și ale mele negre și mari melancolii.

Așa erai pe vremea întâiei aurore,
Pe cînd eu, negrul greier, rapsodul fără glas,
Ce te cînta-nstrunindu-și elitrele-i sonore,
Așa am fost de-a pururi și-același am rămas.

Eu sînt întîiul sunet care-a trezit ecouri
Făr-ă trezi pe lume fiorul unei uri,
Rapsodul ce-a rupt pacea înaltelor platouri
Și-a deșteptat visarea funebrelor păduri.

Ca într-o seră caldă trăiam punctînd tăcerea,
Privind plin de uimire cum vremile în mers
Înaltă continente ori pregătesc căderea
A cine știe cărui fragment de univers.

Părea cum că natura arareori sătulă
De vechile tipare căta izvoade noi ;
— Cum de-ă putut fragila și fina libelulă
Vislind atîtea veacuri, s-ajungă pîn' la noi ?

Azi năruia și mîine, cum o-mbia capriciul,
Zvirlea în dar eterne nimicuri pe pămînt,
De-atunci și-a aprins lampa albastră licuriciul,
Și n-a mai fost în stare s-o stingă nici un vînt.

O aripă de gîză, un sunet și-o lumină
Au stăruit și totuși atîția uriași

Făcuți să-nfrunte vremea s-au prefăcut ruină
Și-au dispărut din lume fără a lăsa urmași.

Pavat e tot pământul cu lespezi de morminte,
Și numai eu, rapsodul în veci nemuritor,
Pășind pe ieroglife de albe oseminte,
Mai cînt un *miserere* în amintirea lor.

CINCINAT PAVELESCU

Cincinat Pavelescu (Rîșnov — Rîmnicul Sărat, 20 octombrie 1872 — București, 26 noiembrie 1934), a publicat volumele: *De la Milcov*, nuvele, poezii (București, 1889); *Poezii* (București, 1900); *Epigrame* (Craiova, Ramuri, 1907, ed. II, 1926); *Poezii* (București, „C. Pariano“, 1911); *Poezii* (București, „C. Sfetea“, 1911); *Poezii* (București, Cartea românească, f.a.). O ediție nouă din *Epigrame* a dat Tudor Mănescu la Editura Tineretului în 1966 și o nouă ediție de *Scrieri*, îngrijită de Victor Crăciun și G. Zarafu a apărut în 1972.

PRIMĂVARA

În iarba verde stau lungit...
Miroase aerul a floare :
O toropeală-adormitoare
Mă fură-ncet. Sint fericit !
E umbră, pace, și răcoare,
Un vînt ușor și liniștit,
Mîngietor, sărută nukul...

E umbră, pace și răcoare,
Ce clar, departe, cîntă cucul !
Un dor de viață negrăit
Din om și fire se desprinde.
Dac-aș putea în brațe-aș prinde
Întregul zării nesfîrșit.
Și toată seva primăverei
Prin mine vraja și-o propagă.
Sub caldul ei, așa de dragă
Mi-e pacea limpede a serei.
Și fiecare fibră-n mine
Mai tinăr și mai viu tresaltă...
Pricep latentă simfonie
Pe care vîntul le mlădie
Și le sărută și le-apeacă
Cînd spre pădure vrea să treacă.

Ca floarea umedă sub rouă,
Nădăjduiesc o viață nouă.
Și cum prin frunze tainic moare
Amurgul serii auriu,
Din umbră o privighetoare
Îmi cîntă ce scriu !

PANTEISM

Tu care porți spre cîmitir
Cînd jerbe mari de trandafiri,
Cînd albe crizanteme,
De nu te-ai teme
Și n-ai avea de moarte frică,
Ai șterge lacrima ce-ți pică

Și-ai scutura în vîntul serii
Florile durerii,
Simțînd că-n darul ce le porți,
E viața vie din cei morți.

Tu nici nu crezi,
Că cei, pe care mergi să-i vezi
Etern întrînșii n-au avut
Decît al corpurilor lut.
În ei, pe tine te iubești :
Cu toată fața ta cea tristă
Și-nduioșările din glas,
Din al lor suflet n-a rămas
Decît durerea-ți egoistă :
Tu nici nu crezi,
Că cei, pe care mergi să-i vezi,
Chiar de-i iubești,
De-i plîngi, pe tine te jelești.
Dar ei sînt morți — ca trupul lor
De care ochii jalnici fug;
Iar din smintitul tău amor
Și-atîtea vise mincinoase
Azi ce mai e ? un pumn de oase, —
Un pumn de oase-ntr-un cosciug...

— Dar soarele ce moare, încă
Mai rîde-n pomii înfrunziți,
Și-n seara clară și adîncă
Mai cîntă riul : auziți !
O voi, ce mai trăiți o clipă
În ritmul vieții și-al iubirii,
Lăsați pe morți în groapa lor
Să-ndeplinească legea firii.
Și voi, în pripă,

Sorbind mirosul primăverii.
Din vîntul care mișcă merii
Înfloriți,
Veți bănuî într-o aripă
De pasăre ce trece
Ca un fior,
În umbra unui nor,
În picul rar de ploaie rece,
În vînt cînd mișcă trandafirii,
Că morții voștri din mormînt
Sînt : apă, umbră, floare, vînt !

CÎNTEC

De ce în seara asta clară
Ce lin se culcă peste văi
Mai cat o altă primăvară
În ochii tăi ?

Privește : cerul cu pămîntul
Parcă-s legați c-un brîu de singe,
Și printre brazi, cînd trece vîntul
Plinge !

Deschide-ți inima de floare
Cînd mîngîierile-i te-ajung,
Și fericirii trecătoare
Zîmbește lung !

Amurgu-n părul tău aruncă
Parcă-nadins umbră mai multă...
Ce doină stinsă moare-n luncă !
Ascultă !

Aş vrea cum luna se ridică,
De m-ai iubi în adevăr,
Să-ţi prind steluţa care pică
În păr !

SERENADA

Ca să-ţi cînt dintr-o chitară
Sub fereastră ţi-am venit.
Era vară !

Liliacul înflorit
Şi cu rozele semeţe
Risipeau printre alei
Un fior de tinereţe,
Iar în părul tău cel blond
Caldul soare vagabond
Raza vrînd să-şi poleiască,
S-a-ncurcat în adevăr,
Şi-n zadar vrea să ghicească
În al buclelor tezaur,
Care-i raza lui de aur
Care-i firul tău de păr !

Viu și astăzi, din chitară
Să-ți mai cînt ca astă vară
Serenade,
Însă vai, găsesc în poartă
Frunza moartă !
Toamna cade !

Ploaia cerne : ceața deasă
Tristă, umedă se lasă
Pe cărare e noroi,
Și sub zarea cenușie
Toamna rochia și-o sfișie
'n pomii goi !
Sub balcon cînd se ridică
Glasul meu pătruns de frică
De la geamul tău iubită
Pică-o floare veștejită.
Atunci inima-mi se frînge
Și-un ecou departe plînge !

Și-n zadar mă lupt în vînt
Să dau coardelor cuvînt
Din chitara mea mîhnită
Nota zboară, rătăcește
Și de geamuri se izbește
Ca o pasăre rănită !

Cum neaua-ncepe să s-aștearnă
Mi-e frig în suflet, nu știu ce-am
Zadarnic te mai cat la geam
Azi e iarnă !
S-a-ntunecat a toamnei ceață,
Pe strune mîinile-mi îngheață

N-o să mă vezi de azi nainte
Cu flori în păr și în cuvinte,
Căci, vai, balconul ți-e-nflorit
Cu reci podoabe de zăpadă,
Și-n noaptea care stă să cadă
Tu ai uitat că m-ai iubit
Și neaua-ncepe să s-aștearnă
Întii mai rar, și-apoi mereu
Ca pe balcon, și-n părul meu...
Plingi, suiele !... E iarnă !

INTIMA

Îți mai aduci aminte, doamnă ?
Era tirziu și era toamnă,
Și frunzele se-nfioreau
Și tremurau în vîntul serii.
Ca niște fluturi chinuți,
Ca niște fluturi rătăciți
Din țările durerii.

Ți-aduci aminte iar de seara
Și-amurgu-acela violet,
Cînd toamna și-acorda încet
Pe frunza galbenă — chitara ?
Pe lac ce-n lună s-argintase
Încet o lebădă trecea,
Și pata-i albă se perdea
În seara care se lăsase...

Și atunci, doar inimă și vise,
Ne-am dus ca lebăda și noi,
Călcînd nisipul plin de foi
Sub ceața care-l umezise.

Așa născu în plină toamnă,
Amorul meu ce-nmugurea
Sub foi ce toamna-ngălbenea...
Îți mai aduci aminte, doamnă ?

PANTUM

Vintul smulge frunza moartă
Pe pustiile cărări,
Raza gîndului mă poartă
În albastre depărtări...

Pe pustiile cărări,
Toamna zvîntură nisipul
În albastre depărtări
Parcă-i văd și astăzi chipul.

Toamna zvîntură nisipul
Presărat cu frunze d-aur,
Parcă-i văd și astăzi chipul
Sub al bucelor tezaur...

Presărat cu frunze d-aur
Crîngu plînge-al său noroc,
Sub al bucelor tezaur
Ochii ei păreau de foc.

Crîngu plînge-al său noroc,
Plînge crîngu-a pustiire...
Ochii ei păreau de foc
Cînd citeau a mea iubire !

Plînge crîngu-a pustiire,
Vînturi aprige-l străpung...
Cînd citea a mea iubire
Mă strîngea în brațe lung.

Vînturi aprige-l străpung,
Simte crîngul c-o să moară,
Mă strîngea în brațe lung
Nestatornica fecioară.

Simte crîngu c-o să moară
Pe cînd frunza-i plînge-n vînt...
Nestatornica fecioară
Mi-a făcut un jurămînt ; —

Pe cînd frunza-i plînge-n vînt
Se-ntristează văi și lunci,
Mi-a făcut un jurămînt...
Unde-i vremea de atunci ?

Se-ntristează văi și lunci
Suferind aceeași soartă...
Unde-i vremea de atunci ?
— Vîntul smulge frunza moartă.

G. TUTOVEANU

George Tutoveanu, pe numele adevărat Gheorghe Ionescu (Bîrlad, 20 noiembrie 1872 — 18 august 1957) a publicat următoarele volume de poezii: *Albastru* (București, Institutul de arte grafice Eminescu, 1902), ed. II, „Minerva“, 1910; ed. III, 1914 („B.p.t.“); ed. VI, 1918; *La arme* (Bîrlad, 1914); *Balade* (București, Convorbiri literare, 1919); *Patria* (Sibiu, Biblioteca populară a Asociațiunii, 1924); *Tinereța* (Craiova, Ramuri, 1924); *Poezii alese* (București, Casa Școalelor, 1924); *Logodnica lui Vișor* (București, Curentul, 1935); *Sonete* (București, Bucovina, 1938). O ediție de *Versuri* îngrijită de Ion Popescu și cu un cuvânt înainte de G. G. Ursu, apare la E.P.L., 1968.

PACE

Cu nimb de văpaie, sub bolți de senin,
Răsar fășii negre de zare;
Sosește prin aer un freamăt străin,
Și-a munților coamă tresare.

Grăbite, sub streșini pletoase pătrund
A codrului stoluri drumețe,
Și tainic arinii își tremur pe prund
Podoaba cununilor crește.

O clipă, și razele soarelui pier
Sub norii fugarnici pe creste,
Și fulgerul scrie cu flăcări, pe cer,
Nenvinsa furtunii poveste

Mesteacănii fragezi mănunchiuri se strâng,
Și ulmii cei tari se-ncovoae,
Și fagi de când lumea năprasnic se frîng
Și urlă sub valuri de ploaie.

Coboară-ntuneric pe văile-adînci,
De tunet se clatină zarea,
Piraiele gîlgîie-n scorburi de stînci,
Și codrul vuieste ca marea.

Răpiți de pe culme, convoiuri întregi
Se luptă-n cumplita vultoare
Cu-aripele frînte-ai văzduhului regi.
Și cad în adînc de prigoare.

Pe vîrfuri, molizii de trăsnet s-aprind;
Și cer și pămînt e totuna;
Ca-n visuri de groază se zbate cîntînd,
Pe strune de paltini, furtuna...

De vrei să-nvingi dorul, iubito, să-l duci
Departe, pe-a norilor punte,
Cînd apele-s negre și plîng la răscruci,
Cînd şuieră bradul în munte.

SOLIE

Pe roșii maldăre de foi
Aleargă vîntul și suspină
De jalea paltinilor goi,
De trista codrului ruină.

Din ramuri lunecă și cad
Ca lacrimi, picurii de ploaie ;
Tresar pîraiele pe vad,
Și plopii falnici se-ncovoie.

Pustiul negrelor poteci
Adună glasuri fără nume,
Să-ngroape-n liniștea-i de veci
Un vis măreț, o-ntreagă lume...

Și tu plutești, sub cer senin,
Pe largul mărilor albastre,
Pe unde-s țărături de rubin,
Și norii purpur de pilastre.

Cîntată-n vers de lopatari,
Pătrunzi, din farmecele firii,

Cu vraja ochilor tăi mari,
Misterul aprig al iubirii.

Și-n goana dorului aprins
Și-a mult fugarnicelor clipe,
Gindești că-n urma ta și-a-ntins
Uitarea sumbrele-i aripe...

Stingher de visu-mi ne-mplinit,
Aș vrea, spre lumile-ți senine,
O veste-anume să-ți trămit,
Și s-o-nțelegi că-i de la mine...

Deasupra-ntinsului de zări,
Un stol de pasări călătoare
Se-nșiră-n albe depărtări
Ca niște slove pe-o scrisoare.

SECERĂTORII

Pe zări silhul plutește-un stol de dropii...
Și lanu-ntreg se-ndoaie ca o mare ;
Plecați, prin valuri își deschid cărare,
Și-n urma lor sclipesc la soare snopii...

În preajmă, riul limpede tresare :
Pe foi de sălcii își resfiră stropii...
Și de pe maluri verzi îi cheamă plopii
Cu glasul plin de tainică visare...

Dar ei n-aud, și umbrele coboară...
Și peste codri luna-mbujerată
Le-așterne-n cale nimbu-i de fecioară.....

Spre sat, cîntînd, cu flori de mac și-aruncă...
Și nici nu văd cum un flăcău și-o fată
Rămin pe drum, și-i prinde noaptea-n luncă...

STRĂMOȘII

Nu, nu, eu nu-s un călător pe mare
Purtat de valuri oarbe, nu, să știți;
Crescut din vlaga brazdei milenare,
Le sînt urmaș cohortelor de sciți.

Aud mereu, în fiecare noapte,
Cum vine-adus pe clocotul din zări
Și mă-mpresoară-ncet un roi de șoapte,
De plîns, de cînt, de aprige chemări.

Și cînd coboar-amurgurile roșii
Pe culmi de dealuri, umbre și mister,
M-ajung din goana cailor strămoșii;
Mă prind de mîini, mă caută, mă cer.

Iar dacă urlă trăsnetu-n cîmpie
Și ceru-i strîmt, sălbatic și-ncruntat,
Îi văd cum trec în zbor de vijelie
Și cum îl frîng pe Darie-mpărat...

Aici sînt toți, din vremuri tumultoase,
Hotnogi de strajă-n calea tuturor.
În țărna asta-i pulbere de oase
Și-n vînt aleargă sufletele lor.

Cînd vor porni zăpoare lungi cocorii
Și-or cerne codrii frunza pe poteci,
Cu glas domol să-mi cînte roata morii,
S-adorm în paza liniștii de veci.

Și pururi visul meu să nu se curme,
Așa precum îl știu de la bătrîni,
Și cît va fi Ceahlăul baci de turme,
S-ascult ce spune doina de la stîni.

HARALAMB G. LECCA

Haralamb G. Lecca (Caracal, 10/23 februarie 1873 — 9 martie 1920) a publicat versuri și teatru: *Prima*, 1890—1892 (București, 1896); *Secunda*, 1892—1897 (București, 1898); *Tertia. Casta Diva*, piesă în patru acte (București, 1899); *Quarta. Jucătorii de cărți*, piesă în patru acte (București, „Minerva“, 1900); *Quinta. Superma forță*, piesă în patru acte (București, 1900); *Sexta. Versuri*, 1898—1900 (București, 1901); *Septima. Cîinii*, piesă în patru acte (București, 1902); *Octava. Poezii*, 1901—1902 (București, Sococ, 1904); *A noua. Poezii* („Minerva“, 1904); *A zecea. I.N.R.L.*, poemă biblică (București, 1904); *Cancer la inimă*, piesă în trei acte (București, C. Sfetea, 1907).

DONA CLARA

Spun poveștile că-n țara,
Țara-n care primăvara
Doarme beată de miros
Cu zefirul somnoros,
Cărui pleoapele se-nchid,
Cînd pe cîmp se-ntinde seara

Spun că la Valadolid,
Numai pentru că-l privise,
Un paěz înnebunise
Dup-o brună : Dona Clara.

Și tirziu, dus de nebuna
Lui pornire, — totdeauna
Sărea zidul, singur el,
În grădină, la eastel,
Și-acolo, sub un balcon,
Atingînd ușor ghitara, —
Ca vrăjitul Apolon,
Prins cu lira-ntre naiade, —
El în ritm de serenade,
O chema pe Dona Clara.

L-auzeai din vreme-n vreme :
„Nopți întregi o să te cheme
Gîndul meu, înnebunit
De-un amor nenorocit, —
Un amor, pe care-l plîng
De cu zori și pînă seara,
Căci în van vreau eu să-nfrîng
Dorul meu atotputinte !...
El e tot ca mai-nainte :
Disperat e, Dona Clara !

Vino ! Să fugim din țara,
Țara-n care primăvara
Doarme beată de miros
Cu zefirul somnoros ;
Vino raiul să-ți deschid,

Fermecindu-l cu ghitara ;
Vino din Valadolid,
Să cătăm aiurea locul,
Unde poate-o vrea norocul
Să m-asculte, Dona Clara.

Dac-ai ști ce tare-mi bate
Inima cînd pe-nserate,
Spre balconul tău mă-ndrept
Să te cînt și să te-aștept,
Tot crezînd c-o să te-nduri ;
Dac-ai ști ce grea-i povara
Astor crude lovituri,
Poate c-ale mele șoapte
Mi-ar ierta măcar o noapte
S-o petrec cu Dona Clara.“

• • • • • • •
Spun poveștile că-n țara,
Țara-n care primăvara
Doarme beată de miros,
Cu zefirul somnoros,
Cărui pleoapele se-nchid,
Cînd pe cîmp se-ntinde seara,
Spun că la Valadolid
Amorezu-n dor amarnic
A cîntat un an... zadarnic !...

Era surdă Dona Clara.

OVID DENSUSIANU

Filologul Ovid Densusianu (Făgăraș, 30 noiembrie 1873—8 iunie 1938) a publicat următoarele volume de poezii: *Limanuri albe* (Paris, Viața nouă, 1912); *Heroica* (București, Viața nouă, 1918); *Sub stîncă vremii* (București, Viața nouă, 1919); *Salba clipelor* (București, Viața nouă, 1921); *Raze peste lespezi* (Paris, București, Viața Nouă, 1924); *În zorile vieții* (București, 1925).

CALEA ROBILOR

În valuri albe mii de focuri
Plutesc — e drumul nesfîrșit
Al robilor ; din el se spune
Că după veacuri e ursit
Cîte o stea să se desfacă
Și, ridicîndu-se mai sus,
Alături de-altele să treacă
În lumea fără de apus.

O cale-a robilor se-ntinde
Și pe pământ, dar nu de foc,
Ci de-ntunerice — e convoiul
Atitor vieți fără de noroc.
Și printre ele citeodată
Se-oprește soarta ca s-aleagă
Un suflet — stea chemată poate
S-aprindă raze-n lumea-ntreagă.

Purtind povara de durere,
Măcar atit s-aveți și voi,
Iloți : un gând de mîngîiere,
Că și din robi se nasc eroi.

MOARTEA PROFETULUI

În ziua-aceea,
Cutremur neînțeles cuprinse sufletele toate,
Trezindu-le din picla gândurilor lenevoase ;
Toți se-ntrebau cu ochii-nnegurați de aiurare
Ce poate fi acel fior misterios care venise
Să turbure, ca o muștrare, pacea lor de mai nainte —
Un zgomot surd părea că se ridică
Din cărămizile-nvechite-ale cetății
Și clopotele toate se mișcau să cînte de-ngropare.

În ziua-aceea,
Departe, pe un drum pierdut prin codri,
Pe unde pustnici rătăcise sufletul lui Dumnezeu să
și-l închine,

Un trup zdrobit de chinul pribegiei și al bătrâneții
Se-oprise la chemarea morții.
Neplîns de nimeni, acolo se sfîrși, uitat de toți, bătrînul,
Și vulturi năvăleau în cete lacome să zmulgă
Din stîrvul lui și să ridice zdrențele de carne
Pe stînci, spre culmile spre care el — cu gîndu-i viu —
odinioară
Se avîntase ca un rege al singurătății.

Cetatea doarme azi sub putregaiul verde —
O iazmă pare-n calea celor care trec pe-acola,
Și ca-un glas ce se ridică dintr-o criptă,
Cîteodată
De sub troienele de cărămizi se-aude renviind ecoul
Cuvintelor pe care le rostise la plecare
Profetul :
„În lacrimile celor mulți
Și în păcate
Se va-neca cetatea voastră blestemată !“

PER ASPERA

— Urmați-mă,
Pe-aici e calea
Ce ne va duce-nvingători,
Aprindeți candela nădejdei
Și fiți în voi încrezători !

Un chip senin,
Erou al vremii
— O stîncă vie —
Neclintit
Păzește cîrma
Și brăzdează
Cărări de apă-n nesfîrșit.

Atitea gînduri cite valuri
Plutesc în feeria nopții
Și sufletele ca și marea
Rostogolesc fantoma morții.

Pe-același drum trecut-au șiruri
Ducînd departe dorul lor,
Dar marea l-a-necat în spuma
Talazului biruitor.

— Cutezători, pe unde mergeți ?
În cîmpul morții ați intrat.
Oprîți aicea gîndul vostru,
Căci să-l atingeți nu vi-i dat !
Și noi am îndrăznit
— Și poate
Credeam că nu mai credeți voi —
Dar visurile noastre toate
S-au spulberat în trist convoi.

Un glas de cobe se ridică
Din fiecare val spre ei
— Pribegi ce au pornit să caute
Altare nouă
și alți zei.

Tăinuit un templu-naltă
 Stilpi gigantici de porfir,
 Chiparoși păzesc intrarea
 În decor de cimitir
 Și visează-n așteptarea
 Vreunui nou închinător...
 — Veacuri trec ca să-l aducă
 Peste mări triumfător.
 Iată-l,
 Spre altar se-ndreaptă
 Și prinosul ce-i închină
 E cunună impletită
 Din podoabe de lumină,
 Este semnul care-ngroapă
 Chipuri goale de himere
 — Visul celor slabi ce-așteaptă
 De la umbre mîngiere.

El calvarul suferinței l-a trecut
 Și liniștit
 Vine cîntece să-nalțe
 Celor ce l-au mîntuît :

— Zei, primiți-mă în umbra slavei voastre,
 Pribegia
 Sufletului meu se-ncheie în lăcașul vostru sfînt
 Și cucernic vă aduce tot prisosul,
 Bogăția
 Gîndurilor ce trecut-au nepătate pe pămînt.
 Am plecat fără să-mi pară rău de lumea părăsită
 — Ce-a trecut este al morții, să-l mai vrem e în zadar —
 Și-am venit luptînd cu marea — învingînd a ei ispită —
 Să-mi urzesc viața nouă într-acest slăvit hotar.

Am venit,
Dar după mine au rămas răpuși de soarte
Scumpi tovarăși ce plecat-au îndrăzneți în urma mea ;
Ei nevrind să uite lumea și gîndind mereu la moarte,
În nencrederea izbindei
s-au oprit în calea grea.

ALION CIOBANUL

Prin cărării sălbatice de munte
L-am întîlnit minînd cioporul lui de oi.
Și se mira cum rătăceam pe-acolo singur ;
„Așa pustietăți le calcă numai lupii
Și de-alde noi“.

Nencrezător, cu sufletul închis,
Ca toți care trăiesc prin locuri aspre,
El mă privea mereu, stînd nemișcat,
Cu minile cuprinse pe toiag,
Și, tot urcînd prin ziduri de verdeață
Cum tocmai cruce-amiază soarele era,
Ne-am îndreptat spre umbra unui fag.

Am stat mai mult de vorbă-acolo
Și cînd l-am întrebat de cîtă vreme
Stă ciobănînd prin munți, cum i se pare
Viața dusă-așa-n singurătate,
Din ce sat este, cine sînt ai lui,
A început mai prietenos să mă privească
Și sufletul încet, încet și l-a deschis,
Ca la un frate.

Mi-a povestit atunci cum de copil
A început cu oile să umble, cum de mult
Pornea cu alți ciobani în pribegie,
Cutreierînd și plaiuri și cîmpii,
Cum a văzut mai cît cuprinde-o țară,
Și cînd îmi povestea așa am deslușit
În ochii lui acea mîndrie care
Răsare-n suflele cînd își aduc aminte
Că lumea-ntreagă, parcă-au stăpînit-o,
Topind într-o privire strîmtele hotare.

L-am ascultat apoi cum înșiră
Peripeții din viața ciobănească,
Cum s-a luptat cu urși, cum citeodată
Cu boata a strivit pe vreun mișel
Ce a-ncercat de turmă să se-atingă,
Și mă uitam ce liniștit își prefira prin minte toate
Și cum nu își făcea de loc o laudă
Că a putut atîtea să le-nvingă.

— Vezi, nouă nu ni-i teamă de nimic
Îmi zise și mai tare strînse-n mîni toiagul —
— Ba... Doamne, să nu mint, mi s-a-ntîmplat
Să tremur într-o zi și eu de frică.
Era cum e acum, pe la chindie,
Și numai ce deodată cerul s-a smolit,
Părea că se întinde-o negureață.
Și soarele era ca fundul de căldare,
Rodeau din el spurcații vîrcolaci,
Și ciinii toți lătrau, și noi îngălbenisem...
Eram la Oslea sus, mai mulți ortaci,
A stat așa vreun ceas, de nu mai bine,
Și după-aceea iar s-a luminat
Și mi-am făcut atuncea cruce, mulțumind

Lui Dumnezeu că tot nu ne-a uitat.
O clipă se opri — pe urmă,
Privind spre cer, îmi spuse mai departe :
— Lumina pentru noi ciobanii-i sfântă
Și întunericu-i dușmanul nostru.
La soare ne uităm ca la un tată
Și-aici în munți de el stăm mai aproape ;
De-aceea poate-așa ne este firea,
Că ne-ncălzește sufletul cînd omu-i bun
Și la cei scumpi ținem pînă la moarte,
Cum întunericul, se vede, ne-a făcut
Să nu iertăm pe cei haini la suflet
Și cînd urim să n-avem nici o milă...
La dumneavoastră, la oraș, e altfel :
Acolo soarele e parcă-mbrobodit
Și noaptea nu e noapte ca la noi :
Mă mir cum poate fi acolo de trăit.

Cum arătam că bucuros stau și-l ascult,
Ar fi voit să ducă vorba mai departe,
Dar grija oilor îl despărți de mine
Și pregătindu-mă să plec îmi zise :
— Să-ți fie drumul luminat —, iar eu pornii
Pe o potecă ce ducea prin stînci ca o cetate
Și cobora la vale, în spre satul
În care trebuia s-ajung pe înnoptate.

LA RĂSPÎNTIA NEAGRĂ

La răspîntia neagră
S-au oprit trei care.
Cei care le mîină
Scapără-n amnare.

Unul din ei zice :
— Fost-am la oraş
Să mă judec iară :
Tot eu păgubaş.

Altul : — O făclie
Şi-un coşciug am luat :
Mi-a ucis vechilul
Singurul băiat.

Cel din urmă : — Uite,
Mai aveam doi boi ;
Pentru bir mi-i vinde
Mîne pe-amîndoi.

Din răspîntia neagră
Carele-au plecat
Şi merg greu, de parcă
Piatră duc în sat.

HEROICA

(Fragmente)

II

Cuvîntul din urmă,
Cuvîntul în care
Dureri şi nădejdi se zbăteau
În ceasul sortit despărţirii
Răsună mereu de departe,

Răsună duios, zi și noapte,
În bronzu-amintirei.

Acei ce-au rămas, pe cînd alții
S-au dus la răspîntiile Morței,
Se uită cu ochi de mirare.
Se uită-ntre ei, cum și-ar spune :
„Ce rost mai avem noi aci,
Cînd astăzi viața-i un lux,
Cînd dincolo suflete mii
Urgie de foc le răpune ?“

Și umbrele singurătăței,
Și chinu-așteptărei
De ce tănuiește vestirea de mine
Încearcă să schimbe tristețea în lacrimi,
Dar ei le răspund : „Cînd atîția
Pornit-au pe marea peirei,
Cu fruntea-nstemată de nimb de eroi,
Ar fi prea nemernic să plîngem :
Eroi — ai durerei —
Putem fi și noi.“

O zi după alta în zbucium se-naltă,
În zbucium apune ;
Vin vești tremurate pe aripi cernite
Și-n suflete-ntruna răsar cimitire,
Dar nimeni nu lasă tristețea să-nvingă
În glas și-n privire :
Prin noaptea de gînduri trecînd — meteori —
Speranțele albe își fulgeră zborul
Și-așteaptă pe-aceia ce mine-au să vie

Pe drumuri de pace,
De soare
Și flori.

XIII

În vizunii pe care le săpase
Cu toată îndirjirea de barbari
Steteau, gîndind că nimeni n-o să poată
Din ele să-i alunge, și trufia
De a se crede cei care-nspăimîntă
În strigăte adesea izbucnea
Și ele le păreau la toți atuncea
Că, wagnerian, mîndria lor o cîntă.

Dar într-o zi deodată auziră
Un trăsnet, apoi altul... tot mai multe,
Și îngroziți cu toții se-ntrebară
Ce poate fi furtuna neașteptată,
De unde revărsarea de urgie,
Cînd ei să pedepsească-s veșnic gața —
Da, ei cei tari, cum lumea-ntreagă-o știe

Nedumerirea lor se risipi îndată
Cînd deslușiră-n fața lor pe-aceia
Pe care îi credeau răpuși, nevolnici
Și osîndiți, în suferințe grele,
Să nu se mai ridice niciodată,
Pe cei ce dase apei și țărinei
La Oituz, pe Jiu, pe Olt și Argeș
Atitea leșuri dintr-atîția care
Pe noi s-au năpustit, spumînd — păgînii !

Trei zile-acolo-a tremurat pământul,
Trei zile fără preget tot văzduhul
A clocotit în valuri de văpaie
Și secerișul roșu-n volburarea
Satanică de gloanțe, de obuze,
N-a conținut decît atunci cînd stîrvuri
Se înălțau în claie lîngă claie.

Ce e puterea brațelor pe care
Au cunoscut-o și-alții-odinioară
Au înțeles cu toții cînd, strivite,
Cădeau în jurul lor grămezi de țeste
Cu spaimă înghețată în orbite.

Și cînd aceia care rămăsese,
Cuprinși de groază, au pornit în goană,
Zvîrlind în urmă ranițe și cărți,
În fuga lor scui-pau mereu blesteme,
Gîndindu-se că-n veci au să-și aducă-aminte
De ce-au văzut acolo —

la Mărăști.

GLASURILE VIETEI

Glasuri de aramă
Printre codri-adînci,
Glasuri ce ne cheamă
Dincolo de stînci :

Glasuri peste valuri
De cîntări de-argint,
Glasuri de Sirene
Ce mereu ne mint ;

Glasuri de morminte
Ce ne-opresc în drum
Și ne fac să plîngem
Între „ieri“ și-„acum“,

Pentru ce mai tare
Răsunați voi azi ? —
Parcă-aleargă vîntul
Peste munți de brazi.

...Suflete, deschide
Temnița-nghețată
Solilor vieței
Ce la poarta neagră —
Poarta sihăstriei —
Vin acum să bată.

TAINELE CLIPELOR

Ieri gîndurile îmi păreau ca blocuri de granit .
Pe care-eternitatea înghețase,
Și mă-nchinam la ele ca păgînul
Ce roagă marmurele sfinte să nu-l lase
De duhurile negre ispitit.

Azi gîndurile-mi sînt ca trestii ce se pleacă,
Şi simt o bucurie nenţeleasă
Văzîndu-le aşă plăpînde
C-ar tremura şi de-un suspin,
De-o şoptă...
O, vraja-ameţitoare a gîndurilor blînde !

Ce oare a venit să schimbe dintr-o dată
Viaţa rece-a sufletului —
Ce mister ?
Şi ce să fie raza rătăcită
Ce-a coborît s-aducă-nduioşare
În gîndurile prinse-n lanţ de fier ?

...Un cîntec se aude-n stradă.
E cîntecul banal, dar tragic, ce-nsoţeşte
Pe cei ce spun adio celor vii —
Şi soarele ferestrele dezmiardă...

O, cum uitasem, primăvară, c-ai să vii !

DIMITRIE C. NANU

D. Nanu (1873—1943) a publicat volumele : *Nocturne, poezii* (*Limanuri, taine, zări stinse*), Cîmpulung, 1900 ; *La focul rană-pei* (Birlad, 1906) ; *Ispitirea de pe munte. Din poemele credinței* (București, Flacăra, 1914) ; *Poezii* (București, Cartea românească, 1934). A tradus împreună cu G. Orleanu drama *Pentru sceptru* de Fr. Coppée, împreună cu Corneliu Moldovanu tragedia *Poliect* de Corneille (1916) și singur *Să nu te joci cu dracul* de J. Racine (1929) și *Othello* de W. Shakespeare.

CUGETAREA

Ușile, ușile, închideți ușile !

(Înnurile orfice)
I-a PORUNCA

Stai pururi straje aspră la ușa minții tale :
Nu orice gânduri trebui să-și taie-n suflet cale.
Căci multe vin năvalnic ca turmele la strungă,
Dar numai cele albe în staul să ajungă.

Tu lasă-afară iezii și țapii răzvrătirii
Ca să-și zdrobească țeasta de porțile gândirii
Nu te-nclina pe-adâncuri s-asculți a lor ecouri,
Căci aburii din mlaștini sui-vor nourî-nouri;
Acolo sînt prăpăstii ce s-au surpat urlînd,
Chemate de abisul și vina unui gînd.

Din clocotul de patimi, izvor orbirii lor,
Un strop să nu pătrundă în Sfînta-Sfîntelor !
Păzește-o ca lumina ce-o învelești în pleoape
Cînd praful vijeliei te zbiciuie de-aproape,
Căci Cugetarea-i văzul, e ochiul sufletesc :
Prin filtru-i trece Noaptea și Zorii strălucesc.
Și Taina și Cuvîntul în ea stau ca-ntr-o urnă :
Altar e cînd vorbește și cînd e taciturnă.
Să nu o spurci ! Căci nu ai alt templu pe pămînt
În care să pogoare la tine Duhul Sfînt.

ÎN MUNȚI

Curge murmur de cavale
Dimineața de la stîină,
Mieii-n plîns prelung le-ngînă
Căci pornînd tîhnite-n cale
Curg mioarele la vale...

Ca din somn, în clar de lună,
Codru-alene se deșteaptă.
Steaua zorilor le-ndreaptă,
Le suride : cale bună,
Iar cavalele răsună...

Și tot vin, tot vin prin ceață,
Flori zmulgînd pe lingă drum.
Din colnice urcă fum,
Aburi albi de dimineată,
Văile s-ascund în ceață.

Val de val, în zări pierdute,
Albăstrii munți s-alungă...
E departe — acum de strungă
Dar pe stîncile-abătute
Fulgeră clipiri tăcute.

Colo-n colț, spre asfințite,
Ca de cremene vin norii ;
Speriați se strîng prigorii
Cu lungi țipete-ascuțite,
În brădeturi tănuite...

Turma-n codru-acum s-a tras :
Se resfiră risipită,
Iar văzînd-o năucită,
Ciobănașu-n loc a mas :
Lung îi șuieră-a popas...

Se strîng oile grămadă
Una-ntr-alta nemișcate ;
Parc-așteaptă-nspăimîntate
Trăsnetul de sus să cadă
Și-nchid ochii să nu-l vadă !

Iată ! norii toți se dărîmă ;
Ramuri grele-ntind copacii,

Curg şuvoaiele de ploaie,
Brazii virfurile-ndoaie.
Cîte-o cracă-n văi se sfarmă
Ca un descărcat de armă...

Din apus răzbindu-i vîntul,
Norii fug în depărtări
Duşi ca pînzele pe mări...
S-a mai răcorit pămîntul, —
Uite-n ceruri Soare-sfîntul !

Ciobănaşul blind se-nchină :
„Dumnezeu e bun şi mare“ —
Vesel şuiără-a plecare ;
A scăpat şi-acum de ghină ;
Turma-i teafără-n lumină.

Udă-i sarica — bătrîna —
Ca şi turma lui, de ploi,
Blînd se-ntoarce înapoi
Şi-aducînd la frunte mîna
Cearcă-n zări să-şi vadă stîna...

Val de val în depărtare
Codrii-albaştri se îngînă...
E departe-acum de stîna :
Colo munţii la hotare
Scaldă virfurile în soare !

REÎNTOARCEREA LA CAMIN

Sărmană casă bătrinească
A veselei copilării,
Coboară-n tine înserarea
Din streșinele cenușii :

Așa, un frig se cerne-n mine,
O innoptare timpurie,
Un asfințit de zi de iarnă
Grăbit în manta-i fumurie

Și crește iedera pe ziduri
Cu liniștea de prin unghere...
Trec nopți, trec zori pe-acoperișu-i
Și-n larg cerdac e tot tăcere...

Se duc tot unul cite unul
Din vechii oaspeți de la noi,
În țara unde cine pleacă
Nu cugetă-a veni-napoi !

În van bălaia auroră,
În zori de zi, prin geam, mi-aruncă
Chemarea caldă-a ciocîrliei,
Miresme tinere din luncă :

Intreg fluidul primăverii,
Tot aurul bogat din soare.
Nu pot să-ntoarcă la viață
Un vis ce-n pragul serii moare !...

MAREA SINGELUI

— Leandru către Hero —

Ascultă glasul mării : asemeni unei plingeri,
Aci zbucnește-aproape, aci se depărtează...
Se pare, uriașul ei suflet, cînd oftează.
Elegiaca liră a unei mari înfrîngerii.

Și vin neliniștite, gemînd întunecate,
Noroadale de valuri alunecînd pe brînci,
Crispata deznădejde se cațără de stînci :
— O rugă nențeleasă, de brațe sfărîmate.

Nu știu de ce, privindu-ți a ochilor lumine
Și floarea purpurie din fragedu-ți obraz,
Simt marea cea eternă a singelui din mine,
Zbătîndu-se în matca-i talaz după talaz...

În fiecă bătaie, secundă cu secundă,
Te cheamă în adîncul vieții nesfîrșit
Un puls care de veacuri în zborul lui de undă
Te caută, te cere, te vrea, — și te-a găsit !

Al meu este suspinul de valuri spumegate
Ce înseși din zdrobire se fac și se refac,
Cu setea de a trece de țărîm descătușate
Pe brazdele supuse ce-așteaptă-n zări și tac.

Ascultă glasul mării, ce-adînc dorește huma,
E foamea-n veci nestînsă de roditorul lut,

Spre gura ta, prin umbră, de în-aş tîrî acuma,
Le-aş potoli şi zbucium şi doruri c-un sărut.

A mea-i dezlănţuirea de forţe pătimase
În noaptea bîntuită de toţi ai mei strigoi,
Printr-înşii frumuseţea ţi-ar renflori trufaşe,
— Dar sfidător stă digul voinţei între noi.

Şi valurile oarbe, mereu sporesc năvala
Şi pururea de stîncă se sfarmă-n salt nebun...

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Sub apele-ndirjite, însîngerînd zăbala,
Cum sforăie în noapte fugarii lui Neptun !

GH. ORLEANU

Poetul Gh. Orleanu (Focșani, 1873—1911) a tipărit sub pseudonimul Gh. de la Odobasca versuri în *Contemporanul* și în *Tribuna* din Sibiu. O parte din opera lui poetică se află publicată în *Antologia poeziei simboliste românești* (1968) apărută sub îngrijirea Lidiei Bote.

PE MUCHE MĂNĂSTIREA A-NCREMENIT

Pe muche mănăstirea a-ncremenit, pustie,
Bătrîni, întind copacii de veacuri umbra lor ;
Călugări, liliecii, trec noaptea, țin sobor,
Și-n strane cucuvaia le cîntă leturghie.

Pe lespezi, șterse slove cioplite din topor
Vorbesc de vechii ctitori, dar cine e să-i știe ?
Un stol de corbi colindă spre altă lume vie,
Iar toamna tristă cade asupra tuturor.

Pustiu, singurătate, prin crăngi răsare luna,
În turla ruinită uitarea ține strajă,
Din cînd în cînd un greier își încordează struna.

Sub țărână predomină a morții sfîntă strajă
Și toate-s cufundate ca-n adîncimea mării
Și-au năpustit măceșii și urmele cărării.

RADU D. ROSETTI

Radu D. Rosetti (1874—1964) a publicat versuri, teatru și proză: *Foi de toamnă* (București, 1892); *Epigrame* (București, 1894); *Din inimă*, poezii (București, 1895); *Sincere*, poezii (București, 1897); *Duióase*, poezii (București, Alcalay, 1897); *Valuri*, poezii (București, 1900); *Calea din urmă*, poezii (București, 1902); *Din toate*, poezii (București, „Minerva“, 1908); *Da capo* (București, 1919); *O lecție*, dramă în 3 acte (București, 1899); *Păcate*, piesă în 3 acte (București, H. Steinberg, 1901); *Veneția* (București, 1893); *Din largul lumii*, note de călătorie (Constanța, 1903); *Dincolo de hotare*, note de călătorie (București, 1908; ed. II, 1923); *Din Egipt*, note de călătorie (București, 1909); *La capătul pământului*, note de călătorie (București, „Minerva“, 1910); *Razna* (București, C. Sfetea, 1912); *Prin pravoslavnică Rusie*, note de călătorie (București, 1913); *Remember* (București, 1921), *Vechituri* (București, Adevărul, f.a.); *Instantanee turistice* (București, Universul literar, 1939); *Pagini alese*, volum omagial (București, 1935). O ediție restrînsă (*Spicuirii*), a apărut în 1959 la Editura pentru literatură.

DOR

În Flandra, țara singeroasă,
Ne spun pribegii călători,
Femeile scot ochii, noaptea.
Plăpindelor privighetori.

Și mai frumos ca mai-nainte,
Cu dorul veșnic de lumină,
În trilurile lor suave,
Privighetorile suspină.

Poeți, lumina vieții voastre
E visul magic de iubire ;
În dorul ei cîntați voi jalnic,
Ca ea nu-i alta să inspire.

Iubiți ! Să n-aveți însă parte
Nici cînd de-ai dragostei fiori !
Ca s-o cîntați, dorind-o veșnic,
Sărmani poeți-privighetori.

STRAIN

De-un timp, mi se făcuse milă
De pasărea din colivie,
Ce dintre gratii, visătoare,
Cînta duios a pribegie,

Și, într-o zi de primăvară,
De-un soare vesel inspirat,
Am dus-o în grădina-n floare,
Și dîndu-i drumul, a zburat.

Dar nu era din lumea noastră ;
În leagăn alt cer i-a zîmbit ;
A rătăcit citva stingheră,
Și-nstrăinată, a murit.

Așa mi se făcuse milă
Și de întirziatu-mi vis,
Ce sta de-atiția ani, sărmanul,
În sufletu-mi pustiu închis ;

Și într-o zi de primăvară,
De-un soare vesel inspirat,
Voios, i-am dat avînt în lume,
I-am spus : „Ești liber“ — și-a zburat.

Nici el n-a fost din lumea noastră ;
În leagăn, alt cer i-a zîmbit ;
Pribeag s-a rătăcit pe drumuri...
Străin și singur, a murit.

ROMANȚA

Acum, cînd suflă vîntul rece
Pe-ntinsul negrului trotoar,
Îndurerat pe zi ce trece,
Te văd din ce în ce mai rar.

Stingher prin desfrunzit-ăleie,
Robit părerilor de rău,
Cind văd trecînd cîte-o femeie,
Mă uit la ea — de dorul tău.

De are părul blond și mare,
Adus frumos peste urechi,
În față chipul tău mi-apare,
O Laură din timpuri vechi.

De merge alta-n pas molatec,
Surizătoare-n lumea rea,
Din colțul meu de singuratec,
Îmi zic : „Se mlădie ca ea !“

De are gene tremurînde,
Și-n caldele-i priviri scînteii,
Turburătoare și arzînde,
Îmi zic : „Așa sînt ochii ei !“

De-aud o notă cristalină,
„E glasul ei !“ îmi zic surprins ;
Dar dau cu ochii de-o străină,
Și vraja repede s-a stins.

Sînt multe-n lumea asta mare,
Ce-ți seamănă la chip și grai ;
Au cîte-un farmec fiecare,
Dar toate, numai tu le ai !

SĂMÂNĂTORUL

Cu gestul larg, cu fața-mbujorată,
Pe brazda frăgezită de zăpadă,
Sămănătoru-aruncă din grămadă
Grăunțele pe țarina bogată.

Trîndav, pe loc, el nu știe să șadă ;
În altă parte ară-apoi îndată.
Din cînd în cînd, a muncii lui răsplată,
Nerăbdător, aleargă să și-o vadă.

Acolo-i munca lui de-o vară-ntreagă !...
Dar iată că dispare într-o noapte,
Cînd mai avea o zi să și-o culeagă.

Și boabele erau așa de coapte !
Noi blestemăm că soarta fu nedreaptă...
El samănă din nou — și iar așteaptă.

ST. O. IOSIF

St. O. Iosif (1875—1913) a publicat următoarele volume : *Versuri* (1897) ; *Patriarhale* (1901) ; *Poezii* (1902) ; *Din zile mari*, poem istoric (1905) ; *Credințe* (1905) ; *Cîntece* (1912) ; și *Tălmăcirii* din Petőfi, Heine, Shelley, Goethe, Schiller etc. O ediție amplă de poezii originale și tălmăcirii a dat Ion Roman în 1962 (*Opere alese*, 2 volume).

VESELIE

La orîndă-i o beție
Strașnică în astă-seară !
Nimini nu mai vrea să știe
Ce viforniță e-afară...

Glasuri vesele răsună,
Zic vioare, urlă vîntul...
Joacă toți cu voie bună,
Duduie subt ei pămîntul !

Dînd uitării grija, scîrbă,
Inima în piept le saltă...
Pîn' și popa-i trage sîrba,
Cu creștinii laolaltă !

Bate-n cizme, stă să cadă,
Dînd potcapul către ceafă...
Trei moșnegi aprinși la sfadă
Se-ndulcesc din a garafă...

Și petrec ! E o urgie
A lui Dumnezeu afară,
Dar e-atîta veselie
La orîndă-n astă-seară !...

ADIO

Da, mult mai bine ar fi fost
Să fi rămas în sat la noi,
De-ai fi avut și tu vreun rost,
De-am fi avut pămînt și boi.

Că sîntem nevoieși de tot,
Și ai frați mici, și sînteți mulți...
Muncesc din greu, fac tot ce pot —
Și tot flămînzii, și tot desculți !

Tu ești mai mare, mai deștept —
Cînd oi muri, pe tine-i las.

Și multe de la tine-aștept :
Nădejdea-n tine mi-a rămas.

Noroc măcar dac-ai avea
Să dai de vreun stăpîn milos :
Să-mi scrii mereu, cît ei putea,
Că doar tu știi să scrii frumos !

Și-acuma — ochii să-i sărut :
Mergi sănătos și fii voinic !
Dar stăi, o vorbă-aș mai fi vrut,
O vorbă numai să-ți mai zic :

Tot ochii ăștia, amîndoi,
Așa frumoși, așa senini,
Să mi-i aduci tu înapoi,
Să nu-i uiți, dragă, prin străini...

INVINS !

De mult înstrăinatul
De-abia ce ți-a sosit,
Așterne-i, mamă, patul,
Să doarmă dus băiatul
Bolnav și obosit !

Bătu el multă cale
De cînd te-a părăsit...

Învins de dor și jale,
Pe prispa casei tale
Se culcă obosit...

Ci nu-ntreba : pe unde
A fost și ce-a găsit ?
El rana-și va ascunde
Și nu-ți va ști răspunde
Decît : — Sînt obosit...

E MULT DE-ATUNCI...

E mult de-atunci... e mult, nepoate,
Și ca prin vis le văd pe toate...
Hei ! să te miri, să te cutremuri
De cîte-au fost nainte vremuri...
Și-i mult, e mult de-atunci, nepoate !

Intrase sabie în țară...
Zaveră... ciură... jaf și pară !
S-au prăpădit ai mei cu toții,
Și tot ce-aveam prădară hoții —
Și turcul stăpînea în țară...

Cum am scăpat și eu cu zile
Nici aș putea să-ți spun, copile...
Pesemne pronia cerească,
Voind ca să mă pedepsească,
Mi-a dăruit pedeapsa-n zile...

Că uite, vremurile-acele
De-au fost amarnice și grele,
Dar inimi drepte, credincioase,
Vin bun și cintece frumoase
Erau pe vremurile-acele..

Azi cat nedumerit, nepoate :
Cum toate se schimbă, toate !
Din cintece azi n-ai ce-alege,
Nici vinul nu e vin în lege,
Nici inimi nu mai sunt, nepoate !..

BUNICA

Cu părul nins, cu ochii mici
Și calzi de duioșie,
Aieve parc-o văd aici
Icoana firavei bunici
Din frageda-mi pruncie.

Torcea, torcea, fus după fus,
Din zori și pină-n seară ;
Cu furca-n briu, cu gândul dus,
Era frumoasă de nespus
În portu-i de la țară..

Căta la noi așa de blind,
Senină și tăcută ;

Doar suspina din cînd în cînd
La amintirea vreunui gînd
Din viața ei trecută.

De cite ori priveam la ea,
Cu dor mi-aduc aminte
Sfiala ce mă cuprindea
Asemuind-o-n mintea mea
Duminicii preasfinte...

HAIDUCUL

Lumina aurie se cerne printre cetini.
Trecînd, ca o nălucă, în zarea din apus,
Haiducul rătăcește, cu flinta-n spate, dus :
În toată lumea largă el n-are alți prieteni
Decît copacii-n codru și nourii de sus.

Înfiorat de taina singurătății grele,
Străvechiul codru sună, foșnindu-și frunza rar...
Voinicul prinde-un zgomot venit dinspre hotar :
Își saltă dirz podoaba de-alămuri și de-oțele,
Și ochii lui sălbateci străfulgerînd tresar.

Cum se ridică leul stăpîn într-o pustie
Și-așteaptă prada mîndru, cu nările în vînt,
Ca dintr-o săritură s-o culce la pămînt,
Haiducul clocotește de ură și minie,
Și pieptul i se umflă, stînd să z bucnească-n cînt...

Dar din tufiş trei focuri vrăjmaşe se descarcă, —
Un răcnet moare-n pieptul rănitului erou !
El vrea să se ridice şi cade-n brînci din nou :
Din somn tresare codrul, rănit şi dînsul, parcă,
Şi urlă de durere, cu repetat ecou...

MI-E DOR

Mi-e dor de mîunţi... de Caraimanul
Pe veci acoperit de nor,
Mi-e dor de freamăt lin de brazi,
De murmur tainic de izvor,
Mi-e dor de tine azi !

Mi-e dor de toaca din vecernii
Şi de tălăngi, de verde plai,
De jalnic fluier de păstor,
De mîndru port, de dulce grai, —
Mi-e dor de tine, dor...

PINTEA

I

Spun poveşti minuni destule
Despre Pinteia Năzdrăvanul,
Spaima-ntunecatei cetini
Ce-mpresoară Caraimanul.

Mari isprăvi de vitejie,
Cunoscute poate vouă.
Ascultați acu la mine,
Să vă spun și eu vreo două...

Pintea, fraged copilandru,
La ciobani intrase slugă
Și-l muncea într-una gîndul
Cum ar face el să fugă :
Bacii lacomi nu o dată
Mi-l lipseau de prînz ori cină,
Și-l certau apoi în pilde,
Ca să-i caute pricină...

Într-o zi, umblind cu turma,
Întîlnește-n cale-o zîină :
— Bună vremea, măi voinice !
— Bună inima, stăpîină !
— Spune-mi mie ce te doare
Și de ce ești trist la față ?
Poate eu voi fi în stare
Să-ți ajut cu vreo povață...

Pintea stă prostit și rîde...
Ce să-i zică ?... Ce să-i ceară ?
Mai nu crede, mai se-ndeamnă
Și răspunde-așa, -ntr-o doară ;
— Dă-mi putere, sfîntă zîină,
Ca să-i bat pe toți ciobanii !
I-aș snopi numai o dată,
De m-ar pomeni cu anii !...

— Dacă vrei să prinzi putere,
Du-te, Pinteo, de te scaldă
Colo-n iezer unde apa
E ca laptele de caldă...
Crișu lui ! Nici mai așteaptă
Altă vorbă de la zână,
Face cum i-a fost porunca
Și se-ntoarce glonț la stină...

Însă cînd ajunge-acolo,
Stă la gînduri și se miră :
Ori crescuse el pe cale,
Ori ciobanii se chirciră !
Cu pitici așa nevolnici
Tocmai el să-și puie mintea ?
Milă-i fu ca să-î mai bată,
Și-a plecat în lume Pinteă !...

II

Rătăcea acu prin codri,
Uluit de bucurie,
Și, copil fără de grijă,
Dă să-și facă jucărie.
Patru doage își alege,
Le-ntocmește, le-nclieiază :
Fluier cu răsunset mindru
Astfel își întruchipează.

Cu picioarele-afîrnate
În văzduh, cum s-așezase
Tocmai sus de tot, pe culmea
Unei stînci prăpăstioase,

Doamne, cînd la gură duce
Tulnicul întîia oară !...
Munții clatenă dîn vîrfuri,
Codrii negri se-nfioară...

Ca purtați de vijelie,
Valvirtej aleargă norii,
Și din bolțile tăriei
Cad străfulgerați prigorii ;
Apele se-ndează-n ropot,
Tulburate preste prunduri,
Neguri tresărind se-nalță
Din prăpăstii fără funduri !

Însă Pîntea cîntă, cîntă !...
Tot mai mult cîntarea-i place.
Pînă ce din ceață zarea
Prinde-ncet a se desface,
Iar cînd soarele deodată
Lumină tăria-ntreagă,
Colo-n plaiuri depărtate
Ce să vezi, măi frate dragă ?

Nouă sate risipite
Peste-ntinderile zării
Se-nvîrteau voios în horă
După sunetul cîntării
Țupăiau bătrîni și tineri...
Poate c-ar juca și-acuma
Dacă Pîntea Năzdrăvanul
S-ar fi întrecut cu gluma '

ICOANE DIN CARPAȚI

I

Un șuler lung — gem osii ferecate —
Un strigăt viu — nebun de libertate !
Pe roți uruitoare
Vagoanele urnite
Alunecă ușoare
Mai iute, mai grăbite, —
Dar inima-mi nebună
Mai iute-ar vrea să meargă
Și bate-n piept, să-l spargă,
Să zboare-n lumea largă
De-atita voie bună !

Griji amărite, zbuciumări deșarte,
Vă las de-acum !
Vă las cu bine ! La o parte !
Voi n-aveți ce-mi căta la drum !
Pieriți, întunecate duhuri !
Sunt liber ca ciocirlia-n văzduhuri !
Îmi flutură părul în vînt,
Și cînt, —
Mă cheamă-n zare munții, munții mei !
Ce dor, ce dor adinc mi-era de ei !

Ce dor i-a fost poetului
De freamătui brădetului,
De mormurul izvorului,

De fluierul păstorului,
De glasul păsărelelor
Și de vecinul stelelor —
De vârful Caraimanului,
Ce dor, ce dor i-a fost sârmanului !...

II

Stă Caraimanul 'nnegurat,
Moșneag în veci cu fruntea sus ;
Slăvitul zilei împărat
Încet se lasă spre apus.

Și cum se uită la moșneag,
Se mai oprește-o clipă-n loc :
I-azvîrle cu un zîmbet drag
Pe frunte-un diadem de foc.

Iar după culmi, doi nourași,
Urcînd tiptil, în zare, sus,
Rîd răsfățați și drăgălași,
Privind idila din apus.

III

Finu-i strîns, și de pe luncă
Oamenii spre casă vin.
Lacrimă de-argint, scînteie
Steaua serii în senin.

Văile-alburesc în zare,
Satul se-nvelește-n fum.
Cel din urmă car răscoală
Colbul adormit pe drum.

Dulce și încet se-ntinde
Tihna pe pământ și-n cer...
Sus pe deal răsare luna,
Melancolicul străjer.

IV

Din culmea Virfului-cu-Dor
Mă uit în zări senine,
Și iar m-apucă aprig dor,
Odorui meu, de tine.

Departe, peste munți și văi,
E casa ta cea mică...
Sînt duși în sat părinții tăi,
Și-n prag stai singurică...

Că nu-s un vultur... să mă salt
Din plaiurile-aceste,
Și ca un fulger din înalt
Să cad fără de veste

Și să te iau cu mine, sus,
Și să te duc la mine,
Departe, unde lacrimi nu-s
În zări în veci senine.

Este ceasul cînd truditul
 Muncitor voios aruncă
 La o parte grija zilei
 Și uneltele de muncă ;
 S-au întors de la pășune
 Liniștitele cirezi,
 Umbre cresc pe nesimțite
 Prin grădini și prin livezi.

Dar un zvon de mii de glasuri
 Umple zarea fără veste :
 Craiul zilei, stînd s-apună,
 A încemenit pe creste.
 Văile răsună toate,
 Dealurile viu răspund,
 Și vijelios se-nalță
 Pulberea departe-n fund

Sună dealul, valea sună,
 Stă văzduhul să se spargă
 De tălăngi nenumărate
 Ce izbesc în bolta largă,
 Căci coboară de la munte
 Oile, și curg puhoi,
 Cu un greu potop de ceață
 Înainte și-napoi...

Un berbec cu coarne-ntoarse.
 Tacticos și prea cuminte,
 După gît c-un clopot mare,
 Merge singur înainte.

Pe la margine, dulăii ;
Urecheatul, la mijloc,
Cu desagii grei în spate,
Anevoie-și face loc.

Iar prin pulberea de aur
Tocma-n capul celălalt
Crește umbra-ntunecată
A ciobanului înalt :
Cu căciula într-o parte,
El plutește plin de fală,
Sara purpurie-i schimbă
Zeghea-n mantă triumfală...

VI

DOINA

Se tinguiesc
Tălăngi pe căi,
Și neguri cresc
Din negre văi,
Plutind pe munți...
La Făgădău,
La Vadul-Rău,
Sus, la răscruci,
Vin trei haiduci
Pe cai mărunți...

Grăiesc încet...
Un scurt popas —
Și spre brădet
Pornesc la pas
Cei trei călări...

Sus, peste plai,
Tăcutul crai
Al nopții reci,
Umbrind poteci,
Se-nalță-n zări...

Și neguri cresc,
S-anină-n crângi ; —
Se tînguiesc
Și plîng tălângi
Pe căi pustii...
Se duc uitați
Cei trei firtați,
Săltînd în șa,
Plutînd așa,
Ca trei stafii...

Dar cînd ajung
La cotituri,
Un chiot lung
Din mii de guri
Dărimă stinci...
Haiducii mei
Doinesc toți trei ;
Și clocotesc,
Și hohotesc
Păduri adînci...

VII

CIOBĂNAȘUL

La curte vine-un ciobănaș
Cînd îi abate lui să joace,

Și mult e hoț și e poznaș,
Că e copil din munți, și pace !

Sînt rupte bielele-i opinci,
Căciula lui în fund e spartă,
Dar el c-un pumn doboară cinci
De-i cată unul și-altul ceartă.

Și cum e scurt și îndesat,
Rîd, dar se tem de el ficiorii,
Și parcă-i el mai mare-n sat,
Că joacă tot în fruntea horii.

El dă porunci la lăutari,
A lui e cea mai mîndră fată,
La el se uită mici și mari,
Și-apoi acela-i joc o dată !

Acum o prinde frumușel,
Acum o lasă și-o îngîină,
Și moare fata după el
Cînd o-nvîrtește pe sub mină...

Iar cînd ceilalți se-ncurcă-n joc
Și-abia se-ndeamnă slab din gură,
Tot el aruncă, la noroc,
Cea mai frumoasă strigătură...

CU FRUNTEA-N MÎNA ALBĂ...

Cu fruntea-n mîna albă răzemată,
Cînta frumoasa fată la fereastră,
Cînta de dor,
Și glasul-i dulce și tremurător
Se înălța în liniștea albastră
A luminoasei nopți de vară...

Căci era noapte-adîncă, albă, clară,
Și trist cînta copila fermecată
De liniște și de singurătate...
Și singură se asculta cîntînd,
Și nu sfîrșea un cîntec jumătate,
Că altul îi venea mereu în gînd.
Și nu știa nici ea de unde vin
Acele triste cîntece uitate...

Cînta de dor și chin,
De lacrimi tănuite în tăcere,
De zile de zbucium și nopți de veghere,
Și de chemări, de patimi neînvînse
În deznădejdea brațelor întinse,
De ani pustii de lungă așteptare,
De zilnice-amăgiri
Și hohote de plîns la deșteptare...

Încremenise brazii ascultînd
În liniște... pe uliți — nici un pas...
Doar Prahova cea fără de popas
Curgea în vale,

Amestecînd în al copilei glas
Tot murmuru-necat al apelor sale...

IX

Jos, între care,
Vitele rumegă ;
În depărtare
Văile fumegă.

Dorm muncitorii
Pe lingă focuri ;
Apele morii
Murmură-n scocuri.

Scapără stelele..
Ceasul în care
Dănțuie ielele .
Lîngă izvoare...

Sprintene, vesele,
Peste coline,
Joacă miresele
Apelor line.

X

LA GURA PEȘTERII

La gura peșterii adînci
Stam lîngă foc, în fapt de sară,

Și flăcările, aruncînd pe stînci
Roșateca lor pară,
Închipuiau o horă de fantasme,

Iar apele șerpuitoare,
Cu scoboriri și creșteri
De sute de izvoare,
Își îngînau eternele lor basme
În fundul neștiut al negrei peșteri...

Trosneau din foc scînteii din cînd în cînd
Și sus, pe cer, s-aprinse-nțîia stea.
Ci eu stăteam la foc, visînd,
Și ascultam la pustnicul bătrîn,
Ce-mi povestea
Minuni adînci din cuibul lui de brazi...

— ...Demult, demult, trăia un neam păgîn
De oameni, mai puternici și mai mari
Ca oamenii de azi,
P-aceste plaiuri binecuvîntate...
Ei nu știau de sapă și de plug,
C-aveau de toate cele din belșug,
Așa precum le-a fost lăsat Preasfîntul...

Și au venit din locuri depărtate
Puhoi de semînții
Și au umplut pămîntul
Cu zgomotul neostoitei lupte
Și strigăte pustii...
Un veac întreg luptară în zadar

În frământări neîntrerupte
Cu-acești vrăjmași,
Dar, biruiți, n-au mai putut să ție
Și au fugit, și s-au ascuns
Depart-e-n fundul fără de hotar
Al peșterii, de nimeni nepătruns...

Și-acolo au și-acum împărăție
Bătrînii uriași,
Și-ades-e-n nopțile senine,
Cînd liniștea domnește-n bolți, pustie,
Pîn'la urechea noastră vine
Un vuiet surd de pași...

Astfel îmi povesti sihastrul,
Apoi tăcu...
O liniște de vrajă se făcu,
Și fumul se-nălța albastru,
Iar flăcările, aruncînd pe stînci
Potopul lor de pară,
Închipuiau o horă de fantasme,
Și apele, fierbînd clocotitoare,
Cu scoborîri și creșteri
De sute de izvoare,
Își îngînau eternele lor basme
În noaptea fără fund a negrei peșteri...

XI

Fantastic norii se-nveșmîntă,
Străpunși de suliți lungi de aur,
Și ca-ntr-un lac de sînge crește
Întreaga zare-nspre coclaur.

Semn de război !... Un glas de bucium,
Din văi, mă face să mă speriu...
Visam, Austrie, că-n flăcări
Se darmă vechiul tău imperiu...

XII

Dar soarele coboară-n asfințit,
Din văi cresc neguri cenușii,
Năvală dau pe culmi în sus,
Și clopotele-au amuțit.

Pe gânduri dus,
Călugărul descult a-nchis
Străvechiul paraclis,
Și intră în chilia-i de sihastru.

Dar negurile cresc, mereu întind
Zăbranicul lor lung, întunecat...
Pe rînd s-aprind
Făcliile văzduhului albastru,
Luceafărul scînteietor răsare,
Și luminițe licăresc prin sat...

Departe, orga surdă a pădurii,
Cu mii de șoapte, taine de izvoare,
Răsună-ncet, răsună lin,
Pe urmă tace...

O, ceas divin !

Acum începe mîndrul parastas
În templul veşnic al naturii...
Sus, peste lumea adormită, mută,
Potir de-argint în mîna nevăzută
A îngerului purtător de pace,
Se-nalţă luna dintre brazi...

Gigantic preot în odăjdii sfinte,
Străluce Caraimanul solitar...

Şi tu, pierdut, o, suflet, în extaz.
Cazi în genunchi...

GORUNUL LUI HORIA

Străjer străvechi şi plin de bărbăţie,
Gorunul uriaş spre ceruri cată...
La umbra lui, pe-o noapte-ntunecată,
Trei căpitani şi-au fost jurat frăţie.

Ei s-au legat cu inima curată
Să-şi mîntuiască neamul de robie.
Luptară dirji, dar, prinşi prin viclenie,
S-au săvîrşit — martiri-eroi — pe roată.

Trecură ani... Cumplit ofta iobagul,
În lanţuri şi mai crunte ca-nainte,
Îngenuncheat de cei atotputernici,

Cînd, iată, tînăr crai ridică steagul...
Și sub gorun aceleași jurăminte
Răsună : „Moarte domnilor nemernici !“

★

Dar n-au vrut cei de sus să-l înțeleagă
Și, după mari izbînzi și zile-amare,
Într-o colibă, fără-o luminare,
S-a stins, pustie, viața lui pribeagă.

Îl îngropară sub gorunul mare,
La umbra-i, ce-i fusese-așa de dragă,
Pe cînd ai lui umplură lumea-ntreagă
Cu-al doinei vaier fără de-alinare.

Bătut de ploi, de nopți vijelioase,
Cercînd zadarnic pe urmași să-i cheme
La luptă nouă, stăruie și azi

Gorunul falnic, neînfrînt de vreme,
Ci trist își pleacă crengile-i stufoase,
Umbrînd mormîntul marelui viteaz.

★

Ce-nseamnă însă-a cerului minie ?
Ce-nseamnă norii vajnici de s-adună ?
Gorunul azi mai greu din ramuri sună,
Parc-ar voi eroul să-și învie !

În hohote de plîns ar vrea să-î spună
C-ai lui uitară drept și datorie ;

El cere-un semn din ceruri, să-i îmbie
La luptă sfântă, ca în vremea bună...

Și iacă ! Trăsnet zguduie gorunul
Și val de crengi acopere mormintul
În care mîndrul crai își doarme somnul...

Ci toți stau muți și n-a-nțeles nici unul :
Zadarnic Domnul și-a rostit cuvîntul,
Căci au pierdut credința lor în Domnul !

CÎNTEC DE LEAGAN

Corinei

Hai, odor, hai, păsărică,
Dormi, o, dormi, fără de frică,
Să te-alinte
Moș cuminte
Și să-ți cînte-ncetinel :
„Mugur, mugur, mugurel...”

Ingeri vin tiptil și-alene
Să te mîngîie pe gene,
Și mi-ți leagă-n
Dulce leagăn
Fraged trupușor de crin,
Ca s-adormi frumos și lin...

Ce tresari ?... Nu-i nime, nime...
Liniște și-ntunecime.
Doar zefirul,
Musafirul
Cel șagalnic și pribeag,
A trecut pe lângă prag...

Și-a trimis o giză mică
Să-ți aducă-o scrisorică
Și să-ți spună
Noapte bună.
Că și el, sătul de drum,
Merge să se culce acum...

SOMNUL LUI CORBEA

Din bătrîne basme știu de-o închisoare,
Peșteră adincă, văduvă de soare,

Aerul, de-o poștă, l-otrăvesc bureții,
Mucigai de veacuri spînzură păreții,

Și-năuntru doarme Corbea somn de vrajă
Duhuri necurate lângă el țin strajă.

Doarme uriașul, răsturnat pe spate,
Ferecat în lanțuri pline de lăcate,

Barba-l învălește ca un strat de iarbă,
Viperi și șopîrle i-au clocit în barbă...

Și-nchisoarea-i largă de-ar cuprinde-o țară,
Totuși lui i-atîrnă picioarele-afară,

Ba mai pe-ndelete dacă s-ar întinde,
Două țări alături ar putea cuprinde...

Însă Corbea doarme... Pîn' să se deștepte,
Mult amar de vreme trebuie s-aștepte !

Doar abia pe geană de-l atinge-o rază,
Doamne, lume nouă, cum îngheți de groază !

Doar prin somn de-și mișcă trupul într-o parte,
Lanțurile-i grele zuruie departe;

Și-o zbughesc prin găuri viperi și șopîrle...
— Hai, săracă lume, cum o să te-azvîrle !

GEORGE RANETTI

Versurile lui George Ranetti (1875—1928) au fost adunate în două volume : *Fabule* (1907) și *Poezii* (1924). O ediție de *Versuri* a dat în 1956 Mihai Dragomir („Biblioteca pentru toți“).

PLUGUL ȘI TUNUL

S-a întâlnit un plug și-un tun
Pe drumul unui mic cătun
Și drumul așa strimț era
 Că nu putea
Pe el să treacă decât unul.
Să treacă Plugu-ntii, sau Tunul ?
În marea lor nedumerire
 Șezură-n loc,
Dar Tunul, țănoș, c-o privire
 Plină de foc
Și fulgere țîșnind din ochi-adînci.
Se repezi și dete-n brînci
 Plugului zicînd :
— În lături ȝopîrlan de rînd !
Eu cel dintîi să trec se cade ;

Smerit în urmă să-mi mergi, bade !
Dar Plugul spuse cu sfială :
— Prietene, fără-ndoială,
Pesemne ești smintit, ori... Krupp ?
Aș înțelege-o rugămintе ;
Dar să-mi ordoni să treci nainte ? !
— Ordon ! Iar, de nu vrei — te rup !
Ș-adaogă : — Nu mă cunoști,
Desigur, dacă îndrăznești
Poruncii-mi să te-mpotrivești.
Eu-s fruntea falnicilor oști,
Și nu s-a-ncumetat nici unul
A umili pîn-acum Tunul !

Nemernic Plug.

Eu aș putea

Să te distrug !

Ar fi să-ți fac însă o farsă
Nedemnă de puterea mea.

Privește !

Și spune-mi, nu te îngrozește
Această gură ce foc varsă
Ca un balaur din povești ?
Și spune-mi, nu te îngrozești
Cînd glasul-mi sună minios
Ca trăsnetul cel fioros ?
Să-nfrunți, tu, forța mea haină,
Tu, vierme tîrîtor în humă ? !
O, Plugule, asta-i o glumă !
Eu pot preface în ruină
Cetăți cu ziduri seculare
Și pot trimite la plimbare
Pe celălalt tărîm, o, Plug,
Zecimi de mii de inși !... Toți fug
În fața Tunului năprasnic !
Zău, recunoaște : fuși obrasnic !
Sărmanul Plug rămase-o clipă

Îngîndurat

Unui puternic îngîmfat

E greu să-i dai răspuns în pripă.

Dar, ce se chibzui,

Grăi :

— Mărturisesc cu resemnare :

Puterea ta este mai mare

O, Tun

Nebun !

Și-și închină fața sa plînsă.

Mărturisește și tu însă,

Că și eu, deși nu-s fălos,

Pe lumea asta-s de folos !

Urgia ta pustiitoare

Distruge sate și ogoare

Ruină, jale și pîrjol !

Și-atunci viu eu, Plug oropsit,

Și dreg ce tu ai nimicit :

Colibele nefericite

Și lanurile aurite,

Că-n urma brazdei Plugului

Cresc spicile belșugului,

Și nu-i pămînt mai mult bogat

Ca cel cu sînge îngrășat !

Așa vorbiră plug și tun

- Pe drumul micului cătun

Dar, iată, după un tufan

Le iese-n cale un țaran

Care le zice : — Pace vouă !

Unelte sînteți amîndouă

Deopotrivă de utile :

Tu, mîndre Tun, ești vitejia,

Tu, Plug umil, ești hărnicia !

Și trebuie să vă legați

Ca frați !

Și, mai ales, să nu uitați
Că eu țaranu-n veci jertfit,
Ca mucenicul osîndit
Să piară pe aprinsul rug —
Eu minuiesc și tun și plug !

CORBUL

Nu s-a născut în cuibul cald
Sub aripe ocrotitoare,
Cînd cerul parcă-i de smarald
Topit în razele de soare !

Era năprasnică ninsoare
Și ger cumplit cînd s-a născut :
Era în noaptea Bobotezii
Și n-a avut drept așternut
Decît lînțoliul zăpezii.

Și-acum, ce mîndru e ! O, vezi-i
Avîntul falnicului corb !
S-avîntă-n vînt ca o săgeată,
S-avîntă-n nori, nainte, orb...
O plutitoare neagră pată
Se-arată-n zarea depărtată.

Și-i sus, mai sus, e lingă soare
Micuța pată plutitoare !

...Cînd sufletul ți-e rupt de gerul
Durerilor nepotolite,
Privește-l cum atinge cerul
Cu aripe neobosite,
Și spre nespusă mîngiere
Să-ți fie gîndul că-n curînd,
Și tu, născutule-n durere,
Și tu, nemernic sclav flămînd,
Și tu, lipsitul de piine,
Și tu, prostitule norod,
Te vei nălța din glod —

Ca mîine...

CONSTANTIN CANTILLI

Poetul Constantin Cantilli (Otopeni, 20 iunie 1875—1949), care a scos între 1896—1897 *Revista modernă*, a publicat poema *Bertha* (București, 1900) și volumul *Aripi de vis* (București, 1903). Selecție din opera sa poetică în *Antologia poeziei simboliste românești* (1968), îngrijită de Lidia Bote.

PĂDUREA DE PURPURĂ

În aerul rece și dulce, sub frunze și flori mormintat,
Uitat e orașul nemernic și vraja treptat mă cuprinde...
O plasă trufașă de aur mă prinde-n fluidice lațe,
E cerul cu brațe multiple, e visul splendoarei și verei.
Doi aștri, superbe-ametiste, lucesc în desiș ca-ntr-un vis,
Și da, e chiar visul molatic — e corpul doritei ispite.
Iar pasuri grăbite alătur-acea nuditate gracilă, —
Zvelteți de idilă-nflorită, de freamătul febrei de buze.
Silvani și fauni rustici sparg umbra cu jarul din ochi,
Piriul îmi umple auzul cu orga din zgomotul mării,
Strigărei de pasere rară din albul văzduh prăvălită
Răspunde un trăsnet și vilvoră purpură toată pădurea.

MIHAI CODREANU

Mihai Codreanu (Iași, 25 iulie 1876—23 octombrie 1957) a publicat volumele de versuri : *Diafane* (Iași, H. Goldner, 1901) ; *Din cînd în cînd*, poezii (1901—1903), (Iași, Progresul, 1903) ed. I^ă („B.p.t.“), București, f.a. ; *Statui*, sonete (Iași, Viața românească, 1914 ; ed. II, 1921) ; *Cîntecul deșertăciunii* (Iași, Viața românească, 1921) ; *Turnul de fîldeș* (București, Cartea românească, 1929) ; *Statui. Sonete și evadări din sonet* (București, F.R.P.L.A., 1939). O ediție de *Sonete* publică Al. O. Teodoreanu (București, E.S.P.L.A., 1957) ; *Scrieri*, I—II (poezii vol. I, ediție de Const. Ciopraga și Ilie Dan cu o introducere de Const. Ciopraga, E.P.L., 1969). A tradus *Martira* (1903) de Jean Richepin, *Prințesa îndepărtată* (1903) și *Cyrano de Bergerac* (1920) de Edmond Rostand.

IMN

Libertate ! Vorba asta e o vorbă de magie.
Ce ne-nalță vulturește sufletul pînă la zei
Și de fier ne face brațul cînd luptăm sub steagul ei,
Clipei trecătoare dîndu-i colorit de veșnicie.

— Libertate, ești unica Universului tărie ;
Pieptul tău respiră aer respirat numai de lei...
Și chiar munții, pentru tine, să-i urnești din loc nu-s grei ;
Libertate, tu ești rază... și parfum... și melodie !

Fără tine tot neantul sta-n Nimic încremenit ;
Tu ai îndemnat atomul să se miște-n Infinit,
Ca să-i dai apoi viață în vieți nenumărate.

Libertate, ești enigma tuturor a cite sînt.
Deci și ieri și azi și pururi, cum în Cer și pe Pămînt,
Vorba asta e o vorbă de magie ; Libertate !...

FRATELUI MEU CITITOR

Eu nu te-ntreb de unde vii și unde
Te duce ne-nțeleasa ta menire :
Tu ești un strop etern de rătăcire
Pe care-n veci nu-l voi putea pătrunde.

Dar sînt în noi asemănări profunde,
Căci orice-ai fi și-n orișice-amăgire
Te duce goana ta spre fericire,
Același om într-amîndoi s-ascunde.

Visezi și tu în clipe mai senine,
Și chinuit de setea de mai bine,
Îți sorbi încet paharul de otravă...

...Și trec și eu prin clipe nourate
Cînd zvîrl din piept clocotitoare lavă !...
— Oricine ești, întinde-mi mîna, frate...

SIMBOLISM DE TOAMNA

Ascultă glasul frunzelor bronzate,
Cînd asprul vînt de toamnă le frămîntă ;
E un suspin metalic ce-nspăimîntă,
Pornit din mii de strune descordate.

Foșnesc prin goluri game variate
Și-n nesfîrșite șuierări s-avîntă :
Vioare, flaute și harfe cîntă
Stridente psalmodii destrăbălate...

Ascultă glasul frunzelor pălite,
Cînd gem de vîntul toamnei biciuite
Și cad... și mor, îngălbenind cărarea,

E comedie plînsul lor și-i dramă :
Iar dacă vrei să-ți înțelegi chemarea,
Ascultă glasul frunzelor de-aramă...

PATRIA

Eu n-o slăvesc ca pe-o icoană vagă,
Ci-n tot ce văd ea capătă-ntrupare ;
În tot ce simt, fiorul ei tresare
Și-n tot ce am, ființa ei mi-i dragă !

Ea-i munții mei și codrii plini de vlagă
Și-a riurilor mele legănare.
Tot ce-i pustiu, cînd sînt în depărtare.
Cînd vin spre ea, începe să m-atrage !

Mindria ei sînt eu în mii de fețe,
Trecut prin legiunile semețe
Ce-i cuceriră soarta triumfală.

Prin ea mă simt turnat ca din aramă...
Și parcă-mi fierbe sîngele de fală
Că-i sînt copil și ea că-mi este mamă !

PLOPU

Stă drept în sus ; — iar sobra majestate
A ramurilor sale-n mlădiere
Vibrează calm în magica tăcere
Din visătoarea lui singurătate.

În crengi, ușor... tot mai ușor, străbate
Încetinel zefiru-n adiere...
Și-un freamăt lin, un freamăt de mistere,
Foșnește-n frunze-alene clătinate.

Ce simțitor e plopul meu din vale ;
Cînd rîzi, pătrunde-n ramurile sale
Un viu concert de rîsete-n surdină ;

Iar dacă plîngi, în plop ecoul zboară...
Și, frămîntat de jale, se-nfioară
Din vîrf de crengi și pîn' la rădăcină.

CINTECUL DEȘERTACIUNII

Sonetul meu acesta e suspin
Pornit din frămîntări de suflet crunte ;
E piatra lui Sisif, din vîrf de munte
Rostogolită veșnic spre declin.

E dorul de-a zbura către senin,
Nesustînut de-aripile-mi mărunte ;
E spasmul valului de-a vrea să-nfrunte
Zăgazul propriului său destin.

Nu mi-am putut îndeplini chemarea,
Precum nemărginirea sa nici Marea
Nu-și poate trece peste țarmul ei...

Dar chinuit de visul meu de artă,
Ca cel mai umilit dintre pigmei,
Rencep mereu cîntarea mea deșartă.

DEZMOȘTENITUL

Cunoașteți voi un biet copil pribeag
În veci cu sufletul fugar spre stele,
Cu zîmbete naive ori rebele
Și totdeauna mîndru ca un steag ?

Din armoniile ce dă-n vileag,
Voi vă brodați a viselor dantele ;
Iar de cuvîntul lui, în clipe grele,
Vă sprijiniți ades ca de-un toiag.

El trece printre voi ca o cernită
Fantomă tristă și dezmoștenită,
Cu spini pe cap și fulgere-n priviri.

Doar viitorul de va ști secretul
Încununării lui cu trandifiri :
Acest bastard al sorții e Poetul.

ELEGIE

Iubirea mea e-o rană solitară
Ce singerează-n orice trandafir
Care-nflorește-acum în primăvară...

Și chinuit de tristul ei delir,
Aș vrea să-i sorb cu sete tot veninul
Din otrăvitul buzelor potir.

De-ar fi să mor, pierzându-mă-n seninul
Privirii tale-ntr-un suspin de dor, —
Murind, mi-aș binecuvînta suspinul...

Și mi-aș goli într-un suprem fior,
În sănătatea ta, felină blîndă,
Întreg paharul meu liberator.

Visez că-mi lunec mîna vagabondă
Prin părul tău cel cu parfum de tei,
Subtilă și poetică Giocondă...

Și simt în piept electrice scînteii,
Ca Baudelaire în pervertite clipe,
Cînd se zbătea pe sinuri de femei.

Mușcîndu-mi buza, doamnă, să nu țipe,
Îți spun într-un suspin înăbușit.
Că n-am, spre tine să mă-nalț, aripe...

Al ochilor tăi limpede zenit
O clipă să-l ating... și-n adîncime
Să cad pe veșnicie prăbușit,

Pe cînd icoana ta, din înălțime,
Privind căderea bietului Icar,
Ar străluci-n cascada mea de rime.

Oh, versul meu cu brațe de stejar,
Uitîndu-și și trecutul și mîndria,
E azi de-abia înmugurit vlăstar,

Ce nu-și mai poate-nfringe elegia
Și-i umilit că suferă... și gem
Cum geme Leopardi-n „Aspasia“.

— Eu n-am chemat pe nimeni... și te chem.

CARMEN SAECULARE

Eu cîntecul acesta de izvor
L-am cîntat odată,
Pe cînd eram un fluviu călător
Spre marea zbuciumată...

Și cîntecul, luat de vînt, s-a dus
Pe spumă de ecouri,
S-a dus spre vîrful cel de munte-n sus
Și s-a topit în nouri ;

Iar nourii plouară pe pămînt
În picuri roditoare,

Și-atunci sămînța vechiului meu cînt
A răsărit în floare.

În toamnă, floarea cînd s-a veștejit
Pe vremea scuturării,
S-a-mprăștiat în vînt și s-a topit
În frămîntarea mării ;

Iar marea-n nouri s-a reinălțat
Pe spumă de ecouri,
Și primăvara iarăși a plouat
Cu rod de flori, din nouri ;

Eu cîntecul acesta monoton
Cu rime repetate,
Îl cînt mereu trezindu-i vechiul zvon
Pe căi de mult umblate ;

Îl cînt mereu cînd vin ca să-mi ridic
Prin vremi din leagăn dricul, —
Precum nimicul vine din nimic,
Spre-a repeta nimicul.

E cîntecul cel pururi călător
Prin flori și prin izvoare,
Căci el e floare-n orișice izvor,
Izvor în orice floare...

Și toți îl cîntă fără de cuvînt,
În cor cu toți poeții,
Precum în Cer așa și pe Pămînt ;
E cîntecul vieții.

TRANDAFIRII

Frumoșii trandafiri pe care-i crește
În parcul meu bătrînul grădinar
Răsar la soare din pămînt murdar,
Precum din simțuri dorul se ivește.

Dar care om mai stă de socotește
Din ce plămadă florile răsar ?
Cînd e să-și piardă vremea în zadar
Cu-asemenea nimicuri, cît trăiește...

De-aceea soarbe-le parfumul lor,
Și nu privi cu gînd cercetător
În ce adîncuri rădăcina-și moaie,

Căci e nendemînatic să te miri
Că e-ngrășat pămîntul cu gunoaie,
Spre-a zămisli frumoșii trandafiri.

GABRIEL DONNA

Gabriel Donna, pseudonimul literar al lui Nicolae R. Urdăreanu (Iași, 20 iunie 1877—1944 ?) a tipărit patru volume de versuri : *Citeva strofe* (Buzău, 1898) ; *Sonete Uraniei* (București, 1902) ; *Marginalia* (București, 1911) ; *Poeme romantice* (București, 1942). Selecție de poezii în *Antologia poeziei simboliste românești* (1968), îngrijită de Lidia Bote.

NEBULOASA DIN ANDROMEDA

Deasupra marei constelații ce-n litere de foc fixează
O delicată povestire în fundul cerului obscur,
Departe-n adâncimi imense, iluminatul nor planează,
Al unor lumi în plămădire, fermecător, alb augur.

Iuțeli vertiginoase-acolo în largile spirale-așează,
Cu sorii noi, fășii de haos stîrnite din eternul pur,
Și totu-atîta-i de departe, că pare celor ce-l veghează
Înminunați că giuvaerul încremenit e în azur.

Ah, totul pare visul unui imens capriciu ce creează,
Căci repede-le-ndepărtatul vârtej ce-azvîrle împrejur
Sori noi, sori albi și albul haos din care-alți sori se-nfiri-
pează

E ca opalul fin prin care o rază palidă filtrează,
Ori ca nălucile ușoare tăcute și c-un șters contur,
Ce din neant scot visătorii și sufletul și-l populează.

ȘTEFAN PETICĂ

Ștefan Petică (Bucești-Tecuci, 5 octombrie 1877—17 octombrie 1904) a publicat volumele de versuri *Fecioara în alb*, *Cînd vioarele tăcură*, *Moartea visurilor* (București, 1902), *Cîntecul toamnei* și *Serenadele demonice* (București, 1909). Ediție de *Opere* îngrijită de N. Davidescu (F.R.P.L.A., 1938) și o culegere în *Antologia poeziei simboliste românești* (1968). Ediție de *Scrieri* de Eufrosina Molcuț în 1970 (I, *Poezii*).

FECIOARA ÎN ALB

I

La Sinaia-n mănăstire
De sub arcul cărunțit
Luminos de fericire
Zboară cîntul potolit ;

Către bolta azurie
Se înalță aruncînd
Blondul vâl de poezie
Peste straniul meu gînd.

Pun făcliele de ceară
Fața negrului altar,
Într-o vie, caldă pară
Ca-ntr-un nimb de aur clar.

Și pe frunțile plecate
În pioase rugi fierbinți,
Cade trista voluptate
Din adâncii ochi de sfinți.

La Sinaia-n mănăstire
Ochii triști și chinuiți
Peste file de psaltire
Se apleacă liniștiți.

Peste toți s-abate clipa
Albelor înfiorări ;
Ruga-și tremură aripa
Blindelor înduioșări.

Stinsă-i flacăra de vise
Din trecutul greu și-amar :
Crini cu florile deschise
Plîng la umbră de altar.

Și din bolta înstelată
A bisericei, încet
Cade pacea fermecată
Peste tragicul poet.

La Sinaia-n mănăstire
Sub căruntul arc oval
În de aur poleire
Apăru profilul pal.

Pală-n rochia ei albă
Sta fecioara ca un crin :
Întrupare fină, dalbă
Dintr-un vis de cherubin.

De sub greaua boltă pare-a
Tresărit în mine lin
Visul blindului Petrarca
Îmbătat de cer senin.

Și-a mea frunte idolatră
Am plecat-o pocăit
Peste recea, veche piatră
De sub arcul cărunțit.

IX

Era odată-un prinț vestit
Cu ochii triști, cu fața blindă ;
Un viers de cîntec rătăcit
Doinea în vorba-i tremurindă.
Pe tristul prinț cu ochii mari
Un gînd adinc de pribegie
Spre negrii codri solitari
Îl îndemna cu viclenie.
Ah, pală-i floarea de cicoare
Ca floarea dorului ce moare !

Un cal și-o spadă și-a gătit
Și s-a pierdut în depărtare,
Vai, blindul, tristul prinț vestit
Ce triști sînt crinii pe cărare !
În urma lui îngîndurat
Privea un chip alb de fecioară
Dar numai colbul argintat
Se joacă-n razele de seară.
Ce tristă-i floarea de cicoare,
Ah, floarea dorului ce moare !

Trecut-a timp și s-au lăsat
Dureri pe-ntinsa-mpărăție
De dorul celui ce-a plecat
Pe lungul drum de pribegie,
Iar ochii candizi și albaștri
Ce-au plîns pe urma frumuseței
Păreau pe ceruri niște aștri
Perind în zarea dimineții.
Și plînge floarea de cicoare
Ah, floarea dorului ce moare !

Tîrziu de tot a revenit
Într-un amurg de toamnă rece.
Vai, blindul, tristul prinț vestit
Era o umbră care trece
Înfășurată-ntunecat
În greaua mantie de vise :
Domnea tăcere în palat,
Fecioara palidă murise.
Uscată-i floarea de cicoare
Ah, floarea dorului ce moare !

'Apune soarele pe dealuri
 În slava purpurei de sînge
 Și răsunînd adînc din valuri
 Doineste-un glas și parc-ar plînge ;
 De simți o caldă adiere
 Trecînd pe fruntea ta curată
 Ca și o șoaptă care pierе
 Sub bolta serei înstelată,
 Să știi că-i ruga mea senină,
 Ca visul nopților de vară,
 Ce se înalță-n umbra lină
 În ceasul jertfelor de seară.

De vezi plutind pe blonda rază
 O umbră albă visătoare
 Și crezi că-i îngerul de pază
 Cu aripi lungi ocrotitoare
 Să nu te-nșeli căci visu-mi trece
 În zborul său primăvăratec
 Și-i tot așa de alb și rece
 Cînd se înalță singuratec
 Spre marea boltă luminoasă
 Făcînd durerea mai amară
 Și amintirea mai duioasă
 În ceasul jertfelor de seară.

Și dacă roua clară cade
 Frumoșii ochi adînci de-i scaldă
 Cînd treci sub vechile arcade
 În parfumata noapte caldă
 Nu-i roua rozelor în floare
 Căzută-n nopțile cu lună

Nici plinsul dulce de izvoare
Ci e iubirea mea nebună
Căci lacrimi mari și tănuite
Ca roua limpede și rară
Coboară-ncet și liniștite
În ceasul jertfelor de seară.

XVII

Sună pe dealuri doina bătrână
Noaptea se-ntinde-n singurătate
Peste adâncuri veșnic stăpînă.
— Palide vise cresc pe-nnoptate.

Vintul prin frunze palide trece,
Roua se lasă limpede, rară
Peste-nvechita marmură rece.
— Curg lacrimi calde în noaptea clară.

Searbede raze curg adormite,
Luna zîmbește, blondă și dragă
Culmilor albe și fericite.
— Numai durerea-mi plînge pribeagă.

CÎND VIOARELE TĂCURA

VII

În calda voluptate din serile-argintine
Fecioarele trecură cu mijloace de trestii
Plecate-n tremurare iar farmecul povestii
Cînta în note clare pe culmile senine.

Rideau privind-nainte albastra depărtare
Cum tremură în raza de purpură-nfocată
Căzută-ncet din bolta înaltă și sculptată
În cerul singuratec dormind pe larga zare.

Și vorba lor ritmată pe forma făurită
De rugile din temple urca în vîntul serei
Cum urcă liniștită în calda noapte-a verei
Spre stelele de aur dorința fericită.

Ca stoluri rătăcite pe frunze se lăsară
Suspine prelungite în blonde note stinse :
În umbră-nfiorate cu aripele-ntinse
Plîngeau romane triste pe coarde de gitară.

X

Cum, palidă, cîntase eternei cantilene
De dragoste apusă, senină nota gravă
A morții închinată în purpură și slavă,
Mini triste revărsară parfumuri tyriene
Vrăjind în întunerec ciudata voluptate
Ce umple seara caldă de innuri blestamate.

Zădarnice fanfare cu note triumfale
Sunau beția luptei din turnuri maiestose
Lărgind viteze gesturi spre flamuri luminoase ;
Un imn păta albastrul și pacea de pe vale .
Plîngeau așa de dulce viorile-ostenite
Pe coarde tremurate durerile rănite.

„Săruturi exilate în țările de vise
Și nopți provocătoare ca mantii desfăcute
Pe sinuri de princese abia întrevăzute,
O glorii dăruite de florile deschise !
Vom merge-n pibegie pe-aducerile-aminte
Și buzele curate vor fi de-orice cuvinte.

Ca blonzii crini de noapte, în magică lumină
Rotunde brațe albe întinde-vom spre stele
Din viața-nnegurată de vise-adînci și grele,
Romanță fără gesturi cîntată-n umbra lină.
Pe note în surdină, pe coarde ostenite
Muri-vor tremurate durerile rănite.“

XIII

Parfumul ei se-nalță-ncet tremurător în seara clară,
Parfum de blondă visătoare într-un amurg de primăvară
Ce-adoarme lin și întristat, pe-un cer de purpură și aur.
În taina păcei vespérale ce-a resfîrat al ei tezaur
De-azur și raze pe-nălțime, parfumul cald și-amețitor
Se răspîndește în note clare : o simfonie-n re minor
Pe care-un zeu, poet și trist, a făurit-o-n deșteptarea
Dintr-o visare depărtată și nepătrunsă ca și marea.
Sub vraja cîntului de-argint s-aprind pe culmile albastre
Surizătoare și senine, blînd scînteierile de astre,
Făclii ce ard din vecinicie, în sfîntul templu închinat,
C-un gest de veche adorare, strălucitorului păcat ;
De pe altarul părăsit pe care moare amintirea
Frumoasei blonde visătoare și-apune palidă iubirea,
Zaimf de vis fluturător, un gînd ușor se mlădiază
Spre tremurările de stele ce jertfa patimei veghiază.
Ca două brațe ostenite și îndreptate către cer,
În evocarea luminoasă a durerosului mister

Parfumul ei se-nalță trist. O, sărutarea depărtată
Ce reînvie voluptoasă cu gingășia de-altă dată.
Și ochii mari, glauci și-adînci ca undele-nfiorătoare
Și-mbrățișerile nebune-n fuga lor istovitoare
Și dulcii crini ce surideau peste petalele lor albe
Visînd în somn visări păgîne cu nimfe goale și rozalbe !
Parfumul lor torturător se-nalță alb în seara clară,
Parfum de blondă-namorată-ntr-un amurg de primăvară.

XIV

Am palida tristeță a apelor ce plîng
Pe jgheabul clar și rece al albelor fîntîni
Sculptate-n întunerec de meșterele mîni —
Am palida tristeță a apelor ce plîng.

Pe fața blondei unde încet și trist s-abate
Ca umbra unor aripi o doină din bătrîni
Ce cade ca un freamăt al codrilor păgîni
În cari mor legende și vise depărtate.

Pe marmura cea rece se lasă un amurg
De toamnă-ntîrziată ca negura pe vale
Și sufletul se plînge pribeag pe vechea cale
Iar lacrimi, calde lacrimi ca roua-n seară curg.

Adîncul întuneric se-ntinde ca-ntr-un vis
Și nici o licărire în zare nu s-arată
Vestind speranța pală ce turbură și-mbată.
Fîntîna e o noapte, tăcerea un abis.

MOARTEA VISURILOR

V

Eu voi muri în una din zilele aceste
Purtînd pe umeri crucea Calvarului amar ;
Pe lespezi reci cădea-voi cum cade-n visul rar
Din minți pierdute-n noapte o veștedă poveste.

Parfumuri vechi, uitate încet să cadă peste
Trudita față rece și-n murmurul lor clar
Se simt că se înalță ca-n anticul altar,
Pe straniu glas de imnuri, etern dorita veste.

Nici rugi adînci și calde, nici plîns zbuciumat
Din ochi duioși în lacrimi și nici în josul porței
Lumini și facle roșii sub cerul înstelat.

Ci fața mea-ndrepta-voi spre falnicul-abis
De-albastru și de taine în care astrul morței
Lucește singuratec : o culme-a unui vis !

VII

Păunii verzi plecară în noaptea solitară
Cu strigăte de jale ca nota care trece
Plîngînd sub ceruri triste ; iar sus în turnul rece
Trei lacrimi umeziră pe coarde de gitară.

Și palidele trupuri de roze s-adunară
Pe marginea-n ruină încet să se aplece

Murind ca niște albe columbe-n noaptea rece
O, visele, poema de vise-n noaptea clară !

Și noaptea cea muiată în aurul de lună
Părea apoteoza fantastică și vagă
Căzind pe frunți de ceară în taina lor nebună.

Poeme dulci de vise, poeme de petale
Ce mor în tremurarea din mintea-ne pribeagă !
Departe trec păunii cu strigăte de jale.

X

„Vor înflori iar trandafiri !“ Încet, un glas tremurător
Se înalță sfios și trist ca adierea unui vînt
Și-o frunte largă lumină întunecatu-ne mormînt ;
He, încă unul-nebunit de chinul crunt și-amețitor !

Noi îl priveam. Era frumos și avea ceva stăpînitor
În ochii dulci înflăcărați de melancolicul avînt
Și glasul lui suna ciudat ca melodia unui cînt.
„Vor înflori iar trandafiri !“ Ce-adînc parfum îmbătător !

Și ne surprinserăm șoptind sub neagra mantă de-ntuneric
Vor înflori iar trandafiri ! Și dorul nostru vag, himeric
Părea din lumea unde duc ascunse tainicele căi.

Va tremura din nou parfum în șoapta dulce a blindei firi
Va flutura iar visul alb ca floarea misticelor văi
Și noaptea tristă va pieri. „Vor înflori iar trandafiri !“

CÎNTECUL TOAMNEI

— Melancolia adorată
A toamnei pare al tău cînt ;
Plîngi oare grația-ntristată
De recea batere de vînt ?
— O, lasă toamna care pierе
Ca graiul dulcilor povești,
S-ascult vrăjita adiere
Din vechii tei moldovenești.

— În ochii tăi e voluptatea
Adincă-asemeni unei mări ;
Ți-e milă de singurătatea
Ce cade-ntinsă peste zări ?
— O, nu, dar dulce mă-nfioară
Un vis crezut de mult apus,
El plînge trist ca o vioară
Splendoarea vremii ce s-a dus.

— Pe buza ta o rază pală
Îți pune-un zîmbet aurit ;
E oare raza ideală
Vestind al toamnei asfințit ?
— O, nu, dar crudă, amintirea
Mai grea se face de acum,
Voi să mă-mbăt de fericirea
Torturătorului parfum.

— Pe fruntea ta o-ncrețitură
De suferință s-a brăzdat ;
Ești trist că falnica natură
Comoara blondă și-a-ngropat ?
— O, nu, dar dorul de plecare
În al meu suflet s-a aprins.
Amici, uitați-vă în zare
Ce trist mă cheamă visul stins !

III

Întristarea mea e-o gingașă terasă
Unde visul blind întârzie spre seară
Îndemnat de-albastra umbră ce se lasă
Linistită pe-acest colț de primăvară.

Peste care roze roșii împletite
În ghirlande-nflăcărare își risipesc
Prețiosul lor parfum pe poleite
Trepte largi de-albastru-mpărătesc.

Dar cum albul vis al meu stă răzimat,
Gînditor, de o coloană de porfir,
Beat de cerul ce-n amurgul-nflăcărăt
Somptuos e ca o purpură de Tyr,

O romanță se înalță-n depărtare
Pătimașă ca o dragoste tîrzie
Și-n adîncă sa durere arzătoare
E o lume zbuciumată ce mă-mbie.

Ci vrăjit de voluptoasa înserare
Leneș mina mea subțire-o las să cadă,
Netezind în călduroasă dezmiardare
Eleganta și lucioasa balustradă.

Căci de plînge pasiunea-n depărtare,
Visul meu la umbra albelor arcade
Infrățitu-s-a cu blonda întristare
Sub surîsul blind al serei care cade.

X

Voi merge către munții ce stau albaștri-n zare,
Voi merge către munții în veci mîngîietori
Să-mi plec pe stîncă rece trist tîmple arzătoare
Nălțînd din buze pale pioasa mea cîntare
Ca fumul unei jertfe-n ajun de sărbători.

Intrînd în vechiul templu cu-altare părăsite,
Intrînd în vechiul templu de stinsă fericire
Răsună pașii singuri pe lespezi înnegrite.
O, psalmul care plînge din rugile-asfințite,
O, candela aprinsă pe trista amintire !

Visînd în pacea nopței la viața depărtată,
Visînd în pacea nopței sub bolțile albastre
Din clara înălțime de-argint investmîntată
Pe fruntea-mi chinuită căde-va parfumată
O dulce alinare durerilor sihastră.

Cu ochii supti de visuri sub pulberea de stele,
Cu ochii supti de visuri căta-voi peste deal
Cum iese luna plină din negrele vâlcele
Pe cînd eu trist și singur cu visurile mele
Clădesc altar de rugă spre noul ideal.

SERENADE DEMONICE

VI

Demonic cîntăreț de serenade,
Zîmbind îmi instrunez încet ghitara
La umbra unei albe colonade
Pe care-o învesmîntează-n taine seara.

Cîntarea mea e cinică, trufașă,
Și minte-n nota sa sentimentală,
Dar noaptea este vechea mea părtașă
Și-i dă o duiosie ideală.

De-aceea ca să turbur fericirea
Fecioarei cu vis alb ca de hermină
Și-n umbră s-o atrag unde pieirea
Își picură cîntarea în surdină,

Fiorul unei limpezi nopți de vară
Ce tremură pe zările înalte
Îi dau eu blîndul suflet de fecioară
De doruri fără nume să tresalte.

Pe taina unei seri îmbătătoare
ArunC un colț al mantiei de stele
Ca visurile sale amăgitoare
Să plîngă-ncet pe cîntecile mele.

Și-nvinsă, palpitîndă,-nfiorată,
Cu nervii biciuiți de zdruncinare,
Fecioara-ntinde-n noaptea-ntunecată
Spre mine brațe albe, rugătoare.

D. KARNABATT

Simbolistul D. Karnabatt (Giurgiu, 26 octombrie 1877—1949) a lăsat mai multe volume de versuri : *Crini albi* (București, 1901) ; *Opale și rubine* (București, 1904) ; *Poemele visului* (Ploiești, 1906) ; *Harpegii* (Ploiești, 1907) ; *Parfum antic* (Ploiești, 1907) ; *Crini albi și roșii* (București, 1917) ; *Mozaic bizantic* (București, f.a.) ; *Crinul mistic* (București, 1942). O selecție din poeziile lui a dat Lidia Bote în *Antologia poeziei simboliste românești* (1968).

RUBINE

Pornisem prin deșerturi cu lira mea de aur,
Amurgul din nisipuri făcea un lac de singe,
Depart marea tristă în vaiete se plînge —
Purtam pe cap cununa de roze și de laur.

Pe fondul roșu-negru, din care flacări pică,
Se profilă fantastic, cu ochi fascinatori,
Eternul Sfinx. Pe buze zîmbeau sangvine flori,
Cu brațele rozalbe, cu gheare de pisică,

Cu capul de Veneră, cu trupul de-animal.
Prin ochi-i de mistere deodată mă priviră,
Și îngeri, ca și demoni, iar buzele zimbiră.
În zimbet și-n privire plutea ceva fatal.

În brațe mă cuprinse, prin ochi vărsă scînteii,
Pe buze își înfipse sălbatica ei gură.
Simții o moleșeală ușoară cum mă fură,
De-adîncă voluptate, și ochii închisei.

Tirziu, cînd din beție în noapte mă trezii,
Simții cum buza-mi arsă de sînge era suptă,
În gheare de pisică sta inima mea ruptă,
Din care cădeau picuri de sînge, străvezii.

Cădeau încet și grele, scoțînd prelungi suspine,
Pe coardele de liră se așezau la rînd,
Iar coarda de durere se-nfiora plîngînd,
Și sîngele pe liră se preschimbă-n rubine.

INVOCĂȚIE

Mi-e inima o rană de doliu și de sînge.
Atîtea sulii arse prin ea au străbătut,
Că-n ochi nu-mi mai rămase nici lacrimi pentru-a plînge
Pe florile uitate de vara ce-a trecut.

O, muză, tristă muză ! sub ceruri vagi și pale,
În norii blonzi de toamnă, sub zărilor-azurii,

Eu te-ntrevăd, cu ochii deschiși — două opale —
Cu păr ce rouează în valuri aurii.

Pe lungi vestminte albe, în ale căror cute
Se-ascund uitate raze de soare ostenit,
Și moarte foi pe care pădurile tăcute,
Pe cînd cădea amurgul, în păr ți-au risipit.

O, muză, blindă muză ! în mîini de ceară fină
Ai florile uitărei ce veșnic le cătai,
Să adorm iubirea-mi tristă ce-n inimă-mi suspină
Eterna nostalgie pe părul ei bălai.

Pe buzele-ți pălite tu porți cîntări vrăjite :
În tainele de seară, printr-un suspin de foi,
Se-aud cum se strecoară în note risipite,
Ce dorm pe nesimțite durerile din noi.

Din nori coboară, muză ; dă-mi florile uitărei
Și spune-mi la ureche ce cîntece ascunzi,
Pe liră fă să treacă zefirul inspirărei,
Să uit ce mări visează în ochii ei profunzi.

HILDEBRAND FROLLO

Hildebrand Frolo (1878—1923) a publicat în 1904 un singur volum de poezii, *Inimă de student*.

CÎND TOAMNA VÎNTUL BATE

Cînd toamna vîntul bate pe cîmpul prăfuit,
Și frunzele căzute pornesc înspăimîntate
Să-și caute în șanțuri mormînt de putrezit,
E moartea care trece, cînd toamna vîntul bate.

E moartea care trece pe-ntinsele cîmpii.
Iar crîngurile goale sub cerul trist și rece
Plîng frunzele pierdute ca mume pe copii,
Cînd toamna vîntul bate, e moartea care trece.

Cînd pomii fără frunze sub cerul plumburiu
Se clatină de vîntul ce urlă cu putere.
S-asamănă întocmai cu sufletul pustiu
Cînd tremură de patimi și geme de durere.

Spre cer își poartă glasul, dar cerul pare mut.
Și fiecare clipă-i o nouă amăgire,
Un vis de fericire, ce fuge-n veci pierdut
Ca frunza care cade în șanț spre putrezire.

Speranțele căzute din sufletul pustiu
S-asamănă întocmai cu frunzele uscate
Ce-n șanțuri se adună sub cerul plumburiu,
Și moartea le petrece, când vîntul toamnei bate.

ZAHARIA BÎRSAN

Zaharia Bîrsan, actorul (1878—1948), a publicat versuri, proză și teatru : *Visuri de noroc*, poezii (București, 1903); *Ramuri*, schițe (Budapesta, 1906); *Poezii* (București, „Minerva“, 1907), *Nu-vele* (Bibl. „Minerva“, nr. 35, 1909); *Impresii de teatru din Ardeal* (Arad, 1908); *Mărul*, dramă în 2 acte (Luceafărul, 1909); *Sirena. Jurământul*, piese (Benis, Bolcaș, 1912), *Se face ziuă*, dramă într-un act (București, „Minerva“, 1914); *Trandafirii roșii*, poem dramatic în trei acte (București, 1915); *Nu-vele* (București, Bibl. „Minerva“, 1914); *Ca miini va bate ceasul* (București, 1915); *Poe-mul Unirii*, scenetă (Sibiu, 1922); *Poezii* (București, Cartea românească, f.a.).

CÎNTECUL IZVORULUI

A fost odat-un visător
Venit din altă lume,
Un copilaș neștiutor...
A fost odat-un visător
Și... nu-i mai știu de nume...

•

Șoptea cu ochii rătăciți
În valurile mele,
Și codrii l-ascultau uimiți...
Șoptea cu ochii rătăciți
Un basm frumos din stele.

Din ceruri luna l-a-ndrăgit
Cu-o dulce tresărire ;
Era frumos și ostenit...
Din ceruri luna l-a-ndrăgit
Aprinsă de uimire.

Dar într-o noapte s-a-nălțat
Din unda mea o zână...
O, Doamne, cit l-am mai rugat !
Dar într-o noapte s-a-nălțat
Șireata lui stăpînă...

De-atuncea nu l-am mai văzut...
Și-l cată tristă luna...
S-a dus pe-un drum necunoscut ;
De-atuncea nu l-am mai văzut
Și-i cînt povestea-ntruna :

• . . . •

A fost odat-un visător...

CÎNTECUL PLUGARULUI

Ciocîrlie, Ciocîrlie,
Ce tot vrei să-mi spui tu mie
De te-nalți și cobori iară
Tot așa ca și-astă-vară.

Urcă-te la cer mai bine
Spune-i cerului de mine
Spune norilor, le spune,
Că mi-e dor de zile bune.

Ce-mi tot cînți de pribegie
Ciocîrlie, Ciocîrlie,
Cînd tu știi că plugul meu
Mi-i altar și Dumnezeu,

Că pămîntul din răzoare
Tremură de dor de soare
Să mai iasă de sub glie,
Ciocîrlie, Ciocîrlie.

VASILE DEMETRIUS

Prozatorul Vasile Demetrius (Scheii Braşovului, 1 octombrie 1878—15 martie 1942), director literar vreme de douăzeci de ani al „Bibliotecii pentru toţi” între cele două războaie mondiale, a publicat şi câteva volume de poezii : *Versuri* (Buzău, 1901) ; *Trepte rupte* (Bucureşti, 1906) ; *Sonete* (Bucureşti, 1914) ; *Canarul mizantropului* (Bucureşti, 1916) ; *Fecioarele* (Bucureşti, 1925) ; *Cocorii* (Bucureşti, 1942) ; *Versuri alese* (Bucureşti, 1942). Câteva poezii au apărut în culegerea întocmită de Dumitru Micu, *Poezii de la „Vieaşa nouă”* (1968).

ZI DE TOAMNA

Ferestrele sînt împăienjenite,
Iar casele, şi cele mai semeţe
Au plîns cu toate crengile-obosite,
Cu frunzele-ofilite şi răzleţe...

Cu cerul ei posomorît apasă,
Ursuza toamnă şubreda făptură ;

În tof văzduhul ceață grea se lasă
Și voioșia zilelor ne-o fură.

Prin nori se-arată soarele, ca luna !
Și te pătrunde umeda răcoare.
Să ningă dar ! Să buciume furtuna,
Decît să simți ce greu vieața moare !

N-avem nici țel, n-avem nici gînduri proprii !
Cu noi se joacă pîclele și norii !
Și alergăm greoi, ca niște dropii,
Ca să ne ajungem visele — cocorii !

Dorința fără preget ne scornește
Mai nalte, mai frumoase existențe ;
Dar plutitorul suflet se strivește
Sub negurile ude ca de zdrențe.

I s-a promis o lume mai bogată
Copilului bolnav, ca amăgire,
De-ntoarce mica-i față dezgustată
Și plînge-n pieptul nostru cu mîhnire ?

ELENA FARAGO

Elena Farago pseudonim al Elenei Paximade (Bîrlad, 29 martie 1878—1954) a desfășurat o activitate poetică intensă fiind de două ori premiată de Academia Română. Opera ei este strînsă în volumele: *Versuri* (Budapesta, Luceafărul, 1906); *Șoapte din umbră* (Craiova, 1908); *Din taina vechilor răspîntii* (Craiova, Ramuri, 1913); *Șoaptele amurgului* (Craiova, Ramuri, 1920); *Nu mi-am plecat genunchii* (Craiova, 1926); *Poezii 1906—1927* (București, 1928); *Poezii* (București, 1937). O ediție nouă, selectivă (*Poezii*) a publicat Liviu Călin în 1957.

TRECEA UN OM PE DRUM...

Trecea un om pe drum aseară,
Trecea cîntînd încet pe drum,
Știu eu? Poate cînta să-i pară
Drumul mai scurt, ori poate cum
Era așa frumos aseară,
Poate cînta ca să nu-l doară
Că-i singur numai el pe drum?

Trecea, și eu eram în poartă,
Și și-a văzut de drumul lui,
Dar ce mi-o fi venit deodată
De am oftat n-oi ști să spui,
Și nu-mi venea să plec din poartă,
Și parc-un dor de viață toată
M-a prins privind pe urma lui...

Așa ne-o fi la fiecare,
Că stăm în poartă, și nu știm
Pe călător măcar că-l doare
Ceva, și de ne pomenim
Oftînd, pesemne fiecare
Ne-om fi simțind departe tare
De-un drum pe care-am vrea să fim.

ERA O FINTÎNA

Pe-o lungă și aspră și stearpă șosea
— Ca toate șoselele lumii —
Pe o lungă și aspră și stearpă șosea
Era o fintînă cu ciutura grea
Căci apa-și clădise, trecînd peste ea,
În straturi pojghițele humii...

...Era o fintînă cu cumpănă grea
— Ca toate fintinile vieții —
Era o fintînă cu cumpăna grea,
Cu apa sălcie și caldă și rea,
Dar furca cu brațele-ntinse pîndea
Momînd de departe drumetii...

Zoreau însetații s-ajungă să bea,
— Ca toți însetații din viață —
Trăgeau cu putere de cumpăna grea,
Dar apa sălcie și caldă-i gonea,
Și-ades cite unul mai tinăr pleca
— Cu lacrimi de ciudă pe față... —

Și-ades cite unul mai virstnic rîdea...
— Ca toți ce-o cunosc apa vieții —
...Era o fîntînă cu cumpăna grea,
Cu apa sălcie și caldă și rea,
Dar furca cu brațele-ntinse pîndea
Momind de departe drumetii...

IUBEȘTE-MI MÎINILE...

Iubește-mi mîinile și ochii
Și iartă-le dac-au fost clipe
În care n-au știut să-ți spună,
În care n-au putut să-ți dea
Atit cit ar fi vrut,
Atita cit poate doru-ți le cerea
În dragostea,
În îndoiala,
În deznădejdea unei clipe...
Iubește-mi mîinile și ochii

Și iartă-le nevruta vină
Că prea tirziu veniră-n cale-ți
Și prea curînd se duc de tot...

Dezleagă-mi sufletul de vină
Că în curînd n-am să-ți mai pot
Aduce-n mîni și-n ochi
Durutul,
Tîrziul zîmbet de lumină...

Iubește-mi mîinile și ochii
Și iartă-le dacă durerea
Că ți-au plecat
Va fi mai mare
Decît norocul c-au venit...
Iubește-mi mîinile și ochii
Și iartă-le că n-au puterea
Din moartea lor
Să-ți crească vieții
Nestînsul zîmbet de zenit...

CÎNTEC NĂDEJDII

Tu care vii purtînd pe umeri
Ulciorul plin,
Tu, care vii
Să-nviiorezi atîtea păsări
Ce mor de sete prin pustii,
Apleacă-te încet și dă-le
Să bea-nsetatelor credințe,
Și viselor ce au supt doar picla
Nisipurilor din pustii...

Apleacă-te încet și-ntinde-î
Dezaripatei năzuințe

Ulciorul dătător de viață,
Întinde-i harul apei vii
Ce plăsmuiește viață nouă
În pana frintelor aripe...

Tu, care vii purtînd pe umeri
Ulciorul scurtător de clipe
Apleacă-te încet și dă-le
Să bea-nsetatelor credinți,
Chiar dacă-n loc de apă vie
Le vei turna veninul morții.
Apleacă-te încet și toarnă-l
Căci nu te vor simți că minți...

Ci-ncredințate că beau viață
Îl vor sorbi cu lăcomie,
Și binecuvîntînd norocul
Că au de unde bea din plin,
Vor adormi visînd că zboară
Mai sus decît puteau să știe,
Mai sus decît puteau s-ajungă
De-n locul dulcelui venin,
Le-ai fi turnat o sorbitură
De-ntremătoare apă vie,
Și le-ai fi dat aievea clipa
Unui avînt cît de senin...

ALEXANDRU GHERGHEL

Opera poetică a lui Alexandru Gherghel (Pitești, 27 aprilie 1879—20 decembrie 1951) este publicată în volumele: *Cîntece în amurg* (București, 1906); *Insula uitărei* (Constanța, 1924); *Roze și umbre* (Constanța, 1933); *Solitare* (Constanța, 1935); *Solitare. Sonete* (Constanța, 1935). O selecție restrînsă a publicat Lidia Bote în *Antologia poeziei simboliste românești* (1968).

CÎND TOAMNA...

Cînd toamna dorul plînge-n suflet
Duios ca într-un dulce cînt,
Gîndesc la o crăiasă mîndră,
Ce doarme-n cel mai scump mormînt.

Și-n minte-un cîntăreț îmi vine
— Îi știu cîntarea pe de rost —
Strein, necunoscut de nimeni...
Sau poate însumi eu am fost.

Am rătăcit în anii tineri
Pe alte țărături dus de-un vis,
Dar visul îl adun fărîme
Acum din funduri de abis.

Cîntam în nopțile-nstelate
Un dor ca mine de străin,
Un dor ce se schimbă-n acorduri
Născînd cu-al soarelui declin.

Și la o poartă feodală
Crăiasa palidă mi-a-ntins,
Cu mina albă ca zăpada,
Un crin de buzele-i atins.

Dar toamna, revenind cu cîntul...
Schimbat-am cîntul în delir
Și-a mele doruri — triste doruri —
În flori culese-n cimitir.

Mormintul îngheța cu visu-mi
Sub frunzele căzute-ntii,
Și-o cruce — umbră nepătată --
Veghea la tristul căpătii.

Departa-a trebuit de-atuncea
Povara doliului să port,
Tăcut, nemîngîiat de nimeni...
Căci cîntecul de-atunci e mort !

ION BORCEA

Ion Borcea (1880—1912), poet semănătorist, n-a publicat nici un volum în timpul vieții. Postum i-a apărut sub îngrijirea lui Horia Petra-Petrescu volumul *Înviere și alte poezii* (Sibiu, Editura Asociațiunii, 1924).

COSÎNZEANA

O, vino, vino !... Luncile în floare
Așteaptă pe stăpîna lor aleasă,
Și ciocîrliei în cale o să-ți iasă,
Ți-or țese-o mindră haină de mireasă,
Din fir de aur, razele de soare

Pustie-i făr' de tine lumea-ntreagă
Iar florile, tovarășele tale,
Ținlesc și s-ofilesc de multă jale,
Cînd nu le-atingi cu-a hainei tale poale,
Și nu e mina ta să le culeagă.

O, vino, vino !... Ți-a zidit pădurea
Palat cu multe tainiți, bolți mărețe,
Și cele mai alese cîntărețe
S-au adunat, — atîta frumusețe
Nici că se poate să mai fie-aiurea.

Și mușchiul moale și-a întins covorul
Pe subt stejari cu pletele cărunte,
Pîn-unde, lîngă poalele de munte,
Să-ți răcorească-nfierbîntata frunte,
Te chiamă, dulce murmurînd, izvorul.

Te văd venind, minune întrupată,
Cu păr de aur, lungi, plecate gene,
Tu veșnic vis al mîndrelor poiene,
Asemenea Ilenei Cosînzene,
Te-apropii pe cîmpia-nrourată.

Cum treci, învăluită-n taină sfîntă,
Te-apleci ușor, cu fața zîmbitoare,
Culegi din cîmp cea mai frumoasă floare,
Ți-o prinzi în părul aurit de soare, —
Te duci... și floarea din cosiță cîntă...

PELAGIA ROȘU

(1848)

Pe cel mai falnic munte care-și suie
Spre ceruri fruntea de furtuni brăzdată,

Cînd oare vom putea și noi odată,
Pelagio, să-ți înălțăm statuie ?

Dar nu ; icoana-ți, nu-i cuvînt s-o spuie
Cît de adînc în inimi e săpată,
Mai trainică nu-i cea din bronz turnată,
Nici cea din marmură cioplită nu e.

Noi te vedem și astăzi priveghînd,
Cu tulnicul la gură, ca atunci,
Călare — o străveche Amazoană..

Ah, cum răsună ! Iată-i ropotînd
Voinicii moți prin codri și prin lunci,
Să-și ia călăii îngroziți la goană !

PANAIT CERNA

Poetul Panait Cerna (comuna Cerna, 25 septembrie 1881—1913) are o operă literară restrinsă : *Poezii* (1910), teza de doctorat *Poezia de gândire* și studiile despre Eminescu și *Faust*. O ediție revăzută și adăugită a poeziilor lui Panait Cerna a publicat Valeriu Râpeanu (*Floare și genune*, „Biblioteca pentru toți“, nr. 186 ediția întâi, 1963 ; ediția a II-a, 1968).

DIN DEPĂRTARE

Nu ți-am vorbit vreodată, și pe fereștri deschise
Nu ți-am trimis buchete, stăpîna mea din vise,
Ci numai de departe te-am urmărit adese,
Iluminat de gânduri nespuse, ne-nțelese...
Înfioratu-mi suflet nu s-a-ntrebat vrodată
Făptura ta de zee pe cine îl îmbată ; —
Ce frunte se-nnovează, gîndind că steaua lină
Împarte și la alții bogata ei lumină ?...

Nimic nu știu de tine, senina mea iubire —
Dar ochii mei, în cale-ți culeg numai uimire ;
Cărarea mea pustie se umple de lumină.
Încît mă-mpac cu viața-mi și uit că mi-ești străină... —
Ce vrea și unde merge un fulger ? Cui ce-i pasă !...
Destul că face noaptea, o clipă mai frumoasă.

Dar uneori, cînd luna e prea strălucitoare,
Din adîncimea serii vin vrăji turburătoare —
Aș vrea să cînt, să cuget, dar nu mă-ndemn... nu pot...
O rază de m-atinge, eu mă cutremur tot,
Și-atît mă simt de singur, că mă-nfior, de teamă,
Și ochii mei, din umbră, lumina ta o cheamă...
Atunci, m-abat pe drumuri de sufletul tău pline,
Și sufletul meu prinde din nou să se-nsenine,
De cum te-arăți privirii setoase, de departe,
Strălucitoare, pură, ca mugurii de marte...

Dar azi, îmi ești departe — Te fură alte zări
În țara primăverii ș-a vecinicii visări.
N-ai fost a mea, dar tremur, de parcă te-am pierdut,
Și-nmărmuresc cu ochii în întuneric, mut...
Știu bine că ești dusă, dar te aștept mereu,
Și clipele-așteptării curg tot mai trist, mai greu,
Căci nu mai licărește îndepărtatul geam
Și nu-mi mai ieși în cale și doar atît ceream...

Vei reveni vrodată ? — Mai bine aș fi vrut
Să-nchid adînc în mine un dor necunoscut ;
Dar a crescut atîta, de cînd cu plîns ș-adapă,
Că-n sufletul meu singur n-a mai putut să-ncape...
Tu arde-aceste rînduri și cată, visătoare,
Cum izbucnește para din ele — și cum moare...

E flacăra ce-n taină ființa-mi pustiește,
Dar în vrăjitu-mi suflet nu moare, ci tot crește...

O creangă pe cărare, s-apeacă somnoroasă ;
Izvoarele stau mute, iar Noaptea — o crăiasă —
Pășește aiurită, ca visurile mele,
Mișcînd, la pasul vremii, hlamida ei de stele.

Eu trec, gîndind la tine, la țara-n veci senlină.
Iar ochii mei, în lacrimi, de cite-o stea s-anină..
Și iată !... steaua cade spre țarmurile-acele,
De parcă se-nfrățește cu dorurile mele..
Ea-ți duce o solie de plîns și de noroc :
Tot suflētu-mi se pierde pe urma ei de foc...

CĂTRE PACE

O, zee !
Nu-i printre noi un suflet, să nu poarte
Dorința pămîntescului tău rai.
Spre tine-ntindem dreapta toți, dar, vai !
Trecutul plin de lacrimi ne desparte ;
Tot fulgeră, de dincolo de moarte,
Însîngerata spadă a lui Mihai..
Iar la lumina ei, cetim deodată
Și slova și durerea noastră toată :
Măreț, fulgerător, dar fără ură,
Veni — și s-au plecat supuși Carpații,
Și-o clipă, după un mileniu, frații
Viu minile și-ntind : se cunoscără..
El a căzut, răpus de-a nopții gloată,
Și-ai lui s-au risipit tăcuți, în cete ;

Dar minile ce s-au atins odată
Se caută și azi, cu vechea sete.
El a căzut, dar visul lui nu moare :
Din groapa-i tăinuită, crește-o floare,
Mereu se-nalță floarea-nlăcrămată
Și-a ei mireasmă umple țara toată...
Ia-ți zborul înapoi ! În fiecare,
Trecutul plin de răni e încă viu :
Domnește-n toți un duh de răzbunare,
Vii prea de timpuriu :
De-ar amuți în mina noastră durda,
Ce-ar zice sfînta umbră de la Turda,
Al neamului străjer ?
Ce-ar glăsui strămoșii din morminte,
Cînd am uita dorințele lor sfînte ?
Ia-ți zborul către cer !
Iar, cînd vom vindeca străvechea rană,
Cînd visurile fi-vor întrupate,
Iar nedreptăți de veacuri-răzbunate ;
Noi cei dinții din lumea pămînteană
Cu flori te-om aștepta,
Cu doine vom chema cereasca mană :
O, zee ! Vie-mpărăția ta,
Să ne păzești a neamului icoană...

II

Înăbușite glasuri vuiesc ca din pămînt.
Tot crește-adîncul murmur : Zadarnic vii și-atunci
Noi sîntem închinați mîntuitoarei munci,
Dar rodul trudei noastre se risipește-n vînt...
O, zee ! Cei puternici ne pun în jug de prunci,
Și anii trec zadarnic,
Căci nu-i a noastră casa pe care o zidim ;
Pămîntul, pentru care am plîns și suferim,

Pe noi ne-ngroapă numai ; iar pentru ei e darnic,
Chiar pe Isus, ce-odată s-a coborît pe lume,
Să plîngă împreună cu cei ingenuncheați,
Pe El chiar ni-l furară, și azi, în sfîntul nume
Cel tare-mpilă slabii, iar fratele pe frați.

O, zee ! fruntea noastră, plecată de furtună,
Cu florile durerii destinul o-ncunună :
Și totuși, noi ne-am duce, tăcînd, robia grea,
De n-ar fi cruzi să ridă cînd plîngem ; de-ar avea
O vorbă, o privire ce ne-ar pricepe chinul,
Atunci în noi revolta nu și-ar înfige spinul,
Și-n ceasul de pe urmă al vieții, i-am ierta...
C-un semn, c-o mîngîiere, ne-ar îmblînzii amarul,
Căci nici eterna viață ce ne-o șoptește-altarul,
Nici sorii ce descoper un colț din univers,
Nimic nu prețuiește cît un fior de milă —
Cît clipa sfîntă-n care o mînă de argilă
A mîngîiat o rană și-o lacrimă a șters...

O, zee ! Dacă sceptru-ți va fi să-ncremenească
În formele de astăzi viața pămîntească,
Rămii mai bine-n lumea visării nemplinite !
Ce bine-aduți tu, oare, mulțimii oropsite,
Cruțînd-o de popoare asupra-i ridicare,
Cînd îi rămîn acasă călăi în chip de frate...
Vii prea devreme. Omul e încă slab sau rău,
Nedemn de raiul tău...

Dar vor apune zeii tirani, de la o vreme,
Și nu va fi pe lume nici sclav, nici domnitor,
Ci pîn-atunci pămîntul, visînd de viitor,
Asemeni unui suflet ce de păcate geme,
Va trebui să-și facă osînda-n purgator :
Cu torțe-aprinse robii, zburînd din loc în loc,

Vor îmbrăca pământul într-un vestmînt de foc ;
Vijelioase flacări vor mistui palate,
Vor șterge orice urmă din vechea nedreptate,
Și pînă-n bolți vor crește, cercînd la cer intrare...
Iar cînd se va desface de-a lor îmbrățișare,
Pământul, vechiul tată, va fi ca renăscut,
Va scutura, c-un geamăt, robia din trecut...
Atunci, de pretutindenî va curge viață nouă.

 În orișice ungher,
Copii cu ochii umezi de a nădejdei rouă,
Cu brațele întinse, te vor cerși din cer.

III

O, zee ! În nădejdea minunei, cine știe
De cite ori pe cruce va mai muri Isus ?
Și mulți din noi găsi-vor o moarte timpurie :
Îi va ucide dorul de pace și frăție —
Întinderea de brațe spre umbra ta de sus...
Dar dacă ești aievea așa cum te visăm,
Și dacă după veacuri putem să te-ntrupăm
Prin lupte uriașe și jertfe de eroi,
Atuncea nu se plînge nici unul dintre noi.
Ce este o durere și-o lacrămă ce-nseamnă,
Cînd tînăra nădejde la luptă te îndeamnă ?
Și ce-i să cazi, cînd viața n-o pierdem în zădar,
Cînd trupurile noastre sînt pietre de altar, —

 Cînd fiecare știm,
Că făurim o lume ce-o vor primi ca dar
Acei ce nu sînt încă și totuși îi iubim ?

PĂRIUL ȘI FLOAREA

Păriului se tinguiește-o floare :
„Ce blind erai în vremuri mai senine !
Purtai în unde numai dezmierdare.

Plecată peste valurile-ți line
Aveam tăria pururi lângă mine,
Iar noaptea-mi coborai și-o stea pe-aproape.

Vorbind mereu de cer, de paradisuri,
Îmi strecurai în suflet foc și visuri
Și mă lăsai cu umede pleoape.

Și mă plecam robită dezmierdării,
Mireasma mea o dăruiam suflării,
Și zi cu zi te-aveam mai drag, blajine.

Căci steaua mea trăia numai prin tine
Și tu-mi trezeai viața fără nume —
Nelămuritul zbor spre altă lume ;

De-aceea îți iertam, cind, plin de teamă,
Îmi murmurai cuvinte de iubire —
Ci tu erai copil și nu-ți dai seamă...

...Dar vremea ți-a răpit acea blindețe ;
Tot crești mereu, și fără stăpînire,
Azi îmi arunci cuvinte îndrăznețe ;

Azi, cerul meu numai arar se-arată, —
De mult ce plîngi și te frămîți în spumă,
Mi-e fața-n veci de lacrimi rîurată ;

Iar cînd vorbesc cu steaua mea, vîltoarea
Îmi fură vorbele și le sugrumă —
Și astfel tu ne turburi sărbătoarea...

Tot plîngi, și chemi, și blestemi : Vîno ! Vînă !
Și tot mă-ndoi... Dar ce sînt eu de vînă,
Că tu îți farămi trupul în vîltori ?

Și pentru ce-aș porni cu tine-n vale ?
Să văd cum oglindești tot alte flori,
Plecate peste zîmbetele tale ?

Prefă-ți în aburi picurile grele,
Și spulberă-ți în vînt durerea toată,
Și uită-mă singurătății mele !

Mi-e dor, mi-e dor de tihna de-altădată !..."

★

Secă izvorul, cu durere mare,
Ca să-mplinească ruga ei fierbinte —
Dar cine nu ascultă-o rugămintă,
Chiar crudă, ce-a pornit de la o floare ?

Fugi nebun păriul ; dar cu dînsul
Se șterse și a cerului icoană —

Și-acolo unde-și legănase plinsul,
Adinc brăzdată-i glia, ca o rană...

Pe țarm pustiu jeleşte-acum o floare :
„O, Doamne, unde mi-e pribeagul oare ?
Hrăniți-l, norilor, cu răpezi ploii !

Cu glas de neodihnă să se plîngă,
Să mă lovească, mijlocul să-mi frîngă —
Dar să mi-aducă cerul înapoi !..“

ZILE DE DURERE

Din ce pămînt revine oastea oare,
De sîngele a mii de vieți stropită ?
Văd flamuri — dar nu-i una zdrențuită ;
Văd șoimi — dar nu mai cată țintă-n soare.

Cum ? N-o primesc cîntări de sărbătoare ?
De ce stau toți cu fruntea grea, cernită ?
Nu-și mai cunosc oștirea strălucită ?
Nu-i nimeni să-i arunce-n drum o floare ?

O, țară ! Astfel îți primeai vultanii,
Cînd se-ntorceau pe vuietul furtunii
Biruiitori ? O, mamă ! Unde-s anii.

Cînd acvila îți aducea în gheare
Fișii de raze smulse semilunii,
Ori lauri din cununile maghiare ?

II

Departe,-n țara holdelor bogate,
Acolo unde foamea e regină,
Au fost furtuni — și sînge fără vină,
De la bordeie pînă la palate...

Iar astăzi, pare liniște deplină ;
Dar din adînc vin glasuri înecate,
Vin rugi, blesteme, cereri de dreptate...
Drumeții trec grăbiți — și se închină.

O, soare al iubirii, soare sfînte !
Pîn' nu pătrunde-n vechile morminte,
Răsai deasupra singelui bogat !

Usucă iute cîmpurile roșii,
Să nu priceapă-n groapa lor strămoșii
Al cui a fost — și cine l-a vărsat.

III

Dreptate ! Ochii plînși cer să te vadă.
De ce ne uiți ? Nu mai trăiești, tu, zînă ?...
Temutul Zeus căzu a vremii pradă
Și fulgeru-i se stinse în țărîină ;

A Venerii făptură de zăpadă,
Încet-încet, s-afundă în ruină...
Apună toți !... Tu nu lăsa să cadă
Din' mîna-ți rece cumpăna divină.

Iar de-i pieri sub pietre, ca profeții,
De dincolo de negrul țărîm al vieții,
Înalță spada ta, nestrămutat.

Dispară-o lume, tron de tron să ardă ;
Dar nici o lacrimă să nu se piardă
Din plînsul și din singele vărsat !

FLOARE ȘI GENUNE

Alături de genuni răsai, o, floare,
Și pari a fericirilor icoană...
Ce mină te-a sădit, încrezătoare,
Pe margini de prăpastie dușmană ?

Din adîncime, lelele-ți cîntară
Chemări ispititoare, ca-n povești...
Și rid fermecător — și cîntă iară...
Tu le ascuți, senino, și-nflorești.

Asupra ta, prin neguri și furtună
Al morții duh adese a trecut —
Ce farmece te-au ocrotit, ce scut,
De n-a putut nici el să te răpună ?

Ca un răspuns al lumii pămînteşti
La zîmbetul de stele al tăriei,
Tu te ridici din lumea vijeliei,
Priveşti văzduhul, cerul — şi-nfloleşti...

★

O, floarea mea ! Cu tremur şi uimire
Salut avîntul tău spre fericire.
De unde l-ai desprins, din ce lumină,
Surisul dulce, plutitor în vînt ?
Cum ai putut rămîne tu senină,
Nesocotind prăpastia vecină,
Ce pentru muritori ar fi mormînt ?
Noi, de la rob la purtătorul stemei,
Trăim minăţi în veci de dor aprins ;
Dar cea mai slabă filfiire-a vremei
Ne zbate facla vieţii pîn'la stîns...

...Noi alergăm, zburăm spre-o rază sfîntă,
Pe care-am vrea s-o oborim în viaţă ;
Dar cea mai slabă piedică ne-ngheaţă,
Şi numai gîndul luptei ne-nspăimîntă...
Şi ne-nturnăm în propria ruină,
Cu inima-necată de suspin —
Nebuni şi orbi ! De teama unui spin,
Lăsăm să moară roza pe tulpină...

Noi preamărim umana înţelepciune —
Şi care-i este rodul ?... Făurim
Atitea umbre şi-ntrebări nebune,
Prin care-a vieţii spaimă o mărîm :
Ce-i moartea ? Pentru ce împărăteşte ?
Ce ne aşteaptă mine ? mai tîrziu ?

Ce-i taina care pururi izvorește
De dincolo de leagăn și sicriu ?

Și astfel viața ni se risipește :
În mîna care tremură de teamă,
Paharul darului ceresc se varsă
Și, pînă să-l lipim de gura arsă,
E gol — sau plin de-a lacrimilor vamă...
Nebuni și orbi ! Nepricepuți ca vîntul !
Noi singuri, noi, ne adîncim mormîntul !

★

...Ci tu rămii de-a pururi zimbitoare,
Neturburată de-al genunei glas —
Sălbatecă și neștiută floare ?
Surisul tău în suflet mi-a rămas...

Aș vrea să mă avînt în lumi senine,
Dar țelul este sus și drumul greu ;
Ce mult aș vrea să te răpesc cu mine —
Să te sădesc adînc în pieptul meu !...

Tovarăș drag ! Cînd voi păli de jale,
Străbate-mi gîndul cu mireasma ta ;
Cînd inima va tremura în cale,
Înclină-te, tovarășe, spre ea
Și spune-i taina fericirii tale...

Învăță-mă desprețul de primejdii,
Și voi aprinde candela nădejzii,
Pe marginea mormintelor flămînde ;

Dă-mi tu un cer spre care să privesc,
Cînd deasupra inimei plăpînde
Ai suferinții vulturi se rotesc ;
Și-ncrezător în ziua care vine,
Din orice lacrimă mi-aș face-o stea...
Aș înflori, aș străluci ca tine —
Aș fi însuși norocul, floarea mea !

OCTAVIAN GOGA

Octavian Goga (1881—1938) a publicat patru volume de versuri : *Poezii* (Budapesta, 1905) ; *Ne cheamă pământul* (București, 1909) ; *Din umbra zidurilor* (București, 1913) și *Cîntece fără țară* (București, 1916). În 1924 a apărut un volum complet din poeziile lui O. Goga. Postum s-a publicat volumul *Din larg* (București, 1939). O ediție de *Poezii* a dat I. D. Bălan în 1967 (*Opere*, I—II, colecția „Scriitori români“ a Editurii pentru literatură).

RUGACIUNE

Rătăcitor, cu ochii tulburi,
Cu trupul istovit de cale,
Eu cad neputincios, stăpîne,
În fața strălucirii tale.
În drum mi se desfac prăpăstii,
Și-n negură se-mbracă zarea,
Eu în genunchi spre tine caut :
Părinte,-orînduie-mi cărarea !

În pieptul zbuciumat de doruri
Eu simt ispitele cum sapă,
Cum vor să-mi tulbure izvorul
Din care sufletul s-adapă.
Din valul lumii lor mă smulge
Și cu povața ta-nțeleaptă,
În veci spre cei rămași în urmă,
Tu, Doamne, văzul meu îndreaptă.

Dezleagă minții mele taina
Și legea farmecelor firii,
Sădește-n brațul meu de-a pururi
Tăria urii și-a iubirii.
Dă-mi cîntecul și dă-mi lumina
Și zvonul firii-ndrăgostite,
Dă-i raza soarelui de vară
Pleoapei mele ostenite.

Alungă patimile mele,
Pe veci strigarea lor o frînge,
Și de durerea altor inimi
Învăță-mă pe mine-a plînge.
Nu rostul meu, de-a pururi pradă
Ursitei măstere și rele,
Ci jalea unei lumi, părinte,
Să plîngă-n lacrimile mele.

Dă-mi tot amarul, toată truda
Atîtor doruri fără leacuri,
Dă-mi vîforul în care urlă
Și gem robiile de veacuri.
— De mult gem umiliți-n umbră,
Cu umeri gîrbovi de povară...

Durerea lor înfricoșată
În inimă tu mi-o coboară.

În suflet seamănă-mi furtună,
Să-l simt în matca-i cum se zbate,
Cum tot amarul se revarsă
Pe strunele înfiorate ;
Și cum sub bolta lui aprinsă,
În smalt de fulgere albastre,
Încheagă-și glasul de aramă :
Cîntarea pătimirii noastre.

PLUGARII

La voi aleargă totdeauna
Trudit-mi suflet să se-nchine ;
Voi singuri străjuiți altarul
Nădejzii noastre de mai bine.
Al vostru-i plînsul strunei mele,
Creștini ce n-aveți sărbătoare,
Voi, cei mai buni copii ai firii,
Urziți din lacrimi și sudoare.

Cu mila-i nesfîrșită, cerul
Clipirii voastre-nduioșate,
I-a dat cea mai curată rază
Din sfînta lui seninătate.
El v-a dat suflet să tresară
Și inimă să se-nfioare,
De glasul frunzelor din codru,
De șopot tainic de izvoare.

În coapsa grăitoarei miriști
Devreme plugul vostru ară ;
E primăvară pe cîmpie,
Și-n ochiul vostru-i primăvară.
Blînd tainele vi le desface
Din sînu-i milostiva glie,
Căci toată floarea vă cunoaște
Și toată frunza ei vă știe.

Purtați cu brațele-amindouă
A muncii rodnică povară,
Subt strălucirea-nlăcrimată
A dimineților de vară.
Și nimeni truda nu v-alină,
Doar bunul cerului părinte,
De sus, pe frunte vă așază
Cununa razelor lui sfinte.

A voastră-i jalea cea mai mare,
A voastră-i truda cea mai sfîntă,
Stăpînul vitreg vă lovește,
Cînd cerul bine-vă-cuvîntă.
Dar dacă-n schimbul pîinii voastre,
Piticul vă plătește fiere,
Îndurător v-ascultă Domnul
Și vă trimite mîngiere.

Cînd doarme plugul pe roțile,
În pacea serilor de toamnă,
La voi coboară Cosînzeana,
A visurilor noastre doamnă.
Vin crai cu argintate coifuri
Și-n aur zînele bălaie :

Atîta strălucire-ncape
În bietul bordeiaș de paie.

Frați buni ai frunzelor din codru,
Copii ai mîndrei bolți albastre,
Sfințiți cu roua suferinții
Țărîna plaiurilor noastre !
Din casa voastră, unde-n umbră
Plîng doinele și rîde hora,
Va străluci odată vremii
Norocul nostru,-al tuturor.

A mea e lacrima ce-n tremur
Prin sita genelor se frînge,
Al meu e cîntul ce-n pustie
Neputincioasa jale-și plînge.
Ci-n pacea obidirii voastre,
Ca-ntr-un întins adînc de mare,
Trăiește-nfricoșatul vîfor
Al vremilor răzbunătoare.

NOI

La noi sunt codri verzi de brad
Și cîmpuri de mătăasă ;
La noi atîția fluturi sunt
Și-atîta jale-n casă.
Privighetori din alte țări
Vin doina să ne-asculte ;
La noi sunt cîntece și flori
Și lacrimi multe, multe...

Pe boltă, sus, e mai aprins,
La noi, bătrînul soare,
De cînd pe plaiurile noastre
Nu pentru noi răsare...
La noi de jale povestesc
A codrilor desîsuri,
Și jale duce Murășul
Și duc tustrele Crișuri.

La noi nevestele plîngînd
Sporesc pe fus fuiorul,
Și-mbrățișîndu-și jalea plîng
Și tata, și feciorul.
Sub cerul nostru-nduioșat
E mai domoală hora,
Căci cîntecele noastre plîng
În ochii tuturor.

Și fluturii sunt mai sfioși
Cînd zboară-n zări albastre,
Doar roua de pe trandifiri
E lacrimi de-ale noastre.
Iar codrii, ce-nfrățiți cu noi
Își înfioară sinul
Spun că din lacrimi e-mpletit
Și Oltul biet, bătrînul...

Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții, —
De jalea lui ne-au răposat
Și moșii și părinții...
— Din vremi uitate, de demult,
Gemînd de grele patimi,
Deșertăciunea unui vis
Noi o stropim cu lacrimi...

OLTUL

Mult iscusita vremii slovă
Nu spune clipa milostivă
Ce ne-a-nfrățit pe veci necazul
Și veselia deopotrivă...
Mărită fie dimineața
Ce-a săvârșit a noastră nuntă,
Bătrine Olt ! — cu buza arsă
Îți sărutăm unda cărunță.

În cetățuia ta de apă
Dorm cîntecele noastre toate
Și fierbe tănuita jale
A visurilor sfărîmate.
Tu împletești în curcubeie
Comoara lacrimilor noastre
Și cel mai scump nisip tu-l duci
În vadul Dunării albastre.

La sînul tău vin, în amurguri,
Sfioase, fetele fecioare,
Și dimineața vin neveste
Cu sorțul prins la cingătoare,
Și vin păstori cu glugă albă,
Din fluier povestindu-și dorul —
Și cîte cîntece și lacrimi
Nu duce valul, călătorul...

Drumeț bătut de gînduri multe,
Ne lași atît de greu pe noi,

Imbrățișindu-ne cîmpia
Te uiți adesea înapoi.
Așa domol te poartă firea,
Căci duce unda-ți gînditoare :
Durerea unui neam ce-așteaptă
Demult o dreaptă sărbătoare.

Demult, în vremi mai mari la suflet,
Erai și tu haiduc, moșnege,
Cînd domni vicleni jurau pe spadă,
Să sfarme sfînta noastră lege ;
Tu, frate plinsetelor noastre
Și răzvrătirii noastre frate,
Urlai tăriilor amarul
Miniei tale-nfricoșate.

Cum tresăreau incremenite,
În jocurile lor buiestre,
Oștiri cu coifuri de aramă
Și roibi cu aur pe căpestre
Cînd la strigarea ta de tată
Grăbeau din codri la poiene,
Stringînd săcuri a subțioară,
Feciorii mîndrei Cosînzene.

Zdrobită-n praf, murea arama,
Și codrul chiotea, viteazul,
Iar tu, frăține, mare meșter,
Biruator frîngeai zăgazul
Și-mbujorîndu-te la față,
Treceai prin văile afunde,
Încovoidu-ți îndărătnic
Mărețul tău grumaz de unde.

Slăvite fărmături a vremii,
De mult v-am îngropat văleatul...
Neputincios pari și tu astăzi —
Te-a-ncins cu lanțuri împăratul.
Ca unda ta strivită, gemem
Și noi, tovarășii tăi buni,
Dar de ne-om prăpădi cu toții
Tu, Oltule, să ne răzbuni !

Să verși păgîn potop de apă
Pe șesul holdelor de aur ;
Să piară glia care poartă
Înstrăinatul nost' tezaur ;
Țărîna trupurilor noastre
S-o scurmi de unde ne-ngropară
Și să-ți aduni apele toate —
Să ne mutăm în altă țară !

CASA NOASTRA

Trei pruni frățini, ce stau să moară,
Își tremur' creasta lor bolnavă,
Un vînt li-a spînzurat de vîrfuri
Un pumn de fire de otavă.
Cucuta crește prin ogradă,
Și polomida-i leagă snopii...
— Ce s-a ales din casa asta,
Vecine Neculai al popii !...

De pe pereții-ngălbeniți
Se dezlipește-n pături varul,

Și pragului îmbătrinit
Începe-a-i putrezi stejarul ;
Iar dacă razele de soare
Printre șindrile facu-și cale,
Văd sporul pinzei de păianjen
Și-nfiorate mor de jale.

Cum dorm acum de mult pierdute
Sub vreascurile stinse-a vetrii
Poveștile-nșirate seara
De-atâtea cuscre și cumetri ;
Cum tremură cenușa aspră,
Ce-nfiorați îmi par cărbunii ;
De vraja care-o mai păstrară
Din cite povesteau străbunii...

Înfipt în meșter-grindă, iată-l,
Răvașul turmelor de oi ;
Șireagul lui de creștături
Se uit-atît de trist la noi.
Îmi duce mintea-n alte vremi
Cu slova-i binecuvîntată —
În pragul zilelor demult
Parcă te văd pe tine, tată.

Și parc-aud pocnet de bici
Și glas stăruitor de slugă —
Răsare mama-n colțul șurii,
Așează-ncet merindea-n glugă...
Înduioșată, mă sărută
Pe părul meu bălai, pe gură :
„Zi *Tatăl nostru* seara, dragă,
Și să te porți la-nvățătură !“...

Și uite-mi trec pe dinainte
În rinduri-rinduri toate cele :
Orașul înnegrit de fumuri
Și toate plinsetele mele.
— Cum m-am făcut apoi cuminte
Cu vremea ce înainta,
Și m-am trezit pe nesimțite
Că-mi zice satul : „Dumneata...”

Și căror strigături la joc
Țineam cu glasul meu ison,
De cite ori am spus povestea
Lui Alexandru Machidon.
Și ca un cîntec, cum s-a stins
Frumoasa mea copilărie —
Și dragostea de două veri
Cu fata popii Irimie...

Cu valul vremilor ce curg
Atîtea cîntece s-au dus,
Și valul vremilor ce curg
Atîtea cîntece-a răpus...
Eu vă sărut, păreți străbuni,
Pe varul alb, scobit de ploaie...

.
De ce-ți ștergi ochii cu cămașa —
Ori plîngi, vecine Niculaie ?...

APOSTOLUL

Ca o vecernie domoală
Se stinge zvonul din duminică,
Pleoapa soarele-și închide
Sus, pe-o căpiță de otavă.
Norodul a cuprins podmolul
Lingă frăgarul din uliță —
De cîrjă sprijinit răsare
Bătrînul preot la porțiță.

Moșneag albit de zile negre,
Așa îl pomenise satul,
Pe pieptărelul lui de lînă
Purtînd un ban de la-mpăratul.
Domol, în mijloc se așază,
Și sprijinind încet toiagul,
Clipind din genele cărunte,
Începe-a povesti moșneagul.

Întreg poporul ia aminte,
Ascultă jalnica poveste,
Și fusul se oprește-n mîna
Înduioșatelor neveste.
Moșnegii toți fărîmă lacrimi
Cu genele tremurătoare,
Aprinși, feciorii strîng prăseaua
Cuțitului din cingătoare.

Atîtea patimi plîng în glasul
Cuvîntătorului părinte,

Și-atîta dor aprind în inimi
De clipa răzbunării sfinte.
Bătrînul mag înalță fruntea,
Ce sfînt e graiul gurii sale :
Din el va lumina norocul
Acestui neam sfîrșit de jale !

Același dor tresare-n piepturi,
Cînd glasul strigător răsună,
Și gemăt înfioară firea
Prelung și greu, ca o furtună.
Frăgarul își îndoaie coapsa,
Iar de prin văi purcede vîntul,
Prin largul albelor văzduhuri,
Să ducă cerului cuvîntul.

Din cetățuia strălucirii
Coboară razele de lună,
Pe-argintul frunții lui boltite
Din aur împletesc cunună.
Cuvine-se hirotonirea
Cu harul cerurilor ție,
Drept-vestitorule apostol
Al unei vremi ce va să vie !

DASCĂLUL

Moșneag senin, cu timpla ta curată
O cer pe veci, nădejdiile mele pază.
Din soarele copilăriei mele
Pe fruntea ta mai licărește-o rază.

În suflet simt cum negura se sfarmă
Și se-mpletește albă dimineată,
Cînd ochiul tău în inimă-mi coboară,
Topind încet cetatea ei de gheață.

Azi, ca un sfînt dintr-o icoană veche,
Blind îmi răsai cu fața ta blajină,
Cu zîmbet bun, cu ochi cuminți și limpezi,
Strălucitori de lacrimi și lumină.
Cu tine-aduci atîtea nestemate
Din îngropatul vremilor tezaur
Și amintirea-n țara ei mă poartă,
Cu pas încet, în carul ei de aur...

Mă văd în pragul zilelor mai bune...
O casă-n deal, cu strașine plecate,
Unde-asculta de sfaturile tale
Atîta ris și-atîta sănătate.
În frunte, tu păraai un mag din basme,
Cînd soarele trecînd peste fîntînă,
Blind pătrundea prin strașina de paie
Și lumina bucoavna ta bătrînă.

A fost de mult. O rază care luptă
Zadarnic cu cîmpiile de gheață.
Vezi, astăzi valul altei vieți mă poartă
Și-nțelepciunea altei lumi mă-nvață.
Dar sufletul și-acum își are cuibul
Acolo sus, în satul de sub munte,
Unde și azi zîmbește împăcată,
Curata cînte-a pletelor cărunte.

Bucoavna ta, subț pragul de pe grindă,
Și hodinește-nvățătura moartă,
Dar glasul tău și azi, la zi de praznic,
Toată povara greului o poartă.
Pierdut ascult troparul tău din strană
Și tainică și sfântă-mi pare clipa,
Pare că duhul altei lumi m-atinge,
În zbor domol, pe frunte cu aripa.

Căci simt plutind prin fumul de tămâie
Sfințenia cîntării preacurate,
Ce-a rumenit o lume cu senina
Cucernicie-a vremilor uitate.
Și-n ochii tăi văd strălucind scînteia
Din focul mare-al dragostei de lege,
Ce prin potopul veacurilor negre
Ne-a luminat cărările pribege.

DĂSCALIȚA

Cînd, tremurîndu-și jalea și sfiata,
Un cînt pribeg îmbrățișează firea,
Și-un trandafir crescut în umbră moare,
Și soare nu-i să-i plîngă risipirea,
Eu plîng atunci, căci tu-mi răsai în zare,
A vremii noastre dreaptă muceniță,
Copil blajin, cuminte prea de vreme,
Sfielnică, bălaie dăscăliță.

Ca strălucirea ochilor tăi limpezi,
Poveste nu-i mai jalnic povestită,
Tu ești din leagăn soră cu sfiala,
Pe buza ta n-a tremurat ispită.
Cununa ta de zile și de visuri
Au împletit-o rele ursitoare,
Ca fruntea ta nu-i frunte de zăpadă
Și mină nu-i atîtea știutoare.

Moșnegi, ceteti ai cărților din strană,
Din graiul tău culeg învățătură,
E scrisă parcă-n zîmbetele tale
Seninătatea slovei din scriptură.
În barba lor, căruntă ca amurgul,
Ei strîng prinosul lacrimilor sfinte,
Căci văd aievea întrupat ceaslovul
În vorba ta domoală și cuminte.

La tine vin nevestele să-și plîngă
Feciorii duși în slujbă la-mpăratul,
Și tu ascunzi o lacrimă-n tre slove,
În alte țări cînd le trimiți oftatul...
Și fete vin, să le-nflorești alțița,
La pragul tău e plină ulicioara,
Și fetele își șopotesc în taină :
„Ce mini frumoase are domnișoara !“

...Așa, grijind copiii altor mame,
Te stingi zîbind în calea ta, fecioară,
Iar căpătiul somnului tău vitreg
De-un vis deșert zadarnic se-nfioară.
Tu parc-auzi cum picură la geamuri
Un ciripit de pui de rîndunică

Și-un gând răzleț îți înfierbîntă tîmpla,
Cu tine-adoarme-o dulce, sfîntă frică.

Sfios, amurgul toamnei mohorite
Își mișcă-ncet podoaba lui bolnavă,
Ca din cădelniți fumul de tămîie,
Prelung se zbate frunza din dumbravă.
Tu stai în prag și din frăgar o frunză
La sînul tău s-a coborît să moară,
Iar vîntul spune crengilor plecate
Povestea ta, frumoasă domnișcară...

REÎNTORS

Stăpîne codru, crai bătrîn :
Mai ții-le tu minte, oare ?...
La umbra unui fir de nalbă
Plîngea o floare de cicoare,
Și-un firicel de izmă-creață
Se săruta atunci cu Oltul.
Atunci m-am dus în lume eu,
Feciorul lui Iosif preotul !

Părinte-al meu din vremi demult,
Era și-o casă la răsrucci...
— Era a noastră... Nu știu, tu
Aminte dacă-ți mai aduci ?...

Că matca Oltului bătea
La colțul casei într-un soc,
Și-n Olt se oglindeau, din geam,
Trei rădăcini de busuioc...

Cînd mi-am luat într-un amurg
De frunza ta bunul rămas,
Era și tata... Știi-l tu ?...
Și mama sta sfîrșită-n glas...
Și hitrul dascălu Ilie,
Cel înțelept, glumeț și șchiop,
La vatră răzimat spunea
O pilduire din Isop...

Bătrîne codru ! Eu m-am dus,
Răpus de-un gînd nebun, pesemne,
Uitat-am pilda lui Isop,
Virtelui să nu mă-ndemne...
Dar ostenit odat' privind
La zarea cerului albastră,
Am plîns și gîndul m-a bătut
Să mă întorc la casa noastră !...

...Și m-am întors, stăpîne-al meu !...
Dar casa noastră nu mai este...
— Azi, rogu-te, să-mi spui din frunză
Îndurerata ei poveste !
— Că dascălu Ilie-i mort...
Cum s-a schimbat de-atuncea satul,
Și Oltului i-a mutat matca,
Poruncă de la împăratul...

Cinstite crai ! A fost demult,
Că s-a schimbat atît de-atunci :
Seninul razelor de soare
Şi faţa florilor din lunci...
Şi-n valul vremilor s-a dus
A vieţii mele dimineată,
Cum s-o fi dus demult pe Olt
Cel firicel de izmă-creaţă...

Zadarnic cat stolul de visuri
Ce printre paltini se pierdură
Şi dorurile mele scrise
Pe faţa foilor de mură...
Şi toate risetele mele
Din alunişul din zăvoi,
Şi plînsul meu de-odinioară...
— Ne-aveam atît de bine noi...

Azi, lasă-ţi freamătul să-mi pară
Un mulcom zvon de patrafire,
Ce blind asupra mea-şi pogoară
Duiosa lui hirotonire...
Şi spune-i vîntului să tacă,
Cînd va porni de-aici la plai :
Că răposatul n-a fost vrednic
De poala ta, bătrîne crai !

DORINȚA

Departeaș vrea de-aici să vii,
În alte lumi senine,
În dimineața de Florii
Să mă cunun cu tine.

Să ne-așezăm în sat la noi,
S-avem în deal o casă,
Să fiu cel mai cuminte-n sat
Și tu cea mai frumoasă.

Să vie și mama la noi,
Că-i necăjită tare,
Să aibă tihn-un an ori doi,
Ori cît pămînt mai are.

Acolo să trăim în munți,
De cît trai avem parte,
Sătenii seara să-i adun
Și să le spun din carte :

Că sînt din neam împărătesc
Din țară-ndepărtată,
Că tot pămîntul rotogol
Era al lor odată...

Și că azi oamenii-nvățați
Așteaptă să se nască,
Un tînăr crai coborîtor
Din legea românească.

Copiii noștri să-i înveți
Tu : *Crezul... Născătoarea*
S-ajung să-i văd cîntînd pe toți
În strană, sărbătoarea.

Atunce, împăcat cu rostul
Acestei lumi deșerte,
Să mor, să-mi zică satu-ntreg
Un : „Dumnezeu să-l ierte !“

Iar popii nostru-ntîmplător,
Vreun oaspe-atunci să-i vie :
„Pe cine-ngropi, părinte, azi ?“
„Pe-un om de omenie !“...

DE-O SĂ MOR

De-oi muri la primăvară,
Să mă plîngeți tu și mama ;
Amîndouă să mă plîngeți
Și să vă cerniți năframa.

Nimeni altul nu jelească
Răposata voastră fală,
Și vă rog, cu îngroparea
Nu vă faceți cheltuială...

Să-l chemați pe popa Naie
Să-mi citească din scriptură,
Și să spună cuvîntare,
C-am fost om cu-nvățătură.

Dar că m-am născut, pesemne,
Într-o zodie ciudată,
De m-a bătut nenorocul
De pe lumea asta toată.

Are să-ntristeze satul
Rostul meu atît de jelnic.
I-or cădea și popii Naie
Lacrimi multe-n molitfelnic.

Voi să-i dați lui popa Naie
Liturghii o lună-ntreagă,
Că-i sărac și popa Naie
Și n-are bucate, dragă.

DIMINEAȚA

Cu grele răsuflete apele dorm,
Pe lanuri dorm spicele grele,
Asupra pădurii veghează de sus
Cetatea eternelor stele.
Luceafărul bôlnav în lumea de-ngheț,
Clipește din gene molatic,
Cînd dorul pribeag, de pe-o creastă de ulm,
Și-l geme porumbul sălbatic...

În geamăt se-nalță durerea la cer,
Cîmpii de lumini se-nfioare,
Luceafărul simte văpaia arzînd
Și tremură, bietul, și moare.
Cu ochii plîși stelele toate se duc
Pe patul de nori să se culce ;
Din dragostea stinsă în neguri de zări
Lîn picură liniștea dulce.

În taina tăcerii pornește-se vînt
Să mîngîie frestia-n vale,
Pe-ascuns o sărută, dar dragostea lui
O văd licuricii din cale.
Și-o spun licuricii la frunze de soc,
Și socul pădurii o spune,
Și frunzele toate grăbite tresar
Și-ncepe pădurea să sune.

Se duce iar vîntul, pribeagul drumeț,
Sfios filfiind din aripă,
Din doru-i aprins și în veci călător
O doină domol se-nfiripă.
Și doina o cîntă alunii din crîng
Și-o tremură-n murmur izvorul,
Și doina trezește și turma din deal,
Și turma trezește păstorul.

Din funduri de peșteri vin umbre șirag
S-asculte amarul cîntării,
De patima doinei și umbrele mor,
Cu lacrimi plîng genele zării.
Și doina se zbate și frunzele plîng.

Și codrul prelung se-nfioară,
Cînd, iată, prin neguri cu sîrg străbătînd
O rază solie coboară :

Deschideți larg poarta, cărunților brazi,
Să vie-mpăratul măririi,
Să mîngîie jalea nestinsului dor,
Să-mpace durerile firii...

DE LA NOI

Cu fruntea-n țărînă, plîngînd azi ne vezi
Din slavă, cerescule soare ;
Rugămu-ne ție, azi sufletul nostru
Tu lasă-l departe să zboare.
Trimite și vîntul, pribeagul drumeț.
El crainicul bolții albastre,
Să ducă departe pe aripa lui
Cuvîntul strigărilor noastre.

Acolo, departe, spre soare-răsare,
În freamăt de foi din dumbravă,
Pe veci cetluite în marmură rece,
Dorm clipele noastre de slavă.
Voi sînteți acolo, viteji pîrcălabi,
Și voi prea cinstitilor vornici,
Statornici în cinstea de lege și țară,
În focul credinței statornici.

Acolo dormi și tu, arhanghel bătrîn,
Tu Ștefane, sfînt Voievoade,
Ce-ai scris strălucirea norodului tău
Cu sînge dușman de noroade.
De sfînta ta dreaptă, de spada ta sfîntă,
Spun toate poveștile slovei,
— Să nu se înfioare de numele tău
Nu-i frunză în codrii Moldovei...

Azi mașteră-i vremea... Acum văduvite
Zac sfintele tale oțele,
Și luna cînd trece, de milă tresare,
Căci vede rugina pe ele.
Amarnic ne poartă pe strîmbe cărări
Vicleana și vitrega soarte,
Mărit Voievoade, în țara ta azi
Și vise și fulgere-s moarte.

Noi sîntem drumeții piticelor vremi,
Pitici în putîntă și vrere,
Copii fără sprijin, ne scurgem viața
Din dor și din nemişcare.
A noastră moșie, frumoasă nespus,
Grumazul și-a-ntins spre pierzare,
Căci brațele noastre azi spadă nu strîng
Și steag țara noastră nu are...

Măria-ta ! Suntem bătuți de nevoi !
La noi în zadar ară plugul,
Căci holdelor noastre cu spicul de aur
Străinul le fură belșugul.
Am vrea să purcedem cu jertfele laudei,
Dar n-avem nimica la casă...

Măria-ta ! Toate străinii le duc
Și numai cu lacrimi ne lasă...

Dar spunem cu toții nevestelor noastre
Să plîngă cu lacrimi de jale,
Potopul să treacă și plaiuri și munte,
Să spele oțelele tale.
Atunci, cînd în soare din nou străluci-vor,
De sus din a ta-mpărăție,
Crai tînăr, crai mîndru, crai nou să le-ncingă
Trimite, rugămu-ne ție !

SARA

Bolta și-a cernit năframa
Ca o mamă întristată,
Floarea-soarelui pe cîmpuri
Pleacă fruntea-ngîndurată.

Zarea-și picură argintul
Pe ovezele de aur,
Ostenit, din aripi bate,
Ca un vis pribeag, un graur.

Codrul cîntăreții-și culcă
Doarme trestia bolnavă,
Dorm doi pui de nevăstuică
Sub o brazdă de otavă.

S-a oprit trudită moară,
Doarme apa la irugă,
Răzimat pe coate-adoarme
Un cioșan întins pe glugă.

Doarme cerul și pământul
Într-o dulce-mbrățișare...
Doar izvorul mai tresaltă
Ca un sin de fată mare.

LAUTARUL

Dezgroată, moșnege, cu mâinile-n tremur,
Comoara ta veche de jale...
Tu porți ferecate durerile noastre
În vaierul strunelor tale.
În ele-mpletit-au străbunii cucernici
Credința visării deșarte,
Și-n graiul lor plînge și n-are repaos
Amarul nădejdlor moarte.

Se-ndoaie, se-ntinde și tremură arcul
Și lemnul prelung se-nfioară,
Cînd două mărgele, ca mirul de limpezi,
Din gene se scurg pe vioară.
...Ne cîntă bătrînul... — Cărunta pleoapă
O vezi cum povara-și frămîntă...
Cum mina lui cade... I-alunecă arcul...
— Mai cîntă, lăutare, mai cîntă !...

S-a stinge și roua pleoapelor noastre,
Și ochii lumina și-or frînge,
Ci, strîns cetluită de marmura vremii
Cîntarea ta vecinic va plînge.
Pe aripi de vînturi trăi-va pribeagă
Oftarea ta sfîntă, moșnege,
De jalea-i răzleață va plînge amurgul
Și plînge-vor frații de-o loge.

Vor geme pe plaiuri izvoarele-n noapte
Și-ncet grăitoarele unde,
Bătrînilor codri și-or spune mustrarea,
Iar codrii cu glas vor răspunde...
Pe rînd vor începe să freamăte brazii,
Gătîndu-și cetatea măiastră,
Și focuri pe creste pe rînd rumeni-vor
A bolții năframă albastră...

Cînd soarele mîndru din nori va purcede
Văzduhul senin să-ntretaie,
Aprinsă scînteia ascunselor doruri
Va arde cu munți de văpaie,
Un viitor năprasnic, cu brațe de flacări,
Topi-va în goana lui cruntă,
Din jalea pribeagă a strunelor tale
Măreața cîntare de nuntă !

A MURIT...

De-o zi-ntreagă plîng alături biata Mura cu fecioru.
În bordei, pe masa-ntinsă, doarme astăzi Laie Chioru.

De-nvălire o vecină s-a-ndurat cu două straie,
Și drept pernă, o desagă a umplut Mura cu paie.

L-a legat pe sub bărbie cu năframă de mătăasă,
O scumpete pusă-n ladă de pe cînd era mireasă.

Busuioc și izmă creată a adus cumătra dar,
Iar pe buzele-nnegrite a pus Mura un creițar.

Intr-un ciob zăcuse banul, în firidă, la o parte,
Nu mai umblă azi, și Mura de păcat se teme foarte...

Între foi de nuc, alături, lîngă fruntea lui de ceară,
Ostenit se-ntinde arcul pe grumazul de vioară.

Doi cărbuni sfiala-și scapăt, adormind sub pirostriei,
Întunerecul coboară prin ferestrele pustii.

Mura stă pe fața vetriei și-i cad lacrimi în cenușe....
Leneș scirție țîțina ruginită de la ușe.

Se ivește-n prag copila judelui Zăbun, cea mare,
Și din mîneca cămășii scoate-ncet o luminare.

Cruce-și face — o aprinde... Tremurînd, para gălbuie
Nu se-ndeamnă de sfială, cît pe-aci era s-apuie...

— Nu mai plînge, Mură, leică, zice fata lăcrămînd.
Mura stă cu fața stinsă și răzleț o paște-un gînd :

Ce viață fără milă... Lîngă mort, la căpătii,
I-a fost dat să ardă-n casă lumînarea cea dintii...

LA GROAPA LUI LAIE

Am venit să-ți spun o vorbă
Azi cînd pleci în țări mai bune,
Niculaie, Laie Chioru,
Cîntăreț din patru strune ;

Du-l cu tine meșteșugul
Care ne-ntărea soboru :
Meștere a nouă sate,
Lăutare, Laie Chioru !

Unde norii-și țin popasul
În lăcaș de mărgărint,
Șede Domnul cu Sîmpetru
La o masă de argint.

Tu să-ți pleci ușor genunchii
Și ușor să-ți pleci grumazul,
Și pe umerii vioarei
Să-ți apeși domol obrazul.

Și să cînti un cîntec, Laie,
Cum se cîntă-n sat la noi,
Cînd se tînguie ciobanul
După turma lui de oi.

Povesti-va atunci struna
Înălțimilor albastre,
Vremea lungă, cîtă jale
Scris-a-n suflutele noastre.

S-ar întuneca pămîntul,
C-ar veni, veni, țigane,
Toate stelele s-asculte
Glasul strunei năzdrăvane.

Blînd zîmbire-ar Milostivul..
Iar din geana lui de-argint,
Lacrimi ar cădea-n adîncul
Norilor de mîrgărint.

Ni s-ar stinge-atunci necazul
Ce de mult ne petrecea :
Între stelele de pază
Am avea și noi o stea !

CÎNTECE

Sus la cîrcimă-n Dealu-Mare
De trei zile țin soboru...

De trei zile beau și-mi zice
Din lăută Laie Chioru !

De trei zile, măi copile !
Doru-i greu și jalea-i multă,
Și tot zice, să le-aline,
Laie Chioru din lăută.

Zi, măi Laie, înc-un cîntec
De-o cămașă cu altiță
Și de-un drac cu ochii vineți.
De-o Aniță-cîrcimărită.

C-a trecut și postul mare
Și moșia mi-e arată,
Și crîșmaru-i dus la tîrguri.
Foaie verde, foaie lată !

Zi, mă Laie, de-o bălaie
Cu trupșor subțire, nalt...
Tu c-un ochi nu vezi, țigane,
Să-l închizi și celălalt ! .

II

Măi crîșmare Niculaie,
Ce mai zici de lumea asta ?
Dumnezeu să-ți ție vinul,
Și norocul, și nevasta !

Cum mai umblă tirgurile ?
Ți-e cam acru vinul, vere,
Dar ți-e harnică nevasta,
Arz-o focul de muiere !

Bea și tu cu mine astăzi,
Că eu beau să-mi stîmpăr doru,
Parcă-i alta lumea asta
Cînd ne zice Laie Chioru.

Laie Chioru, — bată-l Domnu, —
El nu vede toate cele ;
Știe două din lăută :
Una-i dor și una-i jele.

Cînd de dor ne zice Laie,
Tremură cupa pe masă ;
Cînd de jale cîntă Laie,
Zboară cupa pe fereastră.

Și-aș aprinde-atuncea satul...
Să-l văd pară, vîlvătaie...
— Ochii vineți foc să-i arză...
Măi crișmare Niculaie !

MI

Bea și dumneata părinte,
Dumnezeu să-ți ție darul,
Să mai poți ceti psaltirea
Și să poți goli paharul.

Că noi bem de patru zile
Cu crișmarul, umfle-l zmeii,
Bem, părinte, ca la nunta
De la Cana Galileii.

Ce-ar mai fi de lumea asta
— Zice-alaltăieri vecinul —
Ca la nunta de la Cana,
De-am găti din apă vinul ?

N-ar fi bine, măi vecine !
N-ar fi crișme-atunci de loc,
Și crișmarul Niculaie
Nu s-ar duce-n iarmaroc...

N-ar mai fi nici Laie Chioru,
Ție-l paza Maicii sfinte,
Nici Anița-circimărița,
Și ne-am prăpădi, părinte !...

IV

Lună, lună, stea vicleană,
Neam de fire de vădană,
De ce dorurile mele
Spusu-le-ai la stele ?

Stelele sus, călătoare,
Fete mari, clevetitoare,
Mi-au dus vintului oftatul
Și mă știe satul.

V

Dorurile mele
 N-au întru chipare,
 Dorurile mele-s
 Frunze pe cărare...
 Spulberate și strivite frunze pe cărare.

În zădărl le caut
 Visurile mele,
 Strălucită salbă,
 Salbă de mărgelă...
 Minunată și pierdută salbă de mărgelă.

Tot ce-mi țese noaptea
 Zorile-mi destramă,
 Mi s-a dus norocul...
 Nu-l mai plinge, mamă...
 La icoana Preacurarei, nu-l mai plinge, mamă.

VI

Fată mare, fată mare,
 Călătoare printre stele
 Vin la tine-n miez de noapte,
 Toate visurile mele.

La fereastra ta, șirete,
 Bat din aripi de mătăasă,
 Fată mare, fată mare,
 Lasă-le să vie-n casă.

Tremurînd să treacă geamul,
Să se-nșiruie mărunte
Pe şuvița de pe tîmplă,
Pe şuvița de pe frunte.

Fată mare,-n zorii zilei
Te-a vedea seninul soare
Strălucind cu o cunună
De albe mărgăritare.

PRIBEAG

Plînge-o mierlă-ntr-o răchită
La răscruci din Dealu-Mare...
Suie-n pas domol răzorul
Un voinic pe murg călare..

Jos, în smalt de soare-apune,
Turla satului străluce ;
Sapă murgul și nechează
Și-nspre vale vrea s-apuce..

Se înalță-n șea voinicul,
Vede-o casă-ntre poiene
Și cu mîneca cămășii
Zvînt-o lacrimă din gene..

Într-o clipă strînge friul
Și-l îndeamnă-n altă parte,

Dirz pleoapele-și închide...
„Du-mă, murgule, departe !...“

Sfărîmînd jghiabul cu potcoava
Drumului s-așterne murgul —
Peste plopî cu frunza rară
Cade-nlăcrimat amurgul...

LA STÎNA

Găinușa-ncet răsare,
Luna-i după Dealu-Mare,
Plînge-un clopot de cioaie,
Vin ciobanii de la stîină,
Strungărințele, de mină,
Cîntă cîntec de cimpoaie
Și le rîde tuturoră
Față plină, bucălaie,
Cum încep să-nvîrte hora...
Numai Sandu Copilandru
Nu se prinde-n hora mare.
Cîntă jalnică cîntare...
Cimpoieru-i ia de veste,
Stă o clipă, hodinește,
Schimbă hora-n cînt de jale :
„Mîndră fată, ochișorii,
Ochișorii, obrăjorii“...
Se opresc din joc feciorii,
Dumerindu-se deodată.
Parc-ar vrea să plîngă-o fată,
Fața-i arde vîlvătaie...

Strigă Sandu Copilandru :
„Zi, căprare Niculaie !
Zi, căprare Niculaie !”
Și cum arde focu-n stână
Și lumin-o buturugă,
Vede baciul că lui Sandu
Ii cad lacrimi pe glugă...

TOAMNA

Văl de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămiță
Li se uscă rădăcina.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul,
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

Și cum de la Miazănoapte
Vine vîntul fără milă,
De pe vîrful șurii noastre
Smulge-n zbor cîte-o șindrîlă.

De vifornița păgînă
Se-ndoiesc nucii, bătrînii,
Plinge-un pui de ciocîrlie
Sus pe cumpăna fîntînii.

Îl ascult și simt subț gene
Cum o lacrimă învie :
Ni s-aseamănă povestea,
Pui golaș de ciocîrlie.

CLĂCAȘII

Era în miezul zilelor de vară,
Și soarele, din drumul lui de pară,
Își trimitea săgețile aprinse.
Din briul lui, din haina lui senină,
Descopciate ținte de lumină
Cădeau sfărmate-n pulbere de rază
Pe-răvărsarea țarinei întinse
Și ascuțeau ucigătoare sulii...

Eu le vedeam înșiruirea lungă,
Cum girbovită-ncet înaintează,
Cum, stăruind, prin holdă-și taie uliți,
Cersîtorînd cu ochii stinși o dungă
De nor pribeag în vînătul din zare,
Cînd secera-n trudită ei cărare
Șir așternea în snopii grei de aur
Prisosul sfînt de binecuvîntare.

Erau clăcași : oștenii fără nume
Ce duc războiul mare-al tuturor,
Ei ce se sting în neguri și uitare
Și cad și mor de cruda-mpovărare
A tuturor durerilor din lume...

Erau atîția-n slujba lor de clacă
Cei osîndiți să plîngă și să tacă :
Moșnegi slăbiți, ce scris aveau pe frunte
Zădărnicia pletelor cărunte ;
Bărbați sfirșiți, cu sufletele moarte.
Cu tot amarul unei vieți deșarte.

Și-n lung șirag, femeile trudite,
Cu ochii stinși, cu sinul supt de trudă.
Înaintau în cale, girbovite
De munca lungă, vitregă și crudă.
Cum se tira poporul mut de umbră,
Părea o ceată tristă de-ngropare,
Și arșița cădea ucigătoare
Pe-a secerii sclipire ne-ndurată.

În urma lor, încet, fără zăbawă,
Ca un blestem din vremuri înnoptate,
Ca o pedeaps-a veacuri de păcate,
Venea stăpînul gliei odrăslite,
Cu zîmbetul nădejdiî împlinite,
Cu pasul greu de-atîta sănătate.
Obrajii lui se aprindeau în pripă.
Și-n ochii lui ardea mînia oarbă
Cînd vreun moșneag sta locului o clipă,
Tremurător cu mîneca să-și șteargă
Sudoarea grea ce-i picura din barbă.

Și se tira poporul mut de umbră,
Neputincioasă ceată de-ngropare.

Iar cînd a fost în ceasul de amiază,
 Și le-au adus merindea lor amară,
 Din pîne de neghină și săcară,
 Ei stau sfîrșiți, cu ochii duși departe,
 În adîncimea zărilor deșarte.

Eu le vedeam înșiruirea lungă
 De mucenici nerăsplătiți ai pîinii,
 Cei logodiți de veacuri cu durerea,
 Și două lacrimi mi-au curmat vederea,
 Căzînd încet în bulgării țărinii...

Din ceata lor, grăbită, se desprinde,
 Întreg lăsîndu-și codrul de merinde,
 Cu chipul stîns, o umbră de femeie.
 Lîng-un răzor ea stă îngrijorată,
 Privește-n jos și sînul și-l descheie,
 Mîngîietor s-apleacă să ridice
 Un făt bălan ce adumbrit de spice,
 A adormit pe-un așternut de glugă.
 Ea blind ridică-l stînd îngenunchată,
 Și-ncet îi dă copilului să sugă...

Cutremurat de clipa asta sfîntă,
 Un gînd simțeam cum sufletu-mi frămîntă,
 Cum mă supune gîndul și mă-ndeamnă,
 Poruncitor cum drumul mi-l arată :

Ca un proroc, cu fața-mbujorată,
 Să cad la poala mamei din țărînă
 Și, sărutîndu-i înăsprita mină

Și haina ei de sfântă preacurată,
Genunchii mei să-i plec de închinare !
Și pe copilul ce zîmbește-n pace,
Înfășurat în scutece sărace,
Eu să-l ridic cu brațele-amîndouă
În strălucirea arșitei din slavă,
În razele ce cad dogoritoare,
Să-l înfrățesc cu vulturul din zare
Și să-l cunun cu doina din dumbravă !

Căci inima purcede să-mi dezgroape
Comoara ei de doruri nemplinite,
Și simt amarul țarinei robite,
Și simt rușinea neagră cum mă-neacă,
Simt cum lumină-ncepe să se facă,
Cum moare bezna vechilor păcate,
Și sufletul înviorat îmi spune
Că fătul ăst-al patimii amare
Și-al dorului ce moare-n așteptare
E solul sfînt... înfricoșatul crainic,
Izbăvitor durerilor străbune.

Azi ochii lui ascund în adîncime
Măreața taină nepătrunsă mie
A ceasului cel poruncit să vie,
Să sfarme jalea din viitorime.
El, cel frumos și frate bun cu glia,
Nou întrupatul suflet de Mesía,
Va fi județul ceasului de mîine,
Ce-ntr-un zorit aprins de dimineață,
Cu mîna lui vitează, îndrăzneată,
Zdrobi-va cartea legilor bătrîne.

El va-ntrupa în strigăt de chemare
Cuvîntul sfînt ce azi adăpostește,
În licăriri de tainice altare,
Biserica nădăjduirii noastre.
Și strigătul întraripat va crește,
Prin plaiuri largi, prin munți purtînd cuvîntul,
Și va trezi din somnul lui pămîntul,
Și rumeni-va zărilor albastre.

Atunci, în ziua mare-a învierii,
Acești ostași cu fețe ofilite,
Cu zîmbet mort, cu suflute trudite,
Ca-ntineriți de suflul primăverii
S-or ridica, ei, cari au fost străjerii
Amarului, și-ai morții și-ai durerii,
Cu brațul greu de greul răsplătirii.
Toată țărîna gliei dezrobite
Și munții toți și-adîncurile firii
Vor prăznui din pacea lor urnite
Înfricoșata clip-a premenirii,
Cînd suflet nou primește întrupare
Și-n strălucirea razelor de soare
El hărăzește vremii-mbătrînite :
Vestmîntul nou, de nouă sărbătoare.

AȘTEPTARE

Sat din margine de codru,
Revărsat sfios în vale,
Tot mai jalnic cade-amurgul
Peste strașinile tale !

Frunza plopilor pe plăiuri,
Ochii stelelor pe creste,
Roua firelor de iarbă
Plîng duioasa ta poveste.

Ursitoare rele scris-au
Toți voinicii să te lasă,
Și-au orînduit să fie
Un pribeag din orice casă.
Azi, de cîntece și glume
Toată vatra ta-i orfană,
Și-i atît prisos de jale
În îngusta ta poiană.

Unde-i astăzi cîntărețul,
Glasul codrilor s-asculte,
Cetluind pe patru strune
Taina zvonurilor multe?
Și pribegitori, azi, unde-s
Ochii văzători-a-toate,
Să îmbrățișeze-ntreagă
Vraja firii fermecate?

În zadar de sus azi luna
Chipu-și împletește-n apă,
Ale firii înțelesuri
Minte nu-i să le priceapă.
Și-n zadar răsare soare,
Briul bolții să-ntretaie,
N-are suflet, azi, tovarăș,
În cărarea-i de văpaie.

Mor azi cîntecele-n pragul
Noptilor la șezătoare,
Și de feți-frumoși uitată,
Mîndra Cosînzeană moare.
Azi voinici cu zmeii-n luptă
Zarea nu mai înspăimîntă,
Și pe pajiștea-nflorită
Nici un cîntăreț nu cîntă.

Tot mai ostenită-i doina
Fluierului de la munte,
Tot mai părăsite-s astăzi
Bietele piscuri cărunte.
Doar arare, cîteodată,
Vreun rătăcitor, departe,
Satului pierdut în umbră
Mai trimite-i cîte-o carte.

Salba de căsuțe albe
Se-nsenin-atunci deodată,
La podmol, în fapt de seară,
Toată lumea-i adunată,
Și prin ochelarii umezi,
Spune popa din scrisoare,
Pin' ce luminează luna
Fruntea celor arși de soare.

FECUNDITAS

Se-ndoaie coapsa plopului pe culme,
Cînd frunzele, de-o nevăzută mină
'Atinse cad — și una cîte una,

Zburînd domol, se spulberă-n țărină.
Le văd în drum șiraguri așternute,
Un val de vînt le-nvolbură-n risipă,
Viața mea, la tine-acum mi-e gîndul,
Cum te fărîmi tu, clipă după clipă!...

Trec zilele în goana lor pripită,
Și fiecare mai sărac mă lasă,
În orice clipă, minții zbuciumate
Cîte-un drumet îi pleacă de la casă.
Nu au popasuri gîndurile mele,
Sămînța lor se zbate veșnic nouă
Și, călător pe drumuri nesfîrșite,
Se risipește sufletul meu vouă !

În alergarea clipei călătoare
Atîtea-s date ochilor să vadă,
Și cîte-mi trec, fugare pe la poartă
Le cheamă toate sufletu-n ogradă.
Cu ele-mpart eu darurile mele !
Las inima comoara să-și desfacă
Și, cînd pornesc în calea lor pribeg,
Cu ele duc podoaba mea săracă...

Nu sus în cer ! Vă biruie înaltul !
Curmați-vă cărările spre stele,
Rotind răzlete-n praful de pe uliți,
Vă vreau acolo, gîndurile mele !
Cădeți, cădeți voi frunze dezlipite,
Pe cîmpul larg, în zbor, vă poarte vîntul
Și vă-nfrățească rostul cu țărîna :
Pe urma voastră va rodi pămîntul !

COSAȘUL

S-a fost pornit un vînt molatec
Să miște papura din baltă,
Într-un oftat prelung și silnic
Gemea tulpina ei înaltă.
Călătorea de-atîta vreme
Bolnavul vînt, mergea departe,
Și semăna atîta jale
De-a lungul miriștilor moarte.

Mureau ouzele pe dealuri
Sub răsuflarea de otravă,
Și se uscau în rădăcină
Livezi întinse de otavă.
Alături tremura porumbul,
Cu trupul chinuit de sete,
Și se frîngea troznind în noapte
Ca o oștire de schelete...

Mai sus, la deal, înspre dumbravă,
În colț, la marginea poienii,
Era un car cu oiștea-ntoarsă
Și-n jug, alături, boulenii;
Sărmane, blinde dobitoace!
În căutătura lor amară
Se răsfrîngea întreagă jalea
Acestui trist amurg de vară...

În fața lor stătea pe gînduri
Tovarășul zdrobit de luptă,
Înfiorat de truda stearpă,

Un biet cosaș cu fața suptă.
Și cum ședea bătîndu-și coasa
Întins pe zdrențuita zeghe,
Cu ochii stinși, părea țaranul
Un mucenic de legea veche.

Eu mă uitam, cu milă-n suflet,
La mîna lui de soare arsă ;
Vedeam cum din apus o rază
Pe frunte-ncet i se revarsă.
Și, cum treceam tăcut în cale,
Din glasul coasei chinuite,
Se-nfiripa povestea mare
A mînilor nerăsplătite.

Țipa pe urma mea oțelul,
Simțeam cum blastămă și plînge,
Și ceriu-mbujorat departe
Părea tivit cu foc și sînge.
În sufletu-mi strivit de groază,
Păgîne patimi prind să fiarbă :
— Trudită, chinuită coasă,
Vei mai cosi tu numai iarbă ?

DE DEMULT...

Tot mai rar s-aud în noapte clopotele de la strungă...
Patru inși la popa-n casă țin azi sfat, de vreme lungă.

Într-un sfeșnic ard pe masă două lumînări de ceară,
Plin de grije, peană nouă moaie popa-n călimară :

„Patru juzi din patru sate de la Murăș mai devale
Cu supunere se-nchină astăzi înălțimii-tale,

Luminate împărate ! Scriem carte cu-ntristare,
Ne-au luat pășunea domnii, fără lege și-ntrebare..

Semne-aveam, și-n miezuine le-au pus fost de mult
De pe cînd în țara asta numai noi eram stăpîinii... bătrînii,

Nu mai sunt acum pe cîmpuri, toate le-a sfărmat dușmanul
Și pe Ionuț al Floarii ni l-au prăpădit, sărmanul.

Ne mor vitele-n ogradă și ni-e jale nouă foarte
Și-nălțate împărate, noi n-am vrea să facem moarte !

Dar ne vrem moșia noastră, vrem și pentru mort
Ale înălțimii-tale slugi supuse și plecate, dreptate !

Am trimis această carte și precum ca să se știe
Scris-am eu popa Istrate în ziua de Sfînt-Ilie.

Iar noi patru juzi cu toții, nu știm slova și scrisoarea
Punem degetul pe cruce și-ntărim și noi plînsuarea“

La fereastră-s zori de ziuă și pătrund încet în casă,
Juzii treji de gînduri grele, stau cu coatele pe masă.

O nădejde luminează fețele nemîngiiete :
A-ntărit scrisoarea popa ; la tot colțul o pecete.

Moș Istrate se ridică și cu mîna tremurată,
Pune cartea în năframă, de trei ori împăturată...

Încolțit de drum jitarul Radu Roată se ivește,
Vechi căprar din cătănie știe carte pe nemțește.

El așează-n sîn răvașul și sărută mîna popii,
Juzii-i strîng odată mîna, le mijesc în gene stropii.

Stau cu popa-n pragul porții, ochii lor spre drum
se-ndreaptă,
Cînd cu traista subsuoară și toiagu-n mîna dreaptă,

În sclipirea dimineții, care rumenește satul,
Radu Roată pleacă-n lume, cu scrisoarea la-mpăratul.

UN OM

Rămas bun, biete mîni de trudă
Atita vreme-mpovărate,
Ce stați pe pieptul slab acuma
Întîia dată-ncrucîșate.
Ostaș al sfintei munci depline,
De-acum pămîntul te așteaptă,

La judecata cea din urmă
Tu vei găsi socoată dreaptă !

Cinstită slugă credincioasă,
Vor odihni a tale **moaște**,
Doar glia neagră și mănoasă
Atît de bine te cunoaște...
Închișii ochi n-or să mai știe
Și nu s-or tulbura de jale,
Cînd cai străini vor paște iarba
De pe movila gropii tale.

Azi nu mai e îngust bordeiul
Să-ncapă jalea ta amară,
Din iconița ei Preasfînta
Te vede cea din urmă sară...
La cap un muc de luminare
Învie-ncet și dă să moară,
Asemeni visurilor tale
În sufletul de-odinioară !

Numai o babă milostivă
Îți străjuie la căpătîie,
Și pe cărbunii din jertfelnic
Așază boabe de tămîie.
De pe blidar un biet opaiț
Își joacă para tulburată
Pe fața strînsă sub bărbie
C-o legătură-mprumutată.

Încet s-apropie de tine
Și-ți pune-un ban în mîna slabă,

Îi tremură durerea-n gene
Și-ncepe-a plînge biata babă...
Îi fură tînguirea vîntul
Ce bate-n drumul lui fereasta :
— Vai de norocul tău, vecine,
De ce-ai mai fost pe lumea asta ?

S-abat în mintea ei bătrînă
Frînturi din rostul tău pe lume,
Cum doi băieți ți-s slugi, departe,
Și nu le-ai mai știut de nume.
Din trei feciori ce-aveai, războiul
Ți l-a-ngropat pe cel mai mare,
O fată-i moartă de rușine,
Nevasta ta de supărare.

Se zbate-n sfeșnic lumînarea
Și moare-n stingere domoală,
A adormit în lacrimi baba
Și capul i-a căzut în poală...
Prin geamul spart clipește luna,
O clipă numai se arată
Și-n perna ei de nori ș-ascunde
În pripă fața rușinată.

Un popă-n grabnice tropare
Te va petrece dimineață,
Și poate nimeni nu va plînge
Plecarea asta din viață...
De lîngă șură, răzimată,
Te va privi muncita sapă,
De-ar ști vorbe surata bună,
Amar te-ar prohodî la groapă :

„O viață-ntreagă-am fost tovarăși
În ploi și-n arșiță de soare.
De truda palmei tale aspre
Eu m-am făcut strălucitoare..
Sclipirea mea spune rușinea,
Și jalea care mă purta :
M-ai frînt de glia tuturoră,
Dar n-am săpat moșia ta !“

ION CRIȘMARUL

Vezi multe păcate
Sînt pe lumea asta,
Lui Ion crișmarul
I-a fugit nevasta ;
Mi se pare cu vîtaful i-a fugit nevasta.

Trei zile-mplinite
Și-a grijit amarul,
Cu obrazii-n palme
A vegheat crișmarul ;
Fără pîne, fără apă, a vegheat crișmarul.

Cînd a fost de-a patra
Și-a chemat ortacii,
Gloată voinicească
Mi-au venit săracii ;
Lotri mari din două sate, mi-au venit săracii.

— Beți, copii, de-acuma
Rău să nu vă pară ;
Să bem crișma toată
Pînă de cu sară ;
Praf din toate să se-aleagă pînă de cu sară !

S-au sumes voinicii
Și mi-au prins păharul,
De buți și butoaie
Mi-au golit celarul ;
De cuprinsurile toate, mi-au golit celarul...

Zice-un baci năstrușnic
Vorbe legănate ;
Bea și tu, Ioane,
Bea și tu firtate ;
Cine știe cită vreme mai trăim, firtate !

Dar Ion crișmarul
Bea și nu prea foarte
Și-i părea obrazul
Galben ca de moarte ;
Era răzimat pe coate, galben ca de moarte.

Colo cătră sară,
Strașina de paie
A-nceput să ardă
Foc cu vilvătaie ;
De trei părți vărsa din crișmă foc cu vilvătaie !

Lui Ion crișmarul
Nu-i mai știu de nume
Spun că peste multe
A plecat în lume ;
Cu căciula pe sprincene, a plecat în lume.

FELINARUL

Neadormit veghează felinarul,
În taina nopții osîndit să vadă,
Tovarăș are colțul vechi de stradă,
Singurătății sfetnic — trotuarul.

El vede-a vieții nesfîrșită pradă,
Asfaltu-i spune patima ș-amarul,
În fața lui își plimbă-ntreg calvarul
Întunecata veacului baladă...

În tremur lin lumina i se frînge,
Clipind încet cu licărire rară,
Îți pare-un ochi îndurerat ce plînge.

Și parc-aud oftarea lui sihastră :
„De ce m-aprindeți fiecare sară,
Să luminez nenorocirea voastră ?...”

LA MAL

Mindra apelor crăiasă,
Ne-ntilnirăm azi în cale,
Eu, cu gîndurile mele,
Tu, cu valurile tale.

Prinși de-o tainică chemare,
Ne privim acum în față,
Tu eterna vremii doamnă,
Eu, un strop răzleț de viață.

Cum te văd, din clipă-n clipă,
Mintea-mi zgribură și cade,
Simt moșia ta cum crește
Și hotarul meu cum scade.

Ți-ai pornit nemărginirea
Să mă-nfrunte, să mă frîngă...
Rîd talazurile tale
De luntrița mea năîngă.

Tu mă birui fără luptă,
Pururi neînvinsă mare,
Ochii călători pe ape
Tremură și-ți cer iertare...

Spre adîncurile albe
Îmi îndrept umila rugă :
Mă primește-ntotdeauna
Ucenic să-ți fiu, și slugă.

Iasă-mă uitat la malu-ți...
Să mă uit așa departe :
Din întinderea albastră
Voi citi ca dintr-o carte...

POET

Cînd l-au închis după zăbrele
Și paznicii l-au petrecut,
L-au despoiat de toate cele,
De tot sărmanul lui avut...

L-au dus așa-ntre răzvrățiții
De după zidul fără glas,
Dar și-au uitat nenorociții,
Că gîndurile i-au rămas.

Nebănuitul lor tezaur
Nebunii-ntreg i l-au lăsat,
Și-n giulgiul lor, tivit cu aur,
El sufletul și-a-mpresurat.

Zadarnic bate din aripă
Și-n goană moartea-i dă fiori,
Zadarnic huhurezii țipă
Din turla negrei închisori.

În mîndră vraje se desfată
Ungheru-ngust și nevoiaș

Și-i o grădină fermecată
Chilia de pușcăriaș...

Iar dacă tainic, cîte-o rază
Coboară tremurînd pe pat,
Ea-nfiorată luminează
În visul unui împărat...

STRĂMOȘII

....„Nu suntem la același nivel..
La 1759, adecă pe vremea cînd
strămoșii autorului de la *Țara
noastră* nu se coborîse încă din
măimută, egumenul Laskaris scria
cu filiațiunea familiilor Dukas
Vrana și Laskaris“...

DUILIU ZAMFIRESCU
în *Convorbiri literare*

Nu mor strămoșii niciodată,
Războiul lor în noi și-l poartă,
Căci li-e țărîna spulberată,
Dar nu li-e dușmănia moartă.
Străveche, ura lor se-mparte
Din moș în moș, din tată-n tată,
Și azi, de dincolo de moarte,
Ei ne mai cer o judecată.

Cum ne privim acum în față,
Potrivnici însetați de luptă,

Neiscușița noastră-nvață
Din ura lor neînteruptă.
Noi suntem flacăra pribeagă
Din ne-mblinzita lor văpaie;
Cu moștenirea noastră-ntreagă
Venim pe cîmpul de bătaie.

Cu mine vin, roiesc, într-una
Cei fără neam și fără număr,
Ce-au sprijinit întotdeauna
Eternitatea pe-al lor umăr.
Vin cei de-o lege cu pămîntul,
Copiii soarelui de vară,
Eu solul lor, le port cuvîntul,
Și-n suflet, sfînta lor povară.

Vin rînduri, cete se-nfiripă
Din vechea veacurilor lavă,
Din ceas în ceas, din clipă-n clipă,
Tot crește oastea mea grozavă.
Le văd în orice parte roiul,
Își cer dreptatea lor tîrzie,
Și fiecare-și vrea ciocoiul
În judecată să și-l ție.

Ei tot mai mulți răsar din groapă
Răsar și-n mintea mea s-alungă,
Vin bieți țărani muncii de sapă,
Și vin haiduci cu flinta lungă.
Sosesc cu dorurile toate,
Sărmanii nu mai pot s-adaste :
„Venit-am, măre, strănepoate,
Să ne primești la tine-n oaste !“

Le zic supus : „Veniți de-acuma,
Străbuni din lunga vremii cale,
Și dați-mi cîntecul și gluma
Și nesfîrșita voastră jale.
Veniți, căci glasul vostru-nvie
Un nou zorit de dimineață,
Voi ce-ați murit o veșnicie
Sunteți flămînzi azi de viață !“

Ei vin cu suflete-nnoptate,
De-aceea sfarmă lanțuri grele,
De-aceea urlă și se zbate
Durerea-n cîntecele mele.
Doar din al veacurilor caier
Mi-am împletit eu biciul urii,
Nestînsul vremurilor vaier
Mi-e scris blestemu-n ceriul gurii !...

De luptă-s gata deci... Prin mine
Un iad întreg cere răsplată.
Mi-e sete-acum... Te-aștept, vecine,
Și ochii mei păgîni te cată !
Îți vreau scripirea de oțele,
Și vreau oștirea ta măiastră,
Întregul cer cu ochi de stele
Să lumineze lupta noastră.

★

Te-aștept... te-aștept... Dar n-aud bucium,
Nici zumzet ascuțit de zale,
Mă-ndoaie patîma, mă zbucium :
Arată-mi rîndurile tale !...
Și cum te chem, ș-un colț de țară
Mi te-au cătat zadarnic solii,

Te-apropii tu de subsuoară
C-un slab egumen ros de molii...

Vă văd... Mi-e milă peste fire
De bietul grec cu haina ruptă :
Ai spart o criptă-n mănăstire
Ca să-ți câștigi un soț de luptă...
Vă văd, și oastea mea pe-acasă
Mi-o-ndemn încet să se strecoare :
Vai — toată ura mea mă lasă,
Căci sărăcia ta mă doare...

FĂRĂ ȚARĂ

Eu sunt un om fără de țară,
Un strop de foc purtat de vînt,
Un rob răzleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pămînt.
Eu sunt un mag de legea nouă,
Un biet nebun, orbit de-o stea,
Ce-am rătăcit să v-aduc vouă,
Poveștile din țara mea.

Eu sunt o lacrimă tîrzie
Din plînsul unei mii de ani,
Sunt visul care reînvie
La vetrele celor orfani.
Sunt o muștrare călătoare
De pe tărîmuri fără glas,
Și dintr-o lume care moare
Sunt strigătul ce-a mai rămas.

Eu sunt oftatul care plînge
Acolo-n satul meu din deal,
Sunt țipătul muiat în sînge
Al văduvelor din Ardeal.
Sunt solul dragostei ș-al urii,
Ce port blesteme-n cerul gurii,
Un visător de biruinți,
Drept moștenire din părinți.

Eu m-am desprins dintre morminte,
Din cripte umede și reci,
De unde-aducerile-aminte
Țin straje unui gînd de veci.
Și cu fiorul care poartă
Pe cei încrezători în frați,
V-am plîns la fiecare poartă
Durerea morților uitați.

Azi simt cum noaptea se coboară
Pe dimineța mea de ieri,
Cum cîntul meu se înfășoară
În giulgiul veșnicei tăceri...
Și printre voi îmi duc povara
Stropit de ris și de noroi,
Căci vai de cine-și pierde țara
Ca să și-o ceară de la voi...

SÎNGELE

Tu, răzvrătit potop de sînge,
Ce-mi fulgeri tulbure prin vine,
Și-n flacăra-ți ce nu se stinge
Ești pururea stăpîn pe mine ;

Tu, blestem fără dezlegare,
Poruncă din uitate vremuri,
În goana mea fără-ncetare
Cu taina ta tu mă cutremuri...

Ce vifore înfricoșate,
Ce patimi fără de măsură,
Și din vechime ce păcate
Închizi în orice picătură ?
Din care strigăt de chemare,
Din ce fior aprins de luptă,
Din ce adîncuri îmi tresare
Zvîcnirea ta neîntreruptă ?

Pesemne veacuri îți topiră
Al urii uragan de lavă,
Și-n stropii tăi îmi plămădiră
O veche trainică otravă...
Ori, poate, lacrima ce-o zvîntă
De mult o biată casă mută,
Ți-a dat drept moștenire sfîntă
Durerea ei nepricepută...

De-aceea fără de repaos
Îmi port cîntările pribege,
Și sufletu-mi pierdut în haos
Același vaier înțelege.
Tu veșnic însetat și dornic,
Îmi ceri-aceeași sărbătoare,
Eu, ucenic al tău statornic,
Eu strig în lume ce te doare...

Azi călător fără de țară,
Visînd o nouă dimineață,
Ca un drumeț într-o Sahară
Ascult eterna ta povață...
Povara zbuciumelor grele,
Ce mă apasă azi în cale,
Nu-i vălul gîndurilor mele,
E legea drumurilor tale...

APOSTOLUE

Văzduhul îl despică iarăși sinistrul țipăt de aramă,
Pe cîmpul blestemei Pajuri un proaspăt regiment
se cheamă
Din oceanul plin de lacrimi și din pădurea de blesteme,
Din patima întunecată ce urlă, chiote și geme,
Din plînsul românesc ce-aude nemilostivul cer de vară,
Se smulge mîndră și-nghețată cîntarea aspră de fanfară,
Poruncitoare și semețe străine goarne prind să sune :
Spre Dumnezeu! rece-al morții trimit străină rugăciune...

Se toarce tainic umbra morții din joc de raze diafane ;
Cu frunțile încovoiate ascultă tristețe cătane.
Prin riuri a trecut fiorul și peste capete se duce,
Cutremurată și învinsă întreaga oaste-și face cruce

Doar unul singur stă la colțu-i cu cuget îndrăzneț
spre soare,
Pe față are scrisă toată durerea lui fulgerătoare,
Îl arde flacăra aprinsă din visul nopților de trudă,
Și-nțelegînd că-n clipa asta s-a isprăvit povestea crudă,

El nemișcat străpunge cerul cu ochiul lui de Prometeu
Și murmură încet în barbă :
„Ardealul n-are Dumnezeu“.

DIN LARG

Eu urc spre culme... Mi-a rămas în urmă
Noroiul prins în putreda-i osindă,
Înfrigurata patimilor turmă,
Cu chiot lung de-ntrecere flămîndă...

Eu urc... Acolo jos, în adîncime,
Aud viața ce-și întinde hora ;
E necurmatul cîntec din vechime.
Îl știu... Mai bine n-o să-l știe nime,
Căci am băut din cupa tuturoră
Și l-am plătit cu lacrimi și cu rime...

Acum, în drum cînd mă opresc vreodată
Și fac popas la nouă cotitură,
Priveliștea, din înălțimi s-arată
Atît de-ngustă, strîmbă și ciudată,
Cu valul ei de dragoste și ură,
Că orice pas de mergere-nainte
Îmi năruie-o aducere-aminte,
Îmi frînge-un glas, un zîmbet, o icoană..
Din cîte, jos, m-au urmărit în goană...

Și tot așa... de-acum o să-mi rămînă
Aceași țintă fără de zăbavă,

Să-mi ușurez povara de țărină,
Să-mi cer de sus paharul de otravă !

Jur împrejur e largul care cîntă,
E soare-n cer, e sărbătoare sfîntă,
Și-n vreme ce mi-a amuțit pămîntul
Fiorul păcii-n suflet mi se lasă,
Eternități îmi flutură veștmîntul ;
Simt Dumnezeu cum mă primește-n casă...

Mai sus !... Mai sus !... Cetățile de stele
Cuprind rotirea gîndurilor mele,
Și, ca un sîn ocrotitor de mamă,
O năzuință proaspătă mă cheamă :

Neprihănită, mindră poezie,
Lumină albă, pururi adorată,
Ascultă-mă cu ruga mea tîrzie,
Și fă pe veci în minte să-mi tresalte,
Strălucitoare, rece și curată,
Singurătatea culmilor înalte...

STEJARUL

Pe virf de deal, în largul de zăpadă,
Bătrîn stingher stejarul e de pază,
Subt bolta lui vin corbii de s-așază
Cînd umbrele-nserării prind să cadă.

Jur împrejur e gol, e frig, e groază...
Ş-a lupilor flămîndă serenadă,
Din cînd în cînd, în noapte-i dă dovadă
Că-n depărtare, ura mai veghează.

El, mut şi blind, stă fără să se-ncline,
Acolo, unde-n vifor şi urgie
Blestemul rădăcinilor îl ţine...

Cu împăcare înfruntînd povara,
Înfăşurat în vechea lui mîndrie,
E neclintit : visează primăvara...

INDICE DE AUTORI

A

- Aaron, Vasile : I, 147—154.
 Alecsandri, Vasile : II, 7—128.
 Alexandrescu, Grigore : I, 421—469.
 Anghel, D. : III, 308—324.
 Aricescu, C. D. : II, 140—142.
 Asachi, Gh. : I, 217—242.

B

- Barac, Ioan : I, 155—160.
 Baronzi, G. : II, 150—162.
 Bădescu, Ioan Scipione : II, 289—290.
 Bălăcescu, C. : I, 397—401.
 Beldiceanu, N. : II, 268—276.
 Beldiman, Al. : I, 54—56.
 Birsan, Zaharia : III, 437—439.
 Birseanu, Andrei : III, 108—110.
 Bodnărescu, Samson : II, 251—261.
 Bolintineanu, D. : I, 514—554.
 Bolliac, Cezar : I, 477—495.
 Borcea, Ioan : III, 449—451.
 Budai-Deleanu, Ioan : I, 57—127.
 Burlănescu-Alin, N. : III, 286—289.

C

- C., I. : I, 327—341.
 Cacovianu, Ștefan : II, 286—288.
 Cantacuzino, Ioan : I, 48—53.
 Cantemir, D. : I, 33—38.
 Cantilli, Constantin : III, 403.
 Caragiale, I. L. : II, 519—524.

Carp, C. V. : II, 218—221.
 Carp, O. : III, 273—274.
 Catina, Ion : II, 148—149.
 Cerna, P. : III, 452—465.
 Cîrlova, Vasile : I, 404—420.
 Codreanu, Mihai : III, 404—413.
 Conachi, C. : I, 165—185.

Costin, Miron : I, 28—32.
 Coşbuc, George : III, 147—257.
 Creţeanu, George : II, 163—166.
 Cuciuran, Mihail : I, 507—513.
 Cugler-Poni, Matilda : II, 515—518.
 Cunţan, Maria : III, 134—136.

D

Davila, Al. : III, 137—139.
 Dăscălescu, D. : II, 143—147.
 Demetrescu, Traian : III, 258—263.
 Demetriade, Mircea : III, 123—127.
 Demetrius, Vasile : III, 440—441.

Densusianu, Ovid : III, 343—356.
 Depărăţeanu, Al. : II, 180—193.
 Dimachi, N. : 161—164.
 Donici, Alecu : I, 383—388.
 Donna, Gabriel : III, 414—415.
 Dosoftei : I, 3—27.

E

Eliade-Rădulescu, I. : I, 342—374.

Eminescu, Mihai : II, 296—504.

F

Fabian Bob, V. : I, 296—298.
 Farago, Elena : III, 442—446.

Frollo, Hildebrand : III, 435—436.

G

Gane, Enache : I, 243—246.
 Gheorghe din Moldova : III, 111—112.

Gherghel, Alexandra : III, 447—448.
 Goga, Octavian : III, 466—532.

Gorun, Ion : III, 140—142.
Grandeia, Gr. H. : II, 265—267.

Grozescu, Iulian : II, 243—245.
Gusti, Dimitrie : I, 502—506.

H

Hasdeu, B. P. : II, 226—242.
Hétrat, J.-B : II, 511—514.

Hrisoverghi, Alexandru : I,
470—472.
Hristache, Pitarul : I, 186—190.

I

Ionescu, Radu : II, 173—176.
Iorga, Nicolae : III, 298—307.

Iosif, St. O. : III, 371—397.

K

Karnabatt, D. : III, 432—434.

L

Lapedatu, Ioan : II, 277—278.

Lecca Haralamb, G. : III, 340—
342.

M

Macedonski, Alexandru : III,
7—64.
Micle, Veronica : II, 505—510.
Mille, Constantin : III, 128—
133.

Milu, Matei : I, 39—42.
Mumuleanu, Barbu Paris : I,
289—295.
Mureşanu, Andrei : I, 496—498.
Murnu, George : III, 278—285.

Nanu, Dimitrie C. : III, 357—363.
Naum, Anton : II, 167—172.
Neculuță, D. Th. : III, 113—119.
Negri, C. : I, 473—476.

Negruzzi, C. : I, 389—396.
Nenițescu, Ioan : III, 65—68.
Nicoleanu, N. : II, 206—213.

O

Obedenaru, Al. : III, 145—146.
Odobescu, Al. : II, 198—205.

Crășanu, N. T. : II, 177—179.
Orleanu, Gh. : III, 364—365.

P

Pann, Anton : I, 299—323.
Pavelescu, Cincinat : III, 325—
333.
Păun-Pincio, I. : III, 275—277.
Pelimon, Al. : II, 129—131.

Peșacov, Gh. : I, 195—197.
Petică, Ștefan : III, 416—431.
Petrino, D. : II, 279—285.
Pogor, Vasile : I, 247—251.
Pompiliu, Miron : II, 291—295.

R

Ranetti, George : III, 398—402.
Rîmniceanu, Naum : I, 128—139.
Robeanu, T. : III, 143—144.
Roman, Ioan N. : III, 264—267.

Românul, Zilot : I, 191—194.
Rosetti, C. A. : I, 499—501.
Rosetti, Radu D. : III, 366—370.

S

Săvescu, Iuliu Cezar : III, 268—
272.
Scavinski, Daniil : I, 375—382.

Schelitti, N. : II, 214—217.
Scrob, Carol : III, 69—70.
Sihleanu, Al. : II, 194—197.

Sion, George : II, 132—136.
Stamati, Costache : I, 201—216.

Slavri, Artur : III, 290—294.
Stoenescu, Th. M. : III, 120—
122.

S

Șerbănescu, Theodor : II, 246—
250.

T

Tăutu, Gh. : II, 137—139.
Tăutu, Ionică : I, 324—326.

Teleor, Dim. : III, 104—107.
Tutoveanu, G. : III, 334—339.

V

Văcărescu, Alecu : I, 140—146.
Văcărescu, Iancu : I, 252—288.
Văcărescu, Ienăchiță : I, 43—47.
Văcărescu, Nicolae : I, 193—200.

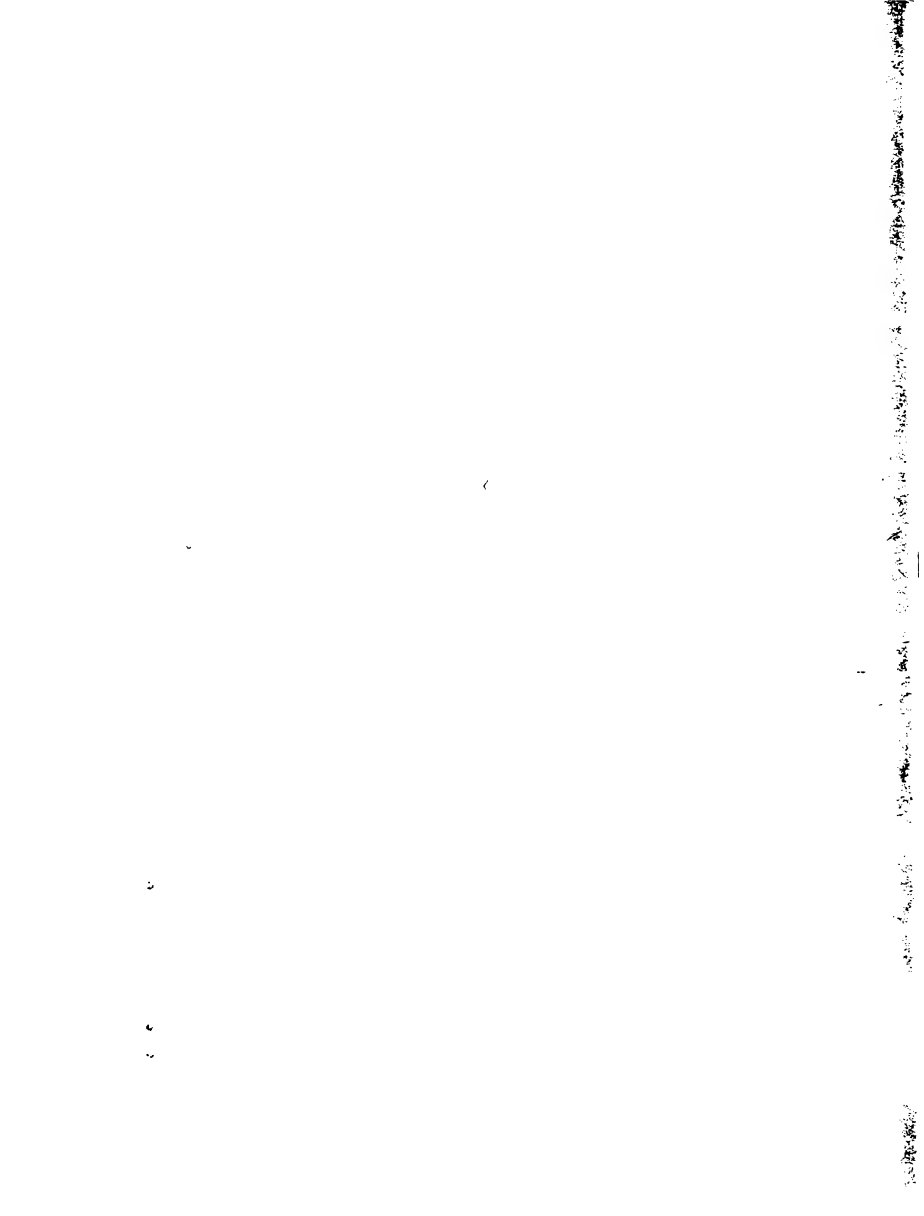
Vlad Delamarina, Victor : III,
295—297.
Vlahuță, Al. : III, 74—95.
Volenti, N. : III, 71—73.
Vulcan, Iosif : II, 262—264.

W

Winterhalder, Enric : I, 402—
403.

Z

Zamfirescu Duiliu : III, 96—
103. Zamphirescu, M. : II, 222—223.

CUPRINS

DE LA MACEDONSKI LA OCTAVIAN GOGA

ALEXANDRU MACEDONSKI (1854--1920)

Mingiarea dezmoștenirii	7
Excelsior	10
Stepa	11
Psalmi moderni	15
I Oh ! Doamne	15
II Țărină	15
III Iertare	16
IV Dușmanii	16
V Zburam	17
VI Și-au zis...	17
VII Cît am trudit	18
VIII Eram	18
IX N-am în ceruri	18
X Doamne, toate...	19
XI M-am uitat	20
Noaptea de noiembrie	21
Noaptea de mai	32
Noaptea de ianuarie	35
Ospățul lui Pentaur	39
Epigraf	43
Noaptea de decembrie	44
Cîntecul ploaii	52
Lewki	53

Perihelie	57
Poema rondelurilor	57
Rondelul lucrurilor	57
Rondelul de aur	58
Rondelul crinilor	58
Rondelul plecării	59
Rondelul rozelor ce mor	60
Rondelul privighetoarei între roze	60
Rondelul rozelor de august	61
Rondelul rozei ce înfloarește	61
Destul	62
Sonetul nestematelor	63
Moartea este o minciună	64

IOAN NENIȚESCU (1854—1901)

Iubire tănuită	65
Țara mea	66
Pui de lei	68

CAROL SCROB (1856—1913)

„Te iubesc !“	69
De ce m-ai deșteptat	70

N. VOLENTI (1856—1910)

Apusul soarelui	71
Farniente	72
În lumea asta trece...	73

A. VLAHUȚA (1858—1919)

Sonet (<i>Vuind s-azvirl șuvoaiele devale</i>)	74
Iubire	75
Sonet (<i>A revenit frumoasa primăvară</i>)	86
Prima lecție	87

Sămănătorul	89
1907	90

DUILIU ZAMFIRESCU (1858—1922)

Pe Acropole	96
Vara	98
Barza	99
Preludiu	100
Sosesc	101
Malvina	102

DIM. TELEOR (1858—1920)

Sonete patriarhale (XVI, XXV, XXXIII, XLV)	104
--	-----

ANDREI BÎRSEANU (1858—1922)

Steagul nostru	108
Un falnic glas...	109

GHEORGHE DIN MOLDOVA (1859—1909)

În ștreang	111
Doina	112
18 mart	112

D. TH. NECULUȚĂ (1859—1934)

Înserare	113
Sonet	114
Poporul	115
Primăvara	115

TH. M. STOENESCU (1860—1919)

Mă tem	120
Dacă...	121

De ce tac	121
N-ai teamă!	121

MIRCEA DEMETRIADE (1861—1914)

Mi-e dor	123
Făurarii	125
Spleen	126

CONSTANTIN MILLE (1861—1914)

Comuna din Paris	128
Spartacus	131
De ziua ei	132

MARIA CUNȚAN (1862—1935)

Cîntec de toamnă	134
Pe sub fereastră	135

AL. DAVILA (1862—1929)

Balada strămoșilor	137
Închinare	139

ION GORUN (1863—1920)

Cîntec de toamnă	140
Biruință	141
Numai odată	142

T. ROBEANU (1863—1905)

Cîntec vechi	143
------------------------	-----

ALEXANDRU OBEDENARU (1865—1943)

Mai sus de stele	145
Lințoliul sufletului	146

GEORGE COȘBUC (1866—1918):

Noapte de vară	148
Minioasă	150
Nu te-ai priceput	151
Nunta Zamfirei	153
Cîntecul fusului	159
Rea de plată	162
<i>Ex ossibus ultor!</i>	163
Pe lingă boi	164
Rada	166
Trei, Doamne, și toți trei	170
La oglindă	173
Numai una!	177
Dușmancele	179
Moartea lui Fulger	183
Un cîntec barbar	192
Gazel	194
Vara	195
Toamna	196
Mama	198
Lupta vieții	200
Noi vrem pămînt	202
Doina	204
Iarna pe uliță	208
Vintoasele	212
Dragoste învrăjbită	217
Decebal cătră popor	227
Moartea lui Gelu	229
Pastel	234
Hora	235
În miezul verii	238
Dorobanțul	240
Pentru libertate	241
O scrisoare de la Muselim-Selo	243
Pașa Hassan	247
Nebuna	249

<i>In opressores</i>	254
Poetul	256

TRAIAN DEMETRESCU (1866—1896)

Farmec	258
Clavirul	259
Corbii	260
Trec orele...	261
Cămunul	262
Tablou de iarnă	263

IOAN N. ROMAN (1866—1931)

Datoria	264
-------------------	-----

IULIU CEZAR SĂVESCU (1866—1903)

Prima vera	268
Campestris	270
Vezi tu	270
Excelsior	272

O. CARP (1867—1943)

Doina	273
Intr-amurg	274

ION PAUN-PINCIO (1868—1894)

Vara	275
Acasă...	276
Din surgun...	277
Întîi Mai	277

GEORGE MURNU (1868—1957)

Poem eroic	278
Preșintare	279

Domul etern	280
Pasăre măiastră	282
Floarea mării	283
Cîntecul plaiurilor noastre	284

N. BURLĂNESCU-ALIN (1869—1912)

Amor și Frigga	286
Sonetul LXXXI	287
Doina haiducilor	288

ARTUR STAVRI (1869—1928)

Izvorul	290
Hora	291
Sara	293
Toamna tîrzie	293

VICTOR VLAD DELAMARINA (1870—1896)

„Al mai tare om din lume“	295
-------------------------------------	-----

NICOLAE IORGA (1871—1940)

Templul	298
Don Juan	299
Orientală	301
Tricliniul	302
Nocturnă	305
Prometeu	305
Imn	306

D. ANGHEL (1872—1914)

În grădină	308
Florile	309
Dragoste	310

Farmec de noapte	311
Amintire	312
Imn	313
Cum cîntă marea	314
Nocturnă	315
Nemulțumitul	316
Reverie	316
Visătorul	318
Omul din lună	319
Curcubeul	319
Alesul	320
Cîntecul greierului	322

CINCINAT PAVELESCU (1872—1934)

Primăvară	325
Panteism	326
Cîntec	328
Serenadă	329
Intimă	331
Pantum	332

G. TUTOVEANU (1872—1957)

Pace	334
Solie	336
Secerătorii	337
Strămoșii	338

HARALAMB G. LECCA (1873—1920)

Dona Clara	340
----------------------	-----

OVID DENSUSIANU (1873—1938)

Calea robilor	343
Moartea profetului	344

<i>Per aspera</i>	345
Alion Ciobanul	348
La răspîntia neagră	350
Heroica (<i>Fragmente</i>) (II, XIII)	351
Glasurile vieței	354
Tainele clipelor	355

DIMITRIE C. NANU (1873—1943)

Cugetarea	357
În munți	358
Reîntoarcerea la cămin	361
Marea singelui	362

GH. ORLEANU (1873—1911)

Pe muche mănăstirea a-ncremenit	364
---	-----

RADU D. ROSETTI (1874—1964)

Dor	367
Străin	367
Romanță	368
Sămănătorul	370

ST. O. IOSIF (1875—1913)

Veselie	371
Adio	372
Învins!	373
E mult de-atunci...	374
Bunica	375
Haiducul	376
Mi-e dor	377
Pintea	377
Icoane din Carpați	381
Doîna	385

Ciobănașul	386
Cu fruntea-n mîna albă...	388
La gura peșterii	389
Gorunul lui Horia	393
Cîntec de leagăn	395
Somnul lui Corbea	396

GEORGE RANETTI (1875—1928)

Plugul și tunul	398
Corbul	401

CONSTANTIN CANTILLI (1875—1949)

Pădurea de purpură	403
------------------------------	-----

MIHAI CODREANU (1876—1957)

Imn	404
Fratelui meu cititor	405
Simbolism de toamnă	406
Patria	407
Plopul	407
Cîntecul deșertăciunii	408
Dezmoștenitul	409
Elegie	409
Carmen Saeculare	411
Trandafirii	413

GABRIEL DONNA (1877—1944)

Nebuloasa din Andromeda	414
-----------------------------------	-----

ȘTEFAN PETICĂ (1877—1904)

Fecioara în alb (I, IX, XII, XVII)	416
Cînd vioarele tăcură (VII, X, XIII, XIV)	421

Moartea visurilor (V, VII, X)	425
Cîntecul toamnei (I, III, X)	427
Serenade demonice (VI)	430

D. KARNABATT (1877—1949)

Rubine	432
Invocație	433

HILDEBRAND FROLLO (1878—1923)

Cînd toamna vîntul bate	435
-----------------------------------	-----

ZAHARIA BÎRSAN (1878—1948)

Cîntecul izvorului	437
Cîntecul plugarului	439

VASILE DEMETRIUS (1878—1942)

Zi de toamnă	440
------------------------	-----

ELENA FARAGO (1878—1954)

Trecea un om pe drum...	442
Era o fîntînă	443
Iubește-mi mîinile...	444
Cîntec nădejzii	445

ALEXANDRU GHERGHEL (1879—1915)

Cînd toamna...	447
------------------------	-----

ION BORCEA (1880—1912)

Cosînzeana	449
Pelăgia Reșu	450

PANAIT CERNA (1881—1913)

Din depărtare	452
Către pace	454
Păriul și floarea	458
Zile de durere	460
Floare și genune	462

OCTAVIAN GOGA (1881—1938)

Rugăciune	466
Plugarii	468
Noi	470
Oltul	472
Casa noastră	474
Apostolul	477
Dascălul	478
Dascălița	480
Reîntors	482
Dorința	485
De-o să mor	486
Dimineața	487
De la noi...	489
Sara	491
Lăutarul	492
A murit...	493
La groapa lui Laie	495
Cîntece (I, II, III, IV, V, VI)	496
Pribeag	501
La stîină	502
Toamnă	503
Clăcașii	504
Așteptare	508
<i>Fecunditas</i>	510
Cosașul	512
De demult	513
Un om	515

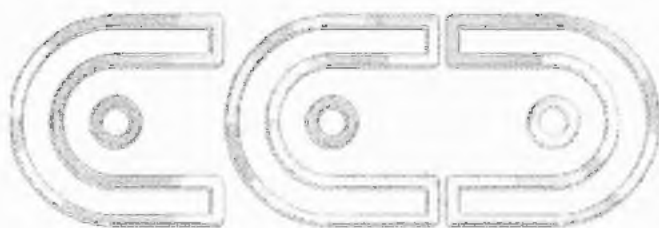
Ion Crișmarul	518
Felinarul	520
La mal	521
Poet	522
Strămoșii	523
Fără țară	526
Sîngele	527
Apostolul	529
Din larg	530
Stejarul	531
<i>Indice de autori</i>	<i>533</i>

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ION GHICA

Bun de tipar 30.III.1976. Tiraj 61 330 ex. broșate.
Coli ed. 19,17. Coli tipar 17,25.

Comanda nr. 60 037
Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”
București — Piața Școlii nr. 1
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2026

